បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០

រៀបរៀងដោយ

ភិក្ខុ សុវណ្ណជោតោ ភួង-សុវណ្ណ

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៧

(សម្រាប់ជាធម្មទាន)

បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០

វត្តនិគ្រោធវ័ន

រៀបរៀងដោយ

ភិក្ខុ សុវណ្ណជោតោ ភួង ~ សុវណ្ណ

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៧

(សម្រាប់ជាធម្មទាន)

~សៀវភៅ **បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០**

~រៀបរៀងដោយ ធម្មាចារ្យ **សុវណ្ណដោរតោ តួច~សុវណ្ណ**

~អ្នកពិនិត្យ ធម្មាចារ្យ **ធម្មបាលោ សាន~សប្បាយ**

ធម្មាចារ្យ **អគ្គធីរោ គង់~សុមិត្ត**

ធម្មាចារ្យ **វិនយធរោ តុន ប៊ុនសាយ**

សាមណេរ **អាន~វណ្ណៈ** សាមណេរ **ទ្រី~ចៅណៃ**

សាមណេរ **សេង~ឡុន** សាមណេរ **រី~សារ៉ែន**

~អ្នកមានឧបការៈ លោកម្ចាស់គ្រូ ធម្មបាលោ សាន សប្បាយ
បានអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់កុំព្យូទ័ររបស់សង្ឃ ។
ភិក្ខុអគ្គធីរោ គង់ សុមិត្ត ជួយវាយអត្ថបទមួយចំនួន
-ឧបាសិកា តាំង អៀងស៊ុយ -ឧបាសិកា អ៊ុន ពូន
-ឧបាសិកា ចែម ស្រី -ឧបាសិកា តាំង ទ្រៀន
-ឧបាសិកា វ៉ិន ចិន្តា -ឧបាសក ហាង គិន
-ឧបាសិកា អៀម ជាដើម ជាវេយ្យាវច្ចករ ។

~ទីកន្លែងធ្វើ វត្តនិគ្រោធវ័ន "គល់ទទឹង"

~ធម្មទានដោយ ពុទ្ធបរិស័ទទូទៅ

~ពុទ្ធសករាជ ២៥៤៧

អារម្ភកថា

សៀវភៅ **បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០** *នេះ កើតឡើងដោយអាស្រ័យហេតុខាងក្រោមនេះ ៖*

១-ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព បានសិក្សាព្រះធម៌ តាមរយៈគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក និងអដ្ឋកថាជាដើម បានឃើញព្រះពុទ្ធដីកាពីរោះៗ ដែលទាក់ទងក្នុងកិច្ចការបុណ្យកុសល និងកិច្ចបដិបត្តិផ្សេងៗ ក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំង ១០ យ៉ាង ដែលជាសេចក្តីល្អគួរធ្វើ ព្រោះជាហេតុ ជាទីតាំងនៃផលល្អកើតឡើង ដែលសម្រាប់ជម្រុះសេចក្តីសៅហ្មងក្នុងសន្តានចិត្ត និងជាហេតុ ជាទីតាំងនៃផលល្អ ដែលសប្បុរសទាំងឡាយគួរធ្វើ គួរចម្រើន... ។

២-ដោយមានសេចក្តីសង្វេគក្នុងជីវិត ព្រោះបានឃើញព្រះពុទ្ធដីកាមួយកន្លែងដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ៖

"ឧបនីយតិ ជីវិតមប្បមាយុំ
ជរូបនីតស្ស ន សន្តិ តាណា
ឯតំ ភយំ មរណេ បេក្ខមានោ
លោកាមិសំ បជហេ សន្តិបេក្ខោ ។

ជីវិតគឺអាយុ (របស់សត្វទាំងឡាយ) តិចតួចពេកណាស់ ដ្បិតជរាតែងនាំចូលទៅរក (សេចក្តីស្លាប់) កាលបើសត្វ ដែលត្រូវជរានាំចូលទៅជិត (សេចក្តីស្លាប់)ហើយ នឹងរកអ្វីជ្រកកោនពុំមានឡើយ កាលបើបុគ្គលសំឡឹងឃើញភ័យនុ៎ះ ក្នុងសេចក្តីស្លាប់ហើយ ជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ត្រូវតែលះបង់អាមិសៈ ក្នុងលោកចេញ” ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព ខំប្រឹងសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដកស្រង់ព្រះពុទ្ធដីកាខ្លះ ដែលមាននៅក្នុងគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក អដ្ឋកថា និងបរមត្ថជោតិកៈ ជាដើម ដែលទាក់ទងក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ រៀបរៀងឲ្យកើតជាសៀវភៅនេះឡើង ដើម្បីបានជាប្រយោជន៍សម្រាប់ពុទ្ធបរិស័ទ សិក្សារៀនសូត្រ និងគោរពប្រតិបត្តិ នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា នឹងបានទួរសេចក្តីចម្រើនតទៅ ។

សៀវភៅនេះ គង់មានខុសដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ និងអក្ខរាវិរុទ្ធខ្លះ ឬ មានការខុសឆ្គងដោយប្រការណានីមួយពុំខាន ជួនកាលខុសដោយសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់ ជួនកាលខុសដោយចេះមិនដល់ ការខុសទាំងអស់នេះ សូមអភ័យទោស និង សូមអ្នក

ប្រាជ្ញទាំងជួយកែសម្រួល តាមព្រះពុទ្ធឱវាទ ដោយកុសល-
ចេតនាផងចុះ ។

ដោយមហាកុសលចេតនាណា ដែលកើតអំពីធម្មទាន
សូមឧទ្ទិសនូវសៀវភៅនេះ ជាសក្ការបូជាថ្វាយចំពោះព្រះ
រតនត្រ័យ សូមបុណ្យកុសល បានសម្រេចដល់ញាតិ
មួយអន្ទៀដល់សព្វសត្វទាំងពួងទាំងឡាយ ព្រមទាំងអ្នកដែល
កំពុងកាន់អាននូវសៀវភៅនេះ ចូរបានសេចក្តីសុខ ឲ្យមាន
សេចក្តីក្សេម ចូរជាអ្នកសោយរសនៃព្រះសទ្ធម្ម របស់
ព្រះមានព្រះភាគចុះ ។

សូមអនុមោទនា !!!

ពុទ្ធចណ្ឌលចហាសតិប្បដ្ឋាន

វត្តនិគ្រោធវ័ន “គល់ទទឹង”

ថ្ងៃ ១១ កើត ខែផល្គុន ឆ្នាំមមែ ព.ស.២៥៤៧

ភិក្ខុ សុវណ្ណជោតោ ភួង ~ សុវណ្ណ

សេចក្តីបញ្ជាក់

សៀវភៅ **បុណ្ណកិរិយាវត្ថុ ១០** នេះ ខ្ញុំបានរៀបរៀងឡើង និងបានបោះពុម្ព ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២៥៤៧ រហូតមកដល់ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៧ នេះ ដោយមានព្រះករុណាជាច្រើនរូប និងពុទ្ធបរិស័ទជាច្រើនផងដែរ ចេះតែមកសួររកសៀវភៅនេះ ខ្ញុំព្រះករុណាក៏បានចាត់ចែងយកទៅបោះពុម្ពជាថ្មី, ប៉ុន្តែចំពោះការបោះពុម្ពថ្មីនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា បានកែសម្រួល និងថែមសេចក្តីខ្លះទៀត ដើម្បីឱ្យសៀវភៅនេះ មានលក្ខណៈកាន់តែល្អប្រសើរ ។

សូមពុទ្ធបរិស័ទ បានត្រេកអរអនុមោទនា នូវកុសលធម្មទានគ្រប់យ៉ាង សូមបានសេចក្តីសុខ រួចផុតចាកទុក្ខទាំងពួង សូមអនុមោទនា !!!

សន្ទីកច្រាប់មាតិកា

មាតិកា **ទំព័រ**

អារម្ភកថា. ... ... *ក*

សន្ទីកច្រាប់មាតិកា ... ... *ឃ*

បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ អធិប្បាយកិច្ចការបុណ្យផ្សេងៗ *១*

អធិប្បាយបាលី សម្តែងពីបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ១០ ... ... *៥*

បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ១០ សម្តែងជា ២ នយ ៧

វចនត្ថៈរបស់បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ ប្រការ
ព្រមដោយពាក្យអធិប្បាយនិងប្រភេទ *៩*

១-ទានមយៈ

ទានមយៈ (បុណ្យសម្រេចពីការឲ្យទាន) ៩

វត្ថុទាន ក្នុងព្រះវិនយ មាន ៤ យ៉ាង ១៥

ទានពួកពីរ. *១៥*

ទានពួក ៣ (តិកទាន) *១៨*

ទាន ៣ យ៉ាងមានសទ្ធាជាដើម *២៣*

អសប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង.... ... ... *២៤*

សប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង ២៤
សប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង ព្រមទាំងអានិសង្ស ២៦
កាលទាន ៥ យ៉ាង... ... ... ២៨
ឆទ្ឋន្តទាន ៣០
ទាន មាន ៨ យ៉ាង ៣៩
ទានវត្ថុ ៨ យ៉ាង. ៤២
សប្បុរិសទាន ៨ យ៉ាង ៤៤
ទាន ២១ យ៉ាង ៤៥
ជាដិបុគ្គលិកទាន មាន ១៤ ... ... ៤៥
សង្ឃគតាទក្ខិណាទាន មាន ៧ ... ... ៤៧
អធិប្បាយជាដិបុគ្គលិកទាន ៤៩
អធិប្បាយសង្ឃគតាទក្ខិណាទាន ៥៩
សរុបទាន ៦៥
ជាលីសម្តែងការសរុបទានទាំង ៤ យ៉ាង ៦៦
លក្ខណៈជាដើម របស់ទានកុសល ៦៧
បដិក្ខេបធម៌ របស់ទានកុសល ៦៨
អានិសង្សទាន ៥ យ៉ាង ៦៨

ការកើតឡើងនៃទាន មាន ៨យ៉ាង ៧០
អដ្ឋកថា ទានូបបត្តិសូត្រ.... ... ... ៧៤
បុព្វយោគរបស់ព្រះបាទមហាសុទស្សនៈ ៧៦
រឿងព្រះបាទនន្ទរាជ.. ... ... ៨២
រឿងព្រះទេវីព្រះនាមគោបាលមាតា ៨៧

២-សីលមយៈ

សីលមយៈ (បុណ្យសម្រេចពីការរក្សាសីល ៩០
សីលប្បភេទកថា ៩៥
ក្រុមសីល២ (ចែកជា៧ ពួក).... ... ... ៩៦
ក្រុមសីល៣ (ចែកជា ៥ ពួក)... ... ... ៩៧
ក្រុមសីល៤ (ចែកជា ៤ ពួក) ៩៧
ក្រុមសីល៥ (ចែកជា ២ពួក) ៩៨
ប្រភេទរបស់សីល ៩៩
ភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីល និងអលជ្ជី. ១០២
អ្នកទ្រុស្តសីលនិងអលជ្ជីសម្រាប់សាមណេរ ១០៤
ទណ្ឌកម្ម១០ .... ១០៧
អដ្ឋកថា សមន្តបា្បសាទិកា ១០៨

លិង្គនាសនៈ ១០ ... ... ១១០
អដ្ឋកថា សមន្តបាសាទិកា ១១០
អ្នកទ្រុស្តសីលនិងអលជ្ជីសម្រាប់គ្រហស្ថ ១១៧
ការសមាទានសីលរបស់គ្រហស្ថ ២ ប្រភេទ ១១៨
ការសមាទានបញ្ចសីលជាឯកជ្ឈសមាទាន ១២២
ការសមាទានបញ្ចសីលជាបច្ចេកសមាទាន ១២៣
ការសមាទានឧបោសថសីលជាឯកជ្ឈសមាទាន ... ១៣០
ការសមាទានឧបោសថសីលជាបច្ចេកសមាទាន ... ១៣០
បដិជាគរឧបោសថ ១៣៦
បាដិហារិយបក្ខឧបោសថ ១៣៩
ការសមាទានបាដិហារិយបក្ខឧបោសថ
ជាឯកជ្ឈសមាទាន ១៤១
សីលពិសេសរបស់យាវាសទាំងឡាយ ១៤២
ឈ្មោះនៃអាជីវដ្ឋមកសីល និងការផ្សេងគ្នា
របស់អ្នករក្សាបញ្ចសីលនិងអាជីវដ្ឋមកសីល ... ១៤២
ការចែកសីលដោយនិច្ចសីលនិងអនិច្ចសីល ១៤៣
ការចែកសីលដោយចារិត្តសីល និងវារិត្តសីល ១៤៥

វិធីសមាទានព្រមទាំងពុទ្ធប្រណាម ១៤៥

១-វិធីសមាទានអាជីវដ្ឋមកសីល ១៤៦

២-វិធីសមាទាននវង្គុបោសថសីល ១៤៩

៣-វិធីសមាទានទសង្គសីល ១៥២

គម្ពីរបញ្ជាក់ពីសីលដែលគ្រហស្ថអាចរក្សាបាន ... ១៥៦

លក្ខណៈជាដើមរបស់សីលកុសល ១៥៧

បដិក្ខេបធម៌ របស់សីលកុសល ១៥៨

អានិសង្សខុបោសថសីល ១៥៩

អានិសង្សសីល.. ... ... ១៦១

សីលវត្តគាថា ១៦៩

សីលវិមំសជាតក ១៧៣

៣-ភាវនាមយៈ

ភាវនាមយៈ (បុណ្យសម្រេចដោយភាវនា) ១៧៦

លក្ខណៈជាដើម របស់ភាវនាកុសល ១៧៨

បដិក្ខេបធម៌ របស់ភាវនាកុសល ១៧៩

៤-អបចាយនមយៈ ១៨០

អបចាយនមយៈ មាន ២ យ៉ាង ១៨១

បុគ្គលដែលគួរគោរពជិនលំខោន ៣ ប្រភេទ ១៨២

សេចក្តីគោរពនិងមិនគោរព ១៨៤
គាថាសម្តែងអានិសង្សអេបចាយនៈ ១៨៩
៥-វេយ្យាវច្ចមយៈ ១៩២
បុព្វកម្មរបស់ឧត្តរមាណព ១៩៤
បុព្វកម្មរបស់ព្រះរាជាចណ្ឌបជ្ជោត ១៩៥
៦-បត្តិទានមយៈ ២០០
៧-បត្តានុមោទនាមយៈ ២០៣
ការអនុមោទនាចំណែកបុណ្យដែលមិនឈ្មោះថា
បត្តានុមោទនា ដោយត្រង់ ២០៥
បត្តិ (ចំណែកបុណ្យដែលគេឧទ្ទិសឲ្យ) ២ ប្រការ ២០៦
វិធីចែកបុណ្យប្រភេទឧទ្ទិស្សិកបត្តិ ២១០
វិធីចែកបុណ្យប្រភេទអនុទ្ទិស្សិកបត្តិ ២១០
រឿងឧបាសកម្នាក់ ២១១
រឿងសន្ធព្រាហ្មណ៍ ២១៣
វិហារវិមាន ២១៥
រឿងប្រេត ជាមាតានៃព្រះសារីបុត្ត ២១៨
ការអនុមោទនាបុណ្យជាការប្រដៅចិត្តមួយផ្នែក ២២៥
៨-ធម្មស្សវនមយៈ ២២៧
ការស្តាប់ធម៌តាមកាលជាមង្គល ២២៩

អានិសង្សទាំងឡាយ ៤ ប្រការនៃធម៌ដែលចូល
ទៅកាន់ត្រចៀកវៀយៗ ២៣៣
អដ្ឋកថាសោតានុគតសូត្រ ២៣៩
ធម្មស្សវនកថា កុក្កុជីវត្ថុ ២៤២

៩-ឩម្ជទេសនាមយៈ ២៤៥
អានិសង្សធម្មទេសនាកុសល ២៤៥
ធម្មទាន ២៤៨
ធម្មកថិកអ្នកសម្តែងធម៌ មាន ៥ យ៉ាង.. ... ... ២៥៧
គាថាក្នុងកិនូទសូត្រ ២៥៨

១០-ទិដ្ឋជុកម្ម ២៦០
បច្ច័យនៃកម្មសម្រកតាញ្ញាណ ៣ ... ... ២៦៤
ទសវត្ថុកសម្មាទិដ្ឋិ ១០ ប្រការ ២៦៥
អង្គធម៌របស់ទិដ្ឋជុកម្មទាំង៣ ១ណៈរបស់ចេតនា ២៦៨
សរុបបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ៧ ចូលក្នុងទាន សីល ភាវនា ២៧២
អធិប្បាយធម៌ជាបដិបក្ខនឹងទានជាដើម ២៧៤
ការសង្ក្រោះធម្មទេសនានិងទិដ្ឋជុកម្ម នយមួយទៀត ... ២៧៨
និបិកណ្ឌសូត្រ ២៨១

អត្ថបទកំណាព្យ

១-ទសបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ … … … … … … … … … … ២៨៨
២-សុមនកូដ … … … … … … … … … … … … … ២៨៩
៣-តម្ពបណ្ណិទ្វីប … … … … … … … … … … … … ២៩១
៤-ថូបារាមចេតិយ … … … … … … … … … … … ២៩២
-នាមពុទ្ធបរិស័ទ ចូលរួមកសាងកោដ្ឋមាស
តម្កល់ព្រះបរមសារីរិកធាតុ ២៩៥
-នាមពុទ្ធបរិស័ទ ចូលរួមបោះពុម្ពសៀវភៅធម៌ ២៩៩
-ឈ្មោះសៀវភៅ ៣០៤

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០

អធិប្បាយកិច្ចការបុណ្យផ្សេងៗ

"ចិត្តប្បាទវសេន បនេតំ អដ្ឋវិធំ ហោតិ"

ការធ្វើកិច្ចការបុណ្យផ្សេងៗ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ដែលជាសេចក្តីល្អ របស់បុគ្គលក្នុងលោក ដែលសប្បុរសទាំងឡាយបានទទួលស្គាល់ថា "ជាសេចក្តីល្អ" ព្រោះមិនមានការជំទាស់នឹងឱវាទ ពាក្យទូន្មានរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលបុគ្គលទាំងឡាយបានប្រព្រឹត្តបដិបត្តិតមក រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះនោះ សុទ្ធតែជាកាមាវចរកុសលទាំងអស់ ។ ការងារដែលជាសេចក្តីល្អផ្សេងៗ ទាំងអស់នោះ កាលពណ៌នាតាមវោហារ

(ការពោល)ហើយ ក៏មានច្រើនជាទីបំផុត ដែលមិនអាចពណ៌នាឲ្យអស់បាន ។ តែទោះជាយ៉ាងនោះក៏ដោយ សេចក្តីល្អផ្សេងៗទាំងនោះ មិនមែនជាការធ្វើល្អដទៃក្រៅអំពីកុសលកម្មបថ ១០ និង បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ នេះទេ ។

ព្រោះដូច្នោះ ការសម្តែងការងារបុណ្យកុសល ដែលជាសេចក្តីល្អ មានកុសលកម្មបថ ១០ និងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ នេះ ជាការពោលតាមផ្នែកសុត្តន្តន័យ ។ តែបើពោលតាមសភាវនយហើយ ក៏បានដល់ការកើតឡើងរបស់មហាកុសលចិត្តុប្បាទ ៨ ដួងនោះប៉ុណ្ណោះ ។

មួយទៀត ការងារដែលមនុស្សទាំងឡាយ បាននាំគ្នាធ្វើមកនេះ បើពោលតាមសេចក្តីពិតហើយ ក៏បានដល់រូបនិងនាម គឺ កាយនិងចិត្តទាំងពីរប៉ុណ្ណោះ ដែលជាអ្នកធ្វើឡើង ។ ពោលគឺ **កាយ** មាននាទីធ្វើ, ចិត្តមាននាទីបញ្ជា ដូចអ្នកធ្វើការជាមួយមេការ ឬ ដូចតួរថនិងអ្នកបររថ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកដែលមិនចូលចិត្តក្នុងនាមធម៌ គឺ **ចិត្ត** ត្រឹមតែយល់ចូលចិត្តក្នុងរូបធម៌ គឺ រាងកាយតែម្យ៉ាង, កាលខ្លួនឯងធ្វើមិនល្អ ឬ ឃើញអ្នកដទៃធ្វើមិនល្អ ក៏មិនអាចដោះស្រាយកែខៃឲ្យត្រឡប់ជាល្អឡើងវិញបាន ត្រឹមតែធ្វើការដោះស្រាយ កែលំអ

ដោយវិធីវាក់ៗ បន្តិចបន្តួច កាលខ្លួនឯងធ្វើល្អ ឬឃើញអ្នកដទៃធ្វើល្អ នឹងធ្វើការគាំទ្រ លើកទឹកចិត្តឲ្យល្អក្រៃលែងឡើងទៅ ក៏ធ្វើមិនបានដូចគ្នា ។ បើបានក៏ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច មិនអាចគាំទ្រ លើកទឹកចិត្ត ឲ្យជ្រួតជ្រាបដល់ចិត្តពិតបាន ។ ការជាដូច្នេះ ក៏ព្រោះការដោះស្រាយកែលំអ និងការគាំទ្រលើកទឹកចិត្តរបស់មនុស្សយើងនេះ ធ្វើបានយ៉ាងល្អបំផុតត្រឹមតែរូបរាងកាយដែលជារបស់ខាងក្រៅប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកអ្នកដែលមានសេចក្តីចូលចិត្តល្អទាំងរូប និងនាមនោះ បើធ្វើការដោះស្រាយកែលំអ ការធ្វើផ្លូវកាយ វាចា ចិត្ត ដែលមិនល្អរបស់ខ្លួនឯង ឬបុគ្គលដទៃ ក៏ធ្វើការដោះស្រាយឲ្យសម្រេចបាន ការមានឱកាសធ្វើការលើកទឹកចិត្ត ការធ្វើតាមផ្លូវកាយ វាចា ចិត្ត ដែលល្អរបស់ខ្លួនឯង ឬបុគ្គលដទៃហើយក៏អាច(លើកទឹកចិត្ត) ឲ្យជ្រួតជ្រាបដល់ចិត្តបានយ៉ាងល្អ ។

ការប្រព្រឹត្តិទៅដូច្នេះ ក៏ព្រោះជាប់មកអំពីសេចក្តីសម្គាល់របស់រូបនិងនាម គឺ កាយ ចិត្ត មានសេចក្តីសម្គាល់ផ្សេងៗគ្នានោះឯង គឺ កាយមាននាទីធ្វើតាមពាក្យបង្គាប់របស់ចិត្ត, ចិត្តមាននាទីនឹកគិត ពិចារណា ត្រិះរិះ ចាត់ចែង បង្គាប់ឲ្យកាយវាចា ដែលជារូប ធ្វើការងារតាមចិត្តបង្គាប់ ។

ព្រោះហេតុនេះ ការងារដែលល្អ ដែលជាកុសលកម្មបថ ១០ និង បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ ដែលប្រាកដប្រព្រឹត្តទៅក្នុងប្រជុំជនគ្រប់ថ្នាក់ គ្រប់ជាតិសាសន៍បាននោះ ក៏ព្រោះដោយសារហេតុជាប់មកអំពីមហាកុសលចិត្តប្បាទ ៨ ដួង ដែលជានាមធម៌ គឺ ចិត្តនោះឯង ។

បើវៀរចាកមហាកុសលចិត្តប្បាទ ៨ ដួងនេះ ចេញហើយ ការធ្វើល្អ មានកុសលកម្មបថ ១០ និង បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ ក៏ត្រូវសាបសូន្យទៅអំពីពួកមនុស្សទាំងស្រុង នៅមានតែការធ្វើដែលជាទុច្ចរិត (អំពើអាក្រក់តាមផ្លូវកាយវាចានិងចិត្ត) **ទុរាជីព** (មានការចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់) តែម្យ៉ាង មានប្រាកដនៅក្នុងមនុស្សលោក ដែលជាប់មកអំពីអកុសលចិត្តប្បាទ ជាអ្នកបញ្ជា កាលជាដូច្នេះ មនុស្សលោកនេះ ក៏មិនផ្សេងអ្វីពីសត្វ-តិរច្ឆាន បើនិងនិយាយយ៉ាងខ្លីហើយ ពេលណាមហាកុសលចិត្តប្បាទ ៨ ដួង ជាអ្នកបញ្ជា កាយ វាចា ធ្វើល្អ ពេលនោះ ការធ្វើរបស់ជនទាំងឡាយ ក៏តាំងនៅក្នុងកុសលកម្មបថបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ ។ ពេលណា អកុសលចិត្តប្បាទ ១២ ដួង ជាអ្នកបញ្ជា ពេលនោះ ការធ្វើក៏ជាទុច្ចរិត ទុរាជីពទៅ ។

ហេតុនោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធាចារ្យ ទើបមានសេចក្តីប្រាថ្នាចង់ឲ្យដឹងមូលហេតុ ដែលជាអង្គធម៌នៃការធ្វើកុសលកម្មបថ ១០ និង បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ តទៅដោយបាលីថា ៖

"ចិត្តុប្បាទវសេន បនេតំ អដ្ឋវិធំ ហោតិ ប្រែថា កាមាវចរកុសលកម្មនេះ កាលពោលដោយការកើតឡើងរបស់ចិត្តហើយ រមែងមាន ៨ " ។

អធិប្បាយចាលីសម្តែងពីបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០

នៅក្នុងគម្ពីរបរមត្ថទីបនី-អដ្ឋកថា ពន្យល់ថា ពាក្យថា **បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ** នេះ សេចក្តីថា កុសលទាំងឡាយដែលឲ្យកើតផលក្នុងភពដែលគួរបូជា ឬជម្រះសន្តានរបស់ខ្លួន ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា **បុញ្ញ**, បុញ្ញទាំងនោះផង ឈ្មោះថា ជាកិរិយា ព្រោះត្រូវធ្វើដោយហេតុ ដោយបច្ច័យទាំងឡាយផង ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា **បុញ្ញកិរិយា**, បុញ្ញកិរិយានោះឯង ឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ព្រោះជាទីតាំងនៃអានិសង្សនោះៗ ។

ក្នុងគម្ពីរបរមត្ថជោតិកៈ ថា ពាក្យថា **បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ** នេះ ជាភាសាបាលី ប្រែថា សេចក្តីល្អដែលគួរធ្វើ ព្រោះជាហេតុ ជាទីតាំងនៃអានិសង្ស (គុណប្រយោជន៍ ឬសេចក្តីសុខ-ចម្រើន) ។ កាលចែកបទហើយ បាន ៣ បទ គឺ

បុញ្ញ + **ក្រិយ** + **វត្ថុ**, **បុញ្ញ** មានន័យថា ការងារដែលល្អ ដែលសម្រាប់ជម្រះសេចក្តីសៅហ្មង ក្តៅក្រហាយ, **ក្រិយ** មានន័យថា គួរធ្វើ, **វត្ថុ** មានន័យថា ជាហេតុជាទីតាំងនៃអានិសង្ស ។

ដូចសម្តែងវចនត្ថៈថា ៖

អត្តនោ សន្តានំ បុនាតិ សោធេតីតិ = បុញ្ញំ

ការធ្វើណា រមែងជម្រះសន្តានចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យស្អាតបរិសុទ្ធ ដូច្នោះការធ្វើនោះ ឈ្មោះថា **បុណ្ណ** បានដល់ ការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនាជាដើម ។

សប្បុរិសេហិ កាតព្វន្តិ កិរិយំ ការធ្វើណា ដែលសប្បុរសទាំងឡាយគួរធ្វើ គួរចម្រើន ដូច្នោះ ការធ្វើនោះ ឈ្មោះថា **កិរិយ** បានដល់ ការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនាជាដើម ។

តេ តេ អានិសំសា វស្សន្តិ តិដ្ឋន្តិ ឯត្ថាតិ = *វត្ថុ អានិសង្ស (ផលនៃកុសល) ផ្សេងៗ រមែងតាំងនៅក្នុងការធ្វើណា ដូច្នោះ ការធ្វើនោះ ឈ្មោះថា* ***វត្ថុ*** *បានដល់ការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនាជាដើម ។*

កិរិយំ បុញ្ញំ = បុញ្ញក្រិយំ *សេចក្តីល្អដែលសប្បុរសទាំងឡាយគួរធ្វើ ឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយា ។*

បុញ្ញក្រិយញ្ច តំ វត្ថុចាតិ = បុញ្ញកិរិយវត្ថុ *ការធ្វើដែលជាសេចក្តីល្អ ដែលសប្បុរសទាំងឡាយគួរធ្វើ និងជាទីតាំងនៃអានិសង្ស ដូច្នោះ ការធ្វើនោះ ឈ្មោះថា* ***បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ*** *បានដល់ ការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនាជាដើម ។*

បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ សម្តែងជាពីរនัយ

សម្តែងជាសុត្តន្តនัយ *បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ មានចំនួន ៣០ បានដល់ កាយកម្មទាន វចីកម្មទាន មនោកម្មទាន ជាដើម ដូចដែលបានពោលមកហើយ ។*

សម្តែងដោយអភិធម្មន័យ *បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ១០ មានចំនួន ១១ ឬ ២៣ គឺ*

ទាន *មាន ១ បានដល់ មនោកម្មទាន ដែលជាអនភិជ្ឈា,*

សីល *មាន ២ បានដល់ កាយកម្មសីល វចីកម្មសីល ដែលជាកាយកម្ម ៣ វចីកម្ម ៤,*

ភាវនា អបចាយនៈ វេយ្យាវច្ចៈ *ទាំងបីនេះ មាន ១ បានដល់ មនោកម្ម ដែលជាអព្យាបាទៈ និង សម្មាទិដ្ឋិ,*

បត្តិទាន បត្តានុមោទនា *ទាំងពីរនេះ មាន ១ បានដល់ មនោកម្មដែលជាអនភិជ្ឈា និងសម្មាទិដ្ឋិ,*

ធម្មស្សវនៈ *មាន ១ បានដល់ មនោកម្មដែលជាសម្មាទិដ្ឋិ,*

ធម្មទេសនា *មាន ១ បានដល់ មនោកម្មដែលជាអនភិជ្ឈា អព្យាបាទៈ សម្មាទិដ្ឋិ,*

ទិដ្ឋុជុកម្ម *មាន ១ បានដល់ មនោកម្មដែលជាសម្មាទិដ្ឋិ ។*

វចនត្ថៈរបស់បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ១០ ប្រការ
ព្រមដោយពាក្យអធិប្បាយនិងប្រភេទ

១.ទានមយៈ

នៅក្នុងគម្ពីរបរមត្ថទីបនី-អដ្ឋកថា ពន្យល់ថា :

ពាក្យថា **ទានមយំ** *បានដល់ ចេតនាជាគ្រឿងបរិច្ចាគ ទេយ្យធម៌របស់ខ្លួនដល់អ្នកដទៃ ដោយអំណាចនៃការអនុគ្រោះ ឬដោយអំណាចនៃការបូជា របស់អ្នកដែលកាត់ឫសគល់ គឺ កពនៅមិនទាន់ដាច់ ឈ្មោះថា* **ទាន** *ព្រោះជាហេតុនៃការឲ្យ ។ ទាននោះឯង ឈ្មោះថា* **ទានមយ** *។ ចេតនាដែលប្រព្រឹត្តទៅ ហើយ ក្នុងកាលទាំង ៣ គឺក្នុងកាលដែលជាចំណែកខាងដើម តាំងអំពីការឲ្យបច្ច័យ ៤ ទាំងនោះកើតឡើង ១ ក្នុងវេលា បរិច្ចាគ ១ ក្នុងការសោមនស្សចិត្ត រលឹកដល់ខាងក្រោយ (អំពីទីឲ្យហើយ) ១ របស់អ្នកឲ្យវត្ថុនោះៗ បណ្តាបច្ច័យ ៤ មានចីវរជាដើម ឬបណ្តាទានវត្ថុ ១០ យ៉ាង មានបាយជាដើម ឬបណ្តាអារម្មណ៍ ៦ មានរូបជាដើម ឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ដែលសម្រេចដោយការឲ្យទាន ។*

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងវេលាដែលអ្នកឲ្យបាយជាដើម ឲ្យ(ទាន) ដោយគិតថា "យើងនឹងឲ្យបាយ និងទឹកជាដើម" ក្តី ដោយរលឹកដល់ទានបារមី ក្តី បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ***ជាទានមយៈ*** *។*

នៅក្នុងបរមត្ថជោតិកៈ អធិប្បាយថា ៖

ទានន *សម្តែងវចនត្ថៈថា* **ទីយតិ ឯតេនាតិ = ទានំ** *ជនទាំងឡាយ គប្បីឲ្យដោយចេតនានេះ ដូច្នេះ ចេតនាដែលជាហេតុនៃការឲ្យ ឈ្មោះថា* ***ទាន*** *។*

ពាក្យថា ***ទាន*** *តាមវចនត្ថៈនេះ បានដល់ តួចេតនាដែលជាហេតុនៃការឲ្យទានសម្រេចបាន ។*

នយមួយទៀត **ទាតព្វន្តិ = ទានំ** *វត្ថុយ៉ាងណាដែលជនទាំងឡាយគប្បីឲ្យ ដូច្នោះ វត្ថុយ៉ាងនោះ ឈ្មោះថា* ***ទាន*** *បានដល់ វត្ថុដែលគប្បីឲ្យ (****ទាតព្វវត្ថុ*** *ឬ* ***ទេយ្យធម្ម****) ។*

វចនត្ថៈទាំងពីរនេះ ជាគ្រឿងចង្អុលបង្ហាញឲ្យដឹងថា ***ទាន*** *មាន ២ យ៉ាង គឺចេតនាទាន និងវត្ថុទាន ។ ទាំង ២ យ៉ាងនេះ ចេតនាទាន មាន ៣ យ៉ាង ពោលដោយកាល គឺ* ***បុព្វចេតនាទាន*** *(ចេតនាដែលកើតឡើងមុនអំពីកាលឲ្យ) តាំង*

ពីកាលដែលបានគិតថា នឹងធ្វើបុណ្យឲ្យទាន ឬតាំងពីកាលស្វែងរកវត្ថុដែលជាទេយ្យធម៌; **មុញ្ចនចេតនាទាន** (ចេតនាដែលកើតឡើង ក្នុងខណៈដែលកំពុងឲ្យ); **អបរចេតនាទាន** (ចេតនាដែលកើតឡើង ក្រោយអំពីកាលឲ្យទានរួចហើយ) ។ ភាពនៃបីតិ ផ្អែតចិត្តក្នុងការឲ្យនោះ ចេតនាទាំង ៣ មានបុព្វចេតនាទានជាដើមនេះ បើបានឱកាស ក៏នឹងអាចឲ្យផលក្នុងបដិសន្ធិកាល ឲ្យកើតជាមនុស្សទេវតាបាន ដូចមានសម្តែងទុកក្នុងព្រះបាលីអបទានថា "ឯកបុប្ផំ យដិត្វាន អសីតិកប្បកោដិយោ ទុគ្គតិ នាភិជានាមិ ឯក-បុប្ផស្សិទំ ផលំ ការបូជាដោយផ្កាឈើមួយទង ធ្វើឲ្យខ្ញុំម្ចាស់មិនស្គាល់ទុគ្គតិភព មាននរកជាដើម រហូតដល់វេលា ៨០ កោដិអាយុកប្ប ឬរហូតដល់វេលា ៨០ កោដិជាតិ នេះឯងជាផលដែលបានទទួលអំពីការថ្វាយផ្កាឈើត្រឹមតែមួយទង" ។

តាមព្រះបាលីនេះ មិនមែនថា នឹងបញ្ចេញផលឲ្យកើតជាមនុស្សទេវតាជាប់តគ្នារៀយៗរហូត ៨០ កោដិអាយុកប្ប ឬ ៨០ កោដិភពជាតិ បានដោយត្រង់តែម្តងនុ៎ះទេ គឺត្រឹមតែជាដើមហេតុ ជួយឲ្យកើតជាមនុស្សទេវតា ក្នុងភពទី ២ ពេល

បានកើតមកជាមនុស្ស ទេវតា ក្នុងកពទី ២ ហើយ ក៏បានចម្រើនកុសលផ្សេងៗ ថែមថ្មីទៀតតទៅ កុសលថ្មីក្នុងកពទី ២ នោះ ក៏ជួយឲ្យកើតជាមនុស្សទេវតា ក្នុងកពទី ៣ តទៅ កាលបានកើតមកជាមនុស្ស ទេវតា ក្នុងកពទី ៣ ហើយ ក៏បានសាង ចម្រើនកុសលផ្សេងៗ ឡើងថ្មីទៀតតទៅ កុសលដែលបានកើតថ្មី ក្នុងកពទី ៣ នោះ ក៏ជួយឲ្យកើតជាមនុស្ស ទេវតា ក្នុងកពទី ៤ តទៅ យ៉ាងនេះទៅរឿយៗ មិនដាច់រយៈរហូតដល់ ៨០ កោដិកពជាតិ ដូច្នោះ លោកទើបពោលថា អានិសង្សនៃការបូជាដោយផ្កាឈើត្រឹមតែមួយទង នោះ អាចជួយឲ្យផុតចាកទុគ្គតិកព បានអស់កាលជាយូរអង្វែង ។

មួយទៀត ចេតនាទាំង ៣ មានបុព្វចេតនាជាដើមនេះ មិនមែនមានបរិបូរណ៍គ្រប់កាលទាំង ៣ ជានិច្ចទៅទេ ពោលគឺពេលខ្លះ **មុញ្ចនចេតនាមាន** តែបុព្វចេតនា អបរចេតនា មិនមាន, **បុព្វចេតនាមាន** តែមុញ្ចនចេតនា អបរចេតនា មិនមាន, **អបរចេតនាមាន** តែបុព្វចេតនា មុញ្ចនចេតនា មិនមាន, ពេលខ្លះ មុញ្ចនចេតនា បុព្វចេតនា ទាំង ២ មានតែអបរចេតនា មិនមាន, មុញ្ចនចេតនា អបរចេតនាមាន

តែបុព្វចេតនា មិនមាន, បុព្វចេតនា អបរចេតនាមាន តែមុញ្ចនចេតនា មិនមាន, ពេលខ្លះ ក៏មិនមានទាំង ៣ កាល ។

ក្នុងចេតនាទាំង ៣ នេះ កាលពោលដោយការកើតងាយស្រួល ឬលំបាកហើយ មុញ្ចនចេតនាកើតងាយស្រួល អបរចេតនា កើតបានលំបាក ដូច្នោះ បើចេតនាកើតមិនគ្រប់ទាំង ៣ កាល ដូចបានពោលមកហើយ ការធ្វើទានដូច្នេះ រមែងមានអានិសង្សមិនចម្រើន ដូច្នោះ គួរព្យាយាមធ្វើទានឲ្យព្រមដោយចេតនាទាំង ៣ បើចេតនាកើតឡើងព្រមទាំង ៣ កាលដោយល្អ ការធ្វើទានយ៉ាងនេះ រមែងមានអានិសង្សច្រើនដ៏ធំទូលាយ ដូចដែលនឹងគប្បីឃើញ គប្បីដឹងបានដោយសេចក្តីផ្សេងៗគ្នា របស់ទេវតាទាំង ៦ ជាន់ និងជនទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ទាំងដែលជាអតីត និងបច្ចុប្បន្ន ដែលមានការប្រព្រឹត្តិទៅផ្សេងៗគ្នា យ៉ាងណា ពោលគឺផ្សេងគ្នាដោយជាតិ ត្រកូល ហាន: ទ្រព្យសម្បត្តិ បរិវារ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដូច្នេះ ក៏បរិសុទ្ធហើយជាប់មកអំពីទាន សីល ភាវនា ដែលដល់ព្រមដោយចេតនាទាំង ៣ កាល ឬមិនដល់ព្រមទាំង ៣ កាល ខ្វះទៅយ៉ាងណាមួយ ឬមិនមានបាត់ទៅនោះឯងជាហេតុ ព្រោះ

ហេតុនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទើបទ្រង់សម្តែងទុកក្នុងព្រះបាលី អង្គុត្តរនិកាយ ឆក្កនិបាត ថា ៖

បុព្វេ ទានា សុមនោ ឧធំ ចិត្តំ បសាទយេ
ឧត្វា អត្តមនោ ហោតិ ឯសា យញ្ញស្ស សម្បទា ។

ទាយកមានចិត្តរីករាយ ក្នុងវេលាមុនអំពីកាលឲ្យ កំពុងឲ្យ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា លុះឲ្យហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ (តាមក្រោយ) នេះជាសេចក្តីបរិបូរណ៍របស់ទាន * ។

ព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ បានសម្តែងទុកក្នុងសត្តក-និបាត នៃអង្គុត្តរនិកាយ អដ្ឋកថា ថា ៖

ទានញ្ហិ នាម តិស្សេវ ចេតនា បរិបុណ្ណំ
កាតុំ សក្កោន្តស្សេវ មហាផលំ ហោតិ

ការឲ្យដែលបានឈ្មោះថា ទាននោះ ត្រូវតែជាទានដែលដល់ព្រមដោយចេតនាទាំង ៣ កាលដែលអ្នកធ្វើ អាចធ្វើឲ្យកើតឡើងបានយ៉ាងបរិបូរណ៍ប៉ុណ្ណោះ ទាននោះ ទើបមានផលយ៉ាងច្រើន ។

---

* សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ ភាគ ៤៦ ទំព័រ ១១៦ ។

ទានវត្ថុក្នុងព្រះវិន័យ ៤ យ៉ាង

១-ចីវរទាន *ការឲ្យសំពត់ចីវរ ដល់ភិក្ខុ-សាមណេរ ឬ ការឲ្យសំពត់ ខោអាវ គ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ដល់អ្នកដទៃ*

២-បិណ្ឌបាតទាន *ការឲ្យចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ដូចជា បាយ ត្រីសាច់ នំស្រស់ នំក្រៀម ឬផ្លែឈើ ដល់អ្នកដទៃ*

៣-សេនាសនទាន *ការឲ្យទីសម្នាក់អាស្រ័យ ដូចជា កសាងកុដិ សាលា ព្រះវិហារ ឬរោងឧបោសថជាដើម និងការឲ្យទីជ្រកអាស្រ័យដល់អ្នកដំណើរ ឬអ្នកទាល់ក្រ*

៤-គេសជ្ជទាន *ការឲ្យភេសជ្ជ: គឺថ្នាំព្យាបាលរោគ ។*

ការបរិច្ចាគទាន មានច្រើនប្រភេទផ្សេងគ្នា និងសម្តែងដោយសង្ខេប ល្មមដល់ការយល់ដឹងខ្លះៗ ដូចតទៅ ៖

ទានពួកពីរ

១-អាមិសទាន *ការឲ្យវត្ថុបច្ចុ័យ ៤ ឬរបស់ផ្សេងៗ*

២-ធម្មទាន *ការឲ្យធម៌ជាទាន គឺការសម្តែងធម៌*

ការបង្រៀនធម៌ និងការរចនា ការកសាងសៀវភៅធម៌ផ្សេងៗ ចែកជាធម្មទាន ។

ក្នុងទាន ២ យ៉ាងនេះ ធម្មទានជាទានដែលប្រណីតជាងអាមិសទាន ដូចព្រះបាលីថា "**សព្ពទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ** ធម្មទាន ឈ្នះអស់ទានទាំងពួង" ។

អាមិសទាន ឲ្យផល គឺកាលកើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានកោគៈច្រើន បរិបូណ៌ដោយសម្បត្តិ, ធម្មទាន ឲ្យផល គឺកើតបញ្ញា ។

នំយមួយទៀត

១-សាហត្ថិកទាន ការឲ្យទានដោយដៃខ្លួនឯង ។

២-អាណត្តិកទាន ប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើទានជំនួស ។

សាហត្ថិកទាន ប្រណីតជាងអាណត្តិកទាន

សាហត្ថិកទាន កាលបពេ្ញញផល ក៏ឲ្យជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បត្តិ ព្រមដោយបរិវារ,

អាណត្តិកទាន សូម្បីបពេ្ញញផល ឲ្យជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បត្តិក៏ពិតមែនហើយ តែបរិវារមិនសូវមានទេ ។

ន័យមួយទៀត

១-សម្បជានទាន ការធ្វើទានដែលប្រកបដោយការយល់ដឹង គឺដឹងនូវផលនៃការឲ្យទាននោះជាដើម ។

២-អសម្បជានទាន ការធ្វើទានដោយមិនមានការយល់ដឹង ការចូលចិត្តក្នុងរឿងកម្មនិងផលរបស់កម្មជាដើម,

សម្បជានទាន កាលបពេញផល រមែងជាអ្នកបរិបូរណ៌ដោយសម្បត្តិ និងព្រមដោយបញ្ញា,

អសម្បជានទាន កាលបពេញផល រមែងឲ្យជាអ្នកបរិបូរណ៌ដោយសម្បត្តិ ប៉ុន្តែខ្វះសតិបញ្ញា ។

ន័យមួយទៀត

១-វដ្តនិស្សិតទាន ការធ្វើទានដោយការប្រាថ្នាកោគ-សម្បទ បរិវារសម្បទ គឺប្រាថ្នាឲ្យមានទ្រព្យជាសេដ្ឋី មហា-សេដ្ឋី និងប្រាថ្នាភវសម្បត្តិ គឺត្រូវការឲ្យកើតជាមនុស្ស ជាទេវតា ជាព្រហ្ម ។

២-វិវដ្តនិស្សិតទាន ការធ្វើទានដែលមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកោគសម្បទ បរិវារសម្បទ និងភវសម្បត្តិទេ ប្រាថ្នា

តែសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ បច្ចេកពោធិញ្ញាណ អគ្គសាវក-
ពោធិញ្ញាណ មហាសាវកពោធិញ្ញាណ និងបកតិសាវក-
ពោធិញ្ញាណ យ៉ាងណាមួយប៉ុណ្ណោះ ។

វដ្តនិស្សិតទាន មិនហៅថា ទានបារមីទេ ជាទានកុសល
សាមញ្ញ កាលបញ្ចេញផល ក៏ឲ្យមានសេចក្តីសុខត្រឹមតែ
មនុស្ស និងទេវតាប៉ុណ្ណោះ មិនអាចឲ្យបានសម្រេចមគ្គផល
ដោយឆាប់រហ័សទេ ។

ចំណែកវិវដ្តនិស្សិតទាន ហៅថា ទានបារមី កាល
បញ្ចេញផល ឲ្យមានសេចក្តីសុខក្នុងមនុស្ស និងទេវតា និង
អាចឲ្យបានសម្រេចមគ្គផល ដោយឆាប់រហ័ស ។

ទានពួក ៣ (តិកទាន)

ក្នុងទានពួកបីនេះ ហឹនទាន ១ មជ្ឈិមទាន ១
បណីតទាន ១ មាន ៣ នយ គឺ ៖

<u>នយទី ១</u> ហឹនទាន ការធ្វើទានថ្នាក់ទាប បានដល់
ការធ្វើទានដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាភ យស ការសរសើរ,
មជ្ឈិមទាន ការធ្វើទានថ្នាក់កណ្តាល បានដល់ ការធ្វើទាន

ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាមនុស្សសម្បត្តិ ទេវតាសម្បត្តិ ។ បណីតទាន ការធ្វើទានថ្នាក់ខ្ពស់ បានដល់ ការធ្វើទានតាមជំណើរផ្លូវរបស់ព្រះអរិយៈ និងព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ គឺសេចក្តីប្រាថ្នាព្រះនិព្វាននោះឯង ។

<u>នយទី ២</u> ហីនទាន ការធ្វើទានថ្នាក់ទាប បានដល់ ការធ្វើទានដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាមនុស្សសម្បត្តិ ទេវតាសម្បត្តិ ។ មជ្ឈិមទាន ការធ្វើទានថ្នាក់កណ្តាល បានដល់ ការធ្វើទានដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាសាវ័កពោធិញ្ញាណ បច្ចេកពោធិញ្ញាណ ។ បណីតទាន ការធ្វើទានថ្នាក់ខ្ពស់ បានដល់ ការធ្វើទាន ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យបានសម្រេចសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ។

<u>នយទី ៣</u> ហីនទាន ការធ្វើទានថ្នាក់ទាប បានដល់ ការធ្វើទានដែលប្រកបដោយឆន្ទៈ វីរិយៈ ចិត្តៈ បញ្ញា តិចតួច ពោលគឺមានការពេញចិត្ត ព្យាយាម ចូលចិត្ត យល់ដឹងក្នុងការធ្វើទាននោះ ត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ។ មជ្ឈិមទាន ការធ្វើទានថ្នាក់កណ្តាល បានដល់ ការធ្វើទានដែលប្រកបដោយឆន្ទៈ វីរិយៈ ចិត្តៈ បញ្ញា ល្មមប្រមាណ ពោលគឺមានការពេញចិត្ត

ព្យាយាម ចូលចិត្ត យល់ដឹង ក្នុងការធ្វើទាននោះយ៉ាងល្អ សាមញ្ញទូទៅ ។ បណីតទាន ការធ្វើទានថ្នាក់ខ្ពស់ បានដល់ការធ្វើទានដែលប្រកបដោយឆន្ទៈ វីរៈ ចិត្តៈ បញ្ញា យ៉ាងក្រៃលែង ពោលគឺមានការពេញចិត្ត ព្យាយាម ចូលចិត្តយល់ដឹងក្នុងការធ្វើទាននោះ យ៉ាងល្អក្រៃលែង តាមដំណើរផ្លូវរបស់សប្បុរសទាំងឡាយ ។

ន័យមួយទៀត **ទានមាន ៣ គឺ**

១-ទាសទាន *ការធ្វើទានដោយគ្រឿងឧបភោគ បរិភោគដែលអាក្រក់ជាងវត្ថុដែលខ្លួនប្រើ ខ្លួនបរិភោគ,*

២-សហាយទាន *ការធ្វើទានដោយគ្រឿងឧបភោគ បរិភោគ ដែលស្មើនឹងវត្ថុដែលខ្លួនប្រើ ខ្លួនបរិភោគ,*

៣-សាមិទាន *ការធ្វើទានដោយគ្រឿងឧបភោគ បរិភោគ ដែលល្អជាងវត្ថុដែលខ្លួនប្រើ ខ្លួនបរិភោគ ។*

ទាន ៣ ប្រភេទនេះក្នុងមង្គលត្ថទីបនីមានសម្តែងថា:

<u>ទី១</u> : ទាសោ ហុត្វា ទេតិ តណ្ហាទាសព្យស្ស ឧបគតត្តា បុគ្គលអ្នកឲ្យទាន មានសភាពជាខ្ញុំនៃទាន ព្រោះ

ភាវៈនៃបុគ្គលនោះ ចូលទៅជិតកាន់យកជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ។ គឺឲ្យវត្ថុថោកទាប បរិភោគខ្លួនឯងដ៏ថ្លៃថ្លា **ឆាសោ វិយ ហោតិ** *ទុកដូចជាបុគ្គលជាខ្ញុំនៃទាន, មនុស្សខ្ញុំគេ ជាមនុស្សថោកទាប (បើបានសោយរាជ្យជាស្តេចៗ អង្គនោះ នឹងនៅក្រោមបង្គាប់គេ) ។*

<u>ទី២</u> : សហាយោ ហុត្វា ទេតិ តស្ស អប្បិយ-ការវិសជ្ជនតោ *បុគ្គលអ្នកឲ្យទាន មានសភាពជាសម្លាញ់ (នោះ) ព្រោះភាពនៃខ្លួនបានលះបង់នូវទេយ្យវត្ថុ មិនជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន, (បើបានសោយរាជ្យជាស្តេចៗអង្គនោះ ឯករាជ្យ) ។*

<u>ទី៣</u> : សាមិ ហុត្វា ទេតិ តត្ត តណ្ហាទាសព្យតោ អត្តានំ មោចេត្វា អភិភុយ្យ បវត្តនតោ ។ *បុគ្គលអ្នកឲ្យទានមានសភាពជាម្ចាស់ ព្រោះបានដោះខ្លួនអំពីខ្ញុំនៃតណ្ហាក្នុងទេយ្យវត្ថុនោះ ព្រោះបានគ្របសង្កត់លើតណ្ហា, ព្រោះជាម្ចាស់នៃទេយ្យវត្ថុ គឺបរិភោគខ្លួនឯងទាបថោក ដល់ឲ្យទានមានវត្ថុដ៏ថ្លៃថ្លា ឬមានចិត្តគ្របសង្កត់លើលោភៈ មិនឲ្យតណ្ហា*

ជិះជាន់បាន លះបង់មច្ឆរិយៈ មិនមានចិត្តមន្ទិល ។ (បើបានសោយរាជ្យជាស្តេច គឺបានត្រួតត្រាលើនគរដទៃ) ។

នៃយមួយទៀត **ទានមាន ៣** គឺ

១-លោកាធិបតេយ្យទាន ការធ្វើទានដែលប្រារព្ធមនុស្សចំណែកច្រើនជាធំ គឺខ្លួនឯងមិនមានសេចក្តីពេញចិត្តនឹងធ្វើទេ តែខ្លាចអ្នកដទៃតិះដៀល ទើបបានធ្វើ ។

២-អត្តាធិបតេយ្យទាន ការធ្វើទានប្រារព្ធខ្លួនឯងជាធំ គឺគិតថា យើងជាមនុស្ស ជាអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន បើមិនបរិច្ចាគទ្រព្យជួយសង្គ្រោះ ក្នុងកិច្ចការនោះៗខ្លះហើយ ក៏ជាការមិនសមគួរ គួរស្អប់ ជូរច្នោះទើបធ្វើ ។

៣-ធម្មាធិបតេយ្យទាន ការធ្វើទានដែលប្រារព្ធធម៌ជាធំ គឺពិចារណាថា ការបរិច្ចាគទាននេះ ជាធម៌គឺសប្បុរសទាំងឡាយនិយមធ្វើ សូម្បីព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ កាលនៅបំពេញបារមីនោះ ក៏បានបំពេញទានបារមី ជាដំបូង ជាគន្ធង់ធំនិងសូម្បីសាវ័កផ្សេងៗ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏

ពេញចិត្តក្នុងការកសាងទាននេះដូចគ្នា, ការពិចារណាឃើញជាប្រយោជន៍ដូច្នេះហើយ ក៏ធ្វើតាមឱកាស តាមកាលវេលា ។

ឧទាន ៣ យ៉ាងមានសទ្ធាជាដើម

ទានំ ទេតិ សទ្ធាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយសទ្ធា

ទានំ ទេតិ ហិរិយា បុគ្គលឲ្យទានដោយហិរិ

ទានំ កុសលញ្ច កុសលទាន (ទានដែលរកទោសមិនបាន) ។

សទ្ធាទាន ហិរិទាន កុសលទាន ធម៌ទាំង៣នេះ ជាធម៌តាំងនៅក្នុងពួកសប្បុរស, សប្បុរសទាំងឡាយ តែងពោលនូវធម៌នេះថា ជាផ្លូវទៅកាន់ទេវលោក ព្រោះថា បុគ្គលតែងទៅកាន់ទេវលោកបាន ដោយធម៌នេះ ។

(ចាកសុត្តន្តបិដក ៤៨ / ១៦០)

អដ្ឋកថា

បុគ្គលរមែងឲ្យទានដោយសទ្ធាណា សទ្ធានោះ លោកហ្ក្រាថ្នាយកថា សទ្ធា ។ បុគ្គលរមែងឲ្យទានដោយហិរិណា ហិរិនោះ លោកហ្ក្រាថ្នាយកថា ហិរិ ។ (មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា)

ទានវត្ថុក ៥

អសប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង

១-អសក្កច្ចំ ទេតិ *ឲ្យទានដោយមិនគោរព (ក្នុងទេយ្យ-ធម៌ បានដល់ មិនគោរព គឺធ្វើចិត្តឲ្យស្អាតឲ្យទានទេ)*

២-អចិត្តី កត្វា ទេតិ *ឲ្យទានដោយមិនធ្វើនូវសេចក្តីគោរព (ក្នុងបដិគ្គាហក: បានដល់ ឲ្យដោយអាការ: មិនកោតក្រែង ដោយសេចក្តីមិនគោរព)*

៣-អសហត្ថា ទេតិ *មិនឲ្យដោយដៃខ្លួនឯង*

៤-អបវិទ្ធំ ទេតិ *ឲ្យទានដូចជាបោះចោល*

៥-អនាគមនទិដ្ឋិកោ ទេតិ *ឲ្យទានដោយឃើញថាមិនឲ្យផល (បានដល់ មិនធ្វើសេចក្តីឃើញផលកម្ម នឹងមកយ៉ាងនេះថា ផលនៃកម្មដែលធ្វើ នឹងមកដល់ដូច្នេះ ឲ្យកើតទៀងទេ) ។*

សប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង

១-សក្កច្ចំ ទេតិ *ឲ្យទានដោយគោរព (ក្នុងទេយ្យធម៌)*

២-ចិត្តី កត្វា ទេតិ *ឲ្យទានដោយធ្វើនូវសេចក្តីគោរព*

(ក្នុងបដិគ្គាហក:)

៣-សហត្ថា ទេតិ ឲ្យដោយដៃខ្លួនឯង

៤-អនបវិដ្ឋំ ទេតិ ឲ្យទានមិនដូចជាបោះចោល

៥-អាគមនទិដ្ឋិកោ ទេតិ ឲ្យទានដោយឃើញថា ឲ្យផល (គឺជើកម្ម និងវិបាក) ។

(អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចកនិបាត ៤៥ / ៨៧)

អដ្ឋកថា-មនោរថបូរណី ពន្យល់ថា :

បទថា **ចិតឺ កត្វា ទេតិ** បានដល់ ចូលទៅតាំងសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងទេយ្យធម៌ និង ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលហើយឲ្យ ។ ក្នុងពីរយ៉ាងនោះ បុគ្គលធ្វើទេយ្យធម៌ឲ្យប្រណីតមានរសឆ្ងាញ់ហើយឲ្យ ឈ្មោះថា ចូលទៅតាំងសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងទេយ្យធម៌ ។ បុគ្គលជ្រើសរើសបុគ្គលហើយឲ្យ ឈ្មោះថា តាំងសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ។

បទថា **សហត្ថា ទេតិ** សេចក្តីថា មិនប្រើដៃរបស់អ្នកដទៃ ឲ្យដោយពាក្យបញ្ជា គឺឲ្យដោយដៃខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះ ដោយគិតថា ឈ្មោះថា កាលដែលយើងត្រាច់រង្គាត់ទៅក្នុង

សង្ឃាវដ្តដែលមិនមានខាងដើម និងខាងចុងហើយ បានប្រើដៃនិងជើងនោះ មិនមានប្រមាណឡើយ យើងនឹងធ្វើសេចក្តីរួចផុតទៅអំពីវដ្ត: ការចេញចាកភពដូច្នោះ ។

បទថា អាគមនធិដ្ឋិកោ បានដល់ ជៀកម្មនិងវិបាកថានឹងជាបច្ច័យនៃភព ក្នុងអនាគតហើយឲ្យ ដូច្នេះ ។

សប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង

ព្រមទាំងអានិសង្ស

បញ្ចិមានិ ភិក្ខវេ សប្បុរិសទានានិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរិសទាននេះ មាន ៥ យ៉ាង ។

កតមានិ បញ្ច សប្បុរិសទាន ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ?

១-សទ្ធាយ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយសទ្ធា

២-សក្កច្ចំ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយគោរព

៣-កាលេន ទានំ ទេតិ ឲ្យទានតាមកាលដ៏សមគួរ

៤-អនុគ្គហិតចិត្តោ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយចិត្តអនុគ្រោះ

៥-អត្តានញ្ច បរញ្ច អនុបហច្ច ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយមិនបានបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃ ។

សទ្ធាទាន “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយសទ្ធា ដោយផលទាននេះ កាលកើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគច្រើន ជាបុគ្គលមានរូបល្អគួរមើលមើល ជាទីជ្រះថ្លា ប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានសម្បុរល្អដ៏ក្រៃលែងផង” ។

សក្កច្ចទាន “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយគោរព ដោយផលទាននេះ កាលកើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន ពួកជនណា ទោះកូនក្តី ប្រពន្ធក្តី ខ្ញុំបម្រើក្តី អ្នកធ្វើការងារក្តី របស់បុគ្គលនោះ ជនទាំងនោះស្តាប់ដោយល្អ ផ្អៀងសោតតាំងចិត្តស្តាប់ ដើម្បីដឹងផង” ។ (រមែងជឿសំដីគ្រប់ពាក្យពេចន៍ យកចិត្ត មិនឲ្យខកចិត្តក្នុងការងារ) ។

កាលទាន “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យទានតាមកាលដ៏សមគួរដោយផលទាននេះ កាលកើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន ប្រយោជន៍ គឺភោគៈដ៏ពោរពេញ រមែងមកតាមកាលដ៏គួរ ដល់បុគ្គលនោះផង” ។ (នៅក្នុងបរមត្ថជោតិកៈថា មានសេចក្តីចម្រើនរុងរឿង

តាំងពីបឋមវ័យ ដែលជាវ័យកំលោះ ក្រមុំ មានផលប្រយោជន៍ ដែលគប្បីបានយ៉ាងបរិបូរណ៌) ។

អនុគ្គហិតទាន *"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយចិត្តអនុគ្រោះ ដោយផលទាននេះ កាលកើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគច្រើនផង រមែងបង្អោនចិត្តទៅដើម្បីបរិភោគក្នុងកាមគុណ៥ ដ៏លើសលប់ផង"។*

អនុបហច្চទាន *"ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយមិនបានបៀតបៀនខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃ ដោយផលទាននេះ កាលកើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគច្រើនផង សេចក្តីអន្តរាយនៃភោគទាំងឡាយ មិនមានមកអំពីទីណាមួយ គឺអំពីភ្លើង អំពីទឹក អំពីស្តេច អំពីចោរ អំពីហេតុមិនជាទីស្រឡាញ់ និងអំពីមនុស្សជាទាយាទ" ។*

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បុរិសទានមាន៥ យ៉ាងនេះឯង ។

(សុត្តន្តបិដក ភាគ ៤៥ ទំព័រ ៨៨)

ការទាន ៥ យ៉ាង

១-អាគន្តុកស្ស ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដល់អ្នកមកថ្មី

២-គមិកស្ស ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដល់អ្នកដំណើរ

៣-គិលានស្ស ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានដល់អ្នកមានជម្ងឺ*

៤-ទុព្ភិក្ខេ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានក្នុងពេលអត់បាយ*

៥-យានិ តានិ នវសស្សានិ នវផលានិ តានិ បឋមំ សីលវន្តេសុ បតិដ្ឋាបេតិ *បានតម្កល់ស្រូវថ្មី ផ្លែឈើដំបូង ដល់បុគ្គលមានសីលទាំងឡាយជាដំបូង ។*

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា)

ពួកជនមានបញ្ញា ដ៏ងការសិតរបស់អ្នកប្រាជ្ញ មានសេចក្តីកំណាញ់ប្រាសចេញហើយ មានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ រមែងឲ្យទានក្នុងកាលគួរ ទានដែលបុគ្គលឲ្យតាមកាលសមគួរចំពោះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលជាបុគ្គលមានកាយនិងចិត្តប្រកបដោយតាទិគុណ ទក្ខិណាទានរបស់បុគ្គលនោះ ជាទានមានផលបរិបូរណ៌ ។ ពួកជនណា អនុមោទនាឬធ្វើនូវសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងទក្ខិណាទាននោះ ទក្ខិណា-ទានរបស់អ្នកទាំងនោះ នឹងបានឈ្មោះថា ថយថោក ព្រោះតែអនុមោទនា ឬធ្វើការខ្វល់ខ្វាយនោះ ក៏ទេ ពួកជនទាំងនោះ ជាអ្នកបានចំណែកបុណ្យដែរ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់បុគ្គលណា ជាទានមានផល

ច្រើន បុគ្គលមានចិត្តមិនបានរួញរា គប្បីឲ្យទានចំពោះបុគ្គលនោះ ព្រោះថា បុណ្យទាំងឡាយ រមែងជាទីពឹងនៃពួកសត្វក្នុងលោកខាងមុខ ។

(សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចមភាគ ៤៤ ទំព័រ ៨១)

ឆឡឹងទាន

អង្គរបស់ទាយក មាន ៣

១-បុព្វេ ទានា សុមនោ ហោតិ ទាយកជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរមុនអំពីកាលឲ្យ

២-ទទំ ចិត្តំ បសាទេតិ កំពុងតែឲ្យ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា

៣-ទត្វា អត្តមនោ ហោតិ លុះឲ្យហើយមានចិត្តរីករាយ

អង្គរបស់បដិគ្គាហក:ទាំងឡាយ មាន ៣

១-វីតរាគា វា ហោន្តិ រាគវិនយាយ វា បដិបន្នា ពួកបដិគ្គាហក: ជាអ្នកប្រាសចាករាគ: ឬប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់រាគ:

២-វីតទោសា វា ហោន្តិ ទោសវិនយាយ វា បដិបន្នា ពួកបដិគ្គាហក: ជាអ្នកប្រាសចាកទោស: ឬប្រតិបត្តិដើម្បី

បន្ទោបង់ទោស:

៣-វីតមោហា វា ហោន្តិ មោហវិនយាយ វា បដិបន្នា ពួកបដិគ្គាហក: ជាអ្នកប្រាសចាកមោហ: ឬប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់មោហ:

អង្គរបស់ទាយកមាន ៣ អង្គរបស់បដិគ្គាហក: មាន ៣ ដូច្នេះ យ៉ាងនេះឯង ជាទានប្រកបដោយអង្គ ៦ ។

ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនងាយកំណត់នូវប្រមាណនៃបុណ្យរបស់ទាន ដែលប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាងនេះថា គំនរបុណ្យ គំនរកុសល ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ឲ្យនូវអារម្មណ៍ដ៏ល្អ មានសុខជាវិបាក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ថានសួគ៌ប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីប្រាថ្នាត្រេកអរ គាប់ចិត្ត ជាប្រយោជន៍ ជាសុខបានឡើយ ។ ដោយពិតនោះថា រាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើត គ្រាន់តែរាប់ថា ជាគំនរបុណ្យច្រើនប៉ុណ្ណោះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលដែលមិនងាយកំណត់ប្រមាណនូវទឹកក្នុងមហាសមុទ្រថា ទឹកប៉ុណ្ណោះអាឡ្ហក:ក្តី ទឹកប៉ុណ្ណោះរយអាឡ្ហក:ក្តី ទឹកប៉ុណ្ណោះពាន់អាឡ្ហក:ក្តី ទឹកប៉ុណ្ណោះសែន

អាឡ្ហកៈក្តី បានឡើយ ។ ដោយពិតនោះថា រាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើត គ្រាន់តែរាប់ថា ជាគំនរទឹកដ៏ច្រើនប៉ុណ្ណោះបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលដែលមិនងាយ កំណត់ប្រមាណនូវបុណ្យ នូវទានប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង យ៉ាងនេះថា គំនរបុណ្យ គំនរកុសល ជាគ្រឿងនាំមកនូវ សេចក្តីសុខ ឲ្យនូវអារម្មណ៍ដ៏ល្អ មានសុខជាវិបាក ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីស្ថានសួគ៌ប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីប្រាថ្នា ត្រេកអរ គាប់ចិត្តជាប្រយោជន៍ ជាសុខបានឡើយ ។ ដោយពិតនោះថា រាប់មិនបានប្រមាណមិនកើត គ្រាន់តែរាប់ ថា ជាគំនរបុណ្យ ដ៏ច្រើនប៉ុណ្ណោះបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សូត្រនេះហើយ ព្រះសុគត ជាសាស្តា លុះទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះរួចហើយ ទើបត្រាស់គាថា ព័ន្ធនេះទៀតថា ៖

ទាយកមានចិត្តរីករាយ ក្នុងវេលាមុនអំពីការឲ្យ កំពុងឲ្យ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា លុះឲ្យហើយ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ(តាមក្រោយ) នេះជាសេចក្តីបរិបូរណ៍របស់ទាន ។ បុគ្គលអ្នកប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ មិនមានអាសវៈ

ជាព្រហ្មចារី មានសេចក្តីសង្រ្គម ឈ្មោះថា ជាខេត្តនៃទាន ដ៏បរិបូរណ៍ (ដោយគុណ) ។ បុគ្គលខ្ជល់ខ្ជាយដោយខ្លួនឯង ឲ្យទានដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ទានន៎ុះ ជាទានមានផលច្រើន ព្រោះខ្លួនផង ព្រោះបុគ្គលដទៃផង ។ អ្នកជ្រាជ្ញ ជាបណ្ឌិត អ្នកមានសទ្ធា មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកសេចក្តីកំណាញ់) លុះឲ្យទានយ៉ាងនេះហើយ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងទេវលោក ជាសុខ ឥតមានទុក្ខ ។ (សុត្តន្តបិដក ៤៦ / ១១៤)

<u>អដ្ឋកថា ឆឡង្គសូត្រ ថា</u> :

បទថា ឆឡង្គសមន្នាគតា ប្រែថា ប្រកបដោយអង្គ នៃគុណ ៦ ។ **ទាន** ឈ្មោះថា ទក្ខិណា ។

ច្រើនបទថា បុព្វេ ទានា សុមនោ មានសេចក្តីថា រមែងជាអ្នកដល់ហើយនូវសោមនស្ស តាំងអំពី ១ ខែ និង កន្លះខែមកថា អញនឹងឲ្យទាន ដូច្នេះ ។ ក៏បណ្តាចេតនាទាំង ៣ យ៉ាងនេះ បុព្វចេតនា បានដល់ ទាយកអ្នកគិតចាប់ផ្តើម អំពីធ្វើស្រែថា អញនឹងឲ្យទាន ដោយផលដែលបានសម្រេច មកអំពីស្រែនេះ ដូច្នេះ តាំងពីវេលាដែលកើតឡើងនៃចិត្តថា អញនឹងឲ្យទាន ដូច្នេះ ។ ចំណែកមុញ្ចនចេតនា ដែលព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ទាយកកំពុងឲ្យ រមែងញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា រមែងបានក្នុងពេលដែលឲ្យទានទុំ៉ះឯង ។ ចំណែកអបរាបរចេតនានោះថា លុះឲ្យទានរួចហើយ ក៏រមែងមានចិត្តត្រេកអរ ដូច្នេះ រមែងបានដល់ ទាយកអ្នកនឹកវលីក តាមជាបន្តបន្ទាប់មក ។

បទថា វីតរាគា គឺមានរាគៈទៅប្រាសហើយ បានដល់ អស់អាសវៈហើយ ។

ពីរបទថា ភាគវិនយាយ វា បដិបន្នា មានសេចក្តីថា ប្រតិបត្តិនូវបដិបទា គ្រឿងកំចាត់បង់នូវរាគៈ ។

ក៏ទេសនានេះ សម្តែងបដិគ្គាហកៈយ៉ាងឧក្រិដ្ឋ ។ ក៏ទក្ខិណា ដែលឲ្យដល់ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយតែមួយពួក ទើបជាទក្ខិណាប្រកបដោយអង្គ ៦ ក៏មិនមែនទេ, ទក្ខិណាដែលឲ្យសូម្បីដល់ព្រះអនាគាមី ព្រះសកទាគាមី និងព្រះសោតាបន្នទាំងឡាយ ដោយហោចទៅសូម្បីដល់សាមណេរអ្នកកាន់នូវភណ្ឌៈ ដែលបួសក្នុងថ្ងៃនោះ ក៏ប្រកបដោយអង្គ ៦ ដូចគ្នាដែរ ។ ព្រោះថា សូម្បីសាមណេរនោះ ឈ្មោះថា បួសហើយដើម្បីសោតាបត្តិមគ្គ មែនពិត ។

ដីកា ឆឡង្គសូត្រ ថា :

បទថា បុព្វេ ទានា មានសេចក្តីថា ក្នុងពេលមុនអំពីមុញ្ចនចេតនា គឺចាប់ផ្តើមអំពីការចាត់ចែងឧបករណ៍នៃទាន ។

បទថា សុមនោ មានសេចក្តីថា គប្បីជាអ្នកដល់នូវសោមនស្សថា អាត្មាអញនឹងកប់នូវកំណប់ទ្រព្យ ដែលជាហេតុនៃសម្បត្តិ មានប្រក្រតីជាប់តាម (ខ្លួន) ទៅបាន ។

បាទគាថាថា ទទំ ចិត្តំ បសាទយេ មានសេចក្តីថា ទាយកកំពុងឲ្យ ជាក់នូវទេយ្យធម៌ចំពោះក្នុងដៃនៃទក្ខិណេយ្យ-បុគ្គល គប្បីធ្វើចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លាថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើនូវការកាន់យកខ្លឹមសារអំពីទ្រព្យដែលមិនមានខ្លឹមសារ ដូច្នេះ ។

*បាទគាថា ទត្វា អត្តមនោ ហោតិ មានសេចក្តីថា ទាយកបរិច្ចាគទេយ្យធម៌ ដល់ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលទាំងឡាយហើយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយសប្បាយ គឺកើតបីតិសោមនស្សថា “**ទាន ឈ្មោះថា បណ្ឌិតបញ្ញត្តិទុកហើយ អាត្មាអញ ក៏បានតម្កល់ទុកហើយ, ឱ ! ទានរបស់អាត្មាអញ សម្រេចប្រយោជន៍ ដោយល្អហើយហ្ន៎*” ។**

បទថា ฝสา មានសេចក្តីថា សេចក្តីបរិបូរណ៍នៃចេតនាទាំង ៣ យ៉ាង ដែលទៅតាមនូវការជឿកម្មនិងផល ដែលសោមនស្សកាន់កាប់ទាំងនេះគឺ បុព្វចេតនា មុញ្ចនចេតនា អបរាបរចេតនា នេះឯណា សេចក្តីបរិបូរណ៍នៃចេតនានេះ ។

<u>ក្នុងគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនី ថា</u> :

បទវិគ្គហៈថា : ទទំ ចិត្តំ បសាទយេតិ ទទន្តោ ទេយ្យធម្មំ ទក្ខិណេយ្យស្ស ហត្ថេ បតិដ្ឋាបេន្តោ អសារតោ ធនតោ សារាទានំ ករោមិ : *បុគ្គលមានចេតនាកាលញ៉ាំងទេយ្យធម៌ ឲ្យតម្កល់នៅចំពោះក្នុងដៃខាងស្តាំថា អញនឹងធ្វើនូវទ្រព្យមិនមានខ្លឹម ឲ្យទៅជាទ្រព្យមានខ្លឹម, ឈ្មោះថា* ទទំ ចិត្តំ បសាទយេ *គឺញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ។*

ទត្វា អត្តមនោ ហោតីតិ ទក្ខិណេយ្យានំ ទេយ្យធម្មំ បរិច្ចជិត្វា បណ្ឌិតប្បញ្ញត្តំ ឆាម មយា អនុដ្ឋិតំ អហោ សាធុ សុដ្ឋុតិ អត្តមនោ បមុទិតោ បីតិសោមនស្សជាតោ ហោតិ : *បុគ្គលលះបង់នូវទេយ្យធម៌ដល់ទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរផង*

មានចិត្តរីករាយផង ជាអ្នកមានបីតិនិងសោមនស្សកើតឡើង ដោយគិតថា ទាននេះគឺ អញបានតម្កល់នៅល្អហើយ ឈ្មោះថា គឺបណ្ឌិតលោកបញ្ញត្តិហើយថា ជាទានញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចដោយប្រពៃ ឈ្មោះថា **ឧភ្តា អត្តមនោ ហោតិ** *គឺឲ្យរួចហើយមានចិត្តជ្រះថ្លាថែមទាងក្រោយទៀត ។*

<u>សេចក្តីតំណាលថា</u> អបុត្តកសេដ្ឋីនោះ កាលពីព្រេងនាយមក កើតជាសេដ្ឋី ក្នុងក្រុងពារាណសី ថ្ងៃមួយក្រោកអំពីព្រលឹម បរិភោគរួចហើយ ទៅគាល់បម្រើស្តេច ឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធព្រះនាម ***តគរសិខី*** *ញុំាងបុគ្គលឲ្យយកចង្ហាន់បិណ្ឌបាតប្រគេនដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គនោះថា អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យនូវដុំបាយដល់សមណៈដូច្នេះ លុះពោលរួចហើយក៏ក្រោកពីអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ លុះសេដ្ឋីគហបតីនោះឲ្យរួចហើយ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងពេលជាខាងក្រោយថា ទាសៈទាំងឡាយក្តី កម្មករទាំងឡាយក្តី គប្បីបរិភោគនូវបិណ្ឌបាតនេះប្រសើរជាង ។*

សេដ្ឋីគហបតីនោះ បានឲ្យគេប្រតិបត្តិព្រះ ***តគរសិខី***-*បច្ចេកពុទ្ធ ដោយបិណ្ឌបាតហើយ បានទៅកាន់សុគតិសួគ៌*

ទេវលោក អស់វារៈ ៧ ដង ដោយវិបាកវបស់កម្មនោះឯង បានដំណែងជាសេដ្ឋីក្នុងក្រុងសាវត្ថីនេះឯង អស់វារៈ ៧ ដង ដោយសេសសល់ផលកម្មនោះឯង ។

លុះសេដ្ឋីគហបតីនោះឲ្យរួចហើយ ជាអ្នកមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងពេលជាខាងក្រោយថា ទាសៈទាំងឡាយក្តី កម្មករទាំងឡាយក្តី គប្បីបរិភោគនូវបិណ្ឌបាតនេះប្រសើរជាង ដោយវិបាកនៃកម្មនោះ បានជាសេដ្ឋីគហបតីនោះ មិនបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបរិភោគនូវភត្តឆ្ងាញ់ពិសា មិនបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់សំពត់ល្អថ្លៃថ្លា មិនបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីប្រើប្រាស់យានល្អ មិនបង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបរិភោគបញ្ចកាមគុណដ៏ថ្លៃថ្លា ។

ព្រោះថា ចេតនាតែមួយពិតក្នុងបិណ្ឌបាតទានតែមួយដែរ គឺមិនឲ្យនូវបដិសន្ធិ ២ ទេ សម្រេចនូវប្រយោជន៍ជវនចិត្តតែមួយ កាលពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យបិណ្ឌបាតដល់សមណៈនេះ ត្រង់ជវនចិត្តកណ្តាលក៏គ្មាន និងខាងចុងក៏គ្មាន ជវនចិត្តមិនស្ទុះទៅកាន់គ្រប់ទាំង ៣ កាល គឺចេតនា ៣ មិនគ្រប់គ្រាន់ ។ (មង្គលត្ថទីបនី. ៣ / ១៣; សុត្តន្ត. ២៩ / ២៥០)

ទានមាន ៨ យ៉ាង

១-អាសជ្ជ ទានំ ទេតិ គឺបុគ្គលឲ្យទានព្រោះបាន
ចាត់ចែងទុកស្រេច

២-ភយា ទានំ ទេតិ ឲ្យទានព្រោះភ័យ

៣-អទាសិ មេតិ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយគិតថា
គេបានឲ្យដល់អញ (ក្នុងកាលមុន)

៤-ទស្សតិ មេតិ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយគិតថា
គេនឹងឲ្យដល់អញវិញ (ក្នុងអនាគត)

៥-សាធុ ទានន្តិ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានដោយគិតថា
ទានជាការប្រពៃ

**៦-អហំ បចាមិ ឥមេ ន បចន្តិ នារហាមិ បចន្តោ
អបចន្តានំ ទានំ ន ទាតុន្តិ ទានំ ទេតិ** ឲ្យទានដោយ
គិតថា អញចំអិន បុគ្គលទាំងឡាយនេះ មិនទាន់
ចំអិន អញកាលចំអិន មិនគួរដើម្បីមិនឲ្យទានដល់
បុគ្គលមិនទាន់ចំអិន

**៧-ឥមំ មេ ទានំ ទទតោ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ
អព្ភុគ្គច្ឆតីតិ ទានំ ទេតិ** ឲ្យទានដោយគិតថា កាល

បើអញឲ្យទូវទាននេះ កិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះ រមែងខ្ចរខ្ចាយទៅ

៨-ចិត្តាលង្ការចិត្តបរិក្ខារត្តំ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់នៃចិត្ត និងជាបរិក្ខានៃចិត្ត ។*

(ចាកអង្គុត្តរនិកាយ ៤៨ / ១៦0)

<u>អដ្ឋកថា ពន្យល់ថា</u> :

បទថា **អាសជ្ជ ទានំ ទេតិ** *សេចក្តីថា បុគ្គលខ្លះឲ្យទាន ព្រោះបានចាត់ចែងទុកស្រេច គឺ ឃុំមឃើញបដិគ្គាហក:មកដល់ និមន្តឲ្យទាន អង្គុយមួយរំពេចធ្វើសក្ការ:ហើយ ទើបឲ្យទាន រមែងមិនលំបាកចិត្តថា នឹងឲ្យ ។*

បទថា **ភយា** *បានដល់ ព្រោះភ័យខ្លាច (គេ)រិះគន់ថា អ្នកនេះ ជាអ្នកមិនឲ្យ ជាអ្នកមិនធ្វើ ឬព្រោះភ័យខ្លាចអបាយភូមិ ។*

បទថា **សាមា ទានំ** *សេចក្តីថា ឲ្យដោយគិតថា ឈ្មោះថា* ***ទាន*** *ញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច គឺល្អ បានដល់ដែលបណ្ឌិតមានព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ជាដើមសរសើរហើយ ។*

បទថា **ចិត្តាលង្ការចិត្តបរិក្ខារត្តំ ទានំ ទេតិ** *សេចក្តីថា ឲ្យដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់នៃចិត្ត និងជាបរិក្ខារនៃចិត្ត ក្នុងសមថៈនិងវិបស្សនា ។ ព្រោះថា ទានរមែងធ្វើចិត្តឲ្យទន់ភ្លន់ បុគ្គលអ្នកបានទទួលទាន រមែងមានចិត្តទន់ភ្លន់ល្អថា យើងបានហើយ សូម្បីបុគ្គលអ្នកឲ្យទាននោះ ក៏រមែងមានចិត្តទន់ភ្លន់ថា យើងឲ្យទានហើយ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទាននោះ ឈ្មោះថា រមែងធ្វើចិត្តរបស់បុគ្គលទាំងពីរផ្នែក ឲ្យទន់ភ្លន់ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា* **អទន្តទមនំ** *ការទូន្មានចិត្តដែលនៅមិនទាន់បានទូន្មាន ដូចព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកថា :*

អទន្តទមនំ ទានំ អទានំ ទន្តទូសកំ
អនេន បិយវាចេន ឯណមន្តិ នមន្តិ ច ។

ការឲ្យទានជាគ្រឿងទូន្មានចិត្ត ដែលនៅមិនទាន់ទូន្មាន ការមិនឲ្យទានជាគ្រឿងប្រទូសរ៉ាយចិត្ត ដែលទូន្មានហើយ ជនទាំងឡាយមានចិត្តទន់ភ្លន់ នឹងគោរពឱនចុះដោយបិយវាចានេះ ។

ក៏បណ្តាការឲ្យទាន ៨ ប្រការនេះ ការឲ្យដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់ចិត្តប៉ុណ្ណោះ ជាការខ្ពស់បំផុត ។

(ចាកមនោរថបូរណី អដ្ឋកថាអង្គុត្តរនិកាយ ៣៧, ៤៧២)

ទានវត្ថុ ៨ យ៉ាង

១-ឆន្ទា ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់*

២-ទោសា ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានព្រោះសេចក្តីខឹង*

៣-មោហា ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានព្រោះសេចក្តីល្ងង់*

៤-ភយា ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានព្រោះសេចក្តីភ័យ*

៥-ទិន្នបុព្វំ កតបុព្វំ បិតុបិតាមហេហិ នារហាសិ បោរាណំ កុលវំសំ ហាបេតុន្តិ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានព្រោះគិតថា ជីដូនជីតាទាំងឡាយ (របស់អញ) ធ្លាប់ឲ្យធ្លាប់ធ្វើមក អញមិនគួរញុំាងវង្សត្រកូលពីបូរាណនោះឲ្យវិនាស*

៦-ឥមាហំ ទានំ ទត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជិស្សាមីតិ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានព្រោះគិតថា អញបានឲ្យទាននេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក*

៧-ឥមំ មេ ទានំ ទទតោ ចិត្តំ បសីទតិ អត្តមនតា សោមនស្សំ ឧបជាយតីតិ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទាន ព្រោះគិតថា កាលអញឲ្យទាននេះ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា ទាំងសេចក្តីពេញចិត្តនិងសោមនស្ស ក៏រមែងកើតឡើង*

៨-ចិត្តាលង្ការចិត្តបរិក្ខារត្តំ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានដើម្បីជាគ្រឿងប្រដាប់នៃចិត្ត និងជាបរិក្ខារនៃចិត្ត ។*

ក្នុងអដ្ឋកថា ទានវត្ថុសូត្រ ពន្យល់ថា ៖

បទថា ទានវត្ថូនិ *បានដល់ ហេតុនៃការឲ្យទាន ។*

បទថា ឆន្ទា ទានំ ទេតិ *សេចក្តីថា បុគ្គលឲ្យទានព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ ។ បទថា* ទោសា *សេចក្តីថា ជាអ្នកក្រោធហើយ វត្ថុណាមាន ប្រញាប់ចាប់យកវត្ថុនោះឲ្យទៅ ព្រោះទោសៈ ។ បទថា* មោហេន *សេចក្តីថា ជាអ្នកល្ងង់ ឲ្យទៅ ព្រោះមោហៈ ។ បទថា* ភយា *សេចក្តីថា ព្រោះខ្លាច(ពាក្យ)រិះគន់ ឬព្រោះខ្លាចអបាយភូមិ ឬព្រោះភ័យខ្លាច(ពាក្យ)រិះគន់និងអបាយភូមិនោះឯងពិតៗ ទើបឲ្យទៅ ។*

បទថា កុលវំសំ *បានដល់ ជាប្រពៃណីរបស់ត្រកូល ។*

(ចាកមនោរថបូរណី អដ្ឋកថាអង្គុត្តរនិកាយ អដ្ឋកនិបាត)

សប្បុរិសទាន ៨ យ៉ាង

១-សុចិ ទេតិ បុគ្គលឲ្យវត្ថុស្អាត

២-បណីតំ ទេតិ ឲ្យវត្ថុថ្លៃថ្លា

៣-កាលេន ទេតិ ឲ្យតាមកាល

៤-កប្បិយំ ទេតិ ឲ្យវត្ថុគួរ

៥-វិចេយ្យ ទេតិ ជ្រើសរើសហើយ ទើបឲ្យ

៦-អភិណ្ហំ ទេតិ ឲ្យទានរឿយៗ

៧-ទទំ ចិត្តំ បសាទេតិ កំពុងឲ្យញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា

៨-ទត្វា អត្តមនោ ហោតិ លុះឲ្យហើយ រមែងមានសេចក្តីពេញចិត្ត ។

បុគ្គលរមែងឲ្យនូវទានទាំង៦យ៉ាង គឺទឹកនិងកោជនដ៏ស្អាត ថ្លៃថ្លាតាមកាល វត្ថុដ៏គួររឿយៗ ចំពោះព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំង៦យ៉ាង ដូចជាស្រែដ៏ល្អ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ រមែងសរសើរនូវទានទាំង៦យ៉ាង ដែលបុគ្គលលះបង់នូវអាមិសៈជាច្រើន ដែលមិនគួរឲ្យកើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ហើយឲ្យយ៉ាងនេះ អ្នកប្រាជ្ញ មានបញ្ញា ជាអ្នកមានសទ្ធា បានបូជាយ៉ាងនេះហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះ

រមែងចូលទៅកាន់ទេវលោក ដែលមិនមានសេចក្តីទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខ ។

(សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ អដ្ឋកនិបាត នវមភាគ ៤៨ ទំព័រ ១៧៣)

ទាន ២១ យ៉ាង

ក៏ក្នុងទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ក្នុងចតុត្ថវគ្គ ឧបរិបណ្ណាសក ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់ទាន ២១ យ៉ាង ។

បាដិបុគ្គលិកទាន មាន ១៤

១-តថាគតេ អរហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានចំពោះព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

២-បច្ចេកសម្ពុទ្ធេ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានចំពោះព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ

៣-តថាគតសាវកេ អរហន្តេ ទានំ ទេតិ ឲ្យទានចំពោះព្រះអរហន្ត ជាសាវ័ករបស់តថាគត ។

៤-អរហាត្តផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេ ធានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផល*

៥-អនាគាមិស្ស ធានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះអនាគាមិបុគ្គល*

៦-អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេ ធានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផល*

៧-សកទាគាមិស្ស ធានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះសកទាគាមិបុគ្គល*

៨-សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេ ធានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសកទាគាមិផល*

៩-សោតាបន្នេ ធានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះសោតាបន្នបុគ្គល*

១០-សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្ន ទានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល*

១១-ពាហិរកេ កាមេសុ វីតរាគេ ទានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះអ្នកបួសខាងក្រៅ (ពុទ្ធសាសនា) ដែលប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ*

១២-បុថុជ្ជនសីលវន្តេ ទានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះបុថុជ្ជនមានសីល*

១៣-បុថុជ្ជនទុស្សីលេ ទានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះបុថុជ្ជនទុស្សីល*

១៤-តិរច្ឆានគតេ ទានំ នេតិ *ឲ្យទានចំពោះសត្វតិរច្ឆាន ។*

សង្ឃគតាទក្ខិណាទាន មាន ៧

១-ពុទ្ធប្បមុខេ ឧភតោសង្ឃេ ទានំ នេតិ *បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន*

២-តថាគតេ បរិនិព្វុតេ ឧភតោសង្ឃេ ទានំ ទេតិ *កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក ។*

៣-ភិក្ខុសង្ឃេ ទានំ ទេតិ *ឲ្យទានចំពោះតែភិក្ខុសង្ឃ*

៤-ភិក្ខុនីសង្ឃេ ទានំ ទេតិ : *ឲ្យទានចំពោះតែភិក្ខុនីសង្ឃ ។*

៥-ឯត្តកេ មេ ភិក្ខូ ច ភិក្ខុនិយោ ច សង្ឃត្ថោ ឧទ្ទិស្សថាតិ ទានំ ទេតិ : *បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីភិក្ខុសង្ឃ)ថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុប៉ុណ្ណេះ ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណេះ អំពីសង្ឃដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន*

៦-ឯត្តកេ មេ ភិក្ខូ សង្ឃត្ថោ ឧទ្ទិស្សថាតិ ទានំ ទេតិ : *បុគ្គល(ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុប៉ុណ្ណេះអំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន ។*

៧-ឯត្តកា មេ ភិក្ខុនិយោ សង្ឃោ ឧទ្ទិស្សាតិ ទានំ ទេតិ : *បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណេះ អំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន ។*

(សុត្តន្តបិដក ភាគ២៨ ទំព័រ២២០-២២៦)

អធិប្បាយបាដិបុគ្គលិកទាន

ក៏បណ្តាទាន ២១ យ៉ាងនោះ ទានណា ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់សត្វតិរច្ឆាន ដើម្បីនឹងចិញ្ចឹម ដោយអំណាចនៃគុណ មានការដល់ព្រមដោយលក្ខណៈជាដើម និងដោយអំណាចឧបការៈ មានការបានទឹកដោះនិងការចាំថែរក្សា ជាដើម, ទាននោះ ព្រះអង្គទ្រង់មិនកំណត់យកទេ ព្រោះមិនប្រកបដោយលក្ខណៈនៃទាន ។ មែនពិត ការបរិច្ចាគដោយវត្ថុដែលគប្បីឲ្យរបស់ខ្លួន ***ដោយអំណាចសេចក្តីជ្រះថ្លា ដើម្បីសេចក្តីអនុគ្រោះ*** *និង* ***ការបូជា*** *ឈ្មោះថា* **ទាន** *។ ការបរិច្ចាគវត្ថុដែលគប្បីឲ្យដោយអំណាចការភ័យខ្លាច សេចក្តីស្រឡាញ់ និងជ្រះថ្លាការសូកប៉ាន់ជាដើម មិនឈ្មោះថាទានទេ ព្រោះជាទាន*

ដែលមានទោស ។ វត្ថុសូម្បីត្រឹមតែពំនូតបាយកន្ទុះពំនូតឯណា ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ សូម្បីវត្ថុនោះ ព្រះអង្គក៏មិនបានកំណត់យកដែរ ព្រោះមិនអាចក្នុងការឲ្យផលបានតាមដែលប្រាថ្នាចង់បាន ព្រោះការនៃទានដែលល្មមដល់សេចក្តីត្រូវការនូវមិនទាន់បានបរិបូរណ៍ ។ ក៏ទានណា ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាចំពោះផល ដោយនិយមជាដើមថា “**បុណ្យដែលសម្រេចដោយទាននេះឯង ចូរមានដើម្បីសេចក្តីចម្រើន នៃប្រយោជន៍សុខតទៅ**” ដូច្នេះ បានឲ្យដល់បណ្តាសត្វតិរច្ឆាន មានសុនខ ជ្រូក មាន់ និងក្អែកជាដើម សត្វឯណាមួយ ដែលខ្លួនបានជួបប្រទះហើយ ល្មមដល់សេចក្តីត្រូវការ ទាននោះ ព្រះអង្គទ្រង់កំណត់យកហើយថា “ទានក្នុងសត្វតិរច្ឆាន” ។

ទានក្នុងសត្វតិរច្ឆាននោះ ឈ្មោះថា មានអានិសង្ស ១00 ដង ព្រោះឲ្យអានិសង្ស ៥00 គឺ ឲ្យអាយុក្នុង ១00 អត្តភាព, ឲ្យពណ៌សម្បុរ ឲ្យសេចក្តីសុខ ឲ្យកម្លាំង ឲ្យបដិភាណ ក្នុង ១00 អត្តភាព ។ គប្បីជ្រាបន័យ សូម្បីក្នុងទានដែលខ្ពស់ឡើងៗទៅ យ៉ាងដូច្នេះដែរ ។

មួយទៀត ជនទាំងឡាយ មានព្រានសំណាញ់ និង អ្នកចាប់ត្រីជាដើម ដែលចិញ្ចឹមជីវិតដោយការបៀតបៀន សត្វជទៃ ឈ្មោះថា បុថុជ្ជនទ្រុស្តសីល **ទាន** *ដែលគេឲ្យហើយ ដល់បុថុជ្ជនទ្រុស្តសីលនោះ មានអានិសង្ស ១០០០ ដង ។*

ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលអ្នកមានសីល ដូចជាអ្នកមានសីល ជាអ្នកមិនអួតអាង មិនមានមាយា មិនបៀតបៀនដូវសត្វជទៃ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយកសិកម្ម ឬពាណិជ្ជកម្ម ដោយធម៌ស្មើ ឈ្មោះថា បុថុជ្ជនមានសីល ។ **ទាន***ដែលគេឲ្យហើយ ដល់ បុថុជ្ជនមានសីលនោះ មានអានិសង្ស ១ សែនដង ។*

មួយទៀត អ្នកមានអភិញ្ញា ៥ ដែលជាលោកិយ មានប្រក្រតី ពោលកម្ម ជាអ្នកបួសខាងក្រៅ (ពុទ្ធសាសនា) ឈ្មោះថា ជាអ្នកគ្មានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមទាំងឡាយ **ទាន** *ដែលគេឲ្យហើយដល់តាបស អ្នកមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងកាមទាំងឡាយនោះ មានអានិសង្ស ១ សែនកោដិ ។*

ទាន*ដែលគេឲ្យហើយ ដល់អ្នកទទួលទាំងឡាយ ១០ នេះ គឺ ដល់បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីសោតាបត្តិផល ដល់ ព្រះសោតាបន្ន ដល់បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីសកទាគាមិ-*

ផល ដល់ព្រះសកទាគាមី ដល់បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីអនាគាមិផល ដល់ព្រះអនាគាមី ដល់បុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីអរហត្តផល ដល់ព្រះអរហន្ត ដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាទានដែលរាប់មិនបានដោយផល ។

<u>សួរថា</u> សេចក្តីប្លែកផ្សេងគ្នានៃទានដែលគេឲ្យហើយដល់បដិគ្គាហក:ទាំង ១០ ពួកនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ?

<u>ឆ្លើយថា</u> ការ:នៃទានដែលគេឲ្យហើយ ចំពោះបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សោតាបត្តិផល មានផលរាប់មិនបាន គប្បីជ្រាបដូចជាទឹកក្នុងចង្អរ ជារបស់ដែលរាប់មិនបានដូច្នោះ ។ ការ:នៃទានដែលបុគ្គលថ្វាយហើយ ចំពោះព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ មានព្រះសោតាបន្នជាដើម ជាទានមានផលរាប់មិនបាន ដោយអំណាចគុណខ្ពស់ក្រៃលែងជាង គប្បីជ្រាបដូចជាទឹកក្នុងមហានទី និងក្នុងមហាសមុទ្រនោះៗ ជារបស់ដែលរាប់មិនបានដូច្នោះ ។ សេចក្តីនេះគប្បីជ្រាបសូម្បីក្នុងការ:នៃអាចម៍ដី ចាប់ដើមអំពីអាចម៍ដីក្នុងប្រទេសដែលមានទំហំស្មើនឹងមណ្ឌលលាននៃផែនដី រហូតដល់អាចម៍ដីពេញទាំងផែនដី ប្រមាណមិនបាន ។ មែនពិត

សូម្បីកាលបើមានភាវៈនៃទានទាំងនោះ ជាទានស្មើគ្នាដោយភាវៈជាទានមានផលរាប់មិនបាន, ភាវៈនៃទានជារបស់តិច និងច្រើន រមែងមានជួចគ្នា គប្បីជ្រាបជួចជាសំវដ្តកប្បជាដើម ជារបស់រាប់មិនបាន និង ជាភាវៈនៃមហាកប្ប ក៏ជារបស់ដែលរាប់មិនបានដូច្នោះ ។

បណ្តាអ្នកទទួលទាំងនោះ អ្នកទទួលទាំង ៨ នេះ គឺ ឧបាសកអ្នកជល់នូវព្រះត្រៃសរណៈ, ឧបាសកអ្នកតាំងនៅក្នុងសីល ៥, ឧបាសកអ្នកតាំងនៅក្នុងសីល ១០, សាមណេរដែលបួសក្នុងថ្ងៃនោះ, ភិក្ខុអ្នកគ្រាន់តែបួសហើយក្តាម, ភិក្ខុអ្នកជល់ព្រមដោយវត្ត, ភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធវិបស្សនា, ភិក្ខុអ្នកតាំងនៅក្នុងបឋមមគ្គ ឈ្មោះថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ជល់សោបត្តិផល ។ មែនពិត ការចុះកាន់ព្រះសាសនា ក៏ត្រឹមតែដើម្បីរលាស់ចេញនូវទុក្ខក្នុងវដ្តសង្សារ និង ត្រឹមតែដើម្បីចាក់ផ្តុំនូវមគ្គតែប៉ុណ្ណោះ, ព្រោះហេតុនោះ កិរិយាជល់នូវសរណៈ ការសមាទានសិក្ខាបទ បព្វជ្ជា ឧបសម្បទ ការញុំាងសីលឲ្យបរិបូរណ៍ ការប្រកបរឿយៗនូវអធិចិត្តសិក្ខា វិបស្សនាដែលជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹង

សរុបទៅ បដិបទាទាំងនេះ ជាការបដិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ដោយពិត ។

ប្រៀបដូចជាសមាធិភាវនា ដែលជាចំណែកនៃកិរិយាត្រាស់ដឹង រមែងជាឧបនិស្សយ ដោយភាវៈជាបច្ច័យនៃការសម្រេចនូវអរិយមគ្គ ជាបន្តបន្ទាប់គ្នាទៅ យ៉ាងណាមិញ ការធ្វើសីលឲ្យបរិបូរណ៌ឧបសម្បទ បព្វជ្ជា កិរិយាតាំងនៅក្នុងសីល ១០ ឬសីល ៥ របស់ឧបាសក ដែលជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹង ដោយហោចទៅ សូម្បីការដល់នូវសរណៈដែលជាចំណែកនៃការត្រាស់ដឹង រមែងជាឧបនិស្សយ នៃការបាននូវអរិយមគ្គ ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បដិបទាទាំងអស់នេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ជាសេចក្តីបដិបត្តិ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់សោតាបត្តិផល” ដូច្នេះ ។

បណ្តាបដិគ្គាហកៈទាំង ៨ ពួកនោះ សូម្បីទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់ឧបាសកអ្នកដល់នូវត្រៃសរណៈ ក៏រមែងមានផលរាប់មិនបាន សេចក្តីជ្រះថ្លាដែលញាណជម្រះហើយ ដែលសង្គ្រោះដោយសេចក្តីរាប់អាន និងសេចក្តីគោរពដ៏ច្រើន

ក្នុងព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ក្នុងព្រះធម៌ ក្នុងព្រះសង្ឃ ដោយអាការៈយ៉ាងប្រសើរក្រៃលែង ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយអាការៈថា ការៈជាអ្នកមានព្រះរតនត្រ័យនោះជាខាងដើម ជាដើមថា "ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គឯង ព្រះធម៌ គឺ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយដោយល្អ, ព្រះសង្ឃជាអ្នកប្រដិបត្តិហើយដោយល្អ" ដូច្នេះ ឈ្មោះថា សរណាគមន៍ ។ បុណ្យដែលបុគ្គលធ្វើហើយ ក្នុងសន្តានដែលខ្ជួនអប់រំហើយដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវត្ថុ (ព្រះរតនត្រ័យ) នោះ រមែងជាទានមានផលច្រើន ព្រោះកិរិយាជល់ព្រមនៃខេត្ត ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ឧទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ដល់ឧបាសកអ្នកមានសីល៥ ជាទានមានផលច្រើនជាងទាននោះ ។ ព្រោះថា សរណាគមន៍ គឺ កិរិយាជល់ព្រមនៃអធ្យាស្រ័យ ព្រោះមានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុ ៣ យ៉ាង (ព្រះរតនត្រ័យ) សរុបសេចក្តីទៅសីល ៥ របស់ឧបាសកអ្នកប្រាកដដូច្នោះនោះ ក៏គឺសេចក្តីសង្រ្គមកាយវាចា ដែលកិរិយាជល់ព្រមនៃអធ្យាស្រ័យឧបត្ថម្ភហើយ ។

ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះឧបាសក អ្នកមានសីល ៥ នោះ ទើបឈ្មោះថា មានផលច្រើន យ៉ាងដូច្នេះ ។ **ឆានៈ** ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះឧបាសកអ្នកមានសីល ១០ នោះ ជាទានមានផលច្រើនជាងទានដែលគេឲ្យដល់ឧបាសកអ្នកមានសីល ៥ នោះ ។ មែនពិត សីល ១០ ឈ្មោះថា សីលរបស់ឧបាសកយ៉ាងបរិបូរណ៍ ព្រោះហេតុនោះ ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ ចំពោះឧបាសកអ្នកមានសីល ១០ នោះ ទើបមានផលច្រើនដូច្នេះ ។ **ឆានៈ** ដែលបុគ្គលប្រគេនហើយដល់សាមណេរមានផលច្រើនជាងទាននោះ ។ **ឆានៈ** ដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ ដល់ភិក្ខុអ្នកគ្រាន់តែបួសស្រេចហើយភ្លាម មានផលច្រើនជាងទាននោះ ។ **ឆានៈ** ដែលបុគ្គលប្រគេនហើយដល់ភិក្ខុអ្នកដល់ព្រមដោយវត្ត មានផលច្រើនជាងទាននោះ ។ **ឆានៈ** ដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ ដល់ភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធវិបស្សនា មានផលច្រើនជាងទាននោះ ។

ក៏ការៈនៃទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយចំពោះបដិគ្គាហកៈនោះៗ ជាទានមានផលច្រើនប្លែកផ្សេងៗគ្នា ។ ព្រោះការៈនៃគុណ មានសីលរបស់សាមណេរជាដើម ប្រសើរជាងគ្នា

ជាដើម ព្រោះគុណដែលប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់ជាងគ្នា ដូច្នេះ ។ ក៏ភាវៈនៃលោកអ្នកដែលជល់ព្រមដោយមគ្គ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានគុណមិនទាន់ពេញបរិបូរណ៍ ព្រោះលោកជាអ្នកមិនទាន់បានសម្រេចកិច្ច ព្រោះសង្កិលេសធម៌ទាំងឡាយ លោកកំពុងតែលះបង់ និងព្រោះវោទានធម៌ទាំងឡាយ គឺ លោកកំពុងតែចម្រើនដោយចំណែកនោះៗ, ក៏ភាវៈនៃលោកអ្នកដែលជល់ព្រមដោយផលទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានគុណបរិបូណ៌ហើយ ព្រោះលោកជាអ្នកមានកិច្ចសម្រេចហើយ ព្រោះហេតុនោះ គប្បីជ្រាបភាវៈនៃលោកអ្នកដែលតាំងនៅក្នុងផល ជាខេត្តដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងអ្នកដែលតាំងនៅក្នុងមគ្គនោះៗ ។

មួយទៀត ភាវៈនៃលោកអ្នកដែលតាំងនៅក្នុងមគ្គខាងលើ ជាអ្នកមានគុណខ្ពង់ខ្ពស់ជាងលោកអ្នកដែលតាំងនៅក្នុងមគ្គខាងក្រោម និងភាវៈនៃលោកអ្នកដែលតាំងនៅក្នុងផលខាងលើ ជាអ្នកមានគុណខ្ពង់ខ្ពស់ ជាងលោកអ្នកដែលតាំងនៅក្នុងផលខាងក្រោម, ប្រាកដហើយមែនពិត ។ មែនពិតដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់ភាវៈនៃទានដែលបុគ្គល

ប្រគេនហើយ ដល់ព្រះអរិយបុគ្គល អ្នកមានគុណខ្ពង់ខ្ពស់ទាំងឡាយ ជាទានមានផលច្រើន ។

សួរថា ឈ្មោះថា ភាវៈនៃលោកអ្នកដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គ ដែលធម្មតាកំណត់ហើយ ដោយលក្ខណៈនៃមគ្គចិត្ត, ក៏ក្នុងខណៈនោះ ការប្រគេនទានក្តី ការទទួលទានក្តី នឹងមានព្រមយ៉ាងដូចម្តេច ?

ឆ្លើយថា ភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធវិបស្សនា ជាអ្នកឈរនៅត្រង់មាត់ទ្វារផ្ទះ ឬអង្គុយនៅក្នុងវិហារនិងសាលាឆាន់, ទាយកទទួលបាត្ររបស់លោកហើយ ក៏ដាក់នូវរបស់ដែលគួរឆាន់គួរបរិភោគចូលទៅ, ក្នុងខណៈនោះ ការចេញ(ចាកកិលេស) ដោយមគ្គ រមែងមានដល់ភិក្ខុ ទាននេះឈ្មោះថា ជាទានដែលប្រគេនហើយ ដល់លោកអ្នកដែលព្រមព្រៀងដោយមគ្គ ។

ទាន ១៤ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា បាដិបុគ្គលិកទាន ព្រោះធ្វើវិគ្រោះថា "ចំពោះបុគ្គល គឺចំពោះបុគ្គលម្នាក់ ឈ្មោះថាចំពោះបុគ្គល, ទានដែលឈ្មោះថា បាដិបុគ្គលិកទាន ព្រោះអត្ថថា គឺ គេឲ្យដល់បុគ្គលចំពោះនោះ" ។

អធិប្បាយសង្ឃគតាទក្ខិណាទាន

ក៏ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ ដល់បុគ្គលទាំង ៧ ពួក នេះ គឺ បុគ្គលឲ្យទានចំពោះសង្ឃទាំងពីរចំណែក មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ល។ បុគ្គល (ទៅនិមន្តអំពីសំណាក់សង្ឃ) ថា សូមលោកទាំងឡាយ ចាត់ពួកភិក្ខុនីប៉ុណ្ណេះអំពីសង្ឃ ដើម្បីខ្ញុំ ហើយទើបឲ្យទាន ឈ្មោះថា ទានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសង្ឃ ។ ទានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសង្ឃទាំងអស់នោះ មានផលរាប់មិនបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់ចំពោះព្រះអានន្ទ ដូច្នេះថា "ម្នាលអានន្ទ ក្នុងកាលអនាគត នឹងមានគោត្រភូសង្ឃ (សង្ឃមានតែឈ្មោះ) មានតែសំពត់កាសាវៈចង្កត ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ជនទាំងនោះ ឧទ្ទិសចំពោះសង្ឃ ហើយនឹងឲ្យទានដល់បុគ្គលទ្រុស្តសីលទាំងនោះ ម្នាលអានន្ទ សូម្បីក្នុងកាលនោះ ក៏តថាគតពោលថា សង្ឃគតាទក្ខិណាទានមានអានិសង្សរាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើតដែរ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនដែលពោលនូវបាដិបុគ្គលិកទានថា មានអានិសង្សច្រើនជាង សង្ឃគតាទក្ខិណាទាន ដោយបរិយាយណាមួយឡើយ" ។

ដោយហេតុនោះ ក្នុងអដ្ឋកថា ទក្ខិណាវិភង្គសូត្រ ទើប លោកពោលថា “សូម្បីទក្ខិណា ដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ ចំពោះព្រះសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ ត្រាស់ថា ឈ្មោះថា ទានមានផលរាប់មិនបាន ព្រោះការរាប់ ដោយគុណ” ដូច្នេះ ។ មែនពិត ទក្ខិណាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង ព្រះសង្ឃ រមែងមានដល់បុគ្គលដែលអាច ដើម្បីនឹងធ្វើនូវ សេចក្តីគោរពកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃ ។ តែកិរិយាធ្វើនូវ សេចក្តីគោរពកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃ ជាកិច្ចដែលធ្វើបាន ដោយកម្រ ។ ក៏បុគ្គលណា ចាត់ចែងនូវទេយ្យធម៌ដោយគិត ថា “អាត្មាអញនឹងប្រគេននូវទាន ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង ព្រះសង្ឃ” ដូច្នេះ ទៅកាន់វត្តពោលថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ ដ៏ចម្រើន សូមព្រះគុណម្ចាស់ឲ្យនូវព្រះថេរៈ១រូប ចាកអំពី ព្រះសង្ឃ” ដូច្នេះ, លុះដល់បានសាមណេរអំពីព្រះសង្ឃហើយ ក៏រមែងដល់នូវភាពជាដទៃ (អន់ចិត្ត) ថា “អាត្មាអញ បាន សាមណេរ” ដូច្នេះ, ទក្ខិណារបស់បុគ្គលនោះ រមែងមិនឈ្មោះ ថា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះសង្ឃទេ ។ សូម្បីកាលបើបាន ព្រះមហាថេរៈហើយ ទោះជាធ្វើសេចក្តីសោមនស្សឲ្យកើត

ទ្បើងថា “អាត្មាអញ បានព្រះមហាថេរៈ” ដូច្នេះ, ទក្ខិណានោះ ក៏មិនឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះសង្ឃដូចគ្នាដែរ ។ ចំណែកបុគ្គលណា បានបដិគ្គាហកៈជាសាមណេរ ឬ ឧបសម្បន្ន ជាកំលោះ ឬ ព្រះថេរៈ ជាពាល ឬ បណ្ឌិតរូបណាមួយ ចាកពីព្រះសង្ឃ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ រមែងអាចដើម្បីនឹងធ្វើនូវសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃថា “អាត្មាអញប្រគេនដល់ព្រះសង្ឃ” ដូច្នេះ, ទក្ខិណារបស់បុគ្គលនោះ រមែងឈ្មោះថា ជាទានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះសង្ឃ ។ សមណៈដែលទាយកនិមន្តចំពោះចាកព្រះសង្ឃ ជាបុថុជ្ជន, ជាបុគ្គលិកជាព្រះសោតាបន្ន, កាលបើបុគ្គលអាចធ្វើសេចក្តីគោរពកោតក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ, ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយចំពោះសមណៈដែលជាបុថុជ្ជន ក៏ជាទានមានផលច្រើនជាង ។ សូម្បីក្នុងពាក្យជាដើមថា “សមណៈដែលទាយកនិមន្តចំពោះ (ចាកសង្ឃ) ជាព្រះសង្ឃ បដិគ្គាហកៈជាព្រះសកទាគាមី” ក៏នយនេះដូចគ្នាដែរ ។ មែនពិត កាលបើបុគ្គលអាចដើម្បីនឹងធ្វើនូវសេចក្តីគោរពកោតក្រែងចំពោះព្រះសង្ឃ, ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ សូម្បីចំពោះសមណៈទ្រុស្តសីល ដែល

គេនិមន្តចំពោះ (ចាកសង្ឃ) ក៏ជាទានមានផលច្រើនជាង ទានដែលប្រគេនចំពោះព្រះខីណាស្រពដោយពិត ។ ក៏ព្រះតម្រាស់ណាដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ ដល់សមណៈអ្នកមានសីល ជាទានមានផលច្រើន, ដែលប្រគេនហើយដល់សមណៈដែលទ្រុស្តសីល មិនមានផលច្រើន យ៉ាងដូច្នោះទេ ដូច្នេះ, ព្រះតម្រាស់នោះ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់លះនយនេះចោល” ។

ដីកាទក្ខិណាវិភង្គសូត្រនោះថា

បទថា **គុណាសង្ខ្យាយ** *សេចក្តីថា ព្រោះការគណនារាប់ដោយផល អានិសង្ស គឺព្រោះភាវៈនៃទានមានផលច្រើន ។ ទក្ខិណាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា មានផលរាប់មិនបាន ក៏ព្រោះភាវៈនៃទក្ខិណានោះ គឺ បុគ្គលប្រគេនហើយចំពោះសង្ឃ ។ ក៏ការប្រគេនចំពោះព្រះសង្ឃ រមែងមានដោយវិធីណា, ដើម្បីនឹងសម្តែងនូវវិធីនោះ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ទើបពោលពាក្យជាដើមថា "**សង្ឃគតា ទក្ខិណា ហិ** ដូច្នេះ ។*

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ចិតការំ** បានដល់សេចក្តីគោរព ។ ចាកពីព្រះសង្ឃ មិនមែនចាកបុគ្គល ។ បទថា **អញ្ញេ** មានសេចក្តីថា មិនញុំាងចិត្តឲ្យកើតឡើងយ៉ាងនេះថា "ទាន ជាទាន គឺអាត្មាអញឲ្យហើយដល់បុគ្គលនេះ" ដូច្នេះ ហើយចាត់ចែងនូវទេយ្យធម៌ ដោយគិតថា "អាត្មាអញនឹងប្រគេនដល់ព្រះសង្ឃ" ដូច្នេះ រមែងដល់នូវការៈជាអ្នកមានចិត្តផ្សេង) អន់ចិត្តថា **ទាន** ឈ្មោះថា ជាទានដែលអាត្មាអញគប្បីប្រគេនដល់សាមណេរ ដូច្នេះ, ព្រោះហេតុនោះ ទក្ខិណារបស់បុគ្គលនោះ រមែងមិនឈ្មោះថា ជាទានដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះសង្ឃឡើយ ទក្ខិណា រមែងមិនឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះសង្ឃបាន ក៏ព្រោះធ្វើចិត្តឲ្យប្រែប្រួលទៅដោយអំណាចនៃបុគ្គល ។

ពីរបទថា **ឯវេមតិកោ ហុត្វា** មានសេចក្តីថា មិនញុំាងសេចក្តីសង្ស័យឲ្យកើតឡើងថា **ទាន** ជាទានដែលអាត្មាអញឲ្យហើយដល់បុគ្គលនេះ ឬក៏មិនបានឲ្យហើយឬទេហ្ន៎ ។

ពីរបទថា **សឆ្ឡេ ចិតការំ** មានសេចក្តីថា កាលបើបុគ្គលនឹករឭកដល់គុណនៃព្រះសង្ឃ មានការៈជាអ្នកប្រតិបត្តិ

ប្រពៃជាដើម ប្រគេនដោយអំណាចសេចក្តីគោរព ដែលកើតឡើងហើយ ក្នុងបុគ្គលនោះ ប្រៀបដូចជាប្រគេនទូវចំពោះមុខនៃព្រះសង្ឃ ដោយសេចក្តីគោរពក្នុងសង្ឃគុណ, ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយចំពោះគណៈជាបុថុជ្ជន ក៏រមែងមានផលច្រើនជាង ។ ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយចំពោះគណៈអ្នកទ្រុស្តសីល ក៏រមែងមានផលច្រើនជាង (ទានដែលគេប្រគេនចំពោះព្រះខីណាស្រព) ដោយពិត ព្រោះសមណៈនោះ គេនិមន្តចំពោះអំពីព្រះសង្ឃ និងព្រោះគេប្រគេនហើយ ដោយគិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងប្រគេនដល់ព្រះសង្ឃ ដូច្នេះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនដែលពោលនូវបាដិបុគ្គលិកទានថា មានអានិសង្សច្រើនជាងសង្ឃគតាទក្ខិណាទាន ដោយបរិយាយណាមួយឡើយ” ដូច្នេះ ។ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ចោទសួរថា ប្រសិនបើទានដែលគេប្រគេនហើយ សូម្បីចំពោះសមណៈអ្នកទ្រុស្តសីល ដែលគេនិមន្តចំពោះអំពីព្រះសង្ឃ រមែងជាទានមានផលច្រើនជាង ទានដែលបុគ្គលប្រគេនហើយចំពោះព្រះខីណាស្រព, កាលបើមានយ៉ាង ដូច្នេះ, ពាក្យថា បពិត្រមហារាជ ទាន

ដែលបុគ្គលប្រគេនហើយ ដល់បុគ្គលអ្នកមានសីលទុ៎ះឯង ជាទានមានផលច្រើន, ដែលប្រគេនដល់បុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនមានផលច្រើនយ៉ាង ដូច្នោះទេ ដូច្នេះនេះ តើយ៉ាងដូចម្តេចហ្ន៎ ! ដូច្នេះហើយ ទើបពោលថា ពាក្យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហើយ លះបង់នូវនន័យនេះចោល" ដូច្នេះ ។

ឆ្លើយថា ពាក្យនោះ ព្រះអង្គទ្រង់លះចោលនូវវិធីនិមន្ត ចំពោះអំពីព្រះសង្ឃ ហើយត្រាស់ដោយអំណាចការនិមន្ត សមណៈអ្នកទ្រុស្តសីល តែម្យ៉ាងដូច្នេះ ។ (មង្គលត្ថទីបនី) ។

សរុបទាន

កាលសរុបមក ទាននេះមាន ៤ យ៉ាង គឺ

១-ចេតនាទាន បានដល់ ចេតនាចេតសិក ដែលប្រកបជាមួយមហាកុសល ដែលជាហេតុនៃការឲ្យទាន

២-វត្ថុទាន បានដល់ បច្ច័យ ៤ ដែលជាទេយ្យធម៌

៣-អលោភទាន បានដល់ អលោភចេតសិក ដែលប្រកបជាមួយចេតនាចេតសិក ដែលជាហេតុនៃការឲ្យទាន

๔-ទិដ្ឋិជុកម្ម បានដល់ វិតិចេតសិក ៣ ដែលមានការ
វៀរចាកអកុសលទុច្ចរិត ដែលជាហេតុឲ្យសត្វទាំងឡាយ
មិនត្រូវទុក្ខព្រួយចិត្ត ក្នុងការដែលនឹងមានភ័យកើតឡើង ជា
អភ័យទាន ទាំងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ។

បាលីសម្តែងការសរុបទានទាំង ៤ យ៉ាង

๑-ចេតសិកោ ធម្មោ ទានន្តិ ? អាមន្តា ចេតនា-
ចេតសិក ដែលប្រកបជាមួយមហាកុសល
ឈ្មោះថា **ទាន** មែនទេ ? ឆ្លើយថា មែន ។

(មកក្នុងព្រះបាលីទានកថា សត្តមវគ្គ គម្ពីរកថាវត្ថុ)

๒-នេយ្យធម្មោ ទានន្តិ ? អាមន្តា វត្ថុ ឈ្មោះថា
ទាន មែនទេ ? ឆ្លើយថា មែន ។

(មកក្នុងព្រះបាលីទានកថា សត្តមវគ្គ គម្ពីរកថាវត្ថុ)

๓-តំ សម្បយុត្តោ អលោភោបិ ទានំ នាម អលោភ-
ចេតសិក ដែលប្រកបជាមួយចេតសិក ដែលជា
ហេតុនៃការឲ្យ ក៏ឈ្មោះថា **ទាន** ។

(មកក្នុងសុត្ត សង្គហៈ អដ្ឋកថា និងមូលដីកា)

៤-អភយំ ទេតីតិ អាគតដ្ឋានេ វិតិ ទានំ ។

កាលដែលពោលពាក្យឲ្យអភ័យគ្នានោះ ការដែលឲ្យអភ័យនេះ ឈ្មោះថា ***វិតិទាន*** *។*

(មកក្នុងព្រះបាលី កថាវត្ថុ)

៥-បាណាតិបាតា បដិវិរតោ កិក្ខវេ អរិយសាវកោ អបរិមាណានំ សត្តានំ អភយំ ទេតិ ។ល។

ឥទំ កិក្ខវេ បឋមំ ទានំ មហាទានំ ។

ព្រះអរិយសាវ័កបានវៀរហើយ ចាកបាណាតិបាតនោះ រមែងឲ្យអភ័យដល់សត្វទាំងឡាយ មិនមានប្រមាណ ការឲ្យអភ័យដល់សត្វទាំងឡាយនេះ បានឈ្មោះថា មហាទានទី ១ ។

(មកក្នុងអភិសន្ទសូត្រ ទានវគ្គ អដ្ឋកនិបាត នៃព្រះបាលីអង្គុត្តរ)

លក្ខណៈជាដើមរបស់ទានកុសល

១-បរិច្ចាគលក្ខណំ *មានការបរិច្ចាគ ជាលក្ខណៈ*

២-លោភវិទ្ធំសនរសំ *មានការកំចាត់បង់នូវសេចក្តីលោភជាកិច្ច*

៣-ភវវិភវសម្បត្តិបច្ចុប្បដ្ឋានំ *មានការដល់ព្រមនៃភព*

ជាតិ និងផុតចាកភពជាតិ ជាអាការប្រាកដ

៤-សទ្ធេយ្យបទដ្ឋានំ សទ្ធាចេតសិក ដែលមានសភាព ជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដែលគួរជ្រះថ្លា ជាហេតុជិត ។

បដិក្ខេបធម៌ជាដើមរបស់ទានកុសល

១-បដិក្ខេបធម្ម ធម៌ដែលត្រូវហាមឃាត់ដោយ
ទានកុសល បានដល់ លោភ:

២-អនុញ្ញាតធម្ម ធម៌ដែលបានទទួលអនុញ្ញាតអំពី
ទានកុសលឲ្យកើតឡើងនោះ បានដល់ អលោភ:

៣-ឧប្បាទេតព្វធម្ម ធម៌ដែលទានកុសលធ្វើឲ្យកើតឡើង
បានដល់ មគ្គខាងក្រោម៣ ផលខាងក្រោម ៣ សំដៅដល់
អំណាចរបស់ទានកុសល ដែលជាឧបត្ថម្ភកសត្តិ ។

អានិសង្សទាន ៥ យ៉ាង

១-ពហុនោ ជនស្ស បិយោ ហោតិ មនាបោ គឺ ជាទី
ស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើន

២-សន្តោ សប្បុរិសោ កជន្តិ ពួកសប្បុរសអ្នកស្លប់

រមែងគប់រក

៣-កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ មានកិត្តិស័ព្ទ ដ៏ពីរោះ ខ្ចរខ្ចាយទៅ

៤-គិហិធម្មា អនបគតោ ហោតិ មិនបានប្រាសចាកធម៌ របស់គ្រហស្ថ

៥-កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតិ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។

បុគ្គលកាលឲ្យទាន រមែងជាទីស្រឡាញ់ ជាអ្នកអនុកូលទៅតាមធម៌របស់ពួកសប្បុរស ពួកសព្រហ្មចារី អ្នកសង្រួមមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ រមែងរាប់រកបុគ្គលនោះសព្វៗកាល ពួកសព្រហ្មចារីនោះ រមែងសម្តែងធម៌ ជាគ្រឿងបន្ទោបង់នូវទុក្ខទាំងអស់ ដល់បុគ្គលនោះ ទាំងបុគ្គលនោះដឹងនូវធម៌ហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ រមែងបរិនិព្វានក្នុងលោកនេះ ។

(សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ បញ្ចមភាគ ៤៤ ទំព័រ៨០)

ការកើតឡើងនៃទានមាន៨យ៉ាង

១-បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានគឺ បាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីអាស្រ័យនៅ គ្រឿងប្រដាប់ និងប្រទីប ជាទានដល់សមណ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះឲ្យនូវវត្ថុណា ក៏ប្រាថ្នានូវវត្ថុនោះ បុគ្គលនោះ ឃើញពួកខត្តិយមហាសាលក្តី ព្រាហ្មណ-មហាសាលក្តី គហបតិមហាសាលក្តី ដែលកំពុងឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្រ បម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ! អញលុះតែបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកខត្តិយមហាសាលក្តី ព្រាហ្មណមហាសាលក្តី គហបតិមហា-សាលក្តី បុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ស៊ប់ក្នុងកាមគុណ ដ៏ថោកទាប មិនបានចម្រើនគុណធម៌ដ៏លើសលប់ឡើងទៅទៀត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើតជាមួយនឹងពួកខត្តិយមហាសាលខ្លះ ព្រាហ្មណមហាសាលខ្លះ គហបតិ-មហាសាលខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការ

សម្រេចនោះឯង ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនចំពោះបុគ្គលទុស្សសីលឡើយ សេចក្តីប្រាថ្នាដោយចិត្ត របស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេចព្រោះចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ។

២-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានគឺ បាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីអាស្រ័យនៅ គ្រឿងប្រដាប់ ប្រទីប ជាទាន ដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះ ឲ្យនូវវត្ថុណា ក៏ប្រាថ្នានូវវត្ថុនោះ បុគ្គលនោះ បានឮថា ពួកទេវតាចាតុម្មហារាជិកៈ មានអាយុវែង មានសម្បុរស្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង នេះថា "ឱហ្ន៎ ! អាត្មាអញ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើត ជាមួយនឹងពួកទេវតាចាតុម្មហារាជិកៈ" បុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ស៊ប់ក្នុងកាមគុណដ៏ថោកទាប មិនបានចម្រើនគុណធម៌ ដ៏លើសលប់ឡើងទៅទៀត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាចាតុម្មហារាជិកៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការសម្រេចនោះឯង ចំពោះបុគ្គល

មានសីល មិនចំពោះបុគ្គលទ្រុស្តសីលឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រាថ្នាដោយចិត្ត របស់បុគ្គលមានសីលរមែងសម្រេច ព្រោះចិត្តដ៏បរិសុទ្ធិ ។

***៣-៧**-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានគឺ បាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីអាស្រ័យនៅ គ្រឿងប្រជាប់ និងប្រទីប ជាទានដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះឲ្យនូវវត្ថុណា ក៏ប្រាថ្នានូវវត្ថុនោះ បុគ្គលនោះបានឮថា ពួកទេវតាតាវត្តិង្ស ។បេ។ ពួកទេវតាយាម... ពួកទេវតាតុសិត... ពួកទេវតានិម្មានរតី... ពួកទេវតាបរនិម្មិតវសវត្តី... មានអាយុវែង មានសម្បុរស្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ! អាត្មាអញ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា បរនិម្មិត-វសវត្តី... បុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ចុះស៊ប់ក្នុងកាមគុណដ៏ថោកទាប មិនបានចម្រើនគុណធម៌ដ៏លើសលប់ឡើងទៅទៀត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើតជាមួយនឹង*

ពួកទេវតាបរនិម្មិតវសវត្តី... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការសម្រេចនោះឯង ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនចំពោះបុគ្គលទ្រុស្តសីលឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រាថ្នាដោយចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេច ព្រោះចិត្តដ៏បរិសុទ្ធ ។

៨-ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានគឺ ជាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីអាស្រ័យនៅ គ្រឿងប្រដាប់ ប្រទីប ជាទានដល់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលនោះឲ្យនូវវត្ថុណា ក៏ប្រាថ្នានូវវត្ថុនោះ បុគ្គលនោះបានឮថា ពួកទេវតា ព្រហ្មកាយិកៈ មានអាយុវែង មានសម្បុរស្អ មានសេចក្តីសុខច្រើន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា "ឱហ្ន៎ ! អាត្មាអញលុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ សូមឲ្យទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាព្រហ្មកាយិកៈ បុគ្គលនោះក៏តម្កល់ចិត្តនោះ អធិដ្ឋានចិត្តនោះ ចម្រើនចិត្តនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ក៏ចុះស៊ប់ក្នុងកាមគុណដ៏ថោកទាប មិនបានចម្រើនគុណធម៌ដ៏លើសលប់ឡើងទៅទៀត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែង

ទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាព្រហ្មកាយិកៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការសម្រេចនោះឯង ចំពោះបុគ្គលមានសីល មិនចំពោះបុគ្គលទ្រុស្តសីលទេ្បីយ ទានចំពោះបុគ្គលប្រាសចាកវាគៈ មិនចំពោះបុគ្គលប្រកបដោយវាគៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រាថ្នាដោយចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីល រមែងសម្រេច ព្រោះប្រាសចាកវាគៈ ។

(ចាកសុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ ៤៨ / ๑๖๔-๑๖๘)

អដ្ឋកថា ទានូបបត្តិសូត្រ

បទថា ទានូបបត្តិយោ បានដល់ ឧបបត្តិ (ការកើតទេ្បីង) មានទានជាបច្ច័យ ។ បទថា បឧហាតិ ប្រែថា "តាំងទុក" ។ បទថា អធិដ្ឋាតិ ជាវេវចនៈ របស់ពាក្យថា បឧហាតិ នោះឯង ។ បទថា ភាវេតិ "ឲ្យចម្រើន" ។ បទថា ហីនេធិមុត្តំ បានដល់ ជិនទៅក្នុងចំណែកទាប គឺ កាមគុណ ៥ ។ បទថា ឧត្តរិ អភាវិតំ បានដល់ មិនបានអប់រំដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់មគ្គ និងផល ខ្ពស់ជាងនោះ ។ បទថា តត្ថូបបត្តិយា សំវត្តតិ សេចក្តីថា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីត្រូវការកើតក្នុងឋានដែលខ្ពង់ក្រាថ្នាហើយ ធ្វើកុសល ។ បទថា **វិតរាគស្ស** បានដល់ អ្នកដករាគៈដោយមគ្គ ឬ អ្នកគ្របសង្កត់រាគៈដោយសមាបត្តិ ។ ពិតមែន ត្រឹមតែទាន ប៉ុណ្ណោះ មិនអាចនឹងកើតក្នុងព្រហ្មលោកបាន តែទានរមែងជាគ្រឿងប្រដាប់ជុំវិញរបស់ចិត្ត ដែលប្រកបដោយសមាធិ និងវិបស្សនា តាំងអំពីនោះ បុគ្គលអ្នកមានចិត្តទន់ដោយការឲ្យទាន ចម្រើនព្រហ្មវិហារ កើតក្នុងព្រហ្មលោក ដោយហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទើបត្រាស់ថា **វិតរាគស្ស** នោ **សរាគស្ស** ដូច្នេះ ។ *(មនោរថបូរណី-អដ្ឋកថា អង្គុត្តរនិកាយ)*

<u>សេចក្តីបញ្ជាក់</u> :

ការបរិច្ចាគទាន និង ការកើតឡើងនៃទាន នៅមានច្រើនប្រភេទណាស់ តែក្នុងទីនេះ មិនបានសម្តែងឲ្យគ្រប់ប្រភេទទេ គ្រាន់តែនាំមកសម្តែងដោយសង្ខេបទាំងនេះ ក៏ដើម្បីឲ្យពុទ្ធបរិស័ទយល់ដឹងខ្លះប៉ុណ្ណោះ ក្នុងការកសាងនូវទានកុសល ។

❋ ទីបំផុតនៃពាក្យថា **ឆាន** នេះ ខ្ញុំនឹងលើកយកនូវបុព្វបយោគរបស់ព្រះបាទមហាសុទស្សន និងផលនៃទាន និងរឿងពីរ មកសម្តែងជាសាធក: ។

ក្នុងអដ្ឋកថា មហាសុទស្សនសូត្រ បានសម្តែងអំពីបុព្វបយោគរបស់ព្រះបាទមហាសុទស្សនទុកថា ៖

បុព្វបយោគរបស់ព្រះបាទមហាសុទស្សន

បានឮថា ក្នុងកាលមុន ព្រះរាជាទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលគហបតី ។ សម័យនោះ ព្រះថេរៈមួយរូប ក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធកស្សប: ទ្រង់នៅមានព្រះជន្ម ចាំវស្សាក្នុងព្រៃ ។ ព្រះពោធិសត្វចូលព្រៃដោយការងារបស់ខ្លួន ឃើញព្រះថេរៈហើយចូលទៅគាល់ថ្វាយបង្គំហើយ ក្រឡេកមើលទីអង្គុយនិងទីចង្រ្កមជារដើមរបស់ព្រះថេរៈ ទើបសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់នៅក្នុងទីនោះឬ ។ បានស្តាប់ថា យ៉ាងនោះឧបាសកទើបគិតថា “សមគួរនឹងសាងបណ្ណសាលា ប្រគេនលោកម្ចាស់ក្នុងទីនេះ” ហើយលើកការងារបស់ខ្លួនជាពួនសម្ភារៈ ធ្វើបណ្ណសាលា បូកលាបជញ្ជាំងដោយដីស្អិត ក្តាប់ទ្វារ ធ្វើបង្អែកអង្គុយ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ដោយគិតថា លោកម្ចាស់នឹងធ្វើការ

បរិភោគ ឬទេហ្ន៎ ។ ព្រះថេរៈមកពីខាងក្នុងស្រុក ចូលទៅកាន់បណ្ណសាលា ហើយអង្គុយត្រង់បង្អែក ។ សូម្បីឧបាសកមក ហើយថ្វាយបង្គំ អង្គុយក្នុងទីជិតហើយ សួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បណ្ណសាលាស្រួលទេ ។ (ព្រះថេរៈប្រាប់ថា) ស្រួល សមគួរដល់បព្វជិត ។ (ឧបាសក) លោកម្ចាស់នឹងនៅទីនេះឬ ។ (ព្រះថេរៈ) យ៉ាងនោះឧបាសក ។ ឧបាសកនោះដឹងហើយថា ព្រះថេរៈនឹងនៅដោយអាការទទួល ឲ្យព្រះថេរៈជ្រាបថា លោកម្ចាស់គប្បីទៅកាន់ទ្វារផ្ទះរបស់ខ្ញុំជានិច្ច ហើយប្រាប់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកចូរឲ្យពរម្យ៉ាងដល់ខ្ញុំចុះ ។ (ព្រះថេរៈ) ម្នាលឧបាសក បព្វជិតមានពរកន្ទងហើយ ។ (ឧបាសក) បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ជាពរដែលគួរ និងមិនមានទោស ។ (ព្រះថេរៈ) ឧបាសក ចូរប្រាប់មក ។ (ឧបាសក) “បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន មនុស្សទាំងឡាយក្នុងទីជាទីនៅជាប្រចាំ រមែងប្រាថ្នាការមកក្នុងមង្គល ឬអមង្គល រមែងក្រោធដល់ព្រះថេរៈអ្នកមិនមក ព្រោះដូច្នោះ លោកម្ចាស់សូម្បីទៅកាន់ទីនិមន្តដទៃហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្ញុំហើយ គប្បីធ្វើកត្តកិច្ច” ។ ព្រះថេរៈ ទទួលហើយ ។ ក៏ពោធិសត្វនោះ ក្រោល

កន្ទេលផែងក្នុងសាលា រៀបចំ គ្រែតាំង ដាក់បង្អែក ដាក់ទីជូតជើង ជីកស្រះ ធ្វើទីចង្រ្កម ចាក់រោយខ្សាច់ ឃើញសត្វមកទម្លាយជញ្ជាំង ធ្វើជីស្អិតឲ្យជ្រាក់ ក៏លោមព័ទ្ធរបងបន្ទាឃើញសត្វចុះស្រះ ធ្វើទឹកឲ្យល្អក់ ក៏កសាងជណ្តើរខាងក្នុងឡោមព័ទ្ធរបងបន្ទាខាងក្រៅ ជាំជួរគ្នោតក្នុងទីបំផុតរបងខាងក្នុង ឃើញសត្វធ្វើស្មោកគ្រោកកន្លែងដែលសមគួរ ក្នុងមហាចង្រ្កម ក៏ឡោមព័ទ្ធទីចង្រ្កមដោយរបង ជាំជួរគ្នោត ក្នុងទីបំផុតរបងខាងក្នុង ញ៉ាំងអារាសឲ្យសម្រេចយ៉ាងនេះ ថ្វាយត្រៃចីវរ បិណ្ឌបាត ថ្នាំ ភាជនបរិភោគ ភ្លុមទឹក កន្ត្រែ កាំបិតកាត់ក្រចក ម្ជុល ឈើច្រត់ ស្បែកជើង ពាងទឹក ឆត្រ គប់ភ្លើង ឈើកង្វារ-អាចម៍ត្រចៀក បាត្រ ស្លាកបាត្រ សំពត់តម្រងទឹក ទីតម្រងទឹក ឬក៏ វត្ថុដែលបព្វជិតគួរបរិភោគជនៃ ចំពោះព្រះថេរៈ ឈ្មោះថាបរិក្ខារដែលព្រះពោធិសត្វមិនថ្វាយ ដល់ព្រះថេរៈមិនមាន ។ ព្រះពោធិសត្វនោះ រក្សាសីល រក្សាឧបោសថ ទំនុកបម្រុងព្រះថេរៈរហូតដល់អស់ជីវិត ។ ព្រះថេរៈ នៅក្នុងអារាសនោះឯង សម្រេចព្រះអរហត្តហើយនិព្វាន ។

ចំណែកព្រះពោធិសត្វ ធ្វើបុណ្យរហូតដល់អស់អាយុ ហើយទៅកើតក្នុងទេវលោក ចុតិអំពីទេវលោកនោះ មកកាន់មនុស្សលោក កើតជាព្រះបាទមហាសុទស្សនចក្រពត្តិ ក្នុងរាជធានី ឈ្មោះថា ***កុសាវតី*** ។

ឯវំ ឆាតិមហន្តម្បិ បុញ្ញំ អាយតនេ កតំ
មហាវិបាកំ ហោតីតិ កត្តព្ពំ តំ វិភាវិនា ។

បុណ្យសូម្បីដែលមិនធំក្រៃលែងទេ បានធ្វើហើយក្នុងបុគ្គលនាំឲ្យកើតបុណ្យយ៉ាងនេះ មហាវិបាក (ផលដ៏ច្រើនក្រៃលែង) ទើបមាន ព្រោះដូច្នោះ អ្នកមានបញ្ញា (ប្រកបដោយសទ្ធា) គប្បីធ្វើបុណ្យនោះ ។

ផលនៃកុសលព្រះបាទមហាសុទស្សនៈ

បានឮថា ព្រះនគរ ៨៤,០០០ នគរ ប្រាសាទ ១ ពាន់ខ្នង និងកូដាគារមួយពាន់ កើតឡើង ព្រោះផលបុណ្យហូរមកនៃបណ្ណសាលាមួយខ្នង ។ បល្ល័ង្ក ៨៤,០០០ កើតឡើង ដោយផលបុណ្យហូរមកនៃគ្រែដែលថ្វាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការដេក ។ ជ័រ ៨៤,០០០ សេះ ១,០០០ រថ ១,០០០ កើតឡើង

ដោយផលបុណ្យដែលហូរមកនៃតាំងដែលថ្វាយ ដើម្បីប្រ-
យោជន៍ដល់ការអង្គុយ ។ កែវមណី ៨៤,000 កើតឡើង
ដោយផលបុណ្យដែលហូរមកនៃប្រទីបមួយ ។ ស្រះបោក្ខរណី
៨៤,000 កើតឡើង ដោយផលបុណ្យដែលហូរមកនៃស្រះ
បោក្ខរណីមួយ ។ ស្ត្រី ៨៤,000 បុត្រ ១,000 នាក់ គហបតី
១,000 នាក់ កើតឡើង ដោយផលបុណ្យដែលហូរមកនៃការ
ថ្វាយបរិភោគភាជនៈ ជាត្រ ស្ងោកជាត្រ ធម្មក្រក សំពត់
តម្រងទឹក ឆ្នាំងទឹក កន្ត្រែ កាំបិតកាត់ក្រចក ម្ជុល សោរ
ឈើកង្វារអាចម៍ត្រចៀក សំពត់ជូតជើង ស្បែកជើង ឆត្រ និង
ឈើច្រត់។ មេគោ ៨៤,000 កើតឡើងដោយផលបុណ្យដែល
ហូរមកនៃទានរសទឹកដោះគោ ។ សំពត់ ៨៤,000 កោដិ កើត
ឡើងដោយផលបុណ្យដែលហូរមកនៃទានសំពត់ស្បៃក សំពត់
ដណ្តប់ ។ សម្រាប់ដាក់ព្រះក្រយាហារ ៨៤,000 គប្បីជ្រាបថា
កើតឡើង ដោយផលបុណ្យដែលហូរមកនៃទានភោជនា ។

ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដល់សម្បត្តិរបស់ព្រះបាទមហា-
សុទស្សនចក្រពត្តិ តាំងពីដើមដោយពិស្តារ ដូច្នេះហើយ កាល
នឹងទ្រង់សម្តែងសម្បត្តិនោះទាំងអស់ ដូចសម្តែងរោងលេងធូលី

ដល់ក្នេងទាំងឡាយ ផ្ទំលើព្រះទេនជាទីរំលត់ខន្ធបរិនិព្វាន ហើយ ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរមើល ដូច្នេះជាដើម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **វិបរិណតា** (ប្រែប្រួលទៅ ហើយ) សេចក្តីថា ដល់នូវសេចក្តីប្រែប្រួលដូចប្រទីបរលត់ ដោយលះប្រក្រតីទៅ ដូច្នោះ ។ បទថា **ឯវំ អនិច្ចា ខោ អានន្ទ សង្ខារា** (ម្នាលអានន្ទ សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង យ៉ាងនេះឯង) សេចក្តីថា ឈ្មោះថា មិនទៀង ព្រោះអត្ថថា មានហើយត្រឡប់ជាមិនមានយ៉ាងនេះ ។ បុរសចងបង្អោងក្នុង ដើមឈើចម្បាកម្ពស់ ១០០ ហត្ថ ឡើងហើយ កាន់យកផ្ការឈើ ចម្បា ស្រាយបង្អោងចុះមកយ៉ាងណា ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ដូច្នោះ ដែរ ទ្រង់លើកនូវសម្បត្តិរបស់ស្តេចមហាសុទស្សនចក្រពត្តិ ខ្ពស់ដល់សែនកោដិឆ្នាំ មិនមែនតិច ដូចចងបង្អោង, ទ្រង់កាន់ យកអនិចូលក្ខណៈ ដែលតាំងនៅក្នុងទីបំផុតនៃសម្បត្តិ ឈានចុះ ដូចស្រាយបង្អោង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ដោយហេតុនោះ ក្នុងកាលមុន ព្រះបាទ**វសកៈ** ទ្រង់ស្តាប់ព្រះសូត្រនេះ ដែល ព្រះទីឃភាណត្ថេរ ស្វាធ្យាយក្នុងអម្ពលដ្ឋិកា ផ្នែកទិសខាង កើតនៃលោហៈប្រាសាទ ហើយទ្រង់គិតថា លោកម្ចាស់របស់

យើងពោលអ្វីក្នុងទីនេះ លោកម្ចាស់ពោលចំពោះសម្បត្តិក្នុងឋានដែលខ្ជួនបានស៊ី បានផឹកប៉ុណ្ណោះ ទ្រង់ទម្រេតព្រះហស្តឆ្វេងផ្ទុំដោយព្រះហស្តស្តាំ ថា លោកមានចក្ខុដោយចក្ខុ ៥ ប្រការ យើញសូត្រនេះហើយ ពោលយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា "ម្នាលអានន្ទ សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងយ៉ាងនេះឯង" ។ ទ្រង់មានព្រះហប្ចទ័យត្រេកអរថា **សាធុ សាធុ** ទ្រង់ឲ្យសាធុការ ។

រឿងព្រះបាឆនន្ទរាជ

ក្នុងអតីតកាល កុដុម្ពីក៍ម្នាក់ ជាអ្នកនៅក្នុងទីក្រុងពារាណសី ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ បានយើញសំពត់អនុវាតរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធលោកកំពុងធ្វើចីពរ មិនគ្រប់គ្រាន់ ទើបបានប្រគេនសំពត់ដណ្តប់របស់ខ្ជួន ។ កុដុម្ពីក៍នោះ បានទៅកើតក្នុងភពតាវត្តិង្ស ព្រោះកម្មនោះ សោយនូវទិព្វសម្បត្តិច្យុតចាកភពតាវត្តិង្សនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងត្រកូលនៃអមាត្យក្នុងទីប្រមាណមួយយោជន៍ អំពីក្រុងពារាណសី បាន

ចម្រើនពេញវ័យហើយ ក្នុងថ្ងៃនក្ខត្តឫក្សបានពោលថា “បពិត្រអ្នកម្តាយ សូមអ្នកម្តាយឲ្យសំពត់សាជកដល់ខ្ញុំ, ខ្ញុំនឹងលេងនក្ខត្តឫក្ស” ។ មាតានោះ បានឲ្យសំពត់ស, (ប៉ុន្តែ) កាលកូននោះពោលថា “សំពត់នេះសាច់មិនល្អទេ” ដូច្នេះ, ទើបបានឲ្យសំពត់ផ្សេងទៀត ។ កូននោះ ហាមនូវសំពត់នោះទៀត ។ ម្តាយនោះពោលថា “ក្នុងផ្ទះរបស់យើង គ្មានសំពត់ល្អជាងនេះទេ” ។ កូននោះពោលថា “បពិត្រអ្នកម្តាយ ខ្ញុំនឹងទៅកន្លែងដែលបាន” ។ ម្តាយនោះ បានពោលថា “នែកូន ម្តាយប្រាថ្នាចង់ឲ្យកូនឯង បាននូវរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសីក្នុងថ្ងៃនេះទៀតផង” ។ កូននោះពោលថា “បពិត្រអ្នកម្តាយប្រពៃហើយ” ដូច្នេះ ថ្វាយបង្គំមាតា ត្រូវនិយាមនៃបុណ្យជាស់តឿនហើយ ក៏ទៅកាន់ក្រុងពារាណសី ដេកដណ្តប់(គ្រប)នូវអវយវៈព្រមទាំងក្បាល លើផ្ទាំងសិលាដែលជាមង្គលក្នុងឧទ្យាន ក៏ថ្ងៃនោះ ជាថ្ងៃទី ៧ នៃព្រះរាជា ក្រុងពារាណសីទ្រង់បានទីវង្គតទៅ ។ ជនទាំងឡាយ មានអមាត្យជាដើម បានបូជានូវព្រះសរីរៈកិច្ចរបស់ព្រះរាជាហើយ ទើបប្រឹក្សាគ្នាថា “ព្រះរាជា ទ្រង់មានព្រះរាជធីតាតែមួយព្រះអង្គ

ប៉ុណ្ណោះ, គ្មានព្រះរាជឱរសទេ រាជសម្បត្តិដែលជ្រាសចាក
ព្រះរាជានឹងតាំងនៅពុំបានឡើយ” ដូច្នេះហើយ កាលនឹងលែង
បុស្សរថ (រថមានពណ៌ស)ទៅ បានទឹមសេះសិន្ធព ៤
ដែលមានសម្បុរដូចជាផ្កាកុមុទ ហើយបានតាំងរាជកុក្កុធភ័ណ្ឌ
៥ ប្រការ លើរថស្រេចហើយ ក៏លែងរថទៅ រថបានចេញទៅ
តាមមាត់ទ្វារទិសខាងកើត ចូលកាន់ឧទ្យាន ធ្វើប្រទក្សិណ
កុមារនោះមិនទៅណា ។ បុរោហិត បានបើកជាយសំពត់
ដែលដណ្តប់ ហើយត្រួតពិនិត្យមើលផ្ទៃនៃបាទជើង ពោលថា
“កុមារនេះ សមគួរហើយ ដើម្បីគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិ” ដូច្នេះ
ហើយ ឲ្យគេប្រគំនូវដូរតន្ត្រីអស់វារៈ ៣ ដង ។ គ្រានោះ
កុមារបានបើកមុខឡើងហើយ ពោលថា “បពិត្រលោកឪពុក
តើមានហេតុអ្វី ? ” ។ បុរោហិតពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់
រាជសម្បត្តិ រមែងសម្រេចដល់លោកម្ចាស់” ។ កុមារសួរថា
“ចុះព្រះរាជារបស់អ្នកទាំងឡាយ ស្តេចយាងទៅណា ? ” ។
បុរោហិតពោលថា “បពិត្រលោកម្ចាស់ ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេច
ទីវង្គតទៅហើយ” ។ កន្លងទៅបានប៉ុន្មានថ្ងៃហើយ ? ។
បុរោហិតពោលថា “ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃទី៧” ។ កុមារសួរថា

ព្រះរាជឱរសក្តី ព្រះរាជធីតាក្តី មិនមានទេឬ ? ។ បុរោហិត
ពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ មានតែព្រះរាជធីតា (តែ)
ព្រះរាជឱរសមិនមានទេ" ។ កុមារពោលថា បើដូច្នោះខ្ញុំនឹង
គ្រប់គ្រងនូវរាជសម្បត្តិ ពួកអមាត្យទាំងនោះ នាំគ្នាធ្វើមណ្ឌប
សម្រាប់អភិសេក ក្នុងពេលនោះភ្លាម ហើយក៏បានអភិសេក
ក្នុងមណ្ឌបនោះ រួចហើយបានបង្អោនសំពត់ដែលមានតម្លៃ ១
ពាន់ ចូលទៅថ្វាយ ។ ព្រះរាជាអង្គនោះ មានព្រះរាជឱង្ការថា
"សំពត់នេះ មានសាច់មិនល្អ អ្នកទាំងឡាយចូរនាំយកកុន្ទីទឹក
មាសមក ខ្ញុំនឹងបាននូវសំពត់ ដូច្នេះហើយស្តេចក្រោកឡើង
ទ្រង់យកព្រះហស្តក្បាច់ទឹក ហើយទ្រង់សាចទៅទិសខាងកើត ។
ដើមកប្បព្រឹក្ស ៨ ដើម បានទំលាយផែនដីដ៏ក្រាសផុសឡើង
ហើយ ក្នុងពេលនោះភ្លាម ។ ដើមកប្បព្រឹក្ស ៨ ដើម
ផុសឡើងហើយត្រង់ទិសទក្សិណ, ៨ ដើម ផុសឡើងហើយ
ត្រង់ទិសបស្ចឹម, ៨ ដើម ផុសឡើងហើយត្រង់ទិសឧត្តរ,
ដោយឧបាយនេះ ។ ដើមកប្បព្រឹក្សទាំងអស់មាន ៣២ ដើម
ដុះឡើងហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់
ស្បៃកសំពត់ទិព្វមួយ ទ្រង់បានដណ្តប់សំពត់ទិព្វ ១ ទ្រង់

គ្រាស់បញ្ជាឲ្យពួកអមាត្យ វាយស្គរជ័យយោសនា ក្នុងរាជ-ធានីរបស់ព្រះបាទនន្ទរាជថា "ស្រីទាំងឡាយ កុំត្បាញសូត្រឡើយ" ហើយទ្រង់គ្រាស់បញ្ជាឲ្យលើកឆត្រឡើង ។ ឲ្យស្តេចឡើងលើកដ៏រីដ៏ប្រសើរ ទ្រង់យាងចូលទៅព្រះនគរ ស្តេចឡើងលើប្រាសាទ ទ្រង់សោយនូវមហាសម្បត្តិ គ្រប់គ្រងរដ្ឋធានីរបស់ព្រះអង្គទាំងអស់ ប្រៀបដូចជាឧត្តរកុរុទ្វីប ទ្រង់បានព្រះរាជទានសំពត់ទិព្វទាំងឡាយ ដល់មនុស្សទាំងឡាយដែលបានមកហើយៗ ក្រោយមក ទ្រង់បានសាងព្រះផ្នួសព្រមទាំងព្រះទេវី នៅក្នុងព្រះឧទ្យាន ញុំាងឈានឲ្យកើតឡើងហើយមានឈានមិនសាបសូន្យ ហើយបានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក។ ក្នុងពេលនេះ (ពុទ្ធកាល) ព្រះរាជាអង្គនោះ បានកើតជាព្រះមហាកស្សបត្ថេរៈ ព្រះទេវី បានមកកើតជានាងកទូកាបិលានីដូច្នេះឯង ។

(រឿងព្រះបាទនន្ទរាជ មកក្នុងអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី) ។

រឿងព្រះទេវីព្រះនាមគោឡាលមាតា

ក្នុងបន្ទោះផ្លូវទៅកាន់នគរខជ្ជនី មាននិគមមួយឈ្មោះ
តេលនាឡី ។ ក្នុងនិគមនោះ មានធីតារបស់សេដ្ឋីពីរនាក់,
ធីតាម្នាក់ជាអ្នកក្រីក្រ ដោយកាលកន្ទងទៅនៃមាតាបិតា
អាស្រ័យនូវស្រីមេនំ ចិញ្ចឹមជីវិត ជាអ្នកមានខ្លួនស្អាត ស្រស់
មានសក់រ៉ែងជាងពួកស្រីឯទៀត, ធីតាម្នាក់ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ
(តែ) មិនមានសក់ ។ ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរ:
ព្រមទាំងភិក្ខុ ៧ រូប មានប្រាថ្នានឹងក្រាបទូលនូវការកើតឡើង
នៃព្រះពុទ្ធ ដល់ព្រះរាជាព្រះនាមចណ្ឌបជ្ជោត ទើបនិមន្តទៅ
កាន់ក្រុងខជ្ជនី ដល់និគមនោះហើយ ក៏ចូលទៅបិណ្ឌបាត
ក្នុងនិគមនោះ (តែ) ឥតបានវត្ថុអ្វីឡើយ។ សេដ្ឋីធីតាដែលមាន
សក់រ៉ែងដឹងរឿងនោះហើយ ក៏បញ្ជូនស្រីមេនំទៅ ដោយប្រាប់
ថា ចូរនាងនិមន្តព្រះថេរ:ទាំងឡាយ ហើយឲ្យគង់ក្នុងផ្ទះ" ។
ស្រីនោះបានធ្វើយ៉ាងដូច្នោះ ។ សេដ្ឋីធីតា បានចូលទៅកាន់
បន្ទប់ ហើយឲ្យស្រីមេនំកាត់សក់របស់ខ្លួន បញ្ជូនទៅហើយ
ដោយប្រាប់ថា "នែនាង ចូរនាងឲ្យសក់ទាំងនេះ ដល់សេដ្ឋីធីតា
ដែលមិនមានសក់ ឈ្មោះនុ៉ះ, ធីតារបស់សេដ្ឋីនោះ ឲ្យនូវ

វត្ថុអ្វី, ចូរនាំយកវត្ថុនោះមក, ពួកយើងនឹងប្រគេនបិណ្ឌបាត ដល់ព្រះគុណម្ចាស់ទាំងឡាយ ដោយវត្ថុនោះ" ។ នាងបានធ្វើយ៉ាងដូច្នោះហើយ បានទទួលយកទ្រព្យ ៨ កហាបណៈ មកឲ្យហើយ ដល់សេដ្ឋីធីតាដែលមានសក់ ។ សេដ្ឋីធីតានោះ បានធ្វើបិណ្ឌបាតមួយៗ ឲ្យទៅជាមួយៗកហាបណៈ ហើយញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យប្រគេនហើយ ដល់ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ខ្លួនឯងនៅក្នុងបន្ទប់ ។ ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរៈ ដឹងហេតុការណ៍នោះហើយ បានឲ្យបុគ្គលទៅហៅសេដ្ឋីធីតានោះមក ។ សេដ្ឋីធីតានោះ បានមកហើយ ព្រោះសេចក្តីគោរពចំពោះព្រះថេរៈ ថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈហើយ ក៏បានញ៉ាំងសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មានកម្លាំងឲ្យកើតឡើងហើយ ។ ឈ្មោះថា **ទាន** ដែលនាងប្រគេនហើយក្នុងខេត្តដ៏ល្អ រមែងឲ្យនូវវិបាកក្នុងបច្ចុប្បន្នទាន់ភ្នែក ព្រោះហេតុនោះ សក់ទាំងឡាយរបស់នាងបានដុះឡើងវិញហើយ ក្នុងការៈតាមប្រក្រតីភ្លាម ជាមួយគ្នានឹងការថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈ។ ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ទទួលបិណ្ឌបាតហើយ, កាលសេដ្ឋីធីតានោះ ឃើញនុ៎ះឯង, ក៏ហោះឡើងទៅកាន់អាកាសវេហាស៍ បានចុះក្នុងឧទ្យាន ឈ្មោះកាញ្ចនវន ហើយធ្វើនូវភត្តកិច្ច ។ បុគ្គល

អ្នករក្សាឧទ្យាន ឃើញព្រះថេរៈទាំងឡាយហើយ ក៏បានក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាស្តេចយាងទៅកាន់ព្រះរាជឧទ្យាន ទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញព្រះថេរៈទាំងឡាយ ហើយទ្រង់បានត្រាស់សួរថា “បពិត្រព្រះគុណម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះគុណម្ចាស់ទាំងឡាយ បានហើយនូវកិក្ខាក្នុងទីឯណា ? ” ដូច្នេះ ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់រឿងនោះហើយ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅជំណាក់ ត្រាស់ឲ្យនាំសេដ្ឋីធីតានោះមក ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ហើយទ្រង់បានអភិសេក(នាង) ជាអគ្គមហេសី ។ ក្នុងកាលក្រោយមក ព្រះនាងទ្រង់បានប្រសូតព្រះរាជបុត្រ បានយកឈ្មោះរបស់សេដ្ឋី ដែលជាអយ្យកោរបស់ព្រះរាជឱរស ថ្វាយព្រះនាមថា **គោបាល** (ចំណែកព្រះនាង) ប្រាកដនាមថា **“គោបាលមាតាទេវី)** ដោយអំណាចព្រះនាមរបស់ព្រះរាជឱរស ទ្រង់ជ្រះថ្លាហើយយ៉ាងក្រៃលែងចំពោះព្រះថេរៈ ទ្រង់បានឲ្យបុគ្គលកសាងព្រះវិហារថ្វាយព្រះថេរៈហើយ ក្នុងព្រះរាជឧទ្យាន ឈ្មោះកាញ្ចនវន ដូច្នេះឯង ។

(រឿងព្រះនាងគោបាលទេវី មកក្នុងអដ្ឋកថាឯកនិបាត អង្គុត្តរនិកាយ) ។

២.សីលមយៈ

ក្នុងអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី ថា : *ពាក្យថា* ***សីលមយ*** *បានដល់ ចេតនាដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដល់បុគ្គលអ្នកសមាទានសីល ៥ សីល ៨ ឬសីល ១០ ដោយអំណាចនៃការកំណត់ឲ្យជានិច្ចសីល និង ឧបោសថសីលជាដើម ឬអ្នកគិតថា យើងនឹងបួសដើម្បីបំពេញសីលឲ្យបរិបូរណ៍ ហើយទៅកាន់វិហារបួស នឹងញ៉ាំងមនោរថឲ្យដល់ទីបំផុតរលឹកថា យើងបួសហើយជាការល្អ ហើយអប់រំ បំពេញបាតិមោក្ខសំវរសីលឲ្យបរិបូរណ៍ ដោយសទ្ធា ពិចារណាបច្ចយ ៤ មានចីវរជាដើមដោយបញ្ញា សង្រ្គមចក្ខុទ្វារជាដើមក្នុងរូបជាដើមដែលមកកាន់កន្ទង ដោយសតិ និងជម្រះអាជីវបារិសុទ្ធិសីល ដោយសេចក្តីព្យាយាម រមែងតាំងមាំព្រោះដូច្នោះ ចេតនានោះ ទើបឈ្មោះថា* ***បុញ្ញកិរិយាវត្ថុសម្រេចដោយសីល*** ។

(ម្យ៉ាងទៀត) កាលឲ្យទាន ដោយតាំងនៅក្នុងវត្ត-បដិបត្តិ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ជា ***សីលមយៈ*** ។

ក្នុងបរមត្ថជោតិក ថា : **សីល** សម្តែងវចនត្ថៈថា **សីលយតិ កាយវចីកម្មានិ សម្មា ឧបាតីតិ = សីលំ** ធម្មជាតិណា រមែងធ្វើឲ្យកាយកម្ម និងវចីកម្មតាំងទុកដោយល្អ ដូច្នោះ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថា **សីល**, បានដល់ កិរិយារបបួរមទុកនូវកម្មទាំងឡាយ មានកាយកម្មជាដើម មិនរាត់រាយដោយអំណាចភាវៈនៃបុគ្គលអ្នកមានសីល ឬកិរិយាចូលទៅទ្រទ្រង់ទូទៅ ដោយអំណាចនៃកិរិយាប្រតិស្ថាននៃធម៌ទាំងឡាយជាកុសលម្យ៉ាង ដើម្បីឲ្យកុសលកើត, ទានចេតនា គឺ ចេតនាដែលទាក់ទងនឹងការបរិច្ចាគទាន សីលចេតនា គឺ ចេតនាដែលទាក់ទងនឹងការរក្សា**សីល** ទាំងនេះកើតឡើងដល់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយក៏មាន តែចេតនាទាំងនេះ នៅក្នុងមហាកិរិយាចិត្តប្បាទទាំងអស់ ។

សេចក្តីនេះ អធិប្បាយថា ពាក្យថា សីលនោះ ជាតួចេតនាដែលមានការជំរុញនូវកាយវាចា ឲ្យតាំងនៅក្នុងកិរិយាមារយាទដែលល្អ ទាំងបិទបង្ខាំមិនឲ្យអកុសលផ្សេងៗ ដោយអំណាចកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត ប្រាកដឡើងបាន សេចក្តីនេះសម្តែងឲ្យដឹងបានថា សីលនោះ មាននាទីរក្សាកាយវាចា

មិនឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទុច្ចរិត ដែលកើតមកអំពីអកុសលផ្សេងៗ ប៉ុណ្ណោះ, ចំណែកការរក្សាផ្លូវចិត្ត ដើម្បីមិនឲ្យមនោទុច្ចរិតផ្សេងៗ កើតឡើងនោះ ជានាទីរបស់ភាវនាដោយចំពោះ ។

វចនត្ថៈមួយទៀតថា ៖ **សីលយតិ កុសលធម្មេ ឧបធារេតីតិ = សីលំ** *: ធម្មជាតិណា រមែងទ្រទ្រង់ទុកនូវកុសលធម៌ (មានសមាធិ បញ្ញានិងវិមុត្តិជាដើម) ដូច្នោះ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថា* ***សីល*** *។*

អធិប្បាយថា សីលចេតនា គឺការរក្សាសិក្ខាបទផ្សេងៗ មានបាណាតិបាតវិរតិជាដើមទាំងនេះ អាចឲ្យសមាធិ បញ្ញា និងមគ្គផលកើតឡើងបាន ឧបមាដូចជាផ្ទៃផែនដី ដែលជាទីអាស្រ័យរបស់វត្ថុផ្សេងៗ ទាំងមានជីវិត និងមិនមានជីវិត បើខ្វះផែនដី ដែលជាទីអាស្រ័យហើយ វត្ថុផ្សេងៗ ទាំងមានជីវិត និងមិនមានជីវិតទាំងឡាយនោះ ក៏រមែងកើតឡើង និងចម្រើនឡើងមិនបាន សេចក្តីឧបមានេះយ៉ាងណា សមាធិ បញ្ញា មគ្គ ផល ទាំងនេះ រមែងអាស្រ័យ កើតឡើង បើវៀរចាកសីលកុសលចេញហើយ វត្ថុ(ធម៌)ទាំងនេះ រមែងកើតឡើងមិនបាន ។

ដូច្នេះ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទើបវិសជ្ជនាសេចក្តីសម្គាល់របស់សីល ក្នុងការបដិបត្តិដើម្បីផុតចាកទុក្ខ ដែលមានសេចក្តីវិលវល់ដោយលំបាក ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ហើយចូលកាន់ព្រះនិព្វាននោះថា ៖

សីលេ បតិដ្ឋាយ នរោ សបញ្ញោ
ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវយំ
អាតាបី និបកោ ភិក្ខុ
សោ ឥមំ វិជដយេ ជដំ ។

នរជន មានប្រាជ្ញា បានតាំងមាំក្នុងសីលហើយ ចម្រើននូវសមាធិចិត្តនិងវិបស្សនាបញ្ញា ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ប្រកបដោយបារិហារិយប្បញ្ញា ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងសង្សារ បុគ្គលនោះ ទើបកាប់ឆ្កានូវតណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះនេះបាន ។

ក្នុងគាថានេះ សម្តែងអំពីធម៌ ៦ យ៉ាង គឺ សីល ១ សមាធិ ១ បញ្ញា ៣ អាតបៈ គឺសេចក្តីព្យាយាម ១ ។

បញ្ញា ៣ គឺ **សជាតិប្បញ្ញា** បញ្ញាជាប់មកជាមួយនឹងបដិសន្ធិជាត្រៃហេតុ កើតអំពីកម្មចាស់ ដែលបានកសាងទុកមក ក្នុងអតីតជាតិ ១ ,

វិបស្សនាបញ្ញា បញ្ញាសម្រេចមកអំពីការពិចារណាឃើញតាមការណ៍ពិត ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ,

នេបកប្បញ្ញា បញ្ញាដែលរក្សាខ្លួនទុក ចាកធម៌ដែលជាសត្រូវ **ឬបាវិហារិកប្បញ្ញា** បញ្ញាដែលអាចកំណត់នូវកិច្ចទាំងពួង មានកិរិយាឈានចូល និងឈានថយជាដើម ហើយនាំទៅកាន់តែអំពើដែលមានប្រយោជន៍ តែងប្រកបមិនដាច់ក្នុងកិរិយារក្សាទុកនូវកម្មដ្ឋាន ១ ។

ក្នុងគាថានោះ នរជននេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា ប្រកបដោយបញ្ញា ដូច្នេះ ដោយបញ្ញាញាណកិច្ចដែលនរជននោះគប្បីធ្វើ មិនមានក្នុងបញ្ញានោះ ។ ព្រោះថា បញ្ញានោះ សម្រេចហើយដល់បុគ្គលនោះ ដោយអានុភាពនៃកម្មដែលមានមក ក្នុងកាលមុនតែម្យ៉ាង ។ ក៏នរជននោះដែលជាអ្នកធ្វើរឿយៗ និងជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ដោយអំណាចនៃវិរិយៈ ដោយអំណាចនៃបញ្ញា ដែលព្រះអង្គទ្រង់

សម្តែងត្រង់បទនេះថា “អ្នកមានអាគប: គឺ ព្យាយាម មានេបក: គឺ បញ្ញាចាស់ក្លា” ដូច្នេះ គប្បីប្រតិស្ឋានក្នុងសីល ហើយចម្រើនវសមថ: និងវិបស្សនា ដែលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែង ដោយអំណាចនៃចិត្តនិងបញ្ញា ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងនូវផ្លូវនៃព្រះនិព្វាននេះ ដោយប្រធាននៃសីល សមាធិ និងបញ្ញា ។

សីលប្បភេទកថា

សីល *បើចែកតាមប្រភេទ មានច្រើនជាអនេក តែបើចាត់ទុកជាក្រុមៗ តាំងអំពីទី ១ ដល់ក្រមទី ៥ ។ ហើយក្រមនីមួយៗ មានចែកចេញជាប្រភេទច្រើនតទៅទៀត ដូចន័យដែលនឹងវិសជ្ជនា តទៅនេះ ៖*

ក៏បណ្តាក្រមរបស់សីលទាំងឡាយនោះ ក្រមទី ១ ដើមជំបូង មានតែចែកតាមលក្ខណៈរបស់សីលទាំងអស់ ដែលរួបរួមមកហៅថា ***សីលនលក្ខណៈ*** *បានដល់ លក្ខណៈដែលផ្តុំកទុកនូវកាយកម្មជាដើម និងទ្រទុកនូវកុសលទាំងពួង ។*

ឯក្រុមទី ២ មាន ៧ ពួក, ក្រុមទី ៣ មាន ៥ ពួក, ក្រុមទី ៤ មាន ៤ ពួក, ក្រុមទី ៥ មាន ២ ពួក ។

ក្រុមសីលទី១ សីលទាំងអស់នេះឯង បើតាមប្រក្រតីជាលក្ខណៈរបស់ខ្លួន មានបការតែមួយដោយពិត ។

ក្រុមសីល ២ (ចែកជា ៧ ពួក)

ពួកទី១ ដោយអំណាចនៃចារិត្តសីល និង វារិត្តសីល

ពួកទី២ ដោយអំណាចនៃអភិសមាចារិកសីល និង អាទិព្រហ្មចរិយកសីល ។

ពួកទី៣ ដោយអំណាចនៃវិរតិសីល និង អវិរតិសីល

ពួកទី៤ ដោយអំណាចនៃនិស្សិតសីល និងអនិស្សិតសីល

ពួកទី៥ ដោយអំណាចនៃកាលបរិយន្តសីល និង អាបាណកោដិកសីល

ពួកទី៦ ដោយអំណាចនៃសបរិយន្តសីល និងអបរិយន្តសីល

ពួកទី៧ ដោយអំណាចនៃលោកិយសីល និងលោកុត្តរសីល

ក្រុមសីល ៣ (ចែកជា ៥ ពួក)

ពួកទី ១ ដោយអំណាចនៃហីនសីល ១ មជ្ឈិមសីល ១ បណីតសីល ១

ពួកទី ២ ដោយអំណាចនៃអត្តាធិបតេយ្យសីល ១ លោកាធិបតេយ្យសីល១ ធម្មាធិបតេយ្យសីល១

ពួកទី ៣ ដោយអំណាចនៃបវាមជ្ជសីល ១ អបវាមជ្ជសីល ១ បដិបស្សទ្ធិសីល ១

ពួកទី ៤ ដោយអំណាចនៃវិសុទ្ធិសីល ១ អវិសុទ្ធិសីល ១ វេមតិកសីល ១

ពួកទី ៥ ដោយអំណាចនៃសេក្ខសីល ១ អសេក្ខសីល ១ នេវសេក្ខានាសេក្ខសីល ១

ក្រុមសីល ៤ (ចែកជា ៤ ពួក)

ពួកទី ១ ដោយអំណាចនៃហានភាគិយសីល ១ ឋិតិភាគិយសីល ១ វិសេសភាគិយសីល ១ និព្ពេធភាគិយសីល ១

ពួកទី ២ ដោយអំណាចនៃកិក្ខុសីល ១ កិក្ខុនីសីល ១

អនុបសម្បន្នសីល ១ គហដ្ឋសីល ១

ពួកទី ៣ *ដោយអំណាចនៃបកតិសីល ១ អាចារសីល ១ ធម្មតាសីល ១ បុព្វហេតុកសីល ១*

ពួកទី៤ *ដោយអំណាចនៃជាតិមោក្ខសំវរសីល ១ ឥន្ទ្រិយសំវរសីល ១ អាជីវបារិសុទ្ធិសីល ១ បច្ចយសន្និស្សិតសីល ១ ។*

ក្រុមសីល ៥ (ចែកជា ២ ពួក)

ពួកទី១ *ដោយអំណាចនៃសីលមាន បរិយន្តបារិសុទ្ធិ-សីល ១ អបរិយន្តបារិសុទ្ធិសីល ១ បរិបុណ្ណបារិសុទ្ធិសីល ១ អបរាមដ្ឋបារិសុទ្ធិសីល ១ បដិបស្សទ្ធិបារិសុទ្ធិសីល ១ ,*

ពួកទី២ *ដោយអំណាចនៃបហានសីល ១ វេរមណី-សីល ១ ចេតនាសីល ១ សំវរសីល ១ អវីតិក្កមសីល ១ ។*

ក្នុងសីលទាំង ៥ ក្រុម ខ្ញុំមិនបានលើកយកមកអធិប្បាយទាំងអស់ទេ ខ្ញុំនឹងស្រង់យកក្រុមសីលណាមួយអំពីប្រភេទនៃសីលទាំងនោះ មកអធិប្បាយ ក៏បណ្តាសីលទាំងនោះ ខ្ញុំនឹងស្រង់យកតែសីលមួយក្រុម ក្នុងប្រភេទនៃ

សីល ៤ ដែលមាននាមថា ***ភិក្ខុសីល ១ ភិក្ខុនីសីល ១ អនុបសម្បន្នសីល ១ គហដ្ឋសីល ១*** *មកអធិប្បាយដោយសង្ខេបតទៅ ។*

ប្រភេទរបស់សីល

១-ភិក្ខុសីល *សីលរបស់ភិក្ខុ បានដល់ សិក្ខាបទដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បញ្ញត្តចំពោះតែភិក្ខុ គឺ សិក្ខាបទដែលជាអសាធារណប្បញ្ញត្តិ ផ្នែកខាងភិក្ខុ[1] ព្រមទាំងសិក្ខាបទដែលជាសាធារណប្បញ្ញត្តិ[2] ដែលភិក្ខុត្រូវរក្សាក្រៅអំពីអសាធារណប្បញ្ញត្តិផង និងខន្ធកវត្ត ។*

២-ភិក្ខុនីសីល *សីលរបស់ភិក្ខុនី បានដល់ សិក្ខាបទដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បញ្ញត្តចំពោះតែភិក្ខុនី គឺ សិក្ខាបទ ជា*

---

(១). សិក្ខាបទ ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បញ្ញត្តិចំពោះភិក្ខុ ហើយត្រូវប្រព្រឹត្តតាមតែពួកភិក្ខុ ហៅថា អសាធារណប្បញ្ញត្តិផ្នែកខាងភិក្ខុ ។

(២). សិក្ខាបទ ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បញ្ញត្តិដល់ភិក្ខុនិងភិក្ខុនី ហើយត្រូវប្រព្រឹត្តតាមស្មើគ្នា ទាំងភិក្ខុទាំងភិក្ខុនី ហៅថា សាធារណប្បញ្ញត្តិ ។

អសាធារណប្បញ្ញត្តិផ្នែកកិក្ខុនី[1] ព្រមទាំងសិក្ខាបទដែលជាសាធារណប្បញ្ញត្តិ ដែលកិក្ខុនីត្រូវរក្សាក្រៅអំពីអសាធារ-ណប្បញ្ញត្តិផង ។

៣-អនុបសម្បន្នសីល *សីលរបស់អនុបសម្បន្ន បានដល់ សីល ១0 របស់សាមណេរនិងសាមណេរីទាំងឡាយ ។*

៤-គហដ្ឋសីល *សីលរបស់គ្រហស្ថ បានដល់ និច្ចសីល មានសិក្ខាបទ ៥ សិក្ខាបទ ១0[2] ដោយមានឧស្សាហ៍កើតឡើងទៀត និងឧបោសថសីល មានសិក្ខាបទ ៨ របស់ឧបាសកនិងឧបាសិកាទាំងឡាយ ។*

---

(១). សិក្ខាបទ ដែលព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បញ្ញត្តិចំពោះកិក្ខុនី ហើយត្រូវប្រព្រឹត្តតាមតែពួកកិក្ខុនី ហៅថា អសាធារណប្បញ្ញត្តិផ្នែកខាងកិក្ខុនី ។

(២). ក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ លោកពោលថា "សីលរបស់គ្រហស្ថ យ៉ាងនេះគឺ សម្រាប់ពួកឧបាសកនិងឧបាសិកា មានសិក្ខាបទ ៥ ដោយអំណាចនិច្ចសីល ឬកាលបើមានសេចក្តីព្យាយាម ក៏គប្បីរក្សាទាំង ១0 សិក្ខាបទ, មានសិក្ខាបទ ៨ ដោយអំណាចជាអង្គឧបោសថ ។

(សីល ១0 ឈ្មោះថា ជានិច្ចសីល ព្រោះតែសមាទានហើយត្រូវរក្សាជាប់ជានិច្ច មិនមានកំណត់កាល ដូចជាសិក្ខាបទ ៥ ដែរ) ។

ក្នុងសីល ៤ យ៉ាងនេះ **កិក្ខុសីល** និង**កិក្ខុនីសីល** មិនត្រូវសមាទាន ព្រោះក្រោយពីសូត្រកម្មវាចាត្រឹមត្រូវ តាមច្បាប់ព្រះវិន័យ ដោយវៀរចាកវិបត្តិ ៥ យ៉ាងមាន វត្ថុ ១ ញត្តិ ១ អនុស្សាវនា ១ សីមា ១ បរិស័ទ ១, ដល់ព្រមដោយសម្បត្តិ ៥ យ៉ាង គឺបរិបូរណ៍ដោយវត្ថុ ១ ការៈនៃឧបសម្បទាបេក្ខៈនោះ បរិសុទ្ធផុតស្រឡះចាកអន្តរាយិកធម៌ទាំងឡាយ ១ បរិបូរណ៍ដោយសីមា ១ បរិបូរណ៍ដោយបរិស័ទ ១ ញ៉ាំងកិច្ចជាខាងដើមឲ្យសម្រេច ១ ហើយសីលទាំងនោះ ក៏សម្រេចទៅផង ។

សម្រាប់សាមណេរសីលនោះ ក៏ដូចគ្នា មិនត្រូវមានការសមាទានដោយចំពោះ ក្រោយអំពីសរណគមន៍ ៣ ដែលឧបជ្ឈាយ៍ និងបព្វជ្ជាបេក្ខៈ ពោលត្រឹមត្រូវតាមវិនយ បរិសុទ្ធទាំងពីរចំណែក គឺទាំងអ្នកឲ្យនិងអ្នកទទួល មិនឲ្យខូច ឲ្យដល់ព្រមដោយហាននិងករណៈរបស់ព្យញ្ជនៈទាំងឡាយ មាន **ពុ** អក្សរ និង **ធ** អក្សរជាដើមហើយ សីលទាំងនេះក៏សម្រេចផង ។

ពាក្យថា គ្រហស្ត ប្រែថា អ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះ ដូចវចនត្ថៈ ថា គហេ តិដ្ឋតីតិ គហដ្ឋោ អ្នកណានៅក្នុងផ្ទះ ដូច្នោះ អ្នកនោះ ឈ្មោះថា **គហដ្ឋ** ។

សម្រាប់គ្រហស្តសីលនោះ ត្រូវមានការសមាទានដោយចំពោះ ត្រឹមតែសមាទានត្រៃសរណគមន៍ នៅមិនទាន់ហៅថាជាអ្នកមានគហដ្ឋសីលទេ ហៅបានត្រឹមតែជាអ្នកដល់ត្រៃសរណគមន៍ប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះ ត្រូវសមាទានសិក្ខាបទទៀត ទើបមានគហដ្ឋសីល ។

តាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលនិងអលជ្ជី

អ្នកទ្រុស្តសីលសម្រាប់ភិក្ខុ ភិក្ខុនី គឺ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីរូបណា ក្រោយអំពីបានសូត្រញ្ញត្តិចតុត្ថកម្មវាចា ដោយត្រឹមត្រូវ ទាងក្នុងសីមារៀបរយហើយ ភិក្ខុឬភិក្ខុនីនោះ ក៏បានឈ្មោះថាជាអ្នកមានសីលរបស់ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនី តាំងនៅហើយដោយមិនត្រូវមានការសមាទានដោយចំពោះទៀត រហូតដល់វេលាដែលមិនទាន់បានពោលពាក្យលាសិក្ខា ឬនៅមិនបានដល់ភាពជាអ្នកត្រូវអាបត្តិបារាជិក ក៏ពោលបានថា អ្នកនោះ ក៏តាំងនៅ

ក្នុងភិក្ខុសីល ឬភិក្ខុនីសីល ដោយត្រឹមត្រូវ ។ តែបើពោលលាសិក្ខាហើយ ឬចូលដល់ភាពជាអ្នកត្រូវអាបត្តិបារាជិកហើយ ភិក្ខុសីល ឬភិក្ខុនីសីលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាការបែកធ្លាយក៏ផុតអស់ទៅ ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនីរូបនោះ បើនៅមិនបានប្តូរភេទទៅជាឃរាវាស ឬជាសាមណេរ សាមណេរី នៅតែប្តេជ្ញាខ្លួនថា ជាភិក្ខុ ឬភិក្ខុនី ក៏ពោលបានថា អ្នកនោះជាអ្នកទ្រុស្តសីល ។

មួយទៀត ពាក្យថា **ទ្រុស្តសីល** បានដល់ គ្មានសីល ។ គ្មានសីល ដោយមិនបានសមាទាន ឬសមាទានហើយ ធ្វើឲ្យបែកធ្លាយទៅវិញ ។

បុគ្គលជាអលជ្ជី សម្រាប់ភិក្ខុ ឬភិក្ខុនី គឺ បើភិក្ខុ ភិក្ខុនីរូបណា មានចេតនាប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទដទៃៗ ដែលក្រៅអំពីអាបត្តិបារាជិក មានសង្ឃាទិសេស ឬសុទ្ធិកបាចិត្តិយជាដើម ទាំងមិនបានរក្សាអាបត្តិនោះៗ ឲ្យត្រឹមត្រូវតាមព្រះវិន័យ គឺបើជាអាបត្តិសង្ឃាទិសេស មិនបានធ្វើវុដ្ឋានកម្មបានដល់ ការនៅបរិវាសនិងមានត្ត, បើជាអាបត្តិដទៃៗ មានសុទ្ធិកបាចិត្តិយជាដើម មិនបានធ្វើទេសនាកម្ម គឺការសម្តែង

អាបត្តិនោះចេញ ជាមួយសព្រហ្មចារី ដូច្នេះហើយ ក៏ពោលបានថា អ្នកនោះជាអលជ្ជី (អ្នកមិនមានខ្មាស) ។

ម្យ៉ាងទៀត អលជ្ជីដោយហេតុ ៣ យ៉ាង ណាមួយ គឺមានចិត្តក្លែងត្រាអាបត្តិក្តី បិទបាំងអាបត្តិទុកក្តី លុះតាមអំណាចអគតិក្តី យ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅថា អលជ្ជីបុគ្គល ។

ក្នុងបុគ្គលទាំង ២ ប្រភេទនេះ បុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល មានភារៈធ្ងន់ជាង ចំណែកអ្នកជាអលជ្ជីនោះ មានភារៈស្រាលជាង ។

អ្នកទ្រុស្តសីលនិងអលជ្ជី សម្រាប់សាមណេរ

សេចក្តីពិត សាមណេរនោះ បើក្នុងពេលបព្វជ្ជាឧបជ្ឈាយ៍ឲ្យសរណាគមន៍ ៣ និងខ្លួនឯងដែលជាបព្វជ្ជាចេក្ខៈបានទទួលសរណាគមន៍ ៣ ពោលតាមត្រឹមត្រូវ បរិសុទ្ធទាំងពីរចំណែក អស់វារៈ ៣ ដងហើយ សូម្បីមិនសមាទានសិក្ខាបទ ១០ មានបាណាតិបាតា វេរមណី ជាដើម ដោយចំពោះៗ ទៀត ក៏ឈ្មោះថា បានសម្រេចជាសាមណេរហើយ

ក៏មានសាមណេរសីលព្រមបរិបូរណ៍ ដោយត្រឹមត្រូវតាំងពីពេលនោះទៅ រហូតដល់នៅមិនទាន់បានប្តូរភេទ ឬនៅមិនទាន់បានប្រព្រឹត្តខុសក្នុងលិង្គនាសនៈទាំង ១០ យ៉ាង ណាមួយក៏តាំងនៅក្នុងភាវៈជាសាមណេរដរាបនោះ, ដូច្នេះ ការសម្តែងសិក្ខាបទ ១០ មានបាណាតិបាតា វេរមណី ជាដើម រហូតដល់ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា វេរមណី ជាទីបំផុត ក្រោយអំពីការទទួលសរណាគមន៍ ៣ ដងនោះ ត្រឹមតែដើម្បីឲ្យសាមណេរដឹងក្នុងសិក្ខាបទ ដែលខ្លួននឹងគប្បីសង្រ្គមតទៅប៉ុណ្ណោះ សមដូចព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទុក ក្នុងព្រះបាលីសិក្ខាបទវិនយមហាវគ្គថា "**អនុជានាមិ ភិក្ខវេ សាមណេរានំ ទស សិក្ខាបទានិ តេសុ ច សាមណេរេហិ សិក្ខិតុំ បាណាតិបាតា វេរមណី ฯលฯ ជាតរូបរជតបដិគ្គហណា វេរមណី**" ដូច្នេះ ។

បណ្តាសិក្ខាបទ ១០ កាលសាមណេរប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទ ៥ ខាងដើមណាមួយ គឺតាំងពីបាណាតិបាតា វេរមណី ជាដើម រហូតដល់សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី ជាទីបំផុតហើយ ជាអ្នកគួរដល់លិង្គនាសនៈ ។ សិក្ខាបទដែល

នៅសល់ ៥ ទៀត តាំងពី **វិកាលភោជនា វេរមណី** ជាដើម រហូតដល់ **ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណី** ជាទីបំផុតនោះ ត្រឹមតែទទួលទោសទណ្ឌកម្មប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នោះ សាមណេរ រូបណាប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទ ដែលទាក់ទងជាមួយនឹងលិង្គ-នាសនៈ ក៏ត្រូវសឹកចាកភេទសាមណេរទៅ ឬមិនជ្រាបថ្នាំនឹងសឹកទេ ក៏ត្រូវទទួលត្រៃសរណគមន៍ថ្មី ។ បើប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទដែលទាក់ទងជាមួយនឹងទណ្ឌកម្ម ក៏ត្រូវសូមទទួលទោសអំពីឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យ ឲ្យដាក់ទោស ដើម្បីសេចក្តីសង្រ្គមរបស់ខ្លួនតទៅ ។ ព្រោះដូច្នោះ សាមណេររូបណាមានការប្រព្រឹត្តិខុសសិក្ខាបទ ដែលទាក់ទងជាមួយលិង្គនាសនៈ ១០ ណាមួយហើយ មិនព្រមសឹកចាកភេទសាមណេរ ឬមិនព្រមទទួលត្រៃសរណគមន៍ថ្មី ក៏ហៅសាមណេររូបនោះថា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ។ បើសាមណេររូបណា ធ្វើខុសសិក្ខាបទដែលទាក់ទងជាមួយទណ្ឌកម្ម ១០ ណាមួយ តែមិនទទួលទោសអំពីឧបជ្ឈាយ៍ ឬអាចារ្យ មិនតាំងនៅក្នុងសំវរៈ ក៏ហៅសាមណេររូបនោះថា ជាអលជ្ជី ។

ឆណ្ឌកម្ម ១០

១-វិកាលភោគី ហោតិ សាមណេរបរិភោគនូវភោជនាហារ ក្នុងកាលខុស

២-នច្ចាទិវិសូកទស្សនកោ ហោតិ សាមណេររាំនិងច្រៀង និងប្រគំនិងមើលនូវល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។

៣-មាលាទិធារណាទិកោ ហោតិ សាមណេរទ្រទ្រង់និងប្រដាប់ និង តាក់តែងស្ថិតស្អាងរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនិងគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ។

៤-ឧច្চាសយនាទិកោ ហោតិ សាមណេរដេក ឬអង្គុយលើទីសេនាសនៈដ៏ខ្ពស់ហួសប្រមាណ និងទីសេនាសនៈដ៏ប្រសើរ ។

៥-ជាតរូបរជតប្បដិគ្គណ្ហកោ ហោតិ សាមណេរទទួលកាន់យកនូវមាសនិងប្រាក់ដោយខ្លួនឯង ឬ ប្រើឲ្យអ្នកដទៃទទួលកាន់យក ឬត្រេកអរចំពោះមាសនិងប្រាក់នោះ ។

៦-កិក្ខូនំ អលាភាយ បរិសក្កតិ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីនឹងឲ្យសាបសូន្យលាភរបស់កិក្ខុទាំងឡាយ ។

៧-កិក្ខូនំ អនត្ថាយ បរិសក្កតិ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីនឹងមិនឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់កិក្ខុទាំងឡាយ ។

៨-កិក្ខូនំ អនាវាសាយ បរិសក្កតិ សាមណេរព្យាយាមដើម្បីនឹងមិនឲ្យកិក្ខុទាំងឡាយបាននូវទីលំនៅ ។

៩-កិក្ខូ អក្កោសតិ បរិភាសតិ សាមណេរជេរគម្រាមនូវកិក្ខុទាំងឡាយ ។

១០-កិក្ខូ កិក្ខូហិ ភេទេតិ សាមណេរញុះញុំងកិក្ខុទាំងឡាយឲ្យបែកចាកកិក្ខុទាំងឡាយ ។

អធិប្បាយតាមអដ្ឋកថា

ពាក្យថា អលាភាយ បរិសក្កតិ មានសេចក្តីថា កិក្ខុទាំងឡាយនឹងមិនបានលាភដោយប្រការណា សាមណេរមែងព្យាយាមដោយប្រការនោះ ។

បទថា អនត្ថាយ បានដល់ ដើម្បីឧបទ្រព ។

បទថា អនាវាសាយ មានសេចក្តីថា សាមណេរ មែងព្យាយាមថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ កិក្ខុទាំងនេះ មិនគប្បីនៅក្នុងអាវាសនេះ ។

ពីរបទថា អក្កោសតិ បរិភាសតិ មានសេចក្តីថា សាមណេរ រមែងជេរនិងគម្រាម ដោយសម្តែងនូវភ័យ ។

បទថា ភេទេតិ សេចក្តីថា សាមណេររមែងរករឿងញុះញង់ឲ្យបែកគ្នា ។

សាមណេរទាំងឡាយ មិនគោរព មិនកោតក្រែង មានការចិញ្ចឹមជីវិតមិនស្មើភាពគ្នា ក្នុងភិក្ខុទាំងឡាយ ។

ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើទណ្ឌកម្មដល់សាមណេរ... ។ សាមណេរធ្លាប់នៅក្នុងទីណា ឬ ធ្លាប់ចូលទៅក្នុងទីណា តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើនូវអាវរណកម្ម គឺ កិរិយាហាមប្រាមតែក្នុងទីនោះ ។

ក្នុងអដ្ឋកថាថា អាវរណំ ករោតុ ដើម្បីការហាមថា “លោកកុំចូលមកក្នុងទីនេះ” ។

ច្រើនបទថា យត្ថ វា វសតិ យត្ថ វា បដិក្កមតិ មានសេចក្តីថា សាមណេរនៅក្តី ចូលទៅក្តី ក្នុងទីណា ។ បរិវេណរបស់ខ្លួននិងសេនាសនៈ ដែលដល់តាមលំដាប់វស្សា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហើយសូម្បីដោយបទទាំងពីរ ។ ពិតមែន ទណ្ឌកម្ម គឺ ការហាមប្រាម ដែលព្រះមានព្រះភាគ

ត្រាស់ហើយ ចំណែកព្រះធម្មសង្គាហកថេរៈទាំងឡាយពោលថា "សូម្បីការឲ្យជញ្ជូនមកនូវទឹក ឬឧស ឬឧ្សាច់ជាដើម ល្មមសមគួរដល់កំហុស ភិក្ខុក៏គួរធ្វើបាន" ។ ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីការឲ្យជញ្ជូនមកនូវទឹកជាដើមនោះ ដែលភិក្ខុគប្បីធ្វើ ។ ក៏ទណ្ឌកម្មនោះឯង ដែលភិក្ខុដាក់ ដោយសេចក្តីអាណិតថា **"លោកនឹងឈប់ នឹងវៀរ"** ។ មិនគប្បីដាក់ដោយអធ្យាស្រ័យដ៏លាមក ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយន័យជាដើមថា "លោកនឹងវិនាស លោកនឹងសឹកទៅ" ។ ដោយគិតថា "យើងនឹងដាក់ទណ្ឌកម្ម នឹងឲ្យលោកដេកលើថ្មដែលក្តៅ ឬ នឹងឲ្យលោកទូលដុំថ្ម និងឥដ្ឋជាដើមទុកលើសីសៈ (ក្បាល) ឬនឹងឲ្យលោកមុជទឹក" រមែងមិនគួរ ។

លិន្ថនាសនៈ ១០

១-បាណាតិបាតី ហោតិ សាមណេរធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង (គឺ សម្លាប់សត្វ)

២-អទិន្នាទាយី ហោតិ សាមណេរកាន់យកវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ (ដោយកាយ ឬដោយវាចា)

៣-អព្រហ្មចារី ហោតិ សាមណេរប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ (គឺសេពមេថុនធម្ម)

៤-មុសាវាទី ហោតិ សាមណេរពោលពាក្យកុហក

៥-មជ្ជបាយី ហោតិ សាមណេរផឹកទឹកស្រវឹង (គឺសុរា និង មេរ័យ)

៦-ពុទ្ធស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សាមណេរពោលតិះដៀលព្រះពុទ្ធ

៧-ធម្មស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សាមណេរពោលតិះដៀលព្រះធម៌

៨-សង្ឃស្ស អវណ្ណំ ភាសតិ សាមណេរពោលតិះដៀលព្រះសង្ឃ

៩-មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ សាមណេរមានទិដ្ឋិខុស

១០-កិក្ខនីទូសកោ ហោតិ សាមណេរប្រទូស្តកិក្ខនី ។

អធិប្បាយតាមអដ្ឋកថា

ក្នុងអដ្ឋកថា កណ្ហកសិក្ខាបទ វិនាសមាន ៣ គឺ

១-សំវាសនាសនា វិនាសទីខានបាននៅរួមជាមួយនឹង

ព្រះសង្ឃ

๒-លិង្គនាសនា វិនាសចាកភេទ គឺ ត្រូវផ្លែកចេញ

๓-ទណ្ឌកម្មនាសនា វិនាសដោយត្រូវទណ្ឌកម្ម ។

បណ្តានាសនា ๓ ដែលពោលហើយក្នុងវណ្ណនា នៃកណ្ឌកសិក្ខាបទ លិង្គនាសនាប៉ុណ្ណោះ ដែលប្រាថ្នាក្នុងពាក្យថា **អនុជានាមិ ភិក្ខវេ ឧសមាគ្គេហិ សមគ្គាគតំ សាមណេរំ ឆាសេតុំ** នេះ, ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងកម្មទាំងឡាយមានបាណាតិបាតជាដើម សាមណេរណា រមែងធ្វើកម្មសូម្បីតែមួយ, សាមណេរនោះ ដែលភិក្ខុគប្បីឲ្យវិនាសដោយលិង្គនាសនា ។ ដូចជាភិក្ខុទាំងឡាយ រមែងត្រូវអាបត្តិផ្សេងៗគ្នា ព្រោះកម្មទាំងឡាយមានបាណាតិបាត យ៉ាងណា, សាមណេរទាំងឡាយនឹងបានជាយ៉ាងនោះក៏ទេ ។ ព្រោះថា សាមណេរញុាំងស្រមោចខ្មៅ និងស្រមោចក្រហម ឲ្យស្លាប់ក្តី ញុាំងពន្លឺចក្តី រមែងដល់ភាពជាអ្នកគួរឲ្យវិនាសតែម្តង ។ សរណគមន៍ ការកាន់ឧបជ្ឈាយ៍ និងការកាន់សេនាសនៈរបស់លោក រមែងរម្ងាប់ក្នុងខណៈនោះ, លោករមែងមិនបានលាភសង្ឃ, សល់នៅត្រឹមតែភេទប៉ុណ្ណោះ, បើលោកជាអ្នកមានទោស

ច្រឡូកច្រឡំ និងមិនតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ គប្បីកំចាត់ចេញ ។ បើលោកខុសភ្លាំងភ្លាត់ទៅហើយ ព្រមទទួលថា “សេចក្តីអាក្រក់ខ្ញុំបានធ្វើហើយ” ដូច្នេះ ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសំវរៈទៀត, កិច្ច គឺលិង្គនាសនា រមែងមិនមាន, គប្បីឲ្យសរណគមន៍ទាំងឡាយ គប្បីឲ្យឧបជ្ឈាយ៍ ដល់លោកដែលនៅស្មៀកជណ្តប់ដូចពីដើម មែនពិត. ចំណែកសិក្ខាបទទាំងឡាយ រមែងសម្រេចដោយសរណគមន៍នោះឯង; ពិតមែន សរណគមន៍របស់សាមណេរទាំងឡាយ ដូចគ្នានឹងកម្មវាចា ក្នុងឧបសម្បទារបស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ សីល ១០ ជាការដែលសាមណេរសូម្បីនេះ សមាទានហើយពិត ដូចចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ដែលកិក្ខុសមាទានហើយដូច្នោះ ។ សូម្បីដូច្នេះ សីល ១០ ក៏គួរឲ្យទៀត ដើម្បីឲ្យមាំ គឺដើម្បីញុំាងលោកឲ្យតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ ។ បើសរណៈទាំងឡាយ ដែលលោកទទួលទៀត ក្នុងវស្សូបនាយិកាដើម, លោកនឹងបានសំពត់ចំណាំវស្សា ក្នុងវស្សូបនាយិកាក្រោយ ។ បើលោកទទួលសរណៈក្នុងវស្សូបនាយិកាក្រោយ លាភសង្ឃ គប្បីអបលោកឲ្យ ។

សាមណេរ រមែងជាអ្នកមិនមែនសមណៈ គឺ រមែងដល់នូវភាពជាអ្នកគួរនាសនាចេញ ក្នុងព្រោះអទិន្នាទានដោយវត្ថុសូម្បីត្រឹមតែស្មៅមួយសរសៃ; ក្នុងព្រោះអព្រហ្មចរិយៈដោយបដិបត្តិខុសក្នុងមគ្គណាមួយ ក្នុងមគ្គ (ទាំង) ៣ ; ក្នុងព្រោះមុសាវាទ កាលខ្ជិនពោលកុហក សូម្បីដោយសេចក្តីជាអ្នកប្រាថ្នានឹងសើចលេង; ចំណែកក្នុងការផឹកទឹកស្រវឹង ជាអាបត្តិបាចិត្តិយ ដល់ភិក្ខុអ្នកសូម្បីមិនដឹង ផឹកទឹកស្រវឹងចាប់ផ្តើមអំពីដាក់ពូជសុរា ។ ចំណែកសាមណេរបានដឹងហើយផឹក ទើបត្រូវសីលភេទ, មិនដឹងមិនត្រូវ ។ ចំណែក ៥ សិក្ខាបទក្រៅពីនេះពួកណា របស់សាមណេរនោះ កាលសិក្ខាបទពួកនោះ បែកធ្លាយហើយ លោកដែលភិក្ខុមិនគប្បីឲ្យនាសនា, គប្បីដាក់ទណ្ឌកម្ម ។ ឯសិក្ខាបទដែលភិក្ខុបានឲ្យទៀតក្តី នៅមិនទាន់បានឲ្យក្តី និងដាក់ទណ្ឌកម្ម រមែងគួរ ។ តែថា គប្បីពិនិយដោយទណ្ឌកម្មហើយ សឹមឲ្យសិក្ខាបទដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ ។ ការផឹកទឹកស្រវឹងរបស់សាមណេរ ជាសចិត្តក ទើបជាវត្ថុនៃបារាជិក ។ សេចក្តីប្លែកគ្នាប៉ុណ្ណេះ ។

ក៏ឯវិនិច្ឆ័យក្នុងអវណ្ណភាសនៈ គប្បីជ្រាបដូច្នេះ ៖

ក្នុងអដ្ឋកថា ឈ្មោះកុរុន្ទី ពន្យល់ថា “សាមណេរអ្នកពោលទោសនៃព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ដោយអំណាចនៃពាក្យជាសត្រូវដល់ព្រះពុទ្ធគុណជាដើមថា **អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ** ក្តី, នៃព្រះធម៌ ដោយអំណាចនៃពាក្យជាសត្រូវ ដល់ធម្មគុណជាដើមថា **স্বাক্খাតো** ក្តី, នៃព្រះសង្ឃ ដោយអំណាចនៃពាក្យជាសត្រូវដល់សង្ឃគុណ ជាដើមថា **សុប្បដិបន្នោ** ក្តី, បានដល់និន្ទា គឺ តិះដៀលព្រះរតនត្រ័យ ដែលកិក្ខុទាំងឡាយ មានអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ជាដើម គប្បីសម្តែងទោសក្នុងការពោលទោស ហាមប្រាមថា “លោកកុំពោលយ៉ាងនោះ” បើសាមណេរដែលកិក្ខុទាំងឡាយពោលដល់ ៣ ដង នៅមិនព្រមលះបង់ កិក្ខុទាំងឡាយ គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ដោយកណ្ហកនាសនា (ឲ្យវិនាសដូចកណ្ហកសាមណេរ) ។

ចំណែកក្នុងអដ្ឋកថា ពោលថា បើលោកដែលកិក្ខុទាំងឡាយ ពោលយ៉ាងនោះ ព្រមលះបង់លិទ្ធិនោះ, គប្បីឲ្យទណ្ឌកម្ម ហើយសម្តែងទោសដែលប្រព្រឹត្តកន្លង ។ បើនៅមិនព្រមលះបង់ នៅប្រកាន់យ៉ាងនោះដដែល គប្បីឲ្យវិនាស

ដោយលិង្គនាសនា ។

ពាក្យនៃមហាអដ្ឋកថានោះ ប្រពៃ, ព្រោះថា នាសនានោះប៉ុណ្ណោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាថ្នាក្នុងអធិប្បាយនេះ ។ សូម្បីក្នុងសាមណេរអ្នកជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ក៏នយនេះឯង ។ សាមណេរដែលមានបណ្ដាសសាស្ត្រទិដ្ឋិ ខច្ឆេទទិដ្ឋិ ប្រកែទណា, បើលោកដែលកិក្ខុទាំងឡាយ មានអាចារ្យជាដើម ជាសង្ឃតឿនលះបង់ចេញបាន គប្បីធ្វើទណ្ឌកម្មហើយ ឲ្យសម្ដែងទោសដែលប្រព្រឹត្តកន្លង, កាលមិនព្រមលះបង់នោះឯង គប្បីឲ្យវិនាសចេញ ដូច្នេះឯង ។

អ្នកសិក្សា គប្បីជ្រាបសន្និដ្ឋានថា អង្គទី១០ ផ្ដែកផ្សេង គឺ **ភិក្ខុនីទូសកោ**នេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទុកដើម្បីសម្ដែងសេចក្ដីនេះថា ពិតមែន បណ្ដានាសនង្គ ១០ នេះ សាមណេរដែលប្រទូសរ៉ាយនាងភិក្ខុនី ដែលព្រះអង្គកាន់យកដោយព្រហ្មចារីសព្វដោយពិត ។ សូម្បីដូច្នោះ ក៏សមគួរនឹងឲ្យសរណៈហើយ ឲ្យឧបសម្បទអព្រហ្មចារី សាមណេរអ្នកប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ ។ សាមណេរ ដែលប្រទូសរ៉ាយនាងភិក្ខុនី សូម្បីប្រាថ្នានឹងតាំងនៅក្នុងសំវរៈតទៅ

រមែងមិនបាន សូម្បីនូវបព្វជ្ជា មិនចាំបាច់ត្រូវពោលដល់ឧបសម្បទា ។

អ្នកទ្រុស្តសីលនិងអលជ្ជីសម្រាប់គ្រហស្ថ

សីល ៥ មានការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វជាដើម រហូតដល់ការវៀរចាកការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ជាទីបំផុតទាំងនេះ ជានិច្ចសីលរបស់គ្រហស្ថទូទៅ ដូច្នោះ បើអ្នកណាមានការវៀរចាក មិនប្រព្រឹត្តកន្លង ក៏បានឈ្មោះថា អ្នកនោះបានតាំងនៅហើយក្នុងគហដ្ឋសីល បើអ្នកណា មិនមានការវៀរចាក ប្រព្រឹត្តកន្លងក្នុងសិក្ខាបទណាមួយ ឬទាំង ៥ អ្នកនោះ ក៏ពោលបានថា ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ។

គ្រហស្ថ ជាអលជ្ជី គឺគ្រហស្ថណា ចូលចិត្ត ឬពេញចិត្តនិយាយពាក្យញុះញង់ ស៊ីកសៀត បំបែកបំបាក់អ្នកដទៃ (បិសុណាវាចា) ។ ពោលនូវពាក្យអាក្រក់ មានពាក្យទ្រគោះ ចោះចោក ជេរប្រទេច អ្នកដទៃជាដើម (ផរុសវាចា) ។ ពោលនូវពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ (សម្ផប្បលាប) និងគិតសំឡឹងរំពៃទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃ ដោយគិតបំរុងនឹងឲ្យបានមកជាទ្រព្យរបស់ខ្លួន (អភិជ្ឈា) មានចិត្តចង់គំនុំគុំកួន គិតប៉ងនឹង

ឲ្យអ្នកជនៃដល់នូវសេចក្តីវិនាស (ព្យាបាទ) ទាំងនេះក្តី នឹងជាអ្នកមិនពេញចិត្តបដិបត្តិតាមតួនាទីរបស់ខ្លួន តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ដែលព្រះអង្គសម្តែងទុកក្នុងសង្គាលកសូត្រ គឺមិនបដិបត្តិតាមតួនាទី រវាងមាតាបិតាជាមួយនឹងបុត្រ ស្វាមីជាមួយនឹងភរិយា គ្រូអាចារ្យជាមួយនឹងសិស្ស ចៅហ្វាយនាយជាមួយនឹងទាសៈកម្មករ មិត្តចំពោះមិត្ត និងរវាងសាសនាណាក៏ដោយ កាលជាដូច្នេះហើយ ក៏ពោលបានថា អ្នកនោះ ជាអលជ្ជី ។ បើគ្រហស្ថណា មិនចូលចិត្តនិយាយរឿងបិសុណាវាចា ផរុសវាចា សម្ផប្បលាប មិនចូលចិត្តគិតរឿងអភិជ្ឈា ព្យាបាទ មានសេចក្តីត្រេកអរ បដិបត្តិតាមតួនាទី រវាងមាតាបិតាជាមួយនឹងបុត្រ ស្វាមីជាមួយនឹងភរិយាជាដើម គ្រហស្ថនោះ ឈ្មោះថា ជាលជ្ជីបុគ្គល (បុគ្គលមានខ្មាស) ។

ការសមាទានសីលរបស់គ្រហស្ថ ២ ប្រភេទ

១-ឯកច្ចសមាទាន *សមាទានរួមគ្នា*

២-បច្ចេកសមាទាន *សមាទានចំពោះ*

សិក្ខាបទមួយៗ ។

ឧបាសក (និងឧបាសិកា) សមាទានរួមគ្នាក្តី ចំពោះសិក្ខាបទមួយៗក្តី ដោយខ្លួនឯង ឬក្នុងសំណាក់នៃបុគ្គលដទៃ ក៏ជាសិក្ខាបទដែលបានសមាទានហើយ ។

សួរថា ក៏(ការសមាទានរួមគ្នា និងការសមាទានចំពោះសិក្ខាបទមួយៗ) មានការប្លែកគ្នាយ៉ាងដូចម្តេច ?

ឆ្លើយថា កាលបើឧបាសក(ឧបាសិកា) សមាទានរួមគ្នា វិរតិក្តី ចេតនាក្តី ដូចគ្នាតែម្តង តែសភាវៈនៃវិរតិ និងចេតនាទាំងឡាយនោះ មាន ៥ យ៉ាង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្តិដោយអំណាចនៃកិច្ច ។ កាលបើឧបាសក (ឧបាសិកា) សមាទានចំពោះសិក្ខាបទមួយៗ វិរតិក្តី ចេតនាក្តី ក៏(ចែកចេញ)ជា ៥ ផងដែរ ។

ក៏បណ្តាសិក្ខាបទទាំង ៥ ខាងដើមនេះ របស់ពួកសាមណេរទាំងឡាយ កាលបើសិក្ខាបទមួយជាច់ហើយ សិក្ខាបទសូម្បីទាំងអស់ ក៏ជាសិក្ខាបទជាច់ហើយដែរ ។ ព្រោះសិក្ខាបទទាំង ៥ នោះ តាំងនៅក្នុងឋានៈនៃបារាជិក ។ សិក្ខាបទនោះឯណាមួយ ជាវីតិក្កម ដែលសាមណេរទាំងឡាយនោះ ល្មើស

បញ្ញត្តិហើយ កម្មពន្ធ រមែងមាន ព្រោះសិក្ខាបទនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកពួកគ្រហស្ថ កាលបើសិក្ខាបទមួយជាច់ហើយ ក៏តែងជាច់ហើយតែសិក្ខាបទមួយប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុដែលសីលប្រកបដោយអង្គ ៥ រមែងសម្រេចដល់គ្រហស្ថទាំងឡាយនោះបានម្តងទៀត ក៏ដោយការសមាទាននូវសិក្ខាបទទាំងនោះនុ៎ះឯង ។ សិក្ខាបទនោះ ឯណាមួយ សូម្បីដែលពួកគ្រហស្ថទាំងឡាយនោះ បានប្រព្រឹត្តកន្លងហើយ កម្មពន្ធ រមែងមាន ព្រោះសិក្ខាបទនោះតែប៉ុណ្ណោះ ។

ចំណែកអាចារ្យមួយពួកទៀតពោលថា “បណ្តាសិក្ខាបទទាំងឡាយ ដែលពួកគ្រហស្ថទាំងនោះ បានសមាទានហើយផ្សេងៗ គ្នា កាលបើសិក្ខាបទមួយជាច់ហើយ ក៏រមែងជាច់ហើយ តែសិក្ខាបទមួយប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែកាលបើពួកគ្រហស្ថទាំងនោះ សមាទានរួមជាមួយគ្នា យ៉ាងដូច្នេះថា ***“បញ្ចង្គ-សមន្នាគតំ សីលំ សមាទិយាមិ :*** *អាត្មាអញសមាទាននូវសីលដែលប្រកបដោយអង្គ ៥*” ដូច្នេះ កាលបើសិក្ខាបទមួយជាច់ហើយ សិក្ខាបទសូម្បីទាំងអស់ ក៏រមែងជាច់ហើយដែរ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះការសមាទានមិនញែកចេញពីគ្នា” ។

ក៏ពាក្យថា **បរេ** នុ៎ះ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ពោលសំដៅយកអាចារ្យអ្នកសម្តែងគម្ពីរទីឃនិកាយ ។ ពិតដូច្នោះ ក្នុងអដ្ឋកថាកូដទន្តសូត្រ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ពោលហើយថា “អ្នកណាទទួលសិក្ខាបទទាំង ៥ រួមជាមួយគ្នា កាលបើសិក្ខាបទមួយរបស់អ្នកនោះបែកធ្លាយហើយ សិក្ខាបទសូម្បីទាំងអស់ ក៏រមែងបែកធ្លាយហើយដែរ, អ្នកណាទទួលយកចំពោះអង្គមួយៗ អ្នកនោះ រមែងប្រព្រឹត្តកន្ទងនូវសិក្ខាបទណាមួយ សិក្ខាបទនោះតែប៉ុណ្ណោះ រមែងបែកធ្លាយ ។

ជីកានៃកូដទន្តសូត្រនោះថា “សិក្ខាបទសូម្បីទាំងអស់ ឈ្មោះថា រមែងបែកធ្លាយហើយ ព្រោះភាវៈនៃសិក្ខាបទដែលបានសមាទានរួមជាមួយគ្នា ។ សិក្ខាបទនោះប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា រមែងបែកធ្លាយ ព្រោះភាវៈនៃសិក្ខាបទដែលបានសមាទានផ្សេងគ្នា ។ ក៏ពិធីនុ៎ះ លោកបានពោលហើយដោយអំណាចគ្រហស្ថ ។ (មង្គលត្ថទីបនី ៣ / ๒๒๒-๒๒๔)

ការសមាទានបញ្ចសីលជាឯកជ្ឈសមាទាន

ការសមាទានសិក្ខាបទ ៥ រួមគ្នា ដូច្នេះ ៖

*អ្នកសមាទានពោលថា "**បញ្ចង្គសមន្នាគតំ សីលំ សមាទិយាមិ** : ខ្ញុំព្រះករុណា សមាទានន្ទូវសីលដែលប្រកបដោយអង្គ ៥" ឬ "**បញ្ចសិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ** : ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទានសិក្ខាបទទាំង ៥, (មានបាណាតិបាត-វិរតិ ជាដើម រហូតដល់សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានវិរតិ ជាទីបំផុត) ។*

ការសមាទានសីលជាឯកជ្ឈសមាទាន ដែលពោលមកនេះ បើប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទណាមួយ ក៏ជាការដាច់ទាំងអស់ព្រមគ្នាផង, ត្រូវសមាទានថ្មីទាំងអស់ ។ ចំណែកអ្នកសមាទានសិក្ខាបទដោយចំពោះសិក្ខាបទមួយៗ នោះ បើប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទណាមួយ ក៏ជាការដាច់ចំពោះសិក្ខាបទនោះៗ ប៉ុណ្ណោះ សិក្ខាបទដទៃៗ តាំងនៅប្រក្រតីមិនដាច់ទេ គ្រាន់តែសមាទានថ្មី ចំពោះសិក្ខាបទដែលដាច់ប៉ុណ្ណោះ ។

ការសមាទានឧបោសថសីល ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ការសមាទានបញ្ចសីលជាបច្ចេកសមាទាន

ពុទ្ធសាសនិកជន ដែលបានដល់ព្រះត្រៃសរណាគមន៍ បានឡើងនាមបញ្ញត្តិជាឧបាសក ឬឧបាសិកាហើយ កាលបើនឹងសមាទាននូវនិច្ចសីល គឺសីល ៥ ជាបច្ចេកសមាទាន អំពីបុគ្គលដទៃ គឺកិក្ខុឬសាមណេរនោះ គប្បីសូត្រនមស្ការថ្វាយបង្គំ រួចកដល់គុណព្រះរតនត្រ័យ ដោយសង្ខេបជាមុនរួចហើយ ត្រូវសូមនូវនិច្ចសីល ព្រមទាំងព្រះត្រៃសរណាគមន៍ ចំពោះនឹងភិក្ខុ ឬសាមណេរដែលខ្លួននឹងសមាទាននោះថា ៖

ឧកាស / អហំ / មយំ / ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន សហ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ / យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / ភោ / ភន្តេ ;

ទុតិយម្បិ ฯลฯ តតិយម្បិ / អហំ / មយំ / ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន សហ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ និច្ចសីលំ / យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / ភោ / ភន្តេ ฯ

ប្រែថា : ខ្ញុំសូមគោរព, បពិត្រព្រះកុរុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះកុរុណា / ខ្ញុំព្រះកុរុណាទាំងឡាយ / សូមនូវនិច្ចសីល ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៥ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណាគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរក្សាផ្សេងៗ គ្នា ។

ឯលៗ ជាគម្រប់ពីរដងផង ។

បពិត្រព្រះកុរុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះកុរុណា / ខ្ញុំព្រះ-កុរុណាទាំងឡាយ / សូមនូវនិច្ចសីល ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៥ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណាគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរក្សាផ្សេងៗ គ្នា ។ បពិត្រព្រះកុរុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះ-កុរុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះឲ្យនូវសីល ដល់ខ្ញុំព្រះ-កុរុណា / ខ្ញុំព្រះកុរុណាទាំងឡាយ ។

<u>សេចក្តីពន្យល់</u> បើអ្នកសមាទានតែម្នាក់ឯង ត្រូវសូធ្យថា អហំ (ខ្ញុំព្រះកុរុណា), យាចាមិ (ខ្ញុំព្រះកុរុណាសូម), មេ (ដល់ខ្ញុំព្រះកុរុណា), ច្រើននាក់ គប្បីសូធ្យថា មយំ, យាចាម, នោ ។

លុះសូមដូច្នេះរួចហើយ លោកអ្នកឲ្យសីលសូត្រ ឧមោ ៣ ចប់ហើយ លោកឲ្យព្រះត្រៃសរណាគមន៍ និងនិច្ចសីល, អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថាតាមលោក ។

លោកសូត្រថា ឧមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ (៣ ដង) ។

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធ ជាទីពឹងទីរឭក ។

ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹងទីរឭក ។

សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃ ជាទីពឹងទីរឭក ។

ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់ពីរដងផង ។

ទុតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់ពីរដងផង ។

ទុតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់ពីរដងផង ។*

តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់បីដងផង ។*

តតិយម្បិ ធម្មំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះធម៌ ជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់បីដងផង ។*

តតិយម្បិ សង្ឃំ សរណំ គច្ឆាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹងទីរឭក ជាគម្រប់បីដងផង ។*

រួចកិកូអ្នកឲ្យសីលពោលថា តិសរណាគមនំ បរិបុណ្ណំ : *កិរិយាកាន់យកនូវព្រះត្រៃសរណាគមន៍ បរិបូរណ៍តែប៉ុណ្ណោះ ។*

<u>*អ្នកសមាទានសីល*</u> *ត្រូវទទួលថា* អាម ភន្តេ : *ករុណាលោកម្ចាស់ ។*

រួចហើយកិក្ខុឲ្យសិក្ខាបទមួយម្តងៗ ថា

-ចាណាតិចាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ : *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុ វៀរចាកកិរិយាធ្វើសត្វមានជីវិតឲ្យធ្លាក់ចុះកន្លង គឺសម្លាប់សត្វ ។*

-អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ : *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុ វៀរចាកកិរិយាកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេ មិនបានឲ្យដោយកាយ ឬដោយវាចា ។*

-កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ : *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុ វៀរចាកកិរិយាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ*

-មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាពោលនូវពាក្យកុហក ។*

-សុភមេរយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺ ចេតនាជាហេតុវៀរចាក ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺ ផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ។*

អ្នកឲ្យសីលលោកពោលជាសំតឿនថា ៖

ឥមានិ បញ្ច សិក្ខាបទានិ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន និច្ចកាលំ សម្មារក្ខិតព្វំ :

អ្នក / អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ ៥ នេះឲ្យប្រពៃ ត្រូវរក្សាឲ្យល្អ អស់កាលជានិច្ច ដោយសេចក្តី មិនប្រមាទ គឺថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ ។

អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា អាម ភន្តេ : *ករុណា លោកម្ចាស់ ។*

ហើយលោកសម្តែងអានិសង្សសីលឱ្យស្តាប់ថា

សីលេន សុគតឹ យន្តិ សីលេន ភោគសម្បទា
សីលេន និព្វុតឹ យន្តិ តស្មា សីលំ វិសោធយេ។

សត្វទាំងឡាយទៅកាន់ស្ថានសួគ៌បាន ក៏ព្រោះសីល, សត្វទាំងឡាយបានបរិបូរណ៌ដោយភោគៈ ក៏ព្រោះសីល, សត្វទាំងឡាយបានទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ពោលគឺព្រះនិព្វាន ក៏ព្រោះសីល, ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលជាសប្បុរស គប្បីជម្រះសីលឲ្យបរិសុទ្ធកុំឲ្យសៅហ្មងឡើយ ។

អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា សាធុ សាធុ សាធុ ប្រែថា ប្រពៃហើយ ! ប្រពៃហើយ ! ប្រពៃហើយ ! ។

❁ *សីល ៥ ជានិច្ចសីលរបស់ឃរាវាសទាំងឡាយ ដូច្នេះសូម្បីអ្នកដែលសមាទានក្តី មិនបានសមាទានក្តី ត្រូវរក្សាជាប្រក្រតី ដើម្បីខ្លួនផ្ទាល់ជាអ្នកមានសីល បើថានឹងមានអ្នកអាងថា ខ្ញុំម្ចាស់មិនសមាទាន ដូច្នោះ មិនរក្សា ក៏មិនមានទោស ក្នុងពាក្យនិយាយដូច្នោះ ត្រឹមតែជាការសម្តែងឲ្យអ្នកដទៃជីងថា ខ្លួនមិនចូលចិត្តសីល ៥ ថា ជានិច្ចសីលរបស់ឃរាវាសទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ តែអ្នកនោះ មិនបានជាបុគ្គលផុតពីភាពជាអ្នកទ្រុស្តសីលទេ ។ សម្រាប់អ្នកមានការសមាទានសីល ៥ ហើយរក្សានោះ បានប្រយោជន៍ច្រើនឡើងតទៅទៀត*

ពោលគឺ ក្រៅអំពីបានជាអ្នកមានបញ្ចសីលកុសលហើយ នៅមានសមាទានកុសលកើតឡើងទៀត ដោយហេតុនេះ ពុទ្ធមាមកជនទាំងឡាយ មានការនិយមសមាទានសីល ៥ រឿយៗ រហូតមក ទាំងប្រាកដនៅក្នុងពេលឥឡូវនេះ ។

ការសមាទានឧបោសថសីលជាឯកង្គសមាទាន

សូម្បីក្នុងការសមាទានឧបោសថសីល ក៏ដូចគ្នា បើសមាទានសិក្ខាបទ ៨ ប្រការ រួមគ្នា ក៏ឲ្យពោលដូច្នេះ "ឧបោសថសីលំ សមាទិយាមិ" ឬសមាទានថា "អដ្ឋង្គសីលំ សមាទិយាមិ" ប្រែថា ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទានឧបោសថសីល មានអង្គ ៨ ប្រការ" ដូច្នេះ ។

ការសមាទានឧបោសថសីលជាបច្ចេកសមាទាន

កាលបើឧបាសក ឧបាសិកា នឹងសមាទានឧបោសថសីលប្រកបព្រមដោយអង្គ ៨ ជាបច្ចេកសមាទានអំពីបុគ្គលដទៃ គឺភិក្ខុ ឬសាមណេរនោះ គប្បីសូត្រនមស្ការថ្វាយបង្គំ រព្រឹកគុណព្រះរតនត្រ័យ ដោយសង្ខេបជាមុន រួចហើយត្រូវ

សូមនូវឧបោសថសីល ព្រមទាំងព្រះត្រៃសរណាគមន៍ ចំពោះភិក្ខុ ឬសាមណេរដែលខ្លួននឹងសមាទាននោះថា ៖

ឧកាស, អហំ / មយំ / ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន សហ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ / យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / នោ / ភន្តេ ។

ទុតិយម្បិ ។ល។ តតិយម្បិ / អហំ / មយំ / ភន្តេ វិសុំ វិសុំ រក្ខនត្ថាយ តិសរណេន សហ អដ្ឋង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថំ / យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / នោ / ភន្តេ។

ប្រែថា : ខ្ញុំសូមគោរព, បពិត្រព្រះកុរុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះកុរុណា / ខ្ញុំព្រះកុរុណាទាំងឡាយ / សូមនូវឧបោសថ-សីល ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៨ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃ-សរណាគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរក្សាផ្សេងៗ គ្នា, បពិត្រព្រះ-កុរុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះកុរុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះកុរុណា / ខ្ញុំព្រះកុរុណាទាំងឡាយ ។

។លម្ម ជាគម្រប់ពីរជង្ផង ។

បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះ-ករុណាទាំងឡាយ / សូមនូវឧបោសថសីល ប្រកបព្រមដោយអង្ត ៨ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរក្សាផ្សេងៗ គ្នា ជាគម្រប់បីជង្ផង បពិត្រព្រះ-ករុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ។

រួចហើយលោកអ្នកឲ្យសីល សូធ្យ នមោ ។លម្ម ៣ ចប់ ហើយឲ្យព្រះត្រៃសរណគមន៍ អ្នកសមាទាន ត្រូវទទួលថាតាមលោកដូចវិធីសមាទាននិច្ចសីលខាងដើម,

រួចលោកឱ្យនូវសិក្ខាបទមួយម្តងៗ ថា

៧-ចាណាតិចាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ

សមាទិយាមិ ។

២-អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៣-អព្រហ្មចរិយា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ : *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ*

គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាប្រព្រឹត្តនូវធម៌មិនប្រសើរ គឺសេពនូវមេថុនធម្ម ។

៤-មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៥-សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៦-វិកាលភោជនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុ វៀរចាកកិរិយាបរិភោគនូវភោជនាហារ ក្នុងកាលខុស ។*

៧-នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនមាលាគន្ធវិលេ-បនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយារាំ និងច្រៀង និងប្រគំ និងមើលនូវល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ និងកិរិយាទ្រទ្រង់ និងប្រដាប់ និងតាក់តែងស្អិតស្អាងពាងកាយ ដោយផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ។*

៨-ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកទីសេនាសន:ដ៏ខ្ពស់ ហួសប្រមាណ និងទីសេនាសន:ដ៏ប្រសើរ ។*

រួចហើយអ្នកសមាទាន សូធ្យកំណត់ឧបោសថកាលថា

ឥមំ អជ្ជុគ្គំសមង្គាគតំ ពុទ្ធប្បញ្ញត្តំ ឧបោសថំ ឥមញ្ច រត្តឹ ឥមញ្ច ទិវសំ សម្មទេវ អភិរក្ខិតុំ សមាទិយាមិ ។ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវឧបោសថសីល ដ៏ប្រកបព្រមដោយអង្គ ៨ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់ត្រាស់បញ្ញត្តទុកហើយនេះ ដើម្បីនឹងរក្សាឲ្យបរិបូរណ៍ប្រពៃ អស់កាលកំណត់ថ្ងៃនេះ និងយប់នេះ សូមកុសលចូលជាឧបនិស្ស័យធ្វើឲ្យច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ឰដ៏អនាគត ទៅឯមុខនោះហោង ។

ចុងនេះ គ្រាន់តែជាពាក្យសម្រាប់ពោលកំណត់កាលឲ្យដឹងថា ឧបោសថសីលទាំង ៨ សិក្ខាបទនេះ អ្នកសមាទានត្រូវតែរក្សាត្រឹម ១ ថ្ងៃ ១ យប់នោះប៉ុណ្ណោះ, ហេតុនោះ

បើអ្នកសមាទានបានចេះដឹងច្បាស់ប្រាកដ ក្នុងខណៈបាសថកាលហើយ មិនបាច់សូធ្យក៏បាន, តែបើទុកជាចេះដឹងច្បាស់ប្រាកដហើយនឹងសូធ្យបាលីនេះ ព្រមទាំងសេចក្តីប្រែផងនោះ ក៏ជាការប្រពៃណាស់ ជាហេតុនាំឲ្យរឹតតែចេះស្ទាត់ប្រាកដទាំងអស់គ្នាឡើង ។

រួចហើយលោកអ្នកឲ្យសីលពោលក្រើនរំលឹកថា

ឥមានិ អដ្ឋ សិក្ខាបទានិ ខុទ្ទោសថសីលវសេន ឥមញ្ច រត្តឺ ឥមញ្ច ទិវសំ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន សម្មារក្ខិតព្ពំ : *អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ ៨ នេះ ឲ្យប្រពៃ ត្រូវរក្សាឲ្យល្អ ដោយអំណាចនៃខុទ្ទោសថសីល អស់កាលកំណត់ត្រឹម ១ ថ្ងៃ ១ យប់ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ គឺថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ។*

អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា អាម ភន្តេ ។

ហើយលោកសម្តែងអានិសង្សសីលឲ្យស្តាប់ថា ៖

សីលេន សុគតឺ យន្តិ សីលេន ភោគសម្បទា
សីលេន និព្វុតឺ យន្តិ តស្មា សីលំ វិសោធយេ។

សត្វទាំងឡាយទៅកាន់ស្ថានសួគ៌បាន ក៏ព្រោះសីល, សត្វទាំងឡាយបានបរិបូរណ៌ដោយកោគៈ ក៏ព្រោះសីល, សត្វទាំងឡាយបានទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ពោលគឺព្រះនិព្វាន ក៏ព្រោះសីល, ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលជាសប្បុរស គប្បីជំរះសីលឲ្យបរិសុទ្ធកុំឲ្យសៅហ្មងឡើយ ។

អ្នកសមាទានត្រូវទទួលថា សាធុ សាធុ សាធុ ។

(ចប់ វិធីសមាទានបកតិឧបោសថសីលជាបច្ចេកសមាទាន)

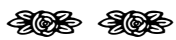

បដិជាគរឧបោសថ

ក្នុងអដ្ឋកថា បឋមរាជសូត្រ ឈ្មោះមនោរថបូរណី ៖

បទថា បដិជាគរោន្តិ *សេចក្តីថា ធ្វើការ (រក្សា) បដិជាគរឧបោសថ ។ ជនទាំងឡាយកាលធ្វើការ (រក្សា) បដិជាគរឧបោសថនោះ រមែងធ្វើដោយការទទួល និងការបញ្ជូនថ្ងៃឧបោសថ ៤ ថ្ងៃ ក្នុងកន្លះខែមួយ (គឺ)កាលនឹងទទួលឧបោសថ ថ្ងៃ ៥ ក៏ត្រូវជាអ្នករក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃ ៤ កាល*

នឹងបញ្ជូនឧបោសថក៏បញ្ជូនក្នុងថ្ងៃ ៦ ។ កាលនឹងទទួលឧបោសថថ្ងៃ ៨ ក៏ត្រូវជាអ្នករក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃ ៧ កាលនឹងបញ្ជូនឧបោសថ ក៏បញ្ជូនក្នុងថ្ងៃ ៩ ។ កាលនឹងទទួលឧបោសថថ្ងៃ ១៤ ។ ក៏ត្រូវជាអ្នករក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃ ១៣ កាលនឹងបញ្ជូនឧបោសថក៏បញ្ជូនក្នុងថ្ងៃ ១៥ ។ កាលនឹងទទួលឧបោសថថ្ងៃ ១៥ ក៏ត្រូវជាអ្នករក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃ ១៤ កាលនឹងបញ្ជូនឧបោសថក៏បញ្ជូនក្នុងថ្ងៃ ១ រោច ។

ដីការាជសូត្រនោះថា ៖

បទថា បដិជាគរោត្តិ ប្រែថា រមែងក្លាក់រលីកដោយលំដាប់ ។ មែនពិត សត្វទាំងឡាយ កាលនឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ឈ្មោះថា រមែងក្លាក់រលីក ព្រោះភាពជាអ្នកខ្ជិលខ្ជាយក្នុងកិច្ចការដែលខ្លួនត្រូវធ្វើ ។ តែសត្វក្រៅអំពីនេះ ឈ្មោះថា រមែងដេកលក់ ព្រោះភាពជាអ្នកគេចមុខចេញអំពីប្រយោជន៍របស់ខ្លួន និងប្រយោជន៍របស់អ្នកដទៃ ។

ការទទួលនូវឧបោសថ ក្នុងតិថីទី ១៥ រមែងមិនបានដូចជាការជូនដំណើរនូវឧបោសថ ក្នុងតិថីទី ១៤ ទេ ព្រោះមិនមានថ្ងៃ" ។

ចំណែកក្នុងកាលនៃឧបោសថនេះ មានការសន្និដ្ឋាន ដូចតទៅនេះ : ៨ ថ្ងៃក្នុងមួយខែ គឺក្នុងជុំណ្ហបក្ខ (ខាងខ្នើត) ៥ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ ៥ កើត ៨ កើត ១៤ កើត ថ្ងៃ ១៥ កើត, ក្នុងកាឡបក្ខ (ខាងរនោច) ក៏យ៉ាងដូច្នេះដែរ គឺថ្ងៃ ៥ រោច ៨ រោច ១៤ រោច ១៥ រោច ចាត់ជាកាលនៃបកតិឧបោសថ ។

១១ ថ្ងៃនៃមួយខែ (មួយខែ១១ថ្ងៃ) គឺក្នុងជុំណ្ហបក្ខ មាន ៥ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ ៤ កើត ៦ កើត ៧ កើត ៩ កើត ១៣ កើត, និងក្នុងកាឡបក្ខមាន ៦ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ ១ រោច ៤ រោច ៦ រោច ៧ រោច ៩ រោច ១២ រោច ឬក៏ថ្ងៃ ១៣ រោច ចាត់ជាកាលនៃបជិជាគរឧបោសថ ។ ១០ ថ្ងៃក្នុងខែដែលខ្វះ, ១១ ថ្ងៃក្នុងខែដែលពេញ ក្រៅអំពីថ្ងៃទាំងនោះ មិនចាត់ជាកាលនៃឧបោសថទេ ។

ការដែលបុគ្គលមិនសមាទានទូវឧបោសថ រក្សាសីល ៥ រហូតទាំង ១ ខែ ក៏សមគួរ ព្រោះហេតុនោះ ខែទាំងអស់ទើបចាត់ជាកាលនៃសីល ៥ នោះ ។ ប៉ុន្តែបញ្ចសីលនេះ លោកពោលហើយ ដោយអំណាចនៃបុគ្គលអ្នកដែលមិនធ្វើនូវជាជិហារិយបក្ខ ។

ចាដិហារិយបក្ខឧបោសថ

ក្នុងធម្មិកសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា :

“តតោ ច បក្ខស្សុបវស្សុបោសថំ ចាតុទ្ទសឺ បញ្ចទសិញ្ច អដ្ឋមឺ ចាដិហារិយបកញ្ច បសន្នមានសោ អដ្ឋង្គុបេតំ សុសមត្តរូបំ ។

ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរមានចិត្តជ្រះថ្លា រក្សាឧបោសថ ដែលប្រកបដោយអង្គប្រាំបី ឲ្យមានសភាពពេញលេញល្អ អស់ថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងថ្ងៃទី ៨ នៃបក្ខផង អស់ចាដិហារិយបក្ខផង ។

ក្នុងអដ្ឋកថាធម្មិកសូត្រ ពន្យល់ថា :

ក៏ក្នុងបទថា **ចាដិហារិយបក្ខញ្ច** (អស់ចាដិហារិយបក្ខផង) នេះ ប្រាំខែទាំងនេះ គឺ (អាសាឡ្ហ) ខែ ៨ ដើម ជិតថ្ងៃចូលវស្សា បីខែក្នុងវស្សា និងខែកត្តិក (ខែ ១២) លោកហៅថា **ចាដិ-ហារិយបក្ខ** ។ អាចារ្យពួកដទៃ ពោលថា ចាដិហារិយបក្ខ មានបីខែប៉ុណ្ណោះគឺ ខែអាសាឍ ខែកត្តិក ខែផល្គុន (ខែ ៨ ខែ ១២ និងខែ ៤) ។ អាចារ្យមួយពួកទៀត ពោលថា មាន ៤ ថ្ងៃគឺ ថ្ងៃទី ១៣ ថ្ងៃទី ១ (ថ្ងៃចាដិបទ) ថ្ងៃទី ៧ និងថ្ងៃទី ៨ ក្នុងគ្រប់ៗបក្ខ ដោយថ្ងៃមុន និងថ្ងៃក្រោយ របស់ថ្ងៃឧបោសថនៃបក្ខ ។

យំ រុច្ចតិ តំ គហេតព្ពំ : *អ្នកសិក្សាគាប់ចិត្តយ៉ាងណា ក៏គប្បីកាន់យកយ៉ាងនោះ ។* ***សព្ពំ វា បន បុញ្ញកាមីនំ កាសិតព្ពំ :*** *ក៏បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យទាំងឡាយ គប្បីធ្វើឲ្យបានគ្រប់យ៉ាង ។*

គប្បីចងចិត្តទុកថា អ្នកមានចិត្តជ្រះថ្លា បាដិហារិយបក្ខនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ មិនវៀរសូម្បីតែមួយថ្ងៃ ចូលដល់អង្គ ៨ ធ្វើឲ្យពេញលេញដោយល្អ បរិបូរណ៌ដោយល្អ គប្បីចាំរក្សាឧបោសថដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ។

ក្នុងអដ្ឋកថា មនោរថបូរណី ពន្យល់ក្នុងបឋមរាជសូត្រ ព្រះត្រៃបិដក អង្គុត្តរនិកាយ តិកនិបាត ថា ៖

ចាដិហារិយបក្ខញ្ហាតិ ឯត្ថ ចាដិហារិយបក្ខោ ជាម អន្តោវស្សេ តេមាសំ និពទ្ធុចោសថោ, តំ អសក្កោន្តស្ស ទ្វិន្នំ បវារណានំ អន្តរេ ឯកមាសំ និពទ្ធុចោសថោ, តម្បិ អសក្កោន្តស្ស បឋមបវារណាតោ បដ្ឋាយ ឯកោ អន្ទមាសោ ចាដិហារិយបក្ខោយេវ ជាម ។

ក្នុងបទថា ***បាដិហារិយបក្ខញ្ច*** *នេះ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ ឧបោសថដែលរក្សាជាប់តគ្នា រហូតដល់អស់

ត្រៃមាសខាងក្នុងវស្សា ឈ្មោះថា **ចាជិហារិយបក្ខឧបោសថ** ។ កាលមិនអាច (នឹងរក្សា) ឧបោសថរហូតដល់អស់ត្រៃមាសនោះបាន ឧបោសថដែលរក្សាប្រចាំរហូតដល់អស់ខែមួយ ក្នុងចន្លោះថ្ងៃបវារណាទាំង ២ ខ្ងះ, កាលមិនអាច (នឹងរក្សា) ឧបោសថប្រចាំរហូតដល់អស់ខែមួយនោះបាន (ឧបោសថ) កន្លះខែមួយ តាំងពីថ្ងៃបវារណាដំបូងខ្ងះ, ក៏ឈ្មោះថា **ចាជិហារិយបក្ខឧបោសថ** ដូចគ្នា ។

ការសមាទានចាជិហារិយបក្ខឧបោសថជាឯកឡ្ឈសមាទាន

គប្បីសូធ្យសមាទាន ដូច្នេះថា "ចាជិហារិយ-បក្ខុចោសថសីលំ (អន្តោវស្សំ តេមាសំ) សមាទិយាមិ : ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាន**ចាជិហារិយបក្ខឧបោសថ**សីលរហូតដល់អស់ ៣ ខែ ខាងក្នុងវស្សា" ដូច្នេះ ។

<u>ពន្យល់</u> : ត្រង់ពាក្យថា តេមាសំ បើសមាទានត្រឹមតែកន្លះខែ ពោលថា អឌ្ឍមាសំ, ១ ខែ ពោលថា ឯកមាសំ, ៥ ខែ ពោលថា បញ្ចមាសំ ។ ពាក្យថា អន្តោវស្សំ បើនៅខាងក្រៅវស្សាមិនបាច់ពោលទេ ។

សីលវិសេសរបស់ឃរាវាសទាំងឡាយ

ការរក្សាសីលរបស់ឃរាវាសនោះ ក្រៅអំពីសីល ៥ សីល ៨ ហើយ នៅមានសីលដទៃៗ ទៀត ដែលនឹងរក្សាបានដូចជា ៖

១-អាជីវដ្ឋមកសីល បានដល់ វៀរចាកកាយទុច្ចរិត ៣ វចីទុច្ចរិត ៤ និង **មិច្ឆាជីវា វេរមណី** ជាគំរប់ ៨ ។

២-ឧបវាសសីល បានដល់ ឧបោសថសីលនោះឯង តែបន្ថែម **"យថាពលំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា សព្វាវន្តំ លោកំ ផរិត្វា វិហរាមិ :** ខ្ញុំព្រះករុណា សូមផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងពួង ដោយចិត្តដែលប្រកបដោយមេត្តា តាមសមគួរដល់កម្លាំង ហើយនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ។

៣-ឧសវសីល បានដល់ សិក្ខាបទ ១០ ប្រការ ដែលសាមណេររក្សានោះឯង ។

ឈ្មោះនៃអាជីវដ្ឋមកសីល និងការផ្សេងគ្នា របស់អ្នករក្សាបញ្ចសីលនិងអាជីវដ្ឋមកសីល

អាជីវដ្ឋមកសីលនេះ ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ លោកហៅថា អាទិព្រហ្មចរិយសីល សីលដែលជាខាងដើមរបស់មគ្គព្រហ្ម-

ចរិយ សំដៅសេចក្តីថា អាជីវដ្ឋមកសីលនេះ ជាបាទដែលនឹងឲ្យបានសម្រេចមគ្គផល ។

មួយទៀត ឃរាវាសទាំងឡាយនឹងសមាទានអាជីវដ្ឋ-មកសីល ឬមិនសមាទានក៏ដោយ បើប្រព្រឹត្តកន្លងសិក្ខាបទណាមួយហើយ ក៏រមែងមានទោស ដូចគ្នានឹងការប្រព្រឹត្តិកន្លងបញ្ចសីល ។ ក្នុងសីល ២ យ៉ាងនោះ បើអ្នកណារក្សាបញ្ចសីលនៅជានិច្ច អ្នកនោះក៏បានឈ្មោះថា ជាសប្បុរសធម្មតា បើរក្សាអាជីវដ្ឋមកសីលនៅជានិច្ច អ្នកនោះក៏បានឈ្មោះថា ជាសប្បុរសដ៏វិសេស ។

ការចែកសីលដោយនិច្ចសីលនិងអនិច្ចសីល

និច្ចសីល សំដៅសេចក្តីថា សីលណាកាលពិធីកម្មនោះសម្រេចហើយ ក៏ដល់ព្រមដោយសីលនោះទៅផង ដោយមិនត្រូវមានការសមាទានទៀត និងអ្នកនោះ ក៏ត្រូវរក្សាសីលនោះជានិច្ច តាំងអំពីពេលនោះជាដើមទៅ បើមិនរក្សា រមែងមានទោស សីលនោះឈ្មោះថា **និច្ចសីល** ។

អនិច្ចសីល សំដៅសេចក្តីថា សីលណា មិនរក្សាក៏មិនមានទោស ប្រសិនបើមានសេចក្តីជ្រាបថានឹងរក្សា ក៏ត្រូវ

មានការសមាទានសីលនោះ ដូច្នេះ សីលនោះ ឈ្មោះថា ***អនិច្ចសីល*** *។*

និច្ចសីល *គឺ សិក្ខាបទវិភង្គសម្រាប់កិក្ខុ ២២០ សិក្ខាបទ និងខន្ធកវត្ត, និងសិក្ខាបទ ៣០៤ របស់កិក្ខុនី ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទុកក្នុងកិក្ខុបាតិមោក្ខ និងកិក្ខុនីបាតិ-មោក្ខនោះ ជានិច្ចសីលរបស់កិក្ខុ កិក្ខុនី ។ ទសង្គសីល សេខិយវត្ត សិក្ខាបទទាំងឡាយឯទៀតដែលជាលោកវជ្ជៈ មានសុក្កវិស្សដ្ឋិសិក្ខាបទជាដើម ទាំងនោះ ជានិច្ចសីល របស់សាមណេរ ។ សីល ៥ នោះ ជានិច្ចសីល របស់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ។*

អនិច្ចសីល *គឺ ការប្រព្រឹត្តិធុតង្គ ក្នុងធុតង្គ ១៣ សម្រាប់កិក្ខុ, ធុតង្គ ៨ សម្រាប់កិក្ខុនី, ធុតង្គ ១២ សម្រាប់សាមណេរ, ធុតង្គ ៧ សម្រាប់សិក្ខមានា និងសាមណេរី នេះជា អនិច្ចសីល របស់កិក្ខុ កិក្ខុនី សាមណេរ សិក្ខមានា និងសាមណេរី ។*

ឧបោសថសីល នវង្គឧបោសថសីល ទសង្គសីល និងការប្រព្រឹត្តិធុតង្គយ៉ាងណាមួយ បណ្តាធុតង្គ ២ យ៉ាងគឺ

ឯកាសនិកង្គធុតង្គ បត្តបិណ្ឌិកង្គធុតង្គទាំងនេះ ជាអនិច្ចសីល របស់ឃរាវាសទាំងឡាយ ។

ការចែកសីលដោយចារិត្តសីលនិងវារិត្តសីល

ចារិត្តសីល សំដៅសេចក្តីថា មិនប្រព្រឹត្តក៏មិនមានទោស បើប្រព្រឹត្តបាន ក៏ល្អ មានប្រយោជន៍ច្រើន បានដល់អនិច្ចសីល ដូចដែលបានពោលហើយនោះឯង ។

វារិត្តសីល សំដៅសេចក្តីថា សីលនោះ ត្រូវមានការប្រព្រឹត្តិជាប្រចាំ បើមិនប្រព្រឹត្ត រមែងមានទោស បានដល់និច្ចសីលនោះឯង ។

វិធីសមាទានព្រហ្មចរិយពុទ្ធប្រណាម ត្រៃសរណគមន៍ និងសិក្ខាបទ

វិធីសមាទានបញ្ចសីល និងឧបោសថសីលនោះ រមែងជាការយល់ចូលចិត្ត ជីងល្អទូទៅហើយ ដូច្នោះ នឹងមិននាំមកពោលទីនេះទៀតទេ ។ សម្រាប់វិធីសមាទាន ***អាជីវដ្ឋមកសីល នវង្គុបោសថសីល*** និង ***ទសង្គសីល***នោះ មានសម្តែងដូច្នេះ ៖

១-វិធីសមាទានអាជីវដ្ឋមកសីល

អ្នកសមាទានសីល ពោលសមាទានថា ៖

ឧកាស / អហំ / មយំ / ភន្តេ តិសរណេន សហ អាជីវដ្ឋមកសីលំ ធម្មំ / យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / នោ / ភន្តេ ;

ទុតិយម្បិ ។បេ។ តតិយម្បិ ។បេ។

សូមគោរព បពិត្រព្រះកុរុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ / សូមនូវធម៌ គឺអាជីវដ្ឋមកសីល មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណាគមន៍ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ឲ្យនូវសីលដល់ ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ;

។បេ។ ជាគម្រប់ពីរដងផង, ។បេ។ ជាគម្រប់បីដងផង ។

អ្នកឱ្យសីលពោលនាំមុន អ្នកសមាទានពោលតាមថា

នមោ តស្ស ។បេ។ *(ពោល៣ចប់)*

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។

ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។

តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។

<u>សិ ក្ខា ប ទ</u>

១-ប្បាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

២-អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៣-កាមេសុមិច្ឆាចារា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៤-មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៥-បិសុណាវាចា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាពោលពាក្យញុះញង់

៦-ផរុសាវាចា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុ វៀរចាក កិរិយាពោលពាក្យអាក្រក់

៧-សម្ផប្បលាបា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុ វៀរចាក កិរិយាពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍

៨-មិច្ឆាជីវា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ ខ្ញុំព្រះ

ករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺចេតនាជាហេតុវៀរចាកកិរិយាចិញ្ចឹមជីវិតខុស ។

☆ ចាប់ពី ***នមោ តស្ស ។ល។*** *រហូតមកដល់សិក្ខាបទទី ៨ អ្នកឲ្យសីលសូត្រនាំមុន. អ្នកសមាទានសីលពោលតាមទៅ ។*

អ្នកឲ្យសីលសូត្រថា “ ***តិសរណេន សហ អាជីវដ្ឋមក-សីលំ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន សម្បាទេហិ / សម្បាទេថ*** *ប្រែថា : អ្នក / អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើនូវសីល មានអាជីវៈជាគម្រប់ ៨ ព្រមទាំងព្រះត្រៃសរណាគមន៍ឲ្យប្រពៃ ត្រូវកុំឲ្យល្អ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ គឺថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ ។*

អ្នកសមាទានសីលទទួលថា ***អាម ភន្តេ*** *។*

អ្នកឲ្យសីលសម្តែងអានិសង្សសីលថា

សីលេន សុគតឹ យន្តិ សីលេន ភោគសម្បទា
សីលេន និព្វុតឹ យន្តិ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

អ្នកទទួលសីលពោលថា ***សាធុ សាធុ សាធុ ។***

២-វិធីសមាទានឧវឡុធោសថសីល

អ្នកសមាទានសីល ពោលសមាទានថា ៖

ឧកាស / អហំ / មយំ / ភន្តេ តិសរណេន សហ នវឡ្គសមន្នាគតំ ឧបោសថសីលំ ធម្មំ យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / នោ / ភន្តេ ,

ទុតិយម្ឃិ ។ល។ តតិយម្ឃិ ។ល។

សូមគោរព បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ / សូមនូវធម៌ គឺឧបោសថសីល ដែលប្រកបដោយអង្គ ៩ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ;

។ល។ ជាគម្រប់ពីរដងផង, ។ល។ ជាគម្រប់បីដងផង ។

អ្នកឱ្យសីលពោលនាំមុន អ្នកសមាទានពោលតាមថា

នមោ តស្ស ។ល។ *(ពោល ៣ ចប់)*

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ល។

ទុតិយម្ឃិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។ល។

តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។

សិក្ខាបទ

១-បាណាតិបាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

២-អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៣-អព្រហ្មចរិយា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៤-មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៥-សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៦-វិកាលភោជនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៧-នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនមាលាគន្ធវិលេបនធារណ-មណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៨-ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ

៩-យថាពលំ មេត្តា សហគតេន ចេតសា សព្ពាវន្តំ លោកំ ផរិត្វា វិហរាមិ ខ្ញុំព្រះករុណា សូមផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងពួង ដោយចិត្តដែលប្រកបដោយមេត្តា តាមសមគួរដល់កម្លាំង ហើយនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ,

ឬថា **មេត្តាសហគតេន ចេតសា សព្ពបាណភូតេសុ ផរិត្វា វិហរណំ សមាទិយាមិ** ខ្ញុំព្រះករុណា សូមផ្សាយទៅចំពោះពួកសត្វនិងពួកភូតទាំងឡាយ ដោយចិត្តដែលប្រកបដោយការរាប់អាន សមាទានគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ ,

☆ (ចាប់ពី **នមោ តស្ស** ។ល។ រហូតមកដល់សិក្ខាបទទី ៩ អ្នកឲ្យសីលសូត្រនាំមុន. អ្នកសមាទានសីលពោលតាម ។

អ្នកឲ្យសីលសូត្រថា **តិសរណេន សហ នវង្គសមន្នាគតំ ឧបោសថសីលំ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន សម្បាទេហិ / សម្បាទេថ,** អ្នក / អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើនូវឧបោសថសីលដែលប្រកបដោយអង្គ ៩ មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ឲ្យប្រពៃ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ គឺថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ ។

អ្នកសមាទានសីលទទួលថា **អាម ភន្តេ** ។
អ្នកឲ្យសីលពោលពីអានិសង្សសីលថា ៖
សីលេន សុគតឹ យន្តិ សីលេន ភោគសម្បទា
សីលេន និព្ពុតឹ យន្តិ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

អ្នកសមាទានសីលទទួលថា **សាធុ សាធុ សាធុ** ។

៧-វិធីសមាទានទសង្គសីល

អ្នកសមាទានសីលពោលថា ៖

ឧកាស / អហំ / មយំ / ភន្តេ តិសរណេន សហ ទសគហដ្ឋសីលំ ធម្មំ / យាចាមិ / យាចាម / អនុគ្គហំ កត្វា សីលំ ទេថ / មេ / នោ / ភន្តេ ;

ទុតិយម្បិ ។បេ។ តតិយម្បិ ។បេ។

សូមគោរព បពិត្រព្រះគុណាដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ / សូមនូវធម៌ គឺទសគហដ្ឋសីល មួយអន្ទើដោយព្រះត្រៃសរណាគមន៍ សូមព្រះករុណា មេត្តាធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ដល់ខ្ញុំព្រះករុណា / ខ្ញុំព្រះករុណាទាំងឡាយ ; ។បេ។ ជាគម្រប់ពីរដងផង, ។បេ។ ជាគម្រប់បីដងផង ។

អ្នកឱ្យសីលពោលនាំមុន អ្នកសមាទានពោលតាមថា

នមោ តស្ស ។បេ។ *(ពោល៣ចប់)*

ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។

ទុតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។
តតិយម្បិ ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ ។បេ។

សិក្ខាបទ

១-ជាណាតិជាតា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
២-អទិន្នាទានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៣-អព្រហ្មចរិយា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៤-មុសាវាទា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៥-សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៦-វិកាលភោជនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៧-នច្ចគីតវាទិតវិសូកទស្សនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៨-មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូសនដ្ឋានា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
៩-ឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណី សិក្ខាបទំ សមាទិយាមិ
១០-ជាតរូបរជតប្បដិគ្គហណា វេរមណី សិក្ខាបទំ

សមាទិយាមិ *ខ្ញុំព្រះករុណា សូមសមាទាននូវសិក្ខាបទ គឺ ចេតនាជាហេតុវៀរចាក កិរិយាទទួលកាន់យកនូវមាស និង ប្រាក់ដោយខ្លួនឯង ឬ ប្រើអ្នកដទៃឲ្យទទួលកាន់យក ឬ ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់នោះ ។*

☆ *<u>បញ្ចាក់</u> ចាប់ពី* ***នមោ តស្ស ។បេ។*** *រហូតមកដល់ សិក្ខាបទទី ១០ អ្នកឲ្យសីលសូត្រនាំមុន. អ្នកសមាទានសីល ពោលតាម ។*

អ្នកឲ្យសីលសូធ្យថា ៖

តិសរណេន សហ ទសគហដ្ឋសីលំ សាធុកំ កត្វា អប្បមាទេន សម្បាទេហិ / សម្បាទេថ, *អ្នក / អ្នកទាំងឡាយ គប្បីធ្វើនូវទសគហដ្ឋសីលដែលប្រកបដោយអង្គ ១០ មួយអន្ថើ ដោយព្រះត្រៃសរណគមន៍ឲ្យប្រពៃ ដោយសេចក្តី មិនប្រមាទ គឺ ថាកុំបីធ្វេសប្រហែសឡើយ ។*

អ្នកទទួលសីលពោលថា ***អាម ភន្តេ*** *។*

អ្នកឲ្យសីលពោលពីអានិសង្សសីលថា ៖

សីលេន សុគតឹ យន្តិ សីលេន ភោគសម្បទា
សីលេន និព្វុតឹ យន្តិ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

អ្នកទទួលសីលថា ***សាធុ សាធុ សាធុ*** *។*

☆ *<u>កំណត់សម្គាល់</u> អ្នកឲ្យសីលពោលថា “* ***យមហំ វទាមិ តំ វទេហិ / វទេថ*** *” ក្រោយអំពីពាក្យអារាធនា, អ្នកទទួលសមាទានសីល ពោលព្រមគ្នាថា “****អាម ភន្តេ****”; និងអ្នកឲ្យសីលពោលថា “****តិសរណាគ្គមនំ បរិបុណ្ណំ*** *ឬ* ***តិសរណាគ្គហណំ បរិបុណ្ណំ****” ក្រោយពីអ្នកទទួលត្រៃសរណាគមន៍ចប់ហើយ, អ្នកទទួលសីលទាំងឡាយ ពោលព្រមគ្នាថា “* ***អាម ភន្តេ*** *”*

ពាក្យពោលទាំងនេះ ជាពាក្យពោលដែលបុរាណាចារ្យទាំងឡាយ និយមប្រើ និងទទួលមតិកជាប់តមករហូតដល់ឥឡូវនេះ ដូច្នោះ ទើបមិនគួរនឹងចោលរបស់ដែលល្អទាំងនេះឲ្យសាបសូន្យទៅឡើយ ។

គម្ពីរបញ្ជាក់ពីសីលដែលគ្រហស្ថអាចរក្សាបាន

១-និចូសីលវសេន បញ្ចសិក្ខាបទានិ, សតិ វា ឧស្សាហេ ទស, ឧបោសថង្គវសេន អដ្ឋាតិ ឥទំ គហដ្ឋសីលំ។ *(មកក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គអដ្ឋកថា) សិក្ខាបទទាំង ៥ ពោលដោយ និចូសីលក្តី សិក្ខាបទទាំង ១០ កាលមានសេចក្តីអាចក្តី, សិក្ខាបទទាំង ៨ កាលពោលដោយអង្គនៃឧបោសថសីលក្តី, សីល ៥ សីល ៨ សីល ១០ ដូចពោលមកហើយនេះ ឈ្មោះថា* ***គហដ្ឋសីល*** *(សីលរបស់គ្រហស្ថ) ។*

២-ទសាតិ សាមណេរេហិ រក្ខិតព្វសីលមាហ ។ *(មកក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គមហាដីកា) ក្នុងពាក្យថា "ទសសីល" នោះ ពោលគឺ សីល១០ ដែលសាមណេរទាំងឡាយរក្សានោះឯង។*

៣-សិក្ខាតិ ឧបាសកឧបាសិកាហិ សិក្ខិតព្វសិក្ខា, សាបិ បញ្ចសីលទសសីលវសេន វដ្តតិ ។

(មកក្នុងសម្មោហវិនោទនីអដ្ឋកថា) ពាក្យថា "សិក្ខា" គឺ ការប្រព្រឹត្តនោះ បានដល់ សិក្ខាបទដែលឧបាសក ឧបាសិកា ទាំងឡាយ គប្បីប្រព្រឹត្តនោះឯង សិក្ខាបទដែលឧបាសក ឧបាសិកាទាំងឡាយ គប្បីប្រព្រឹត្តនោះ គឺ សីល ៥ សីល ១០

ក៏មិនជំទាស់ ។

៤-សីលវន្តោតិ ឧបាសកត្តេ ឋិតជ្ជាយ បញ្ចហិ ទសហិ សីលេហិ សមន្នាគតោ ។ *(មកក្នុងសគាថវគ្គសំយុត្តអដ្ឋកថា)* អ្នកដែលតាំងនៅក្នុងភាពជាឧបាសក ឧបាសិកា និងបរិបូរណ៌ដោយសីល ៥ សីល ១០ នេះ ទើបបានឈ្មោះថា *"**សីលវន្តោ**"* គឺ អ្នកមានសីល ។

៥-គិហិនោបិ បញ្ចសីលំ ទសសីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស *(មកក្នុងសម្មោហវិនោទនីអដ្ឋកថា)* គ្រហស្ថអ្នកដែលពិចារណាសីល ៥ ឬសីល ១០ ដែលខ្លួនបានរក្សា ។

៦-សរណគមនេ កិញ្ចិ និវេសេតិ តថាគតោ, កិញ្ចិ បញ្ចសុ សីលេសុ, សីលេ ទសវិធេ បរំ ។ *(មកក្នុងពុទ្ធវង្ស អដ្ឋកថា)* ព្រះតថាគតទ្រង់ណែនាំទាយក ទាយិកាទាំងពួង *(ពួកខ្លះ)* ឲ្យតាំងនៅក្នុងត្រៃសរណាគមន៍, ពួកខ្លះ ក៏ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥, ពួកខ្លះ ក៏ឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ១០ ដូច្នេះ ។

លក្ខណៈជាដើមរបស់សីលកុសល

១-បតិដ្ឋាបនលក្ខណំ ជាទីតាំងនៃកុសលធម៌ទាំងពួងជាលក្ខណៈ

២-ទុស្សីល្យវិទ្ធំសនរសំ មានការកំចាត់បង់នូវភាព
នៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលជាកិច្ច

៣-សោចេយ្យបច្ចុប្បដ្ឋានំ មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃកាយ
និង វាចាជាអាការប្រាកដ

៤-ហិរិឱត្តប្បបទដ្ឋានំ មានហិរិ និង ឱត្តប្ប:
ជាហេតុជិតឲ្យកើតឡើង ។

បដិក្ខេបធម៌ជាដើមរបស់សីលកុសល

១-បដិក្ខេបធម្ម ធម៌ដែលត្រូវលះបង់ដោយ
សីលកុសល បានជល់ ទោសដែលទាក់ទងដោយ
ការប្រទូសរ៉ាយ

២-អនុញ្ញាតធម្ម ធម៌ដែលបានអនុញ្ញាត អំពី
សីលកុសល ឲ្យកើតឡើងនោះ បានជល់ អទោស:
គឺ សេចក្តីមិនប្រទូសរ៉ាយ

៣-ឧប្បាទេតព្វធម្ម ធម៌ដែលសីលកុសលធ្វើឲ្យ
កើតឡើង បានជល់ មគ្គខាងក្រោម ៣ ផលខាង
ក្រោម ៣ (សំដៅដល់អំណាចរបស់សីលកុសលដែលជា

ឧបត្ថម្ភកសត្តិ) សមដូចព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ សម្តែងទុកក្នុងឧន្ធកៈវគ្គសំយុត្តអដ្ឋកថាថា ៖

"ទានសីលុបនិស្សយា ហិ តយោ មគ្គេ ច ផលានិ ច ចាបេន្តិ, ភាវនុបនិស្សយោ អរហត្តំ ចាបេតិ"

"មហាកុសលដែលមានទាន សីល ជាឧបនិស្សយឲ្យបានមគ្គខាងក្រោម ៣ ផលខាងក្រោម ៣, មហាកុសលដែលមានភាវនាជាឧបនិស្សយ រមែងបានអរហត្តមគ្គ អរហត្តផល" ។

អានិសង្សឲ្យចោសថសីល

ភគវា ឯតទវោច អដ្ឋង្គសមន្នាគតោ ភិក្ខវេ ឧចោសថោ ឧបវុត្ថោ មហប្ផលោ ហោតិ មហានិសំសោ មហាជុតិកោ មហាវិច្ជារោ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបោសថប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ដែលបុគ្គលចាំរក្សាហើយ រមែងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន មានសេចក្តីរុងរឿងច្រើន មានសេចក្តីផ្សាយទៅច្រើន ។ល។

ចន្ទោ ច សូរោ ច ឧភោ សុធស្សនា ឧភា-
សយន្តា អនុយន្តិ យាវតា តមោនុធា តេ បន
អន្ធលិក្ខគា នភេ បភាសន្តិ ធិសា វិរោចណា ឯតម្ហិ
យំ វិជ្ជតិ អន្ធរេ ធនំ មុត្តា មណី រេធ្យុរិយញ្ច ភធ្ធកំ
សិង្គី សុវណ្ណំ អថវាបិ កាញ្ចនំ យំ ជាតរូបំ ហាជកន្តិ
វុច្ចតិ អជ្ជន្តុបេតស្ស ឧចោសថស្ស កលម្ឃិ តេ នានុ-
ភវន្តិ សោឡសឺ ចនុប្ឈភា តារគណាវ សព្ចេ តស្មា
ហិ នារី ច នរោ ច សីលវា អជ្ជន្តុបេតំ ឧបវស្ស-
ចោសថំ បុញ្ញានិ កត្វាន សុខុទ្រយានិ អនិន្ទិតា
សគ្គមុបេន្តិ ឋានន្តិ ។

*សភាវៈទាំងឡាយ ២ គឺ ព្រះចន្ទ្រ ១ ព្រះអាទិត្យ ១ ជា
សភាវៈល្អមើល កាលបំភ្លឺលោក រមែងចរទៅអស់ទីត្រឹមណា
ព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលកំចាត់បង់នូវងងឹត ចរទៅ
ក្នុងអាកាស ញ្ជាំងទិសឲ្យរុងរឿងភ្លឺច្បាស់ ក្នុងអាកាសអស់ទី
ត្រឹមនោះ ទ្រព្យណា មានក្នុងចន្ទោះនេះ គឺ កែវមុក្តាក្តី
កែវមណីក្តី កែវពិទូរ្យដ៏ល្អក្តី មាសឈ្មោះសិង្គីក្តី ឈ្មោះ*

សុវណ្ណៈក្តី ឬមាសឈ្នោះកាពួនក្តី ឈ្នោះជាតរូបក្តី ឈ្នោះហជកក្តី ទ្រព្យទាំងអម្បាលនោះ មិនដល់នូវចំណិតមួយ ក្នុងចំណែក ១៦ ។ លើកនៃឧបោសថដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការឡើយ ដូចជាពួកផ្កាយទាំងអស់ មិនដល់នូវពន្លឺនៃព្រះចន្ទ្រ ហេតុដូច្នោះ ស្ត្រីក្តី បុរសក្តី ជាអ្នកមានសីល គួរចាំរក្សានូវឧបោសថប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ពួកជនដែលមិនមានគេនិន្ទា បំពេញនូវបុណ្យទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីសុខជាកម្រៃ រមែងចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌បាន ។

(ចាកសុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ ៤៨ / ១៩៥)

អានិសង្សសីល

នៅក្នុងវិនយបិដកមហាវគ្គ ទុតិយភាគ ៧ ទំព័រ ៣០៥ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់អានិសង្ស ៥ ប្រការ នៃបុគ្គលមានសីល ឬ បរិបូរណ៌ដោយសីល ។

***១-ឥធ គហបតិយោ សីលវា សីលសម្បន្នោ អប្បមាទាធិករណំ មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆតិ** ម្នាលគហបតី*

ទាំងឡាយ បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូរណ៌ដោយសីលក្នុងលោកនេះ តែងបាននូវគំនរនៃសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហេតុមកពីសេចក្តីមិនប្រមាទ។

២-សីលវតោ សីលសម្បន្នស្ស កល្យាណា កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គច្ឆតិ បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូរណ៌ដោយសីលហើយ តែងមានកិត្តិសព្ទដ៏ពីរោះញុះញង់ខ្ចរខ្ចាយទៅ ។

៣-សីលវា សីលសម្បន្នោ យញ្ញទេវ បរិសំ ឧបសង្កមតិ យទិ ខត្តិយបរិសំ យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ យទិ គហបតិបរិសំ យទិ សមណបរិសំ វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូរណ៌ដោយសីលហើយ (បើ) ចូលទៅកាន់បរិស័ទណា ទោះបីជាខត្តិយបរិស័ទក្តី ជាព្រាហ្មណ បរិស័ទក្តី ជាគហបតិបរិស័ទក្តី ជាសមណបរិស័ទក្តី ក៏ក្លៀវក្លា មិនខ្មិនមុខចុះ គឺថាមិនក្រអឺមក្រអៀន ហើយដើរចូលទៅ ។

៤-សីលវា សីលសម្បន្នោ អសម្មុឡ្ហោ កាលំ ករោតិ បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូរណ៌ដោយសីលហើយ លុះវេលាទៀបស្លាប់ ក៏មិនវង្វេងស្មារតីឡើយ

៥-សីលវា សីលសម្បន្នោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឺ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ បុគ្គលមានសីល ឬបរិបូរណ៌

ដោយសីលហើយ លុះរំលាងខន្ធបន្ទាប់អំពីមរណៈ រមែងទៅកាន់មនុស្សលោក ឬទេវលោក ។

ឥមេ ខោ គហបតយោ បញ្ច អានិសំសា សីលវតោ សីលសម្បទាយ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អានិសង្សទាំង ៥ ប្រការនេះឯង ជាអានិសង្សនៃបុគ្គលមានសីល ឬ បរិបូរណ៌ដោយសីល ។

*មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ*ឡើយ បុគ្គលដែលមានសីល រមែងបានជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត និងជាទីគោរព សរសើរនៃសព្រហ្មចារីផងគ្នាជាដើម ដរាបទៅទល់ត្រឹមបានដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាគ្រឿងក្សេមនៃអាសវៈជាទីបំផុត សមដូចមានគាថាជាច្រើនបទ ដែលមានសម្តែងនៅក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គថា ៖

សាសនេ កុលបុត្តានំ បតិដ្ឋា នត្ថិ យំ វិនា
អានិសំសបរិច្ឆេទំ តស្ស សីលស្ស កោ វទេ ។

ទីពឹងនៃកុលបុត្រទាំងឡាយក្នុងសាសនា មិនមានព្រោះវៀរនូវសីលណា នរណា គប្បីពោលនូវការកំណត់ អានិសង្សនៃសីលនោះបាន ។

ន គង្គា យមុនា ចាបិ សរភូ ច សរស្សតី

និន្នគា វាចិរវតី មហី វាបិ មហានទី
សក្កុណន្តិ វិសោធេតុំ តំ មលំ ឥធ បាណិនំ
វិសោធយតិ សត្តានំ យំ វេ សីលជលំ មលំ ។

ស្ទឹងគង្គាក្តី យមុនាក្តី សរភូក្តី សរស្សតិក្តី អចិរវតីក្តី មហីក្តី សុទ្ធតែជាស្ទឹងយ៉ាងធំ ។ ក៏មិនអាចដើម្បីនឹងជម្រះនូវមន្ទិលរបស់សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះបានឡើយ មានតែទឹក ពោលគឺសីលនេះឯងហើយ ទើបអាចជម្រះនូវមន្ទិលរបស់សត្វទាំងឡាយបាន ។

ន តំ សជលទា វាតា ន ចាបិ ហរិចន្ទនំ
នេវ ហារា ន មណាយោ ន ចន្ទកិរណង្កុរា
សមយន្តីធ សត្តានំ បរិឡាហំ សុរក្ខិតំ
យំ សមេតីទំ អរិយំ សីលំ អច្ចន្តសីតលំ ។

ខ្យល់ទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយទឹកក្តី ខ្ទឹមចន្ទន៍ក្រហមក្តី កែវមុក្តាហារទាំងឡាយក្តី កែវមណីទាំងឡាយក្តី រស្មីនៃព្រះចន្ទដ៏ទន់ក្តី មិនអាចនឹងរម្ងាប់នូវសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយរបស់សត្វទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ បានឡើយ មានតែសីលដ៏ប្រសើរ ដែលបុគ្គលរក្សាហើយដោយប្រពៃ

ជាគុណជាតិត្រជាក់យ៉ាងក្រៃលែងនេះ ទើបអាចដើម្បីរម្ងាប់បាន ។

សីលគន្ធសមោ គន្ធោ កុតោ នាម ភវិស្សតិ
យោ សមំ អនុវាតេ ច បដិវាតេ ច វាយតិ ។

ក្លិនឯណាផ្សាយទៅស្មើ ក្នុងទីបណ្តាយខ្យល់ និងច្រាសខ្យល់ ក្លិននោះស្មើដោយក្លិនគឺសីលនឹងមានមកអំពីណា ។

សគ្គារោហណសោបាណំ អញ្ញំ សីលសមំ កុតោ
ទ្វារំ វា បន និព្ពាន- នគរស្ស បវេសនេ ។

ធម្មជាតិដទៃដែលជាជណ្តើរ សម្រាប់ឡើងទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ឬថាទ្វារសម្រាប់ញាំងជនឲ្យចូលទៅកាន់នគរ គឺនិព្វាន ឲ្យស្មើដោយសីល នឹងមានមកអំពីណា ។

សោភន្តេវំ ន រាជានោ មុត្តាមណិវិភូសិតា
យថា សោភន្តិ យតិនោ សីលភូសនភូសិតា ។

ព្រះរាជាទាំងឡាយ ដែលស្អិតស្អាងដោយកែវមុក្តា និងកែវមណី ក៏ទុកថាជាសមល្អមែនហើយ តែមិនសមល្អដូចព្រះយោគីទាំងឡាយ ដែលស្អិតស្អាងហើយ ដោយគ្រឿងសម្អាង ពោលគឺសីលនោះឡើយ ។

អត្តានុវាទាទិកយំ វិទ្ធំសយតិ សព្ពសោ
ជនេតិ កិត្តិ ហាសញ្ច សីលំ សីលវតំ សទា ។

សីលនៃបុគ្គលអ្នកមានសីលទាំងឡាយ រមែងកំចាត់នូវភ័យទាំងពួង មានអត្តានុវាទភ័យជាដើម ដោយសព្វគ្រប់តែងញុំាងកិត្តិសព្ទនិងសេចក្តីរីករាយឲ្យកើតសព្វកាល ។

គុណានំ មូលភូតស្ស ទោសានំ ពលឃាតិនោ
ឥតិ សីលស្ស វិញ្ញេយ្យំ អានិសំសកថាមុខំ ។

ប្រធាននៃពាក្យពោល នូវអានិសង្សរបស់សីលដែលជាមូលនៃគុណទាំងឡាយ ជាគ្រឿងសម្លាប់នូវកម្លាំងនៃទោសទាំងឡាយ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបតាមន័យដែលបានពោលមកនេះចុះ ។ល។

អច្ចន្តសន្តា បន យា អយំ និព្ពានសម្បទា
សម្បន្នសីលស្ស មនោ តមេវ អនុធាវតិ ។

និព្វានសម្បត្តិនោះហ្នឹងឯង ដែលមានសេចក្តីស្ងប់ ក្នុងទីបំផុតក្រៃពេក ចិត្តរបស់បុគ្គលមានសីលបរិបូណ៌ហើយតែងសុះទៅកាន់និព្វានសម្បត្តិនោះឯង ។

(ចាកគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ១ / ១៧)

សីលកថា នាម សីលំ នាមេតំ អវស្សយោ បតិដ្ឋា អារម្មណំ តាណំ លេណំ គតិ បរាយណំ ។ សីលំ នាមេតំ មម វំសោ ។ ដែលឈ្មោះថា **សីលកថា** បានដល់ ពាក្យដែលទាក់ទងនឹងគុណរបស់សីល មានជាដើម យ៉ាងនេះថា "ធម្មតាថាសីលនេះ ជាទីអាស្រ័យ ជាទីតាំង ជាអារម្មណ៍ ជាទីទប់ទល់ ជាទីការពារ ជាផ្ទូវទៅ ជាទីទៅ ខាងមុខ, ឈ្មោះថា សីលនេះ ជាវង្សរបស់តថាគត" ។

តថាគត បានបំពេញសីលទុកក្នុងអត្តភាព មិនមានទីបំផុត គឺក្នុងកាលដែលជាស្តេចសង្ខបាលនាគរាជ ក្នុងកាលជាស្តេចភូរិទត្តនាគរាជ ក្នុងកាលដែលជាស្តេចចម្បេយ្យនាគរាជ ក្នុងកាលដែលជាស្តេចជំរីសីលវរាជ ក្នុងកាលដែលជាស្តេចជំរីមាតុបោសកហត្ថី ក្នុងកាលដែលជាស្តេចជំរីឆទ្ទន្ត ។

ឥធលោកបរលោកសម្បត្តីនញ្ហិ សីលសធិសោ អវស្សយោ សីលសធិសា បតិដ្ឋា អារម្មណំ តាណំ លេណំ គតិ បរាយនំ នត្ថិ , ក៏ទីអាស្រ័យប្រាកដស្មើ ដោយសីលនៃសម្បត្តិក្នុងលោកនេះ និងក្នុងលោកខាងមុខ

ទីតាំង អារម្មណ៍ ទីទប់ទល់ ទីការពារ ទីដើរទៅ ទីទៅក្នុងខាងមុខ ប្រាកដស្មើដោយសីលមិនមាន ។

សីលាលង្ការសទិសោ អលង្ការោ នត្ថិ, *អលង្ការប្រាកដដូចជាគ្រឿងអលង្ការ គឺសីលមិនមាន,*

សីលបុប្ផសទិសំ បុប្ផំ នត្ថិ : *ផ្កាឈើ ប្រាកដដូចជាផ្កា គឺសីលមិនមាន,*

សីលគន្ធសទិសោ គន្ធោ នត្ថិ : *កិនប្រាកដដូចជាកិន គឺសីលមិនមាន,*

សីលាលង្ការេន ហិ អលង្កតំ សីលកុសុមបិឡន្ធនំ សីលគន្ធានុលិត្តំ សទេវកោបិ លោកោ ឯលោកេន្តោ តិត្តិ ន គច្ឆតិ : *ក៏លោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក សម្លឹងមើលបុគ្គលដែលប្រដាប់ដោយគ្រឿងប្រដាប់ គឺសីលមានផ្កាឈើ គឺសីលជាគ្រឿងលំអ ដែលកិនគឺសីលលាបហើយ រមែងមិនដល់ការឆ្អែត ។*

(ចាកសារត្ថទីបនី. ៣ / ២៣៥-៣៦)

សីលទត្ថេរគាថា

សីលមេវិធ សិក្ខេថ អស្មិ លោកេ សុសិក្ខិតំ
សីលំ ហិ សព្ពសម្បត្តិ ឧបនាមេតិ សេវិតំ ។

បុគ្គលគប្បីសិក្សានូវសីល ឲ្យជាសីលដែលខ្លួនសិក្សាល្អហើយក្នុងលោកនេះ ព្រោះថាសីលដែលបុគ្គលសេពហើយ រមែងបង្អោនមកនូវសម្បត្តិទាំងពួង ។

សីលំ រក្ខេយ្យ មេធាវី បត្ថយានោ តយោ សុខេ
បសំសំ វិត្តិលាភញ្ច បេច្ច សគ្គេ បមោទនំ ។

ជនអ្នកមានប្រាជ្ញា កាលចង់បាននូវសេចក្តីសុខ ៣យ៉ាង គឺសេចក្តីសរសើរ ១ ការបាននូវទ្រព្យ ១ កាលលះលោកនេះហើយ រីករាយក្នុងស្ថានសួគ៌១ គួររក្សាសីល,

សីលវា ហិ ពហូ មិត្តេ សញ្ញមេនាធិគច្ឆតិ
ទុស្សីលោ បន មិត្តេហិ ធំសតេ បាបមាចរំ ។

ពិតណាស់ បុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបាននូវមិត្តទាំងឡាយច្រើន ដោយការសង្រួម ចំណែកបុគ្គលទ្រុស្តសីល កាលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ រមែងឃ្លាតចាកមិត្តទាំងឡាយ ។

អវណ្ណញ្ច អកិត្តិញ្ច ទុស្សីលោ លភតេ នរោ
វណ្ណំ កិត្តិ បសំសញ្ច សទា លភតិ សីលវា ។

ជនទ្រុស្តសីលរមែងបាននូវទោសផង នូវដំណោះដំនៀលផង ឯជនអ្នកមានសីល រមែងបាននូវគុណផង នូវកិត្តិសព្ទផង នូវសេចក្តីសរសើរផង សព្វៗ កាល ។

អាទិ សីលំ បតិដ្ឋា ច កល្យាណានញ្ច មាតុកំ
បមុខំ សព្វធម្មានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

សីលជាខាងដើម ជាទីតាំង ជាមេនៃកល្យាណធម៌ និង ជាប្រធាននៃធម៌ទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះសីល ។

វេលា ច សំវរំ សីលំ ចិត្តស្ស អភិហាសនំ
តិត្តញ្ច សព្វពុទ្ធានំ តស្មា សីលំ វិសោធយេ ។

សីលជាច្រាំង ជាទំនប់ ជាគ្រឿងញាំងចិត្តឲ្យរីករាយ ទាំងជាកំពង់របស់ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីជម្រះនូវសីល ។

សីលំ ពលំ អប្បដិមំ សីលំ អាវុធមុត្តមំ

សីលំ អាភរណំ សេដ្ឋំ សីលំ កវចមព្ភុតំ ។

សីលជាកម្ចាំងរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមមិនបាន សីលជាអាវុធដ៏ឧត្តម សីលជាគ្រឿងអាភរណៈដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងក្រោះយ៉ាងអស្ចារ្យ ។

សីលំ សេតុ មហេសក្ខោ សីលំ គន្ធោ អនុត្តរោ

សីលំ វិលេបនំ សេដ្ឋំ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ ។

សីលជាស្ពានមានសក្តិធំ សីលជាគ្រឿងក្រអូបដ៏ប្រសើរ សីលជាគ្រឿងលាបដ៏ប្រសើរ តែងបក់ទៅសព្វៗទិស ។

សីលំ សម្ពលមេវគ្គំ សីលំ ជាថេយ្យមុត្តមំ

សីលំ សេដ្ឋោ អតិវាហោ យេន វាតិ ទិសោ ទិសំ ។

សីលជាកញ្ចប់ជាយដ៏ប្រសើរ សីលជាស្បៀងដ៏ឧត្តម សីលជាវាហនៈដ៏ប្រសើរ សម្រាប់ទៅកាន់ទិសទាំងពួង ។

ឥធេវ និន្ទំ លភតិ បេច្ចាជាយេ ច ទុម្មនោ

សព្វត្ត ទុម្មនោ ពាលោ សីលេសុ អសមាហិតោ ។

បុគ្គលពាល មានចិត្តអាក្រក់ក្នុងទីទាំងពួង មិនតាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាននូវសេចក្តីនិន្ទាក្នុងលោក

នេះផង លុះលះលោកនេះទៅហើយ រមែងមានចិត្តជាទុក្ខក្នុងអបាយផង ។

ឥធេវ កិត្តឺ លភតិ បេច្ច សគ្គេ ច សុមនោ
សព្វត្ថ សុមនោ ធីរោ សីលេសុ សុសមាហិតោ។

អ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្តល្អ ក្នុងទីទាំងពួង តាំងមាំក្នុងសីលទាំងឡាយ រមែងបាននូវកិត្តិសព្ទក្នុងលោកនេះផង លុះលះលោកនេះទៅ រមែងមានចិត្តរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ផង

សីលមេវ ឥធ អគ្គំ បញ្ញា បន ឧត្តមា
មនុស្សេសុ ច ទេវេសុ សីលបញ្ញាណតោ ជយន្តិ ។

សីលជាកំពូលក្នុងលោកនេះ ចំណែកបុគ្គលមានប្រាជ្ញាក៏ឧត្តមដែរ ជ័យជំនះក្នុងមនុស្សលោក និងទេវលោក ព្រោះសីលនិងបញ្ញា ។

(ចាកសុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ៥៧ / ២៨-២៩)

សីលវិមំសជាតក

ក្នុងក្រុងសាវត្ថី មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ឈ្មោះថា ***សីលវិមំសកៈ*** ជាអ្នកដល់នូវសរណៈ ៣ មានសីល ៥ មិនធ្លុះធ្លាយ អាស្រ័យព្រះរាជាព្រះនាមកោសលចិញ្ចឹមជីវិត ។ ព្រះរាជាទ្រង់ធ្វើការរាប់អានដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ ព្រមទាំងព្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា “ព្រាហ្មណ៍នេះ ជាអ្នកមានសីល” ក្នុងថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍នោះគិតថា “ព្រះរាជាទ្រង់អាស្រ័យការដល់ព្រមដោយជាតិ គោត្រ ត្រកូល ប្រទេសនិងសិល្បៈ របស់អាត្មាអញហើយ ទើបទ្រង់ធ្វើសេចក្តីរាប់អាន ឬក៏ទ្រង់អាស្រ័យនូវការដល់ព្រមដោយសីល (របស់អាត្មាអញ) ទើបទ្រង់ធ្វើឬហ្ន៎ ? , អាត្មាអញនឹងសាកល្បងមើល” ដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់ទីបំរុងនៃព្រះរាជា កាលនឹង(ត្រឡប់)ទៅផ្ទះ មិនបានលាសោះឡើយ បានយកទ្រព្យមួយកហាបណៈ អំពីបន្ទះក្តារបស់ហិរញ្ញិកម្នាក់ទៅហើយ ។ ហិរញ្ញិកមិននិយាយពាក្យអ្វីៗ ឡើយ អង្គុយ(នៅស្ងៀម)ព្រោះសេចក្តីគោរពចំពោះព្រាហ្មណ៍ ។ ក្នុងថ្ងៃទី២ ព្រាហ្មណ៍នោះ បានយកទ្រព្យ ២ កហាបណៈ ។ ហិរញ្ញិក ក៏បាន

អត់ទ្រាំយ៉ាងដូច្នេះដែរ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៣ ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានយកកហាបណៈ ១ ក្តាប់ដៃ ។ ហិរញ្ញិកក្រោធខឹង ហើយស្រែកច្រាប់ ៣ ដងថា “ខ្ញុំចាប់ចោរដែលប្លន់ទ្រព្យបានហើយ” ។ មនុស្សទាំងឡាយបាននាំគ្នាមកអំពីទីនុ៎ះផង ទីនេះផង ពោលថា “ឥឡូវនេះ អ្នកធ្វើដូចជាអ្នកមានសីល គ្រាប់ទៅហើយ អស់កាលជ័យរ” ដូច្នេះហើយ ក៏ឲ្យការប្រហារ២-៣ ដង ចងហើយបានសម្តែងដល់ព្រះរាជាហើយ ។ ព្រះរាជាទ្រង់មានព្រះវិប្បដិសារី ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា “នែព្រាហ្មណ៍ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបអ្នកធ្វើកម្មនៃបុគ្គលអ្នកទ្រុស្តសីល យ៉ាងដូច្នេះ ? ” ហើយទ្រង់ត្រាស់បញ្ជាថា “អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ, ចូរធ្វើរាជអាជ្ញាដល់ព្រាហ្មណ៍នោះចុះ” ព្រាហ្មណ៍បានក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះមហារាជ ទូលព្រះបង្គំមិនមែនជាចោរទេ, តាមពិត ទូលព្រះបង្គំបានធ្វើហើយយ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុនេះ” ដូច្នេះ ហើយក្រាបទូលថា ឥឡូវនេះ ទូលព្រះបង្គំបានដឹងហើយ ដោយច្បាស់លាស់ថា ព្រះអង្គទ្រង់អាស្រ័យសីលប៉ុណ្ណោះ ទើបទ្រង់ធ្វើសេចក្តីរាប់អាន ដល់ទូលព្រះបង្គំ, មិនមែន ទ្រង់អាស្រ័យជាតិជាដើមធ្វើឡើយ ហើយបានក្រាបទូលថា “ពិតមែនដូច្នោះ ឥឡូវព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់បញ្ជា

ឲ្យធ្វើអាជ្ញាដល់ទូលព្រះបង្គំ, ដោយហេតុនេះ ទូលព្រះបង្គំនោះ ទើបដល់នូវការសន្និដ្ឋានថា ក្នុងលោកនេះ សីលប៉ុណ្ណោះ ប្រសើរបំផុត, សីលជាប្រធាន ដូច្នេះ, មួយទៀត ទូលព្រះបង្គំ កាលធ្វើកម្មដែលសមគួរ ដល់សីលនេះ ស្ថិតនៅក្នុងផ្ទះ បរិភោគនូវកិលេសទាំងឡាយ នឹងមិនអាចដើម្បីធ្វើបានឡើយ ដូច្នេះហើយ ក្រាបទូលសុំព្រះរាជាអនុញ្ញាតថា ក្នុងថ្ងៃនេះឯង ទូលព្រះបង្គំនឹងបួស ក្នុងសំណាក់នៃព្រះសាស្តា, បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជទាននូវបព្វជ្ជា ដល់ទូលព្រះបង្គំផង ដូច្នេះហើយ ក៏បានទៅកាន់វត្តជេតពនសូមបព្វជ្ជានឹងព្រះសាស្តា បានហើយនូវបព្វជ្ជានិងឧបសម្បទា មិនលះបង់កម្មដ្ឋានហើយ ចម្រើនវិបស្សនា បានសម្រេចហើយនូវព្រះអរហត្ត ។ ក៏ការវាយ ហើយចងនូវព្រាហ្មណ៍នោះឯណា, ការវាយហើយចងនោះ បណ្ឌិតគប្បីឃើញថា “ជាផលនៃអទិន្នាទាន” ។

(រឿងព្រាហ្មណ៍មកហើយក្នុងអដ្ឋកថា សីលវិមំសជាតក ក្នុងនវម នៃឯកនិបាត) ។

៣.តាវតាមយៈ

ក្នុងអដ្ឋកថា-បរមត្ថទីបនី ថា : ***ចេតនា*** *របស់អ្នកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវ ចក្ខុ សោតៈ ឃានៈ ជិវ្ហា កាយ មនៈ ដោយភាព(ជារបស់)មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ដោយវិបស្សនាមគ្គ ដែលពោលហើយ ក្នុងបដិសម្ភិទា ១ ចេតនារបស់អ្នកពិចារណាឃើញច្បាស់នូវរូបទាំងឡាយ ។ល។ ធម៌ទាំងឡាយ, ចក្ខុវិញ្ញាណ ។ល។ មនោវិញ្ញាណ ។ ចក្ខុសម្ផស្ស ។ល។ មនោសម្ផស្ស, ចក្ខុសម្ផស្សជា វេទនា ។ល។ មនោ-សម្ផស្សជា វេទនា ។ រូបសញ្ញា ។ល។ ធម្មសញ្ញា ។ (និង) ជរាមរណៈ ដោយជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ១ ឈានចេតនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយក្នុងអារម្មណ៍ ៣៨ ប្រការ មានបឋវីកសិណជាដើម ១ ចេតនាដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយដោយអំណាចនៃការសន្សំ (បរិចួយ) និងមនសិការជាដើម ដែលមិនមានទោស ១ យ៉ាងណា អ្នកញ៉ាំងចេតនាទាំងអស់នោះ ឲ្យចម្រើនដោយបុញ្ញកិរិយាវត្ថុនេះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ដែលសម្រេចដោយការនាតាមន័យដែលពោលហើយដូច្នេះឯង ។*

(ម្យ៉ាងទៀត) ការឲ្យ (ទាន) ដោយផ្តើមតាំងការពិចារណា (នាមរូប) ដោយការអស់ទៅ ដោយការសូន្យទៅ ដោយកម្ម បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ជា**ភាវនាមយៈ** ។

ក្នុងបរមត្ថជោតិក ថា : **ភាវនា** សម្តែងវចនត្ថៈថា ៖

"កុសលធម្មេ ភាវេតិ ឧប្បាទេតិ វឌ្ឍតីតិ = ភាវនា" ធម្មជាតិណា ធ្វើឲ្យកុសលដែលប្រសើរកើតឡើង ជាគ្រាដំបូង ហើយធ្វើឲ្យចម្រើនឡើង ដូច្នេះ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថា **ភាវនា** បានដល់ មហាកុសលចិត្តប្បាទ ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងការចម្រើនសមថភាវនានិងវិបស្សនាភាវនា ដែលនៅជាបរិកម្មភាវនា និង ឧបចារភាវនា ។

ក្នុងវចនត្ថៈ នេះ ចែកជា ២ ផ្នែក គឺ ៖

កុសលធម្មេ ភាវេតិ ឧប្បាទេតិ រមែងធ្វើកុសលដែលប្រសើរកើតឡើងគ្រាដំបូង ១ ផ្នែក,

កុសលធម្មេ ភាវេតិ វឌ្ឍតិ រមែងធ្វើកុសលដែលប្រសើរកើតឡើងច្រើនទូទៅក្រៃលែងឡើងៗ ១ ផ្នែក ។

វចនត្ថៈ ទាំង២ផ្នែកនេះ ផ្នែកទី១ សំដៅដល់កុសល-ចិត្តប្បាទ ដែលកើតឡើងគ្រាដំបូងនៃការបដិបត្តិ, ផ្នែកទី២

សំដៅដល់ កុសលចិត្តុប្បាទដែលកើតឡើងជាប់តគ្នាក្នុងគ្រាក្រោយនៃការបដិបត្តិ ដែលនៅមិនទាន់ចូលដល់អប្បនា ។

មួយទៀត ពាក្យថា **ភាវនា** ក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុនោះ លោកសម្តែងដល់រឿងមហាកុសល ដូច្នោះ អង្គធម៌ទើបបានដល់ មហាកុសលតែម្យ៉ាង ចំណែកពាក្យថា **ភាវនា** ក្នុងកម្មដ្ឋានសង្គហ: បរិច្ចេទទី ៩ នោះ លោកសម្តែងដល់រឿងសមថ: និង វិបស្សនា ដូច្នោះ អង្គធម៌ទើបបានដល់លោកិយនិងលោកុត្តរ: កុសលទាំងអស់តាមសមគួរ ដូច្នោះ ដីកាចារ្យទើបពោលទុកថា ការសិក្សារៀនសូត្រ ព្រះធម៌វិន័យ ការអប់រំ ការនឹកគិត ពិចារណា គិតជញ្ជឹងក្នុងគោលធម៌ផ្សងៗក្តី ការរៀន ការអប់រំ វិជ្ជាផ្សងៗ ដែលមិនមានទោសទាំងនេះក្តី សុទ្ធសឹងតែជាភាវនា ដែលជាចំណែកបុញ្ញកិរិយា-វត្ថុទាំងអស់ ។

លក្ខណៈជាដើមរបស់ភាវនាកុសល

១-កុសលវឌ្ឍាបនលក្ខណា មានការធ្វើឲ្យកុសលចម្រើនឡើង ជាលក្ខណ:

២-អកុសលបហានរសា មានការលះបង់អកុសលជាកិច្ច

៣-សត្តាចារោក្កមនបច្ចុប្បដ្ឋានា មានការចូលកាន់ផ្លូវ
បដិបត្តិ ដែលទាក់ទងជាមួយសតិរបស់នាមកាយ
រូបកាយ ជាអាការប្រាកដ

៤-យោនិសោមនសិការបទដ្ឋានា មានយោនិសោ-
មនសិការ គឺការពិចារណាដោយឧបាយ
ជាហេតុជិត ។

បដិក្ខេបធម៌ជាដើមរបស់ភាវនាកុសល

១-បដិក្ខេបធម្ម ធម៌ដែលត្រូវលះបង់ដោយភាវនា
បានដល់ មោហ:

២-អនុញ្ញាតធម្ម ធម៌ដែលបានទទួលអនុញ្ញាតអំពី
ភាវនាកុសលឲ្យកើត បានដល់ អមោហ:

៣-ឧប្បាទេតព្វធម្ម ធម៌ដែលភាវនាកុសលធ្វើឲ្យកើត
ឡើង បានដល់ អរហត្តមគ្ត អហរត្តផល
(ដោយឧក្កដ្ឋន័យ) ។

๕.អបចាយនមយៈ

ក្នុងបរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថា : ***បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ*** ដែលសម្រេចដោយអបចាយនៈ (ការគោរព) គប្បីជ្រាបដោយអំណាចនៃការឃើញកិក្ខុចាស់ជាង ហើយក្រោកទទួល ទទួលបាត្រនិងចីវរ ថ្វាយបង្គំ និងឲ្យផ្លូវជាដើម ។

នៅក្នុងបរមត្ថជោតិកៈ ***អបចាយន*** សម្តែងវចនត្ថៈថា ៖

"អបចាយន្តិ ឋតេនាតិ = អបចាយនំ" ជនទាំងឡាយ រមែងធ្វើការគោរព ឱនលំទោន ដោយកុសលចេតនាណា ដូច្នោះ កុសលចេតនាដែលជាហេតុនៃការគោរព ឱន-លំទោននោះ ឈ្មោះថា ***អបចាយនៈ*** បានដល់ ចេតនាក្នុងមហាកុសលចិត្ត អធិប្បាយថា កាលបានជួបមាតាបិតា ឃាយតា គោរព ឬក្រាបថ្វាយបង្គំ ឱនក្បាល ឬចូលទៅ ទទួលវត្ថុផ្សេងៗ ដោយការជួយកាន់ ឬជួយទទួលរបស់មកពីលោកដែលជាការធ្វើទៅដោយសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃចិត្ត មិនបានប្រាថ្នាឬសង្ឃឹមយ៉ាងណា ក្នុងលាភ យស សក្ការៈ ទាំងនេះសុទ្ធតែជាអបចាយនៈទាំងអស់, ប្រសិនបើថា ការធ្វើនេះ មានសេចក្តីសង្ឃឹម ថានឹងបានលាភ យស សក្ការៈហើយ ការធ្វើយ៉ាង

នេះនោះ មិនមែនជាអបចាយនៈ ដោយពិត តែជាអបចាយនៈដែលលាយដោយមាយាសាឋេយ្យ ។

អបចាយនៈមាន ២ យ៉ាង

១-សាមញ្ញអបចាយនៈ

២-វិសេសអបចាយនៈ ។

ក្នុង ២ យ៉ាងនេះ ការសម្តែងសេចក្តីគោរព ឱនលំទោន ចំពោះមាតាបិតា ឃាយតា គ្រូអាចារ្យ ដោយសេចក្តីរលឹកនឹកថា យើងមាននាទីដែលនឹងត្រូវធ្វើការគោរព ឱនលំទោន ចំពោះលោកទាំងនេះ ព្រោះលោកជាញាតិអ្នកធំ និងគ្រូអាចារ្យរបស់យើងដូច្នេះ បានឈ្មោះថា ***សាមញ្ញអបចាយនៈ*** *។*

*ការសម្តែងសេចក្តីគោរពឱនលំទោន ក្នុងព្រះរតនត្រ័យ ដោយការរលឹកនឹកដល់ព្រះគុណផ្សេងៗ មាន**អរហំ** ជាដើម ដោយអំណាចនៃមហាកុសលចិត្ត ដែលប្រកបដោយសទ្ធាបញ្ញា ដោយថ្លែងវាចាថា* ***ពុទ្ធំ សរណំ គច្ឆាមិ*** *ជាដើម ដូច្នេះ បានឈ្មោះថា* ***វិសេសអបចាយនៈ*** *។*

បុគ្គលដែលគួរគោរពឱនលំទោន ៣ ប្រភេទ

១-គុណវុឌ្ឍិបុគ្គល *ជាអ្នកចម្រើនដោយអំណាច នៃសីលគុណ សមាធិគុណ បញ្ញាគុណ*

២-វយវុឌ្ឍិបុគ្គល *ជាអ្នកចម្រើនដោយអំណាចនៃអាយុ*

៣-ជាតិវុឌ្ឍិបុគ្គល *ជាអ្នកចម្រើនដោយអំណាច នៃវង្សត្រកូល ។*

ក្នុងបណ្តាវុឌ្ឍិទាំង ៣ ប្រភេទនេះ ការគោរពឱនលំទោន ចំពោះគុណវុឌ្ឍិបុគ្គល និង វយវុឌ្ឍិបុគ្គល ទាំង ២ ប្រភេទ ប៉ុណ្ណោះ ទើបជាអបចាយនកុសលដោយពិតបាន, ចំណែក ការគោរព ឱនលំទោនចំពោះជាតិវុឌ្ឍិបុគ្គលនោះ បើប្រព្រឹត្ត ទៅដោយអំណាចនៃលោភចិត្តុប្បាទ ទោសចិត្តុប្បាទ មោហ-ចិត្តុប្បាទ ក៏មិនជាកុសល យ៉ាងណា បើប្រព្រឹត្តទៅដោយ អំណាចនៃមហាកុសលចិត្តុប្បាទ ក៏ជាអបចាយនកុសល ដោយអនុលោមប៉ុណ្ណោះ ព្រោះជាការបដិបត្តិដោយមារយាទ ដែលល្អស្អាត តាមប្រវេណីនិយមទួទៅ ។

វុឌ្ឍិទាំង ៣ ប្រភេទនេះ បុគ្គលខ្លះ ក៏ជាអ្នកចម្រើនគ្រប់ ទាំង ៣ ប្រភេទ បានដល់ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ជាដើម,

បុគ្គលខ្លះ ក៏មានត្រឹមតែ ២ ប្រភេទ គឺ គុណវុឌ្ឍិ និងវយវុឌ្ឍិ បានដល់ ព្រះអរិយសង្ឃ អ្នកធំ ដែលមកអំពីត្រកូលសាមញ្ញ ឬ គុណវុឌ្ឍិ និង ជាតិវុឌ្ឍិ បានដល់ ព្រះរាហុលជាដើម ឬ វយវុឌ្ឍិ និង ជាតិវុឌ្ឍិ បានដល់ ព្រះបាទសុប្បពុទ្ធជាដើម, បុគ្គលខ្លះ ក៏ជាអ្នកធំណាមួយក្នុងវុឌ្ឍិ ៣ ប្រភេទនោះ ។

មួយទៀត អ្នកដែលជាគុណវុឌ្ឍិបុគ្គលដែលមានសីល សមាធិ បញ្ញា បើបានជួបជាមួយគ្នានឹងអ្នកដែលជាវយវុឌ្ឍិ-បុគ្គល ដែលមានអាយុច្រើនជាងខ្លួន ឬ ជាតិវុឌ្ឍិបុគ្គលដែលមានត្រកូលខ្ពស់ជាង ឬ តំណែងខ្ពស់ជាងយ៉ាងណាមួយ ឬ ទាំង ២ យ៉ាងហើយ ក៏មិនត្រូវធ្វើការគោរពដោយការក្រាប-ថ្វាយបង្គំ ត្រឹមតែសំពះក៏ល្មម សូម្បីថា អ្នកនោះជាបិតា មាតា យាយ តា គ្រូអាចារ្យ ក៏ដោយ បើលោកទាំងនោះ ជាមិច្ឆា-ទិដ្ឋិបុគ្គល មាននត្ថិកទិដ្ឋិជាដើម ទាំងសេចក្តីប្រព្រឹត្តិ ក៏អាក្រក់ជួរជាតិ ថោកទាបផងហើយ ក៏កាន់តែមិនចាំបាច់ត្រូវធ្វើការគោរពដោយការក្រាបថ្វាយបង្គំឡើយ យ៉ាងល្អបំផុតត្រឹមតែសំពះប៉ុណ្ណោះ ក៏ជាការប្រពៃ នេះព្រោះអ្នកដែលជាគុណវុឌ្ឍិ-បុគ្គលនោះ មានមុខដែលត្រូវគោរពចំពោះសីល សមាធិ

បញ្ញា ដែលមាននៅក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន ដែលជាគុណធម៌ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ល្អជាងលោក ហេតុនោះ ទើបមិនគួរនឹងធ្វើការក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រោះប្រសិនបើលោកទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរចំពោះការក្រាបថ្វាយបង្គំ គ្រានោះផងហើយ ក៏នឹងកើតទោសដល់លោកទាំងក្នុងភពនេះ និងភពខាងមុខ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមគោល(ច្បាប់) របស់ធម្មជាតិ សេចក្តីនេះបានមានប្រាកដច្បាស់ក្នុងរឿងចន្ទកុមារ ថា ក្នុងខណៈដែលព្រះ-ពោធិសត្វ ទ្រង់បានជួបជាមួយព្រះរាជបិតា នៅខាងក្រៅក្រុង ដោយបិតាព្រះអង្គ ត្រូវប្រជាជនធ្វើការនិរទេស ឲ្យចេញទៅនោះ ព្រះពោធិសត្វ ទ្រង់មិនបានធ្វើការក្រាបថ្វាយបង្គំ យ៉ាងណា ត្រឹមតែទ្រង់ធ្វើអញ្ជលី ព្រមជាមួយនឹងថ្លែងព្រះវាចាថា “**ចិរំ ជីវ សាមិ** : សូមព្រះអង្គ ចូរទ្រង់មានព្រះជន្មយឺនយូរ” ដោយអាការៈត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ។

សេចក្តីគោរពនិងមិនគោរព

ការៈនៃបុគ្គលដែលធ្ងន់ទាំងឡាយ ឈ្មោះថា **គារវៈ** បានដល់ កិរិយា ធ្វើឲ្យធ្ងន់ក្នុងបុគ្គលដែលខ្លួនគោរព មានមាតាបិតាទាំងឡាយជាដើមនោះ ។

ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងអដ្ឋកថា ទើបលោកពោលថា ៖

“កិរិយាធ្វើឲ្យច្រួន គឺភាពជាអ្នកមានសេចក្តីគោរពតាមសមគួរក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ព្រះសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត អាចារ្យ ឧបជ្ឈាយ៍ មាតា បិតា បងប្អូនប្រុស និងបងប្អូនស្រីជាដើម ដែលគួរដល់ការប្រកបដោយកិរិយាធ្វើឲ្យច្រួន ឈ្មោះថា សេចក្តីគោរព” ។ សេចក្តីគោរពនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ជាមង្គល” ព្រោះជាហេតុនៃ***ឥដ្ឋផល*** មានការបានទៅកាន់សុគតិភពជាដើម ។ ក៏ការៈនៃការមិនគោរពនោះ មិនមែនជាមង្គល គឺ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងហើយ ដោយការត្រាស់សម្តែងនូវការៈនៃសេចក្តីគោរពនោះ ជាមង្គល ។ មែនពិត សេចក្តីមិនគោរព គប្បីជ្រាបថា មិនមែនជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនៃ***អនិដ្ឋផល*** មានការទៅកាន់ទុគ្គតិជាដើម ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ត្រាស់សម្តែងធម៌ដល់សុភមាណព ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

ម្នាលមាណព ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករឹងត្អឹង មើលងាយ មិនសំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ មិនក្រោក

ទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល មិនឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ មិនឲ្យផ្លូវ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ មិនធ្វើសក្ការៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់សក្ការៈ មិនធ្វើសេចក្តីគោរពដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសេចក្តីគោរព មិនរាប់អានដល់បុគ្គលដែលគួររាប់អាន មិនបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះលុះទំលាយរាងកាយបន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក បើបុគ្គលនោះទំលាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរកទេ ទើបបានត្រឡប់មកកាន់កាពជាមនុស្សកើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានត្រកូលថោកទាប ។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលរឹងត្អឹង មើលងាយ មិនសំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ ។ល។ មិនបូជា ដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា នេះឈ្មោះថា បដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមានត្រកូលថោកទាប ។

ម្នាលមាណព មួយទៀត ស្ត្រីឬបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនរឹងត្អឹង មិនមើលងាយ សំពះបុគ្គលដែលគួរ

សំពះ ក្រោកទទួលបុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួល ឲ្យអាសនៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់អាសនៈ ឲ្យផ្លូវ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់ផ្លូវ ធ្វើសក្ការៈ ដល់បុគ្គលដែលគួរដល់សក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព ដល់បុគ្គលដែលគួរធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន ដល់បុគ្គលដែលគួររាប់អាន បូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា ។ ព្រោះអំពើនោះ ដែលខ្លួនបានបំពេញយ៉ាងនេះ បានកាន់ខ្ជាប់យ៉ាងនេះ បុគ្គលនោះ លុះទំលាយរាងកាយបន្ទាប់ពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក បើបុគ្គលនោះ ទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មិនទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោកទេ ទើបបានត្រឡប់មកកាន់ភាពជាមនុស្ស កើតក្នុងទីណាៗ រមែងជាអ្នកមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្នាលមាណព បុគ្គលដែលមិនរីងស្ងួត មិនមើលងាយគេ សំពះបុគ្គលដែលគួរសំពះ ។ល។ បូជា ដល់បុគ្គលដែលគួរបូជា នេះឈ្មោះថា បដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ។

និយ័ក្នុងអដ្ឋកថា ចូឡកម្មវិភង្គសូត្រនោះថា ៖

*បទថា **អភិវាទេតព្វំ** គឺ បុគ្គលដែលគួរដល់ការអភិវាទ បានដល់ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ឬព្រះអរិយសាវក ។ សូម្បី*

បុគ្គលដែលគួរក្រោកទទួលជាដើម ក៏នយនេះដូចគ្នាដែរ ។

បទថា សមត្តេន ដែលខ្ជូនបានបំពេញហើយ ។

បទថា សមាធិន្នេន គឺ ដែលខ្ជូនកាន់ខ្ជាប់ហើយ គឺ ពាល់ត្រូវហើយ ។ បទថា យធិធំ មានសេចក្តីថា កម្ម គឺ ភាព ជាអ្នកវឹងត្អឹង មានមានះក្រៃលែងនេះឯណា បដិបទានេះ ។

ដីកាចូឡកម្មវិភង្គសូត្រនោះថា ៖

បទថា សមត្តេន គឺ ដែលអាច បានដល់ ដែលមាន សមត្ថភាព ។ អធិប្បាយថា កម្មនោះ ជាកម្មដែលអាចដើម្បី នឹងឲ្យផល ដោយប្រការណា ព្រោះកម្មដែលខ្ជូនបានធ្វើ គឺ បានសន្សំទុកហើយ ដោយប្រការនោះ ។ ក៏កម្មប្រាកដដូច្នោះ ឈ្មោះថា មិនមានខ្ជះខាត ដោយកិច្ចរបស់ខ្ជូន ហេតុនោះ ទើបអដ្ឋកថាចារ្យពោលថា គឺ ខ្ជូនបំពេញហើយ ។

ក្នុងបទថា សមាធិន្នេន នេះ ការកាន់ខ្ជាប់ គឺ ការ ពាល់ត្រូវដោយតណ្ហា និង ទិដ្ឋិ ឈ្មោះថា ការសមាទាន ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យទើបពោលថា "ដែលខ្ជូន កាន់ខ្ជាប់ គឺ ដែលខ្ជូនពាល់ត្រូវហើយ ។

ឈ្មោះថា **បដិបទា** ព្រោះវិគ្រោះថា "ជាគ្រឿងធ្វើ ដំណើរទៅកាន់សុគតិ ឬ ទុគ្គតិ នៃបុគ្គល" បានដល់ កម្ម ។

បុគ្គលដែលមិនរឹងរូសដោយបទបាលីថា

អត្ថទ្ធតាសង្ខាតោ និវាតោ តុ យសាធិគុណាប្ប-ដិលាភ ហេតុតោ មង្គលំ : *បណ្ឌិតលោកពោលថា ចំណែកបុគ្គលប្រព្រឹត្តបន្ទាបខ្លួនពោលគឺ មិនរឹងរូស ជាហេតុ បានន្ទូវគុណនិងលាភ មានយសជាដើម ជាសេចក្តីចម្រើន ។*

គាថាសម្តែងអានិសង្សរបស់អបចាយន:

យេ វុឌ្ឍមបចាយន្តិ នរា ធម្មស្ស កោវិទា
ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច ចាសំសា សម្ឆរាយោ ច សុគ្គតឹ។

ពួកជនដែលឈ្លាសក្នុងធម៌ កោតក្រែងចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ រមែងបានសេចក្តីសរសើរ ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បានសុគតិក្នុង បរលោកផង ។

អភិវាទនសីលិស្ស និចុំ វុឌ្ឍាបចាយិនោ
ចត្តារោ ធម្មា វឌ្ឍន្តិ អាយុវណ្ណោ សុខំ ពលំ ។

ធម៌ គឺ ពរទាំងឡាយ ៤ ប្រការ គឺ អាយុ ១ ពណ៌សម្ឆុរកាយ ១ សេចក្តីសុខ ១ កំលាំង ១ រមែងចម្រើន

អស់កាលជានិច្ច ដល់អ្នកដែលមានសេចក្តីជិនកាយថ្វាយបង្គំ ដល់ព្រះរតនត្រ័យ ជាប្រក្រតី និងអ្នកដែលមានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ដល់អ្នកដែលមានសេចក្តីចម្រើនដោយគុណ មានសីលគុណជាដើម ឬ ដែលចម្រើនដោយវ័យ គឺ ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ ។

<u>អធិប្បាយអត្ថនៃគាថា</u>

បទថា **អភិវាទនសីលិស្ស** *គឺ អ្នកថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតីបានដល់ អ្នកខ្វល់ខ្វាយកិច្ចគឺ ការថ្វាយបង្គំរឿយៗ ។*

បទថា **វុឌ្ឍាបចាយិនោ** *សេចក្តីថា ដល់គ្រហស្ថអ្នកជិនលំទោន ឬអ្នកបូជាជានិច្ច ដោយការក្រាបថ្វាយបង្គំ សូម្បីក្នុងភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរបួសក្នុងថ្ងៃនោះ, ក៏ឬដល់បព្វជិតអ្នកជិនលំទោន ឬអ្នកបូជាជានិច្ច ដោយការក្រាបថ្វាយបង្គំក្នុងអ្នក(បួស)ចាស់ជាងដោយបព្វជ្ជា ឬដោយឧបសម្បទា (ឬ) ក្នុងអ្នកចម្រើនដោយគុណ ។*

ពីរបទថា **ចត្តារោ ធម្មា** *សេចក្តីថា កាលអាយុចម្រើនរស់នៅ, អាយុនោះ រមែងចម្រើនអស់កាលប៉ុនណា, ធម៌ទាំងឡាយសូម្បីក្រៅនេះ ក៏ចម្រើនអស់កាលប៉ុណ្ណោះដូចគ្នា ។*

ព្រោះថា អ្នកណាធ្វើកុសលដែលនៅអាយុ ៥០ ឆ្នាំ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ, អន្តរាយនៃជីវិតរបស់អ្នកនោះ ដល់កើតឡើងសូម្បីក្នុងកាលមានអាយុ ២៥ ឆ្នាំ; អន្តរាយនោះ រមែងរម្ងាប់ទៅបានដោយភាពជាអ្នកក្រាបថ្វាយបង្គំជាប្រក្រតី ។ អ្នកនោះ រមែងតាំងនៅបានរហូតដល់អស់អាយុតែម្តង ។ សូម្បីវណ្ណៈជាដើមរបស់អ្នកនោះ រមែងចម្រើនព្រមនឹងអាយុនោះឯង ។

ន័យសូម្បីក្រៃលែងជាងនេះ ក៏យ៉ាងនេះឯង ។

អនន្តរាយេន បវត្តសង្ខាយុនោ វឌ្ឍនំ នាម ឧត្តិ ។ ក៏ឈ្មោះថា ការចម្រើននៃអាយុ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយមិនមានអន្តរាយ មិនមានទេ ។

៥.វេយ្យាវច្ចមយៈ

ក្នុងបរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថា : *បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ដែលប្រកបព្រមដោយការខ្វល់ខ្វាយ គប្បីជ្រាបដោយអំណាចនៃការធ្វើវត្តបដិបត្តិ ដល់កិក្ខុចាស់ជាង ដោយអំណាចនៃការដែលឃើញកិក្ខុចូលទៅក្នុងស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ទទួលបាត្រ (របស់លោក) ហើយ បញ្ចុះកិក្ខា សូម្បីក្នុងស្រុកឲ្យរៀបរយនាំចូលទៅថ្វាយ និងដោយអំណាចនៃការប្រញាប់នាំយកបាត្រមកឲ្យជាដើម ដោយបានឮ (ពាក្យបង្គាប់)ថា ចូរទៅនាំយកបាត្ររបស់កិក្ខុទាំងឡាយមក ដូច្នេះ ។*

<u>ក្នុងបរមត្ថជោតិកៈ</u> វេយ្យាវច្ច សម្តែងវចនត្ថៈថា ៖

វិសេសេន អាវរន្តិ ឧស្សុក្កំ អាបជ្ជន្តីតិ ពយាវដា ពយាវដស្ស កម្មំ វេយ្យាវច្ចំ : *បុគ្គលពួកណាមានសេចក្តីព្យាយាមជាពិសេស ពោលគឺ ចូលដល់ភាពជាអ្នកកង្វល់ចិត្ត យកចិត្តទុកដាក់ ដូច្នេះ បុគ្គលទាំងនោះឈ្មោះថា* ***ព្យាវដៈ*** *បានដល់ អ្នកចាត់ការ ឬអ្នកជួយឈឺឆ្អាលក្នុងកិច្ចការផ្សេងៗ ការធ្វើរបស់បុគ្គលដែលមានសេចក្តី*

ខ្ជល់ខ្ជាយ យកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេស ឈ្មោះថា **វេយ្យាវច្ចៈ** បានដល់ ការជួយឈឺឆ្អាលក្នុងកិច្ចការដែលទាក់ទងនឹង**បរិយត្តិ បដិបត្តិ ការបរិច្ចាគទាន ការឈឺថ្ពាត់ មិនសប្បាយ ការជួយជួសជុល (សេនាសនៈ) ដូចដើមវិញ សម្អាតវត្តអារាម បូជនីយដ្ឋាន** ជាដើម ។

តាមវចនត្ថនេះ សម្តែងដោយបុគ្គលាធិដ្ឋាន តែកាលនឹងសម្តែងដោយធម្មាធិដ្ឋានហើយ ក៏មានដូច្នេះ "តំ តំ កិច្ចករណោ ពយាវដស្ស ភាវោ វេយ្យាវច្ចំ : ធម៌ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យបុគ្គលមានសេចក្តីកង្វល់ យកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការធ្វើការងារគ្រប់យ៉ាង ឈ្មោះថា **វេយ្យាវច្ចៈ** បានដល់ចេតនាដែលនៅក្នុងមហាកុសលចិត្តុប្បាទ ដែលធ្វើឲ្យបុគ្គលមានសេចក្តីព្យាយាម ខ្ជល់ខ្ជាយ យកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការធ្វើការងារគ្រប់យ៉ាង ។

មួយទៀត ការជួយឈឺឆ្អាលធ្វើការងារផ្សេងៗ ដែលមិនមានទោសរបស់មាតាបិតា គ្រូ អាចារ្យ ញាតិ បងប្អូន

មិត្រភក្តិ ដូចជាបុត្រធីតា ជួយមើលទ្រព្យសម្បត្តិ មាសប្រាក់ រហូតការងារគ្រប់យ៉ាង មិនឲ្យលោកកង្វល់ចិត្តជាដើម ដូច្នេះ សូម្បីបើថា ជាការងារផ្ទូវលោកក៏ពិត តែក៏ចាត់ជាវេយ្យា-វច្ចកុសលទាំងអស់ ។

បុព្វកម្មរបស់ខ្ចត្តរមាណព

ក្នុងបាយាសិរាជញ្ញសូត្រ : ចំណែកខាងខត្តរមាណព ជាអ្នកចាត់ចែង ក្នុងទានរបស់ស្តេចបាយាសិរាជញ្ញៈនុ៉ះ បានឲ្យ ទានដោយគោរព ឲ្យទានដោយដៃខ្ជួនឯង ឲ្យទានដោយផ្ចិតផ្ចង់ ឲ្យទានដោយមិនបានបោះឲ្យ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពី មរណៈទៅ ក៏បានទៅកើតក្នុងឋានសុគតិសួគ៌ទេវលោក ជាមួយ នឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិង្ស ។

បញ្ជាក់ថា **ខត្តរមាណព** នេះ ជាអ្នកខ្ចល់ខ្ចាយ ក្នុងទាន របស់ស្តេចបាយាសិរាជញ្ញៈនុ៉ះប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងអដ្ឋកថា ប្រាប់ថា **ខត្តរមាណព** នោះ ឲ្យទានសូម្បីជាវត្ថុរបស់អ្នកដទៃ ក៏(ឲ្យទាន) ដោយគោរព ។

បុព្វកម្មរបស់ព្រះរាជាចណ្ឌបជ្ជោត

ក៏ព្រះរាជា មានពាហនៈទាំង ៥ គឺ ៖

ជើរញី ១ ឈ្មោះ **ភទ្ទវតី** ទៅបានមួយថ្ងៃ ៥០ យោជន៍ ។ ទាសឈ្មោះថា **កាកៈ** ទៅបាន ៦០ យោជន៍ ។ សេះ ២ គឺ សេះ**ចលកដ្ឋិ** និង **មុញ្ជកេសិ** ទៅបាន ១០០ យោជន៍ ។ **ជីរនាឡាគីរី** ទៅបាន ១២០ យោជន៍ (ក្នុងមួយថ្ងៃ) ។

បានឮមកថា ព្រះរាជាព្រះអង្គនោះ ក្នុងកាលព្រះពុទ្ធមិនទាន់បានទ្រង់ឧប្បត្តិឡើង បានជាអ្នកនៅបម្រើរបស់ឥស្សរ-ជនម្នាក់ ។ តមកថ្ងៃមួយ កាលឥស្សរជននោះ ទៅក្រៅព្រះនគរ ឆ្លងទឹកហើយមក, ព្រះបច្ចេកពុទ្ធអង្គមួយ ចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ដើម្បីបិណ្ឌបាត មិនបានកិក្ខាឡើយត្រឹមតែមួយដុំ ព្រោះអ្នកក្រុងទាំងអស់ត្រូវមារបណ្តាលចិត្ត មានបាត្រតាមដែលលាងទុកហើយ (ទទេ) ចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ មារចូលទៅរកព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ ដោយកេរដែលមិនមានអ្នកណាស្គាល់ហើយ សួរលោកក្នុងខណៈដែលលោក(មក)ដល់ទ្វារព្រះនគរថា “លោកម្ចាស់ លោកបានអ្វីៗ ខ្លះទេ” ? ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ឆ្លើយថា “ក៏អ្នកឯង

ធ្វើអាការគឺ ដែលមិនបានដល់យើងហើយមិនមែនឬ” ? ។ បើដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់ត្រឡប់ចូលទៅទៀតចុះ, គ្រានេះ ខ្ញុំនឹងមិនធ្វើ ។

ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ : យើងនឹងមិនត្រឡប់ទៅវិញទៀតទេ ។

ក៏បើព្រះបច្ចេកពុទ្ធនោះ គប្បីត្រឡប់ទៅសោត មារនោះ នឹងគប្បីជ្រែកចូលក្នុងសរីរៈរបស់អ្នកក្រុងទាំងអស់ ហើយទះដៃ ធ្វើការសើចចំអកទៀត, កាលព្រះបច្ចេកពុទ្ធមិនត្រឡប់ មារក៏ បាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ។ ខណៈនោះ ឥស្សរជននោះលួមឃើញ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដែលមកនៅដោយទាំងបាត្រតាមដែលលាងទុក (ទទេ) ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំ ហើយសួរថា “លោកម្ចាស់ លោក បានអ្វីៗ ខ្លះទេ” ? លោកឆ្លើយថា “អ្នកមានអាយុ អាត្មាត្រាច់ ទៅហើយ ចេញមកហើយ” ។ គេគិតថា “លោកម្ចាស់ មិនតប ពាក្យដែលយើងសួរ នឹងពោលពាក្យដទៃ, លោកគង់នឹងនៅ មិនទាន់បានអ្វីៗ” ។ ក្នុងវេលានោះ គាត់ក្រឡេកមើលបាត្រ របស់លោក ឃើញបាត្រទទេ ក៏ជាអ្នកភ្ញៀវក្លា តែមិនអាច ទទួលបាត្រ ព្រោះមិនទាន់ដឹងថា កត្តក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួនសម្រេច

ហើយ ឬមិនទាន់សម្រេច ទើបពោលថា “លោកម្ចាស់ សូម លោកម្ចាស់ ចូរនៅចាំបន្តិច” ដូច្នេះហើយ ក៏ទៅកាន់ផ្ទះដោយ រហ័ស សួរថា “ភត្តសម្រាប់យើងសម្រេចហើយឬ”? កាលអ្នក បម្រើឆ្លើយថា “សម្រេចហើយ” ទើបពោលនឹងអ្នកបម្រើនោះ ថា “បា អ្នកជនៃដែលមានសេចក្តីរហ័សដែលបរិបូណ៌ជាងអ្នក មិនមាន, ដោយការស្ទុះទៅដ៏រហ័ស អ្នកឯងចូលទៅដល់ លោកម្ចាស់នោះ ពោលថា “លោកម្ចាស់ សូមលោកចូរឲ្យបាត្រ, ហើយទទួលបាត្រមកដោយរហ័ស” ។ គេស្ទុះទៅដោយពាក្យ បង្គាប់តែមួយប៉ុណ្ណោះ ទទួលបាត្រនាំមកហើយ ។ សូម្បី ឥស្សរជន ធ្វើបាត្រឲ្យពេញដោយកោជនរបស់ខ្លួន ហើយពោល ថា “អ្នកចូរប្រញាប់ទៅ ថ្វាយបាត្រនេះដល់លោកម្ចាស់ យើង នឹងឲ្យចំណែកបុណ្យ អំពីទាននេះ ដល់អ្នកឯង” ។ គេទទួល បាត្រនោះ ហើយទៅដោយលឿន(រហ័ស) ថ្វាយបាត្រដល់ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ថ្វាយបង្គំដោយបញ្ចង្គប្រតិស្ឋាន ហើយពោលថា “លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន វេលាចូលទៅជិតហើយ, ខ្ញុំទៅនិងមក ដោយការស្ទុះទៅដ៏រហ័សក្រៃលែង, ដោយផលនៃការស្ទុះទៅ

របស់ខ្ញុំនេះ សូមពាហនៈទាំងឡាយ ៥ ដែលអាចនឹងទៅបាន ៥០ យោជន៍ ៦០ យោជន៍ ១០០ យោជន៍ ១២០ យោជន៍ ចូរកើតឡើងដល់ខ្ញុំ, មួយទៀត រាងកាយរបស់ខ្ញុំដែលមកនិងទៅ ត្រូវពន្ធីនៃព្រះអាទិត្យជុតរោលហើយ, ដោយផលនៃការដែល រាងកាយត្រូវពន្ធីនៃព្រះអាទិត្យជុតរោលនោះរបស់ខ្ញុំ សូមអាជ្ញា របស់ខ្ញុំ ចូរផ្សាយទៅដូចនឹងពន្ធីនៃព្រះអាទិត្យ ក្នុងទីដែលកើត ហើយនិងកើតហើយ; ចំណែកបុណ្យក្នុងព្រោះបិណ្ឌបាតនេះ ដែលអ្នកជាម្ចាស់(ឥស្សរជន) ឲ្យហើយដល់ខ្ញុំ, ដោយផលដែល ហូរចេញនៃចំណែកបុណ្យនោះ សូមខ្ញុំចូរជាអ្នកមានចំណែក នៃធម៌ដែលលោកម្ចាស់ឃើញហើយ” ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធពោលថា “សូមសេចក្តីប្រាថ្នាដែលអ្នកតាំងទុកនេះ ចូរសម្រេច” ហើយ បានធ្វើអនុមោទនាថា ៖

ឥច្ឆិតំ បត្ថិតំ តុយ្ហំ សព្ពមេវ សមិជ្ឈតុ
សព្ពេ បូរេន្តុ សង្កប្បា ចន្ទោ បន្នរសោ យថា ។
ឥច្ឆិតំ បត្ថិតំ តុយ្ហំ ខិប្បមេវ សមិជ្ឈតុ
សព្ពេ បូរេន្តុ សង្កប្បា មណិជោតិរសោ យថា ។

វត្តុដែលត្រូវការហើយ ប្រាថ្នាហើយ ចូរសម្រេចដល់អ្នក ឲ្យបានឆាប់រហ័ស, សូមសេចក្តីត្រិះរិះទាំងពួង ចូរពេញដូចព្រះចន្ទ្រ ក្នុងថ្ងៃ ១៥ កើត ។ វត្តុដែលត្រូវការហើយ ប្រាថ្នាហើយ ចូរសម្រេចដល់អ្នកឲ្យបានឆាប់រហ័ស, សូមតម្រិះត្រូវទាំងពួង ចូរពេញដល់អ្នក ដូចកែវមណី ឈ្មោះថា ជោតិរសៈ ។

បានឮថា គាថា ២ នេះឯង ឈ្មោះថា គាថាអនុមោទនា របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ។ រតនៈគឺកែវមណី ដែលឲ្យវត្តុដែលប្រាថ្នាទាំងពួង ហៅថា “កែវមណីជោតិរស” ក្នុងគាថានោះ ។ នេះជាបុព្វចរិតនៃបុរសទទួលប្រើនោះ ។ គេបានជាព្រះបាទចណ្ឌបជ្ជោត ក្នុងឥឡូវនេះ ។ និងដោយផលដែលហូរចេញនៃកម្មនោះ ពាហនៈទាំង ៥ នេះ ទើបកើតឡើង ។

๖.បត្តិទានមយៈ

បត្តិទាន *សម្តែងវចនត្ថថា "បត្តញ្ញាតិ បត្តិ បត្តិយា ទានំ បត្តិទានំ" ធម្មជាតិណា ដែលអ្នកធ្វើបានដល់ហើយ ដូច្នោះ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះថា* ***បត្តិ*** *បានដល់ ទាន សីល ភាវនា ដែលកើតឡើងហើយ ក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន ការឲ្យ ចំណែកបុណ្យដែលខ្លួនបានមក ឈ្មោះថា* ***បត្តិទាន*** *បានដល់ ការឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យឲ្យដល់មាតាបិតា គ្រូអាចារ្យ ញាតិ បង ប្អូន រហូតសព្វសត្វទាំងពួងដែលស្លាប់ទៅហើយ ។*

*តាមវចនត្ថនេះ ជាការសម្តែងដោយបុគ្គលាធិដ្ឋាន តែ កាលនឹងសម្តែងដោយធម្មាធិដ្ឋានហើយ ក៏មានដូច្នេះ "**បត្តី ទទន្តិ ឯតេនាតិ បត្តិទានំ** : អ្នកចិត្តបុណ្យទាំងឡាយ រមែងឲ្យចំណែកបុណ្យ ដែលខ្លួនបានមក ដល់អ្នកដែល រំលាងខន្ធស្លាប់ទៅកាន់បរលោកហើយ ឬអ្នកដែលនៅមាន ជីវិតរស់នៅ ដោយធម្មជាតិនោះ ដូច្នោះ ធម្មជាតិ ដែលជា ហេតុនៃការឲ្យនោះ ឈ្មោះថា* ***បត្តិទាន*** *បានដល់ ចេតនា*

ដែលនៅក្នុងមហាកុសលចិត្តប្បាទ ដែលកើតឡើង ក្នុងខណៈដែលតាំងចិត្តឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យ ។

សួរថា ការឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យ ឲ្យដល់បុគ្គលដទៃដូច្នោះហើយ បុណ្យនោះនឹងកាត់បន្ថយចុះទៅឬទេ ?

ឆ្លើយថា មិនកាត់បន្ថយចុះឡើយ មានតែបង្កើនឡើងចម្រើនឡើងទៀត ដូច្នោះ ក៏ព្រោះថា ការឲ្យទូវបុណ្យនោះផ្សេងពីការឲ្យវត្ថុទាំងឡាយមានបាយជាដើម ។ ដែលពោលថា មានតែនឹងបង្កើនឡើង ចម្រើនឡើងទៅនោះ ពាក្យនេះ មានសេចក្តីឧបមាដូចជាការអុចទៀនបន្ថែមឡើង គឺបុគ្គលដុចទៀនទុក ១ ដើម សូម្បីបើថា នាំទៀនដទៃៗមកអុចតមានចំនួនច្រើនរយ ច្រើនពាន់ដើមក៏ដោយ ពន្លឺភ្លឺច្បាស់ដែលមាននៅក្នុងទីនោះជាមួយទៀនដើមដំបូង ក៏មិនបានអស់ទៅដោយប្រការណា មានតែបានទទួលពន្លឺភ្លឺច្បាស់បន្ថែមឡើងពីពន្លឺទៀនទាំងនោះជាទេគុណ យ៉ាងណា ការឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យឲ្យដល់បុគ្គលដទៃ ក៏រមែងជួយធ្វើឲ្យកុសលដែលខ្លួន

បានមក មានអំណាចច្រើនក្រៃលែងៗឡើងទៅគ្រប់កាល ដែលធ្វើការឧទ្ទិសឲ្យ ដូច្នោះ ។

ម៉្យាងទៀត ការចែកបុណ្យកុសលឲ្យដល់អ្នកដទៃ គឺជាការប្រដៅចិត្តមួយផ្នែក ដើម្បីកុំឲ្យចិត្តគិតបានអ្វីៗ តែខ្លួនឯង ត្រូវចេះបែងចែករបស់ប្រសើរឲ្យអ្នកដទៃ ទូន្មានចិត្តឲ្យចេះអើពើក្នុងអំពើល្អ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ការជូនបុណ្យ គឺជូនដោយចិត្តមេត្តា ដោយចិត្តទន់ភ្លន់ ជូនដើម្បីឲ្យអ្នកដទៃបានបុណ្យពិតៗ ព្រោះអនុមោទនា ។

៧.បត្តានុមោទនាមយៈ

ក្នុងអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី ថា : *បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ គឺការអនុមោទនា(បុណ្យ) គប្បីជ្រាបដោយអំណាចនៃការអនុ-មោទនាចំណែកបុណ្យ ដែលអ្នកដទៃឲ្យហើយ ឬបុណ្យដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយទាំងអស់ថា* ***សាធុ*** *(ល្អហើយ) ។*

បរមត្ថជោតិក: ***បត្តានុមោទនា*** *សម្តែងវចនត្ថៈថា ៖*

"បត្តិយា អនុមោទនំ = បត្តានុមោទនំ" ការយើញឃ្លា ធ្វើតាមឬទទួលត្រេកអរតាម ដោយសេចក្តីពេញចិត្តនូវចំណែកបុណ្យ ដែលគេឧទ្ទិសមកឲ្យ ឈ្មោះថា ***បត្តានុមោទនៈ*** *បានដល់ ការត្រេកអរទទួលចំណែកបុណ្យដែលគេឧទ្ទិសមកឲ្យ ។*

ពាក្យថា ***"បត្តិ"*** *ក្នុងបត្តិទាននោះ ជាទាន សីល ភាវនា ដែលខ្លួនព្យាយាមកសាងឲ្យកើតឡើងហើយ ឧទ្ទិសឲ្យដល់បុគ្គលដទៃ, ចំណែកពាក្យថា* ***"បត្តិ"*** *នៅក្នុងបត្តានុមោទនានោះ បានដល់ កុសលដែលគេឧទ្ទិសឲ្យនោះ បានមកដល់ខ្លួនហើយ ដោយផ្លូវវាចានិងអក្សរ ដូច្នោះ ទើបសម្តែងវចនត្ថៈ នៃយមួយទៀតថា "ទាបីយតីតិ បត្តិ" កុសលដែលអ្នកដទៃ*

គប្បីឧទ្ទិសឲ្យ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា **បត្តិ**, "**បត្តិ អនុមោទន្តិ សាធុការំ ទទន្តិ ឯតេនាតិ បត្តានុមោទនំ**" *ជនទាំង ឮយ រមែងត្រេកអរនូវបុណ្យកុសលដែលគេឧទ្ទិសមកឲ្យ ដោយការថ្លែងវាចាថា* ***សាធុ*** *ដោយចេតនានោះ ដូច្នោះ ចេតនានោះ ឈ្មោះថា* ***បត្តានុមោទនៈ*** *បានដល់ មហាកុសល-ចេតនា ដែលទាក់ទងជាមួយការអនុមោទនា ។*

កាលពិចារណា មើលតាមគោលវចនត្ថៈដែលសម្តែងហើយនេះ ក៏គប្បីឃើញបានថា ចេតនានៅក្នុងមហាកុសលសោមនស្សដួងណាមួយនោះពិតៗ ជាបត្តានុមោទនាកុសលយ៉ាងបរិបូរណ៍ ចំណែកចេតនានៅក្នុងមហាកុសលឧបេក្ខាដួងណាមួយនោះ ជាបត្តានុមោទនាកុសលមិនបរិបូរណ៍ ព្រោះថា ចិត្តក្នុងខណៈនោះ ខ្វះបីតិសោមនស្ស ចំពោះបុណ្យកុសលដែលគេឧទ្ទិសមកឲ្យ ត្រឹមតែធ្វើឲ្យថ្លែងវាចាថា ***សាធុ សាធុ*** *(ល្អហើយៗ) តាមភាសារបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ការអនុមោទនាដែលជាបត្តានុមោទនាកុសល យ៉ាងបរិបូរណ៍ ត្រូវមានចិត្តប្រកបដោយបីតិសោមនស្ស បើក្រៃលែងជា*

ញាណសម្បយុត្តសោមនស្សផងហើយ ក៏ជាបត្តានុនោទនា កុសលយ៉ាងល្អក្រៃលែង ។

ការអនុមោទនាបុណ្យដែលមិនឈ្មោះថា បត្តានុមោទនាដោយត្រង់

ការអនុមោទនាចំណែកបុណ្យ ដែលមិនឈ្មោះថា បត្តានុមោទនា ដោយត្រង់នោះ គឺកាលបានឃើញគេកំពុងធ្វើបុណ្យ គឺការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនា ឬបានឃើញពាក្យចារឹកឈ្មោះម្ចាស់របស់ ដែលជាប់នៅក្នុងវត្តដែលកសាងថ្វាយ(សង្ឃជាដើម) ក៏កើតបីតិសោមនស្សផង ដោយហេតុដែលគេមិនបានពោលប្រាប់ ឬឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យនោះឲ្យទេ ការដែលបីតិសោមនស្សចំពោះការងារដែលល្អរបស់បុគ្គលដទៃយ៉ាងនេះនោះ នឹងថ្លែងវាចាថា **សាធុៗ** ឬថា ល្អណាស់ ក៏ដោយ ឬមិនបានថ្លែងវាចាក៏ដោយ មិនបានឈ្មោះថា **បត្តានុមោទនា** ដោយត្រង់ ត្រឹមតែជាអនុលោមប៉ុណ្ណោះ, សម្រាប់ការអនុមោទនាចំណែកបុណ្យ ដែលបានឈ្មោះថា ជាបត្តានុមោទនាកុសលពិតនោះ បានដល់ បុណ្យកុសល ដែលអ្នកធ្វើបានព្យាយាមកសាងឡើង ហើយនាំមក

ពោលប្រាប់ ឬឧទ្ទិសឲ្យ ការអនុមោទនាចំណែកបុណ្យ ដែលម្ចាស់របស់ពោលប្រាប់ ឬឧទ្ទិសឲ្យ ដូច្នេះ ទើបបាន ឈ្មោះថា បត្តានុមោទនកុសល ដោយត្រង់ ។

ចំណែកបុណ្យដែលគេឧទ្ទិសឱ្យ ២ ប្រការ

១-ឧទ្ទិស្សកបត្តិ ចំណែកបុណ្យដែលគេឧទ្ទិសឲ្យដោយចំពោះ

២-អនុទ្ទិស្សកបត្តិ ចំណែកបុណ្យដែលគេឧទ្ទិសឲ្យមិនចំពោះ

ការចែកបទតាមបាលីវេយ្យាករណ៍ដូច្នេះ ៖

ឧទ្ទិស្ស + ឥក + បត្តិ = ឧទ្ទិស្សកបត្តិ ,

ឧទ្ទិស្ស = ការចំពោះ, ឥក = មាន, បត្តិ = កុសលដែលគេផ្សាយឲ្យ, កាលរួមបទទាំង ៣ នេះចូលគ្នា ហើយ ក៏ប្រែថា កុសលដែលគេផ្សាយឲ្យដោយមានការ ចំពោះ ។

ន + ឧទ្ទិស្ស + ឥក + បត្តិ = អនុទ្ទិស្សកបត្តិ ,

ន = មិន, ឧទ្ទិស្ស = ការចំពោះ, ឥក = មាន, បត្តិ = កុសលដែលគេផ្សាយឲ្យ, កាលរួមបទទាំង ៤ នេះ ចូលគ្នាហើយ ក៏ប្រែថា កុសលដែលគេផ្សាយឲ្យដោយមិន មានការចំពោះ ។

ការបែងចែកបុណ្យកុសលទាំង ២ ប្រការនេះ អ្នកដែលបានទទួលចំណែកបុណ្យប្រភេទដែលជាឧទ្ទិសវិកប្បត្តិ កាលបានថ្វែងវាចាថា សាធុៗ ហើយ ក៏បានទទួលផលមួយរំពេច ដូចជាពួកប្រេតដែលជាញាតិ របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ (តាំងតែអំពី ៩២ កប្បមុន) កាលព្រះបាទពិម្ពិសារ បានកសាងវត្តវេឡុវនារាម ថ្វាយចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះមហាករុណា មិនបានបែងចែកចំណែកបុណ្យ ដោយចំពោះឲ្យដល់ពួកប្រេតទាំងនោះឡើយ ត្រឹមតែទ្រង់ផ្សាយទៅ ដោយមិនចំពោះប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះពួកប្រេតទាំងនោះ ទើបបាននាំគ្នាបញ្ចេញសំឡេងស្រែកយំ សុំចំពោះព្រះមហាករុណា លុះព្រឹកស្អែកឡើង ព្រះមហាករុណា ក៏ប្រញាប់ស្តេចទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ក្រាបទូលសួរដល់រឿងដែលបានជួបប្រទះមកនោះ ចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

ព្រះអង្គទើបសម្តែងប្រាប់ថា ជាសំឡេងរបស់ប្រេតដែលជាញាតិ មកស្រែកសុំចំណែកបុណ្យ ព្រោះព្រះអង្គមិនបានឧទ្ទិសចំណែកបុណ្យទាំងពួង ដែលទ្រង់បំពេញឲ្យដល់គេដោយចំពោះឡើយ គេទាំងនោះ បានតាំងចិត្តរង់ចាំ

ដើម្បីនឹងបានទទួលចំណែកបុណ្យ អំពីព្រះអង្គ មកអស់រយៈពេលយូរលង់ហើយ ។ ដូច្នោះ ព្រះបាទពិម្ពិសារ ទើបទ្រង់បានចាត់ការធ្វើបុណ្យឡើងថ្មីទៀតជាគ្រាទី ២ ហើយ ទ្រង់បានចែកចំណែកបុណ្យនោះ ឲ្យដល់ប្រេតទាំងនោះ ដោយចំពោះចំណែកពួកប្រេតទាំងឡាយ កាលបានទទួលចំណែកបុណ្យពីព្រះបាទពិម្ពិសារ ដែលទ្រង់ចែកឲ្យដោយចំពោះហើយ ទើបនាំគ្នាបញ្ចេញវាចាថា **សាធុៗៗ** ផលបុណ្យ ក៏ប្រាកដកើតឡើងមួយរំពេច ដោយបានទទួលអាហារមកបរិភោគសម្រាលសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ដែលលំបាកមកអស់រយៈពេលជាយូរលង់ (ទើបតែបានបរិភោគក្នុងខណៈនោះឯង ។ នេះជាផលដែលបានទទួល ដោយប្រាកដជាក់ អំពីការបែងចែកចំណែកបុណ្យដោយចំពោះ ។

សម្រាប់អ្នកដែលបានទទួលចំណែកបុណ្យ ប្រភេទដែលជាអនុទ្ទិសកបត្តិនោះ មិនបានទទួលផលប្រាកដជាក់ក្នុងមួយរំពេច ដូចអ្នកដែលបានទទួលចំណែកបុណ្យ ប្រភេទឧទ្ទិសកបត្តិនោះទេ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អានិសង្សនៃការអនុមោទនា ចំណែកបុណ្យប្រភេទអនុទ្ទិសកបត្តិ របស់

ពួកប្រេតទាំងឡាយ ក៏មិនសាបសូន្យទៅទេ, ចំពោះការទទួលចំណែកបុណ្យប្រកេទដែលជាអនុទ្ទិសវិកបត្តិ វេលាណា វេលានោះ ការអនុមោទនាចំណែកបុណ្យប្រកេទដែលជាអនុទ្ទិសវិកបត្តិនេះ ក៏ចូលរួមជួយឧបត្ថម្ភ ការអនុមោទនាប្រកេទដែលជាឧទ្ទិសវិកបត្តិ ឲ្យមានកម្លាំងខ្លាំងឡើងក្នុងខណៈនោះ ។

តាមដែលពោលមកហើយនេះ សំដៅដល់អ្នកដែលបានស្លាប់ទៅហើយ ក៏បានទៅកាន់កំណើតដែលជាបរទត្តូបជីវិកប្រេតមួយពួក វិនិបាតអសុរនិងវេមានិកប្រេត ដែលជាពួកទេវតាជាន់ទាប ក្នុងចាតុម្មហារាជិកាភូមិមួយទៀតប៉ុណ្ណោះ សម្រាប់ក្នុងពួកមនុស្សផងគ្នានេះ មានការអនុមោទនាចំណែកបុណ្យ ប្រកេទដែលជាឧទ្ទិសវិកបត្តិ ឬអនុទ្ទិសវិកបត្តិដូចគ្នា តែផលដែលបានទទួលនោះ មិនមែនជារបស់របរ មាស ប្រាក់ អាហារ បរិភោគ ទីនៅអាស្រ័យ ដូចគ្នានឹងពួកប្រេត ដែលបានទទួលនោះទេ ត្រឹមតែបានទទួលផល គឺមានចិត្តសុខសប្បាយ មិនក្តៅក្រហាយ មុខមាត់ស្រស់បស់ មិនស្រអាប់ប៉ុណ្ណោះ (នឹងត្រូវទទួលផលជាសេចក្តីសុខ ក្នុងបរលោក ឬក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មាន) ។

វិធីចែកបុណ្យប្រភេទខ្ទិស្សិកបត្តិ

សម្រាប់វិធីចែកបុណ្យ ប្រភេទខ្ទិស្សិកបត្តិ មានវិធីចែកដូច្នេះ ថា "ឥទំ មេ បុញ្ញំ មាតាបិតុអាចរិយ-ញាតិមិត្តសម្ខហានំ ទេមិ : សូមខ្ទិស្សការធ្វើបុណ្យដែលទាក់ទងនឹងទាន សីល ភាវនា របស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ឲ្យដល់មាតាបិតា គ្រូ អាចារ្យ ញាតិ មិត្ត ដែលស្លាប់ទៅហើយ ឬដែលនៅមានជីវិតនោះផង ។

វិធីចែកបុណ្យប្រភេទអនុទ្ទិស្សិកបត្តិ

សម្រាប់វិធីចែកបុណ្យប្រភេទអនុទ្ទិស្សិកបត្តិ មានវិធីចែកដូច្នេះ ថា "ឥទំ មេ បុញ្ញំ សព្ខសត្តានំ ទេមិ : សូមខ្ទិស្សការធ្វើបុណ្យដែលទាក់ទងនឹងទាន សីល ភាវនា របស់ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ឲ្យដល់សព្ខសត្ខទាំងពួងទាំងឡាយ ។

ចេតនាជាហេតុអនុមោទនា សូម្បីរបស់ពួកប្រេតទាំងឡាយ រមែងជាគុណជាតិឲ្យផលក្នុងខណៈនោះបាន, មិនបាច់ពោលថ្វីដល់ចេតនាដែលជាហេតុអនុមោទនា របស់មនុស្សឡើយ ។

ក្នុងសេចក្តីនេះ មានរឿងទាំងនេះ (ជាឧទាហរណ៍) ។

រឿងឧបាសកម្នាក់

បានឮមកថា ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ មានឧបាសកម្នាក់ ជាសោតាបន្ន បានចុះទូកជាមួយនឹងកុដុម្ពីក៍ជាងកាត់សក់ម្នាក់ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ នាវា ក៏បានគឿងនៅត្រង់កណ្តាលនៃសមុទ្រ ។ ជនទាំងពីរនាក់នោះឯង ដេកលើបន្ទះក្តារមួយហើយ ក៏ទៅដល់កោះមួយ បណ្តាជនទាំងពីរនាក់នោះ ជាងកាត់សក់ សម្លាប់សត្វទាំងឡាយហើយ អាំងស៊ីឲ្យដល់ឧបាសកខ្លះ ឧបាសក ពោលថា “ខ្ញុំគ្រប់គ្រាន់ហើយ” ដូច្នោះ មិនបរិភោគ ហើយគិតថា “ក្នុងទីនេះ ក្រៅពីត្រៃសរណាចេញហើយ ទីពឹងជនៃរបស់អាត្មាអញ មិនមានឡើយ” ។ កាលបើឧបាសកនោះ រលឹកនូវគុណនៃព្រះរតនត្រៃយ៉ាងនេះ, ស្តេចនាគរាជ ក៏កើតឡើងហើយក្នុងកោះនោះ និម្មិតសរីរៈរបស់ខ្លួន ធ្វើជាទូកយ៉ាងធំពេញដោយរតន ៧ ប្រការ ។

សមុទ្រទេវតា បានជាអ្នកកាច់ចង្កូតទូក ឋិតនៅលើទូក ស្រែកប្រកាសថា “បុគ្គលអ្នកទៅកាន់ជម្ពូទ្វីប មានដែរឬទេ?”

ឧបាសក ប្រាប់ថា “យើងទាំងឡាយនឹងទៅ” កាលបើទេវតាពោលថា “ចូរអ្នកឡើងទូកចុះ” ដូច្នេះ កំពុងតែឡើងទូកបានហៅជាងកាត់សក់ “ឲ្យឡើងទូកផង” ។ ទេវតាពោលថា “បុគ្គលនោះមិនមានគុណ គឺ សីល និងមារយាទឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីនឹងចុះទូកនេះទេ” ។ ឧបាសកពោលថា “ហេតុនោះ ចូរស្ងៀសសិនចុះ ខ្ញុំនឹងឲ្យទូវចំណែកបុណ្យអំពីទាន ដែលខ្លួនខ្ញុំបានឲ្យហើយ ពីសីលដែលខ្លួនខ្ញុំបានរក្សាហើយ និងអំពីភាវនាដែលខ្លួនខ្ញុំអប់រំហើយ ដល់បុរសនុ៎ះ”, ជាងកាត់សក់ពោលថា “ខ្ញុំសូមអនុមោទនា” ។ ក្នុងពេលនោះ ទេវតាឲ្យបុរសនោះឋិតនៅលើទូក ហើយបានអុំទូកនោះ សំដៅទៅទីក្រុងពារាណសី ញ៉ាំងទ្រព្យឲ្យតាំងនៅក្នុងផ្ទះនៃជនទាំងពីរនាក់នោះស្រេចហើយ ក៏បានត្រឡប់ទៅកាន់វិមានរបស់ខ្លួនវិញ ។

(អដ្ឋកថា សីលានិសង្សជាកត ក្នុងចតុត្ថវគ្គ ទុកនិបាត)

រឿងសង្ខព្រាហ្មណ៍

ក្នុងអតីតកាល ទីក្រុងពារាណសី មានឈ្មោះថា មោលិនី ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះពោធិសត្វបានជាព្រាហ្មណ៍ នាមថា **សង្ខ** ក្នុងទីក្រុងមោលិនី ទៅដើម្បីលក់ដូរតាមទូក បានជួបនឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធជាម្ចាស់មួយព្រះអង្គ ក្នុងចន្លោះផ្លូវ លោកកំពុងតែជាន់នូវផែនដីដ៏ក្តៅងំ ដូចជារងើកភ្លើង ព្រោះខ្យល់និងកំដៅថ្ងៃដ៏ក្តៅពន្លឺក និមន្តមក មានចិត្តត្រេកអរថា “ស្រែបុណ្យ របស់អាត្មាអញមកដល់ហើយ” ទើបទូលថា “បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះអង្គពាក់ស្បែកព្រះបាទនេះ ហើយបាំងឆត្រ និមន្តទៅ” ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រគេនឆត្រ និងស្បែកព្រះបាទ ហើយទៅកាន់កំពង់ ហើយចុះទូក ។ ក្នុងថ្ងៃទី៧ នាវាបានគឿងហើយ ព្រះពោធិសត្វបាននាំបុរសជាឧបដ្ឋាកម្នាក់ទៅ យកប្រេងលាបពេញទាំងសរីរៈហើយ បរិភោគ លំអិតជុំស្ករ ជាមួយនឹងទឹកដោះរាវ តាមត្រូវការហើយ ឲ្យបុរសឧបដ្ឋាកបរិភោគផងហើយ ឡើងកាន់កំពូលនៃសសរក្តោងជាមួយនឹងបុរសឧបដ្ឋាកនោះ លោតផ្លោះឡើងធ្លាក់ទៅក្នុងទីបំផុតប្រមាណ ១ ឧសភ ប្រាថ្នាដើម្បីនឹងឆ្លង

(សមុទ្រ) ។ កាលបើឧបាសកនោះ កំពុងតែឆ្លង (សមុទ្រ) នោះឯង ៧ ថ្ងៃ កន្លងទៅហើយ ។ គ្រានោះ នាងទេវធីតា ឈ្មោះថា **មណីមេខលា** ដែលថែរក្សានូវសមុទ្រ ប្រាថ្នានឹងជួយស្រង់ព្រះពោធិសត្វ ទើបនិម្មិតនាវាសម្រេចដោយរតន: ពេញទៅដោយរតន: ៧ ប្រការ លើកពរព្រះពោធិសត្វនោះជាក់លើនាវា មិនឲ្យក្រឡេក មើលបុរសជាឧបដ្ឋាកឡើយ ។ ព្រះពោធិសត្វ បានឲ្យចំណែកបុណ្យ អំពីកល្យាណកម្ម ដែលខ្លួនបានធ្វើហើយដល់ឧបដ្ឋាកនោះ ។ ឧបដ្ឋាកនោះ អនុមោទនាហើយនូវចំណែកបុណ្យនោះ ។ គ្រានោះ ទេវតាបានឲ្យឧបដ្ឋាកនោះឋិតនៅលើនាវា នាំនាវានោះឆ្ពោះទៅកាន់ទីក្រុងមោលិនី ញ៉ាំងទ្រព្យឲ្យតាំងនៅលើផ្ទះរបស់ព្រះពោធិសត្វហើយ ក៏បានវិលទៅកាន់វិមាន របស់ខ្លួនវិញភ្លាម ។

(រឿងនេះ លោកពោលហើយក្នុងអដ្ឋកថា
សង្ខព្រាហ្មណ៍ជាតក ក្នុងទសកនិបាត)

ព្រោះហេតុដូច្នោះ ចេតនាជាហេតុអនុមោទនា រមែងជាគុណជាតិឲ្យផលក្នុងខណៈនោះបាន ។

ចិហារចិមាន

(ព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរសួរថា) ម្នាលទេវធីតា នាងមានសម្បុរដ៏រុងរឿង ។ល។ ដូចផ្ការយព្រឹក កាលដែលនាងកំពុងរាំនោះ សំឡេងទិព្វទាំងឡាយ គួរស្តាប់ គួររីករាយនៃចិត្ត រមែងលាន់ព្ធអំពីអវយវៈតូចធំដោយសព្វគ្រប់ កាលដែលនាងកំពុងរាំនោះ ក្ងិនទិព្វទាំងឡាយ មានក្ងិនក្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្ត រមែងផ្សាយចេញអំពីអវយវៈតូចធំ ដោយសព្វគ្រប់ កាលនាងងាកកាយ គ្រឿងប្រដាប់ទាំងឡាយព្ធដ៏ផ្ទួងសក់ ក៏ព្ធសូរគឹកកង ដូចតូរ្យតន្ត្រីប្រកបដោយអង្ត ៥ គ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀក ត្រូវខ្យល់បក់មកប៉ះ ក៏កម្រើកដោយខ្យល់ ព្ធសូរគឹកកង ដូចតូរ្យតន្ត្រីប្រកបដោយអង្ត ៥ ផ្ការកម្រងណាព្ធដ៏សិរ្សៈរបស់នាង មានក្ងិនក្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្ត (ក្ងិនផ្ការកម្រងនោះ) រមែងផ្សាយទៅសព្វទិស ដូចដើមឧទ្បោក នាងតែងធំក្ងិនក្រអូបនោះ តែងឃើញរូបដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស ម្នាលទេវតា អាត្មាសួរហើយ នាងចូរប្រាប់ នេះជាផលនៃកម្មអ្វី ។

(ទេវតាឆ្ងើយថា) បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន (នាងវិសាខា) ជាសំឡាញ់របស់ខ្ញុំ បានឲ្យជាងធ្វើមហាវិហារ ទៀបក្រុងសាវត្ថី

ឧទ្ទិសចំពោះសង្ឆ ខ្ញុំជ្រះថ្លា រីករាយចំពោះវិហារនោះ ព្រោះ
ឃើញនូវផ្ទះគឺវិហារ ជាទីស្រឡាញ់នោះ ទើបវិមានដែលខ្ញុំបាន
ហើយ **ដោយអនុមោទនា**ដ៏បរិសុទ្ធនោះឯង ជាវត្ថុអស្ចារ្យ គួរ
រមិលមើល ក៏ខ្ពស់ទៅពួដ៏អាកាសអស់ ១៦ យោជន៍ជុំវិញ
ដោយបុញ្ញរឹទ្ធិនៃខ្ញុំ ផ្ទះកំពូលជាលំនៅរបស់ខ្ញុំ ដូចគេចែកដោយ
ចំណែកស្មើគ្នា រុងរឿង ភ្លឺទូទៅអស់ ១០០ យោជន៍ជុំវិញ
ឯស្រះបោរក្ខរណីទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ ក្នុងទីនេះ ដែលពួកត្រីទិព្ធ
នៅអាស្រ័យហើយ មានទឹករងថ្លា ក្រាលដោយឡាច់មាស
ដេរជាសដោយឈូកផ្សងៗ ឆ្ពូកដោយឈូកសទាំងឡាយ
មានក្លិនក្រអូប ជាទីគាប់ចិត្ត ដែលឡល់បក់ផ្សាយទៅ ដើមព្រីង
ខ្នុរ ត្នោត ដូង ព្រៃ និងឈើផ្សងៗ ទាំងឡាយ ជុះជិត
លំនៅខាងក្នុង មិនបាច់ដាំឡើយ (វិមាននោះ) សឹងរងំដោយ
តូរ្យតន្ត្រីផ្សងៗ គឹកកងដោយពួកស្រីអប្សរ ទោះជនណាឃើញ
ខ្ញុំ ក្នុងការយល់សប្ត ជននោះឯង គង់ត្រេកអរ វិមានបែបនេះ
ជាទីអស្ចារ្យ គួររមិលមើល ភ្លឺព្រោងព្រាត ដោយសព្វគ្រប់
កើតឡើងដោយបុញ្ញកម្មទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ បុគ្គលគួរធ្វើនូវ
បុណ្យទាំងឡាយ ។

(ព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរសួរថា) វិមានដែលនាងបានហើយ **ដោយអនុមោទនា** ជ័ចរិសុទ្ធនោះឯង ជាទីអស្ចារ្យ គួរមិលមើលម្យ៉ាងទៀត នារីណា បានឲ្យនូវទាន នាងចូរប្រាប់នូវគតិរបស់នារីនោះ តើទៅកើតក្នុងទីណា ។

(ទេវតាឆ្លើយថា) បពិត្រលោកជ័ចម្រើន ស្រីសំឡាញ់របស់ខ្ញុំណា បានឲ្យជាងធ្វើមហាវិហារដើម្បីសង្ឃ ស្រីសំឡាញ់នោះ (គឺនាងវិសាខា) ជាស្រីមានធម៌ ដឹងច្បាស់ បានឲ្យទានហើយ បានទៅកើតក្នុងទេវលោក ជាន់និម្មានរតី បានជាបជាបតីនៃទេវរាជ ឈ្មោះសុនិម្មិត លោកម្ចាស់សួរកនូវនារីណាថា នារីនោះទៅកើតក្នុងទីណា ផលនៃកម្មរបស់នារីនោះ មិនគប្បីគិតឡើយ ។

បពិត្រលោកជ័ចម្រើន ខ្ញុំបានដោះស្រាយតាមសេចក្តីពិត មិនប្រែប្រួល ព្រោះហេតុនោះ លោកម្ចាស់ចូរបបួលពួកជនដទៃថា អ្នកទាំងឡាយចូរត្រេកអរឲ្យទានចំពោះសង្ឃផង អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តជ្រះថ្លា ស្តាប់ធម៌ផង ការបានអត្តភាពជាមនុស្សដែលគេកម្របានដោយងាយ អ្នកទាំងឡាយក៏បានហើយ ព្រះពុទ្ធ មានសំឡេងដូចព្រហ្ម មានព្រះចម្មាដូចមាស ជាអធិបតី

ក្នុងផ្លូវ បានសម្តែងនូវទានជាផ្លូវណា ទក្ខិណាទាន (ដែលបុគ្គលឲ្យហើយ) ចំពោះសង្ឃណា ជាទានមានផលច្រើន អ្នកទាំងឡាយចូរត្រេកអរឲ្យទានទាំងឡាយ(នោះ)ចំពោះសង្ឃ (នោះ)ចុះ ។ល។ (ចាកសុត្តន្តបិដក ភាគ៥៥ ទំព័រ៩១)

រឿងប្រែត ជាមាតានៃព្រះសារីបុត្ត

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់ប្រថាប់នៅវត្តវេឡុវនមហាវិហារ ទ្រង់ប្រារព្ធនាងប្រែតមាតារបស់ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ដោយជាតិទី ៥ អំពីបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ទើបត្រាស់គាថានេះ មានពាក្យចាប់ផ្តើមថា **នគ្គា ទុព្ភណ្ណរូបាសិ** ជាដូច្នេះ ។

ថ្ងៃមួយ ព្រះសារីបុត្រ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ព្រះអនុរុទ្ធ និងព្រះកប្បិន បាននៅក្នុងព្រៃមួយកន្លែង មិនឆ្ងាយពីក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ក្នុងក្រុងពារាណសី មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ជាអ្នកមាំមួន មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន ដូចជាអណ្តូងទីផឹកស៊ីរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ មនុស្សកំព្រា អ្នកធ្វើដំណើរ វណិពក និងយាចក បានឲ្យវត្ថុមានបាយ ទឹក សំពត់ និងទីដេកជាដើម និងកាលនឹងឲ្យ រមែងបដិបត្តិតាមសេចក្តី

ពេញចិត្តគ្រប់យ៉ាង តាមលំដាប់របស់ការឲ្យ មានទឹកលាងជើង និងសំពត់ជូតជើងជាដើម តាមកាលនិងតាមសេចក្តីសមរម្យ ដល់អ្នកដែលមកដល់ហើយៗ ។ ក្នុងវេលាមុនអាហារ បានអង្គាសភិក្ខុទាំងឡាយដោយបាយនិងទឹកជាដើម ដោយគោរព ។ លោកកាលនឹងទៅប្រទេសដទៃ ទើបពោលនឹងភរិយាថា “នាងដ៏ចម្រើន នាងកុំធ្វើទានវិធីនេះ តាមដែលបញ្ញត្តិឲ្យសាបសូន្យឡើយ ចូលទៅតាំងទុកដោយគោរព” ។ ភរិយាទទួលពាក្យហើយ លុះស្វាមីជៀសចេញទៅប៉ុណ្ណោះ ក៏កាត់ផ្តាច់វិធីដែលបញ្ញត្តិទុកដើម្បីភិក្ខុទាំងឡាយជាលំដាប់ដំបូង តែកាលអ្នកដំណើរចូលទៅដើម្បីនៅអាស្រ័យ ក៏សម្តែងសាលាចាស់ដែលចោលទុកខាងក្រោយផ្ទះ ដោយពាក្យថា “ពួកលោកចូរនៅក្នុងសាលានេះ” ។ កាលអ្នកដំណើរមកក្នុងទីនោះ ដើម្បីត្រូវការបាយ និងទឹកជាដើម ទើបពោលថា “ចូរស៊ីគូថ (លាមក) ផឹកមូត្រ (ទឹកនោម) ផឹកលោហិត (ឈាម) សុីខួរបរស់មាតាលោក” ហើយទើបបញ្ចុះឈ្មោះវត្ថុដែលមិនស្អាត គួរខ្ពើម ហើយ (ស្តោះទឹកមាត់) ពោលរឹងរុះ ។

សម័យតមក នាងធ្វើកាលកិរិយាហើយ ដែលអានុភាពកម្មបោះទៅ កើតក្នុងកំណើតប្រេត សោយទុក្ខដែលសមរម្យដល់វចីទុច្ចរិតរបស់ខ្លួន ត្រឡប់រលឹកដល់សេចក្តីសម្ពន្ធគ្នា ក្នុងជាតិមុន មានសេចក្តីប្រាថ្នានឹងមកកាន់សំណាក់របស់ព្រះសារីបុត្ត ទើបដល់ទ្វារវិហារ ។ ទេវតាដែលស្ថិតនៅត្រង់ទ្វារវិហារ របស់ព្រះសារីបុត្តនោះ ហាម(មិនឲ្យ)ចូលវិហារ ។ បានឮថា នាងប្រេតនោះ ធ្លាប់ជាមាតារបស់ព្រះថេរៈ ក្នុងជាតិទី ៥ អំពីបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ។ ព្រោះដូច្នោះ នាងទើបពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាមាតារបស់លោកម្ចាស់សារីបុត្តត្រេរ ក្នុងជាតិទី ៥ អំពីបច្ចុប្បន្នជាតិ សូមលោកចូរឲ្យខ្ញុំចូលទ្វារ ដើម្បីឃើញព្រះថេរៈ ។ ទេវតាបានស្តាប់ដូចនោះ ទើបអនុញ្ញាតឲ្យនាងចូលទៅ នាងគ្រាចូលទៅហើយបានឈរក្នុងទីបំផុតទីចង្រ្កម សម្តែងខ្លួនដល់ព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈគ្រាបានឃើញនាងប្រេតនោះ ជាអ្នកមានចិត្តដែលសេចក្តីករុណាជាស់តឿន ទើបសួរដោយគាថាថា

ម្នាលស្រីស្គម មានឆ្អឹងជំនីរគាម នាងជាស្រីអាក្រាតមានរូប មានសម្បុរអាក្រក់ក្រៃពេក មានខ្លួនស្គាំងស្គម មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ នាងជាអ្វីមកឈរនៅទីនេះ ។

នាងប្រេតនោះ ត្រូវព្រះថេរៈសួរ កាលនឹងឲ្យពាក្យតប ទើបបានពោលគាថា ៥ គាថា សេចក្តីថា ៖

អំពីមុនខ្ញុំជាមាតាបង្កើតរបស់លោក ក្នុងជាតិទាំងឡាយ ជទៃៗ មកកើតក្នុងកំណើតនៃប្រេត ពេញប្រៀបដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លាន បរិភោគទឹកមាត់ ដែលគេស្តោះចោល ទឹកសម្បោរ ស្លេស្ម ខ្លាញ់រាវ (នៃសាកសព) ដែលគេជុត និងឈាមនៃស្រីទាំងឡាយដែលសម្រាលកូន និងឈាមនៃជំបៅនិងច្រមុះ និងក្បាលជាច់ មានសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ ខ្ញុំបរិភោគនូវខ្ទុះ និងឈាមដែលជាប់នឹងសរីរៈនៃស្រីនិងបុរស នូវខ្ទុះនិងឈាមនៃបសុសត្ត និងមនុស្សទាំងឡាយ ខ្ញុំមិនមានទីពឹង មិនមានទីលំនៅ ដេកតែលើទីស្មសាន ជូចគ្រែ លោកម្ចាស់ជាបុត្ត សូមលោកម្ចាស់ឲ្យទានដើម្បីខ្ញុំ លុះឲ្យហើយ ចូរឧទ្ទិសផលជល់ខ្ញុំ គិតធ្វើជូចម្តេចហ្នឹ ឲ្យខ្ញុំគប្បីបានរួចអំពីការបរិភោគនូវខ្ទុះនិងឈាម ។

ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ បានស្តាប់ជូចនោះហើយ ក្នុងថ្ងៃទីពីរ ទើបហៅព្រះថេរៈ ៣ រូប មានព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរជាដើម មក ព្រមដោយព្រះថេរៈទាំងនោះ គ្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុង

ភជគ្រឹះ បានទៅដល់ព្រះរាជនិវេសន៍របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ។ ព្រះរាជាឃើញព្រះថេរៈហើយ ទើបសួរដល់ហេតុនៃការមកថា លោកម្ចាស់ លោកមកដើម្បីប្រយោជន៍អ្វី ? ព្រះមហាមោគ្គ-ល្លាន ទើបបានទូលរឿងនោះចំពោះព្រះរាជា ព្រះរាជាត្រាស់ថា ញោមដឹងហើយ ហើយទើបលះព្រះថេរៈ បង្គាប់ឲ្យហៅអមាត្យ អ្នកសម្រេចរាជការ ទ្រង់បញ្ជាថា អ្នកចូរសាងកុដិ ៤ ខ្នង ក្នុងទីនេះ ដែលបរិបូរណ៍ដោយម្ចប់និងទឹក ដ៏វិចិត្រ មិនឆ្ងាយពីក្រុង និងក្នុងខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ឲ្យបែងចែកជា ៣ ចំណែក ដោយមានសេចក្តីពិសេស ត្រឹមតែល្មមហើយឲ្យទទួលកុដិ ៤ ខ្នង ។ និងព្រះអង្គឯង ក៏បានស្តេចទៅក្នុងទីនោះ ទ្រង់បានធ្វើព្រះរាជ-ករណីយកិច្ចដែលគួរធ្វើ ។ កាលកុដិសម្រេចហើយ ទើបឲ្យគ្រៀមពលីកម្មទាំងអស់ ចូលទៅតម្កល់បាយទឹក និងសំពត់ជាដើម និងគ្រឿងបរិក្ខារគ្រប់យ៉ាង ដែលសមគួរដល់ភិក្ខុសង្ឃ ដែលមកពីទិសទាំង ៤ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ហើយប្រគល់ថ្វាយវត្ថុទាំងអស់នោះ ចំពោះព្រះសារីបុត្តត្ថេរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះថេរៈ បានថ្វាយវត្ថុទាំងអស់នោះ ចំពោះភិក្ខុសង្ឃដែលមកពីទិសទាំង ៤ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឧទ្ទិសដល់នាងប្រេតនោះ ។

នាងប្រេតនោះ បានអនុមោទនាចំណែកបុណ្យនោះហើយ កើតក្នុងទេវលោក ជាអ្នកព្រមដោយវត្ថុដែលគួរប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ក្នុងថ្ងៃតមក ក៏បានចូលទៅរកព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ ថ្វាយបង្គំហើយឈរ ។ ព្រះថេរៈសាកសួរនាងប្រេតនោះ ។ នាងប្រេតនោះ បានពោលហេតុដែលខ្លួនចូលដល់កាពជាប្រេត និងចូលដល់កាពជាទេវតាទៀត ។ ដោយហេតុនោះ លោកទើបពោលថា ៖

ព្រះអគ្គសាវក មាននាមថា ឧបតិស្សៈ លុះបានស្តាប់ពាក្យនៃនាងប្រេត ជាមាតាហើយ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា បានហៅព្រះមោគ្គល្លាន ១ ព្រះអនុរុទ្ធ ១ ព្រះកប្បិន ១ ឲ្យធ្វើនូវកុដិទាំង៤ខ្នង ហើយវេរកុដិផង ឲ្យបាយនិងទឹកផង ចំពោះព្រះសង្ឃដែលមកអំពីទិសទាំង ៤ ហើយឧទ្ទិសទក្ខិណាទាន ដល់មាតា ។ វិបាកក៏កើតឡើងក្នុងលំដាប់ដែលឧទ្ទិសហើយ កោជនាហារ ទឹកផឹក និងសំពត់ (ក៏កើតឡើង) នេះជាផលនៃទក្ខិណាទាន លំដាប់នោះ (ស្រីនោះ មានកាយ) ស្អាតមានសំពត់ស្លៀកពាក់ស្អាតបាត ទ្រទ្រង់នូវសំពត់ដ៏ឧត្តមជាងសំពត់ដែលកើតក្នុងដែនកាសី មានគ្រឿងវត្ថាភរណៈដ៏វិចិត្រ

បានចូលទៅរកព្រះកោលិតៈ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន សួរនាង‌ប្រេតនោះថា៖

ម្នាលនាង‌ទេវធីតា នាង‌មានសម្បុរល្អ មកឈរនៅ (ទីនេះ) ភ្លឺស្វាង‌ទូទៅសព្វទិសទាំង‌ឡាយ ដូចជាផ្កាយព្រឹក ឯសម្បុរប្រាជកដូច្នោះ កើត‌ឡើង‌ដល់នាង‌ ដោយហេតុដូចម្តេច ផលនៃសុចរិត សម្រេចដល់នាង‌ក្នុង‌ទីនេះ ដោយហេតុដូចម្តេច បានជាកោគៈណានីមួយ ដែលជាទីពេញចិត្ត កើត‌ឡើង‌ដល់នាង‌ ។

ម្នាលនាង‌ទេវធីតា មានអានុភាពច្រើន យើង‌សូមសួរនាង‌ នាង‌កាលកើតជាមនុស្ស តើបានធ្វើបុណ្យដូចម្តេច នាង‌ជាទេវធីតា មានអានុភាពភ្លឺផ្ទៃកយ៉ាង‌នេះ ទាំង‌សម្បុរនាង‌ ក៏ភ្លឺសព្វទិស ដោយបុញ្ញកម្មដូចម្តេច ។

លំដាប់នោះ នាង‌ប្រេតទើបតបដោយនយមានជាដើមថា អំពីមុន ខ្ញុំជាមាតារបស់ព្រះសារីបុត្ត ។ ពាក្យដែលនៅសល់មាននយដូចពោលហើយនុ៎ះឯង ។

លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ បានក្រាបទូលរឿង‌នោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើរឿង‌នោះឲ្យជាអត្ថុប្បត្តិហេតុហើយ ទ្រង់សម្តែង‌ធម៌ដល់

បរិស័ទដែលចូលដល់ព្រមហើយ ។ ទេសនានោះ បានមានប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដូច្នោះឯង ។

ចប់ រឿងប្រេត ជាមាតានៃព្រះសារីបុត្ត ។

(ចាកអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី)

ការអនុមោទនានូវបុណ្យជាការប្រដៅចិត្តមួយផ្លែក

ការអនុមោទនានូវបុណ្យកុសល ដែលអ្នកដទៃបានធ្វើ ឬបានជូន ក៏ជាការប្រដៅចិត្តមួយផ្នែក កុំឲ្យចិត្តរឹងរូស ប្រកាន់ទិដ្ឋិ មានះលើកកំពស់ខ្លួន តែធ្វើឲ្យចិត្តទន់ភ្លន់ ស្ងប់ស្ងាត់ កំចាត់ការប្រកាន់ខ្លួន ឃើញបុណ្យកុសល ជាធំជាងទ្រព្យសម្បត្តិ មាសប្រាក់ ក្នុងលោក ប្រដៅទូន្មានចិត្តឲ្យស្គាល់តម្លៃនៃសេចក្តីល្អ ចេះជ្រះថ្លាក្នុងបុណ្យកុសល របស់អ្នកដទៃ ឃើញអ្នកដទៃ មានសេចក្តីល្អផ្សេងៗថា ជាអ្នកមានគុណ គឺមានគុណចំពោះខ្លួនឃើងផង ចំពោះអ្នកដទៃច្រើនផង ចំពោះសាសនាផង កាលដែលអ្នកដទៃនោះ ជាអ្នកមានសទ្ធាមានសីល មានចាគៈជាដើម ត្រូវទូន្មានចិត្តឲ្យចេះដឹងគុណអ្នកដទៃ កុំបំភ្លេច កុំលុបបំបាត់ចោលនូវគុណ គឺសេចក្តីល្អ

របស់អ្នកដទៃ ព្រោះហេតុនោះ ចិត្តត្រូវតែយល់ដល់អំពើល្អ
គ្រប់យ៉ាង ដោយមិនប្រកាន់ឬកពាចើងម៉ើង ឆ្មើងឆ្មៃ មើល-
ងាយ ឬខឹងក្រោធជាមួយអ្នកដទៃឡើយ មនុស្សល្អម្នាក់ អាច
ឲ្យការរស់នៅ និងសេចក្តីសុខដល់អ្នកដទៃច្រើននាក់ណាស់
ក្នុងមួយថ្ងៃៗ ដូច្នេះ គួរប្រមូលមនុស្សល្អទាំងនោះ ឲ្យមក
ជាខ្ជួនយើងតែម្នាក់ ដោយការអនុមោទនាជ្រះថ្លា ត្រេកអរនូវ
អំពើល្អ ដែលអ្នកដទៃមាន ជួនកាលអំពើល្អនោះ យើង
មិនអាចធ្វើបានផង តើគួររឹងរូស ខឹងប្រកែកឈ្លោះ ឬក៏ត្រូវ
ប្រដៅចិត្តឲ្យស្ងួត ហើយជ្រះថ្លាទទួលយកនូវបុណ្យ ដោយ
ការអនុមោទនាវិញ ? ម៉ា៉ងវិញទៀត បើយើងសំឡឹងមើល
គុណ គឺ សេចក្តីល្អរបស់អ្នកដទៃ ហើយឲ្យតម្លៃយ៉ាងថ្លៃពិតៗ
រមែងកំចាត់នូវចិត្តអាក្រក់របស់យើង មានការមើលងាយអ្នក
ដទៃ ដោយអាងទ្រព្យសម្បត្តិ វង្សត្រកូលជាដើមទៀតផង ។

៨.ធម្មស្សវនមយៈ

ធម្មស្សវន *សម្តែងវចនត្ថៈថា ៖*

"ធម្មំ សុណន្តិ ឯតេនាតិ ធម្មស្សវនំ" ជនទាំងឡាយ រមែងស្តាប់ធម៌ដោយធម្មជាតិនោះ ដូច្នោះ ធម្មជាតិដែលជាហេតុនៃការស្តាប់នោះ ឈ្មោះថា ***ធម្មស្សវនៈ*** *បានដល់ចេតនានៅក្នុងមហាកុសលចិត្តប្បាទ ដែលមានយោនិសោមនសិការៈជាប្រធាន ។*

មួយទៀត ការស្តាប់ធម៌នេះ ក៏មាន ២ ប្រការ គឺ ការស្តាប់ធម៌ ដែលអ្នកស្តាប់បានប្រារព្ធឡើងខាងក្នុងចិត្តថា កាលយើងបានស្តាប់ធម៌រឿយៗហើយ ជនទាំងឡាយនឹងដឹងថា យើងជាអ្នកមានសទ្ធា ក៏នាំគ្នាសរសើរ ឃើញថា យើងនេះជាអ្នកមានចិត្តគំនិតល្អ មានសទ្ធាពិត ការស្តាប់ធម៌យ៉ាងនេះរមែងមានផល មានអានិសង្សតិច ។ សម្រាប់ការស្តាប់ធម៌ដែលមានការប្រារព្ធក្នុងចិត្តថា ការស្តាប់ធម៌នោះ ជាសេចក្តីល្អ ធ្វើឲ្យចិត្តទន់ភ្លន់ ប្រាថ្នាប្រយោជន៍ មានយោនិសោមនសិការថា នេះជាឧបាយឲ្យបានបំពេញប្រយោជន៍ខ្លួន និងប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ពិតប្រាកដ នេះជាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុដែល

សម្រេចដោយការស្តាប់ធម៌, នាំឲ្យមានសតិបញ្ញា ដឹងបាប ដឹងបុណ្យ គុណទោស ប្រយោជន៍ មិនមែនប្រយោជន៍ ធ្វើឲ្យចិត្តសប្បាយរីករាយ ថ្លាបរិសុទ្ធ មានចេតនាកុណា ចំពោះអ្នកសម្តែង អ្នកបង្រៀន បោះបង់ចោលនូវការទម្លាប់ ដែលជាទោស មិនមែនប្រយោជន៍ចេញបាន ការស្តាប់ធម៌ ដែលមានការប្រារព្ធយ៉ាងនេះ ជាការស្តាប់ដែលមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ចាត់ជាធម្មស្សវនកុសលយ៉ាងពិតប្រាកដ សមដូចព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ សម្តែងទុកក្នុងអដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថាថា ៖

"ឯកោ សុណាតោ ឥតិ មំ សង្ខោតិ ជានិស្សន្តីតិ សុណាតិ, តំ ន មហប្ផលំ ។ ឯកោ ឯវំ មេ មហប្ផលំ ភវិស្សតីតិ ហិតជ្ឈាសេន មុទុចិត្តេន ធម្មំ សុណាតិ, ឥទំ សវនមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ នាម" ។ *អ្នកណាមួយស្តាប់ធម៌ ដោយប្រារព្ធថា ជនទាំងឡាយ រមែងចូលចិត្តចំពោះយើងថា យើងនេះពេញចិត្តការស្តាប់ធម៌ ជាអ្នកមានសទ្ធាពិត ការស្តាប់ធម៌ដែលមានការប្រារព្ធដូច្នេះ រមែងមានផលតិច ។ អ្នកណាមួយស្តាប់ធម៌ ដោយប្រារព្ធថា*

“ការស្តាប់ធម៌នេះ នឹងមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ដល់យើង និងជាប្រយោជន៍ដ៏ធំទូលាយដល់យើង ចិត្តគំនិតយើងក៏ទន់ភ្លន់ មានចេតនាទូលាយ ឬមានចិត្តល្អចំពោះអ្នកសម្តែង ការស្តាប់ធម៌ ដែលមានការប្រារព្ធព្រមដោយអាការរបស់ចិត្ត ក៏ដូច្នេះ ការស្តាប់ធម៌យ៉ាងនេះ បានឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ដែលជាធម្មស្សវនមយៈ ពិតមែន ។

ការស្តាប់ធម៌តាមកាលជាមង្គល

បទបាលីថា កាលេន ធម្មស្សវនំ *ការស្តាប់នូវធម៌តាមកាលជាមង្គលដ៏ឧត្តម ព្រោះបាលីថា ៖*

កាលេន ធម្មស្សវនំ នាម យស្មឹ កាលេ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ចិត្តំ ហោតិ កាមវិតក្កាទីនំ វា អញ្ញតរេន អភិភូតំ តស្មឹ កាលេ តេសំ វិនោទនត្ថំ ធម្មស្សវនំ : *ការស្តាប់នូវធម៌តាមកាល ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កិរិយាបន្ទោបង់នូវកាមវិតក្កៈទាំងឡាយនោះ ចិត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្ទឹដោយសេចក្តីរាយមាយ មានក្នុងកាលឯណា ដែលវិតក្កៈទាំងឡាយ មានកាមវិតក្កៈជាដើមណាមួយគ្របសង្កត់ហើយ ក្នុងកាលនោះ បានស្តាប់ធម៌ម្តងម្កាល*

និងបន្ទោបង់នូវកាមវិតក្កៈជាដើមបាន ឈ្មោះថា ***កាលេន ធម្មស្សវនំ*** *។*

បទបាលីថា ***កាមប្បដិសំយុត្តោ វិតក្កោ កាមវិតក្កោ*** *សេចក្តីត្រិះរិះ ប្រកបព្រមចំពោះហើយដោយកាម ឈ្មោះថា កាមវិតក្កៈ,* ***ព្យាបាទប្បដិសំយុត្តោ វិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ*** *សេចក្តីត្រិះរិះ ប្រកបព្រមចំពោះហើយ ដោយព្យាបាទ ឈ្មោះថា ព្យាបាទវិតក្កៈ,* ***វិហឹសាបដិសំយុត្តោ វិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ*** *វិតក្កៈ គឺ សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀនសត្វ ឈ្មោះថា វិហឹសាវិតក្កៈ ។*

ក្នុងពាក្យនេះថា ***កាមប្បដិសំយុត្ត*** *កាមទាំង២ យ៉ាង គឺ វត្ថុកាម ១ កិលេសកាម ១ ។ បណ្តាកាមទាំង ២ យ៉ាងនោះ គប្បីប្រកបសេចក្តីថា សេចក្តីត្រិះរិះដែលប្រកបព្រមដោយកាមទាំងឡាយ ដោយអំណាចកិរិយាធ្វើឲ្យជាអារម្មណ៍ ក្នុងផ្នែកនៃវត្ថុកាម (ចាត់ជាវត្ថុកាមវិតក្ក), ប៉ុន្តែក្នុងផ្នែកនៃកិលេសកាម សេចក្តីត្រិះរិះដែលប្រកបព្រមដោយកាម ដោយអំណាចការមកជួបប្រទះ (ចាត់ជាកិលេសកាម-វិតក្កៈ) ។*

ព្រោះហេតុនោះហើយ បានជាព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យស្តាប់ធម៌តាមកាល ជាហេតុមិនឲ្យធ្លុះធ្លាយសិក្ខាបទណាមួយផង ធ្វើចិត្តឲ្យទ្បើងកាន់អរិយធម៌ដ៏ប្រសើរផង ។

ការស្តាប់ធម៌តាមកាល គឺ បញ្ចមី អដ្ឋមី ចាតុទ្ទសី បុណ្ណមីជាដើម ។ មួយទៀត បុគ្គលចូលទៅរកកល្យាណមិត្រទាំងឡាយ ហើយអាចដើម្បីនឹងស្តាប់ធម៌ ដែលបន្ទោបង់ការសង្ស័យរបស់ខ្លួនចេញបាន ក្នុងកាលណា, ការស្តាប់ធម៌សូម្បីក្នុងកាលនោះ គប្បីជ្រាបថា **ការស្តាប់ធម៌តាមកាល** ។

ចំណែកក្នុងអដ្ឋកថា គិលានសូត្រ ក្នុងតិកនិបាត អង្គុត្តរនិកាយ លោកពោលថា “ការសម្តែងធម៌ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតហើយ ១ ខែ ៨ ដង” ។

ឈ្មោះថា ភារៈ ៨ ក្នុងអដ្ឋកថាគិលានសូត្រនោះ បានដល់ ថ្ងៃនៃបកតិឧបោសថ ៨ ថ្ងៃ គឺ ក្នុងជុណ្ហបក្ខ (ខាងខ្នើត) ៤ ថ្ងៃ គឺ ថ្ងៃទី ៥ ថ្ងៃទី ៨ ថ្ងៃទី ១៤ ថ្ងៃទី ១៥, ឯក្នុងកាឡបក្ខ (ខាងរនោច) ក៏ដូច្នោះដែរ គឺ ថ្ងៃទី ៥ ថ្ងៃទី ៨ ថ្ងៃទី ១៤ ថ្ងៃខែជាច់ ។

<u>សួរថា</u> តិថីទី ៥ មិនបានមកក្នុងបាលីទាំងពួង មិនមែនឬ? ។ <u>ឆ្លើយថា</u> ពិតមែន ។ តែតិថីទី ៥ នោះ ព្រះធម្មសង្គាហកាចារ្យទាំងឡាយ បានតាំងទុកហើយ ។

ព្រោះហេតុនោះ ការស្តាប់ធម៌ សូម្បីក្នុងថ្ងៃទាំងឡាយ ៨ នៃខែ ក៏ឈ្មោះថា ការស្តាប់ធម៌តាមកាល ដូច្នេះ ។

ការស្តាប់ធម៌តាមកាលនុ៎ះឯង ជាមង្គលដ៏ប្រសើរ ព្រោះហេតុនៃកិរិយាបាននូវគុណដ៏វិសេស មានប្រការផ្សេងៗ មានលះបង់នូវនីវរណៈផង បាននូវអានិសង្ស ៤ យ៉ាងផង ឲ្យបានសម្រេចកិរិយាអស់ទៅនៃអាសវៈកិលេសជាដើមផង ។

សមដូចព្រះតម្រាស់ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា “ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យណា ព្រះអរិយ-សាវក ធ្វើខ្លួនឲ្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត កំណត់ដោយចិត្តទាំងពួង ផ្ទៀងសោតៈចាំស្តាប់ធម៌, ក្នុងសម័យនោះ នីវរណៈធម៌ទាំង៥ រមែងមិនមានដល់ព្រះអរិយ-សាវកនេះ, ក្នុងសម័យនោះ ពោជ្ឈង្គ ៧ រមែងដល់នូវការចម្រើនពេញបរិបូរណ៍ ។

ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់សម្តែងទុកក្នុងចតុក្កង្គុត្តរ បញ្ចមវគ្គ ឈ្មោះសោតានុគតសូត្រថា **សោតានុគតានំ ភិក្ខវេ ធម្មានំ វចសា បរិចិតានំ** ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺភិក្ខុសន្សំហើយ ដោយពាក្យនៃធម៌ទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្លូវញាណ នៃត្រចៀក **មនសានុបេក្ខិតានំ** គឺភិក្ខុមើលហើយដោយចិត្ត ចាក់ធ្លុះចំពោះដោយបញ្ញា គឺ ទិដ្ឋិដ៏ល្អ ។

អានិសង្សទាំងឡាយ ៤ ប្រការ
នៃធម៌ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រៀនទូវធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភុតធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនោះ ជាសការៈចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗនៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្ទាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិបាន ។ ភិក្ខុនោះ ភ្លេចស្មារតី ធ្វើមរណកាលទៅ រមែងចូលទៅកាន់ទេវនិកាយ ណាមួយ ។ ចំណែកធម៌ទាំងឡាយ រមែងជ្រាកដច្បាស់ ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីសុខក្នុងទេវនិកាយនោះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិ ឈ្មោះថា ជាការយឺតយូរ[1] ឯសត្វនោះ រលាជល់នូវគុណវិសេស ក៏ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ជាអានិសង្សទី១ នៃធម៌ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបានចាំស្ទាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ជ្រះដោយទិដ្ឋិបាន រមែងកើតប្រាកដ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរៀននូវធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភុតធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនោះ ជាសភាវៈ ចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗនៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្ទាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ជ្រះដោយទិដ្ឋិបាន ។ ភិក្ខុនោះ ក្ងេចស្មារតីធ្វើមរណកាលទៅ រមែងចូលទៅកាន់ទេវនិកាយណាមួយ ។ ចំណែកនៃធម៌ទាំងឡាយ រមែងមិនសូវប្រាកដច្បាស់ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីសុខក្នុងទេវនិកាយនោះ ។

---

(๑). ស្មារតីដែលកើតឡើងមួយភ្លែត ទុកជាយឺតយូរ ឯសត្វដែលមានអានិសង្សធម៌ក្នុងខ្លួន រលាឆាប់ជាងស្មារតីមួយភ្លែតនោះឯង ។

ប៉ុន្តែ ជាអ្នកមានឫទ្ធិ ដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ជំនាញខាងផ្លូវចិត្ត សម្តែងធម៌ដល់ទេវបរិស័ទបាន ។ ទេវតានោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈអំពីមុនក្នុងធម្មវិន័យណា នេះគឺ ធម្មវិន័យនោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិ ឈ្មោះថាជាការយឺតយូរ សត្វនោះដល់នូវគុណវិសេស ក៏ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសជាអ្នកឈ្លាសវៃ ខាងសំឡេងស្គរ បុរសនោះ ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានឮសំឡេងស្គរ បុរសនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់នឹងសំឡេងស្គរនោះថា សំឡេងស្គរមែន ឬមិនមែន សំឡេងស្គរទេ ដូច្នេះឡើយ បុរសនោះ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តថា សំឡេងស្គរ ដោយពិត មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរៀននូវធម៌ ក៏មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះដែរ ។បេ។ ជាអ្នកដល់នូវគុណវិសេសឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្សទី ២ នៃធម៌ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្ងាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ រមែងកើតប្រាកដ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរៀននូវធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភុតធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនោះ ជាសភាវៈ ចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗនៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្ទាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិបាន ។ ភិក្ខុនោះ ក្ងេចស្មារតីធ្វើមរណកាលទៅ រមែងចូលទៅកាន់ទេវនិកាយណាមួយ ។ ចំណែកនៃធម៌ទាំងឡាយ មិនប្រាកដច្បាស់ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីសុខក្នុងទេវនិកាយនោះឡើយ ទាំងមិនមែនជាភិក្ខុមានឫទ្ធិ ដល់នូវសេចក្តីស្ទាត់ជំនាញខាងផ្លូវចិត្ត ហើយសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទបានឡើយ ។

គ្រាន់តែថា ទេវបុត្តអាចសម្តែងធម៌ ដល់បរិស័ទបានប៉ុណ្ណោះ ។ ទេវបុត្តនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈអំពីមុនក្នុងធម្មវិន័យណា នេះគឺធម្មវិន័យនោះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិ ឈ្មោះថាជាការយឺតយូរ សត្វនោះដល់នូវគុណវិសេស ក៏ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសជាអ្នក

ឈ្មាសវៃ នឹងសំឡេងស័ង្ខ បុរសនោះ ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានឮសំឡេងស័ង្ខ បុរសនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ឬងឿងឆ្ងល់នឹងសំឡេងស័ង្ខនោះថា សំឡេងស័ង្ខមែន ឬមិនមែនសំឡេងស័ង្ខទេ បុរសនោះ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តថា ជាសំឡេងស័ង្ខដោយពិត មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរៀននូវធម៌ ក៏មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះដែរ ។បេ។ ជាអ្នកដល់នូវគុណវិសេសធាប់រហ័ស ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្សទី ៣ នៃធម៌ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្តាត់រត់មាត់ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ រមែងកើតប្រាកដ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរៀននូវធម៌ គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ភុតធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនោះ ជាសភាវៈ ចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗនៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្តាត់រត់មាត់ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្លេចស្មារតីធ្វើមរណកាលទៅ រមែងចូលទៅកាន់ទេវនិកាយណាមួយ ។ ចំណែកនៃធម៌ទាំងឡាយ មិនប្រាកដច្បាស់ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីសុខក្នុងទេវនិកាយនោះ ទាំងមិន

មែនជាកិកុមានឫទ្ធិ ដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ជំនាញខាងផ្លូវចិត្ត ហើយសម្តែងធម៌ដល់បរិស័ទបានឡើយ ។

ទាំងមិនមែន ជាទេវបុត្តអាចសម្តែងធម៌ដល់ទេវបរិស័ទបានទេ ។ តែថា បើមានឱបបាតិកសត្វ រំលឹកនូវឱបបាតិកសត្វថា ម្នាលគ្នាយើង ពួកយើងបានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈអំពីមុនក្នុងធម្មវិន័យណា អ្នករលឹកបាននូវធម្មវិន័យនោះដែរឬ ។ ទេវបុត្តនោះ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលគ្នាយើង យើងរលឹកបាន ម្នាលគ្នាយើង យើងរលឹកបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិ ឈ្មោះថា ជាការយឺតយូរ សត្វនោះដល់នូវគុណវិសេស ក៏ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចសម្ងាញ់ពីរនាក់ លេងអាចម៍ដីជាមួយគ្នា សម្ងាញ់ទាំងពីរនាក់នោះ មកជួបគ្នាក្នុងទីណាម្តងៗ សម្ងាញ់ម្នាក់ក៏និយាយទៅនឹងសម្ងាញ់ម្នាក់នោះយ៉ាងនេះថា នែសម្ងាញ់ ឯងរលឹកបាននូវហេតុនេះទេ ។ សម្ងាញ់នោះ គប្បីតបយ៉ាងនេះថា នែសម្ងាញ់ អញរលឹកបាន នែសម្ងាញ់ អញរលឹកបាន មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរៀននូវធម៌ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។បេ។ ជាអ្នកដល់នូវគុណវិសេសឆាប់រហ័ស ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្សទី ៤ នៃធម៌ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្ទាត់រត់មាត់ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ រមែងកើតប្រាកដ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សទាំង៤ នេះ នៃធម៌ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្ទាត់រត់មាត់ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ រមែងកើតប្រាកដ ។

(សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ ៤៣ / ១០៧)

អដ្ឋកថាសោតានុគតសូត្រ

បទថា សោតានុគតានំ មានសេចក្តីថា ដែលភិក្ខុផ្ទៀងសោតប្បសាទ ចុះហើយ កំណត់ដោយសោតៈ គឺញាណ ។

ពីរបទថា **អានិសំសា ចាដិកង្ខា** មានសេចក្តីថា គុណានិសង្ស ដែលភិក្ខុនោះ គប្បីសង្ឃឹមបាន ។

ពីរបទថា **ធម្មំ បរិយាបុណាតិ** មានសេចក្តីថា រមែងសិក្សាធម៌ដែលជាបែបផែន ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា មាន៩អង្គ ៩ មានសុត្តៈ គេយ្យៈ ជាដើម ។

បទថា សោតនុគតា បានដល់ ទៅតាមត្រចៀក គឺ ចូលកាន់ត្រចៀក ។ បទថា មនសានុបេក្ខិតា ប្រែថា ត្រូត មើលដោយចិត្ត ។

ពាក្យថា ចាក់ធ្ងុះដោយបញ្ញា បទបាលីថា ឧិដ្ឋិយា សុបដិវិទ្ធាតិ អត្តតោ ច ការណតោ ច បញ្ញាយ សុដ្ឋុ បដិវិទ្ធា បច្ចក្ខីកតា : គឺបុគ្គលចាក់ធ្ងុះដោយប្រពៃ គឺបុគ្គល ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ដោយបញ្ញា តាមអត្តផង តាម ហេតុផង ឈ្មោះថា ឧិដ្ឋិយា សុបដិវិទ្ធា ។

ពាក្យថា មុដ្ឋស្សតិ កាលំ កុរុមានោ នេះ ព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រោះភាវៈជាអ្នកមិនមានសតិ ជាគ្រឿងនឹករលឹកនូវព្រះពុទ្ធវចនៈ ក៏ទេដែរ, តែព្រះអង្គទ្រង់ ត្រាស់សំដៅយកកាលកិរិយារបស់បុថុជ្ជន ។ មែនពិត បុថុជ្ជន ឈ្មោះថា ជាអ្នកភ្លេចភ្លាំងសតិ ធ្វើមរណកាល ។

បទថា ឧបបជ្ជតិ មានសេចក្តីថា ស្ថិតនៅក្នុងសីល ដ៏បរិសុទ្ធ រមែងទៅកើតនៅក្នុងទេវលោក ។

បទថា ធម្មបធាបិលបន្តិ មានសេចក្តីថា ធម៌គឺ ពុទ្ធវចនៈឯណា ដែលភ្លេចភ្លាំងដោយការទន្ទេញ គឺមិនបាន

ចាំវត់មាត់ក្នុងកាលមុន របស់ភិក្ខុអ្នកមានសេចក្តីសុខ ជាអ្នកកើតហើយក្នុងភពជាទីបំផុត, ធម៌ គឺពុទ្ធវចនៈទាំងអស់នោះ រមែងប្រាកដច្បាស់ គឺ រមែងជាក់ច្បាស់ បានដល់ ប្រាកដយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដូចជាស្រមោលក្នុងកញ្ចក់ដ៏ភ្លឺថ្លា ។

ពាក្យថា **ឧទ្ធោ ភិក្ខវេ សតុប្បាទោ** មានសេចក្តីថា ការកើតឡើងនៃសតិ ជាគ្រឿងរលឹកដល់ព្រះពុទ្ធវចនៈនោះឯង ឃើតឃួរ គឺ ជួន់ ។ ពាក្យថា **អថ សោ សតោ ទិប្បំយេវ វិសេសគាមី ហោតិ** មានសេចក្តីថា រមែងជាអ្នកទៅដល់ព្រះនិព្វាន ។ ពាក្យថា **ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ** មានសេចក្តីថា ព្រះខីណាស្រពអ្នកដល់ព្រមដោយឫទ្ធិ ដល់នូវភាពជាអ្នកស្ទាត់ជំនាញនៃចិត្ត ។ល។

ការស្តាប់ធម៌ រមែងជាហេតុឲ្យបានសម្រេចនូវអានិសង្ស ៤ ប្រការ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក៏ជនទាំងឡាយ លុះបានស្តាប់ធម៌ហើយ ក៏សម្រេចធម៌ជាទីអស់ទៅនៃអាសវៈ គណនាត្រាប់ពុំបាន ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកណាមួយ ក៏មិនគួរជាអ្នកខ្ជិលស្តាប់ធម៌ឡើយ ។

ធម្មសួរនកថា កុក្កុជីវត្ថុ

មានសេចក្តីដំណាលថា ក្នុងកាលនៃព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះ-នាមថា **កកុសន្ធ** មានមេមាន់មួយ នៅជិតអាសនៈសាលា ។

មេមាន់នោះ បានស្តាប់នូវសំឡេងសូធ្យព្រះធម៌ របស់ភិក្ខុអ្នកចម្រើនវិបស្សនាមួយអង្ត កំពុងតែស្វាយធ្យាយនូវវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ទើបកំណត់យកនិមិត្តក្នុងសំឡេងថា "**ធម្មោ ឯសោ** នុ៉ះជាធម៌" ដូច្នេះ ត្រូវសត្វក្លែង ១ សម្លាប់ច្យុតហើយ បានកើតជារាជធីតា ព្រះនាមថា **ឧព្វរី** បួសហើយក្នុងសំណាក់នៃនាងបរិព្វាជិកាទាំងឡាយ ។ ក្នុងកាលក្រោយមកនាងចូលទៅកាន់វច្ចកុដិ ឃើញហ្វូងដង្កូវ ហើយក៏បានញ្ជាំងបុឡុវកសញ្ញាឲ្យកើតឡើង បានសម្រេចបឋមឈានហើយ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនោះ ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក, ច្យុតចាកព្រហ្មលោកនោះហើយ ក៏បានកើតក្នុងត្រកូលសេដ្ឋី, មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានច្យុតិ ហើយទៅកើតជាកូនជ្រូកញី ក្នុងនគររាជគ្រឹះ ក្នុងពុទ្ធប្បាទនេះ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ទតព្រះនេត្រឃើញសត្វជ្រូកញីនោះ ហើយ ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹម ត្រូវព្រះមហាអានន្ទ ក្រាបទូល

សួរហើយ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងរឿងវ៉ាទាំងអស់ ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងនូវគាថា ក្នុងតណ្ហាវគ្គនៃធម្មបទថា "យថាបិ មូលេ អនុបទ្ទវេ ឧន្នេ ..." ដូច្នេះជាដើម ។

*ចំណែកមេជ្រូកនោះ ច្យុតអំពីអត្តភាពនោះហើយ កើតជារាជធីតាក្នុងសុវណ្ណភូមិ ច្យុតអំពីនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងស្រុកឈ្មោះវេនវាសី, ច្យុតអំពីនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងក្រុងពារាណសី, ច្យុតអំពីនោះហើយ បានទៅកើតជាធីតារបស់អ្នកលក់សេះ ក្បែរកំពង់ឈ្មោះសុប្បារកៈ, ច្យុតអំពីនោះហើយ បានទៅកើតជាធីតារបស់នាយនាវា ក្បែរកំពង់ឈ្មោះកាវីរ, ទី ១០ ច្យុតអំពីនោះហើយ បានទៅកើតជាធីតា នៃឥស្សរជន ក្នុងអនុរាធបុរី, ច្យុតអំពីនោះហើយ បានទៅកើតជាធីតារបស់សុមនកុដុម្ពីក៍ ឈ្មោះថា **នាងសុមនា** ក្នុងស្រុកភេក្កន្តគ្រាមក្នុងទិសទក្សិណ នៃអនុរាធបុរីនុ៎ះឯង ។*

នាងសុមនា បានកើត ១២ ជាតិ តាំងពីអត្តភាពជាមេមាន់ រហូតដល់មានអត្តភាពជាធីតារបស់កុដុម្ពីក៍ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ក្នុងកាលក្រោយមក នាងទៅកាន់ផ្ទះរបស់មហាមាត្យ ឈ្មោះថា លកុណ្ឌកអតិអម្ពរៈ នៃព្រះរាជាទ្រង់

ព្រះនាមទុដ្ឋគាមិណី ។ ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហាអតុលត្ថេរៈ នៅក្នុងកោដិបព្វតមហាវិហារ និមន្តទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកនោះ ឃើញនាងហើយ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ មកប្រាប់ថា "ម្នាលលោកដ៏មានអាយុ កូនជ្រែកមេ កើតហើយបានដល់នូវភាពជាភរិយារបស់មហាអមាត្យ, រឿងនោះអស្ចារ្យមែនហ្ន៎ !" នាងបានស្តាប់ពាក្យនោះ ដឹងនូវអត្តភាពក្នុងអតីតៈ របស់ខ្លួនបានដោយញាណជាគ្រឿងរលឹកជាតិ ក៏កើតសេចក្តីសង្វេគតក់ស្លុត បានសុំស្វាមីបួសក្នុងសំណាក់នៃពួកនាងភិក្ខុនី បានស្តាប់សតិប្បដ្ឋានសូត្រ ក្នុងតិស្សមហាវិហារហើយ បានសម្រេចជាសោតាបន្ន ក្នុងកាលក្រោយមក បានស្តាប់នូវអាសីវិសូបមសូត្រ ក្នុងកល្លកមហាវិហារ ក៏បានសម្រេចនូវព្រះអរហត្ត ។

ឯវំ ធម្មស្សវនំ សម្មាភាវិតំ អរហត្តំ ចាបេតិ បុគ្គលស្តាប់ធម៌ គឺចម្រើនដោយប្រពៃ ញុំាងបុគ្គលនោះឲ្យបានសម្រេចព្រះអរហត្តយ៉ាងនេះ តែងអស់ទៅនូវអាសវៈតាមលំដាប់ ។ (មង្គលត្ថទីបនី ๔ / ๔๘-๘๒)

៩-ធម្មទេសនាមយ:

ធម្មទេសនា មានវចនត្ថ:ថា ៖

ធម្មំ ទេសេន្តិ ឯតាយាតិ = ធម្មទេសនា : *ជនទាំងឡាយ រមែងសម្តែង រមែងបង្រៀនធម៌ ដោយធម្មជាតិនោះ ដូច្នោះ ធម្មជាតិដែលជាហេតុនៃការសម្តែង បង្រៀនធម៌ ឈ្មោះថា ធម្មទេសនា, បានដល់ ចេតនានៅក្នុងមហាកុសលចិត្តុប្បាទ ដែលមានយោនិសោមនសិការជាប្រធាន ។*

ការបង្រៀន ការសម្តែងវិជ្ជាអាជីពផ្សេងៗ ដែលមិនមានទោស ក៏ចាត់ជាធម្មទេសនាកុសលបានដូចគ្នា ដូច្នោះ លោកវិភាវិនីដីកាចារ្យ ទើបបានសម្តែងទុកថា **និរវជ្ជវិជ្ជាធិ-ឧបធិស្សនចេតនាបិ ឯត្ថេវ សង្គហំ គច្ឆតិ :** *ចេតនាដែលជាហេតុនៃការចង្អុលបង្ហាញណែនាំវិជ្ជាផ្សេងៗ ដែលមិនមានទោស ក៏សង្រ្គោះចូលក្នុងធម្មទេសនា នេះ បានដូចគ្នា ។*

អានិសង្សធម្មទេសនាកុសល

បរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តក: ថា ភិក្ខុ កាលមិនប្រាថ្នាការស្ទាត់ជំនាញក្នុងធម៌ដើម្បីខ្លួន សម្តែងធម៌

ដល់អ្នកដទៃ ដោយអធ្យាស្រ័យពេញទៅដោយការអនុគ្រោះ នេះឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ សម្រេចដោយការសម្តែងធម៌ ។ តែថា កាលដែលកិក្ខុមួយរូបតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាទុកថា ជនទាំងឡាយនឹងដឹងថា យើងជាធម្មកថិកដោយវិធីយ៉ាងនេះ ហើយអាស្រ័យលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ (សិលោក) ការសម្តែងធម៌នេះមិនមានផលច្រើនឡើយ ។

ចំណែកក្នុងបរមត្ថជោតិកៈ ថា ៖

ធម្មទេសនា ដែលមានអានិសង្សច្រើននោះ គឺ អ្នកសម្តែងធម៌ ដោយចិត្តបរិសុទ្ធ ពោលគឺ មិនប្រាថ្នាលាភ សក្ការៈ យស សេចក្តីសរសើរទេ ប្រាថ្នាតែ ឲ្យអ្នកស្តាប់បានទទួលប្រយោជន៍តែប៉ុណ្ណោះ ការសម្តែងធម៌យ៉ាងនេះ ចាត់ជាធម្មទេសនាកុសលពិត និងមានអានិសង្សច្រើន ។

ធម្មទេសនា ដែលមានអានិសង្សតិចនោះ គឺ អ្នកសម្តែងធម៌ ដោយចិត្តមិនបរិសុទ្ធ រវល់តែប្រាថ្នានៅក្នុងរឿងលាភ សក្ការៈ យស សេចក្តីសរសើរ ទាំងចិត្តក៏គិតដើម្បីឲ្យជនទាំងឡាយបានដឹងថា ខ្ញុំនេះជាព្រះធម្មកថិក គ្រូអាចារ្យ ការសម្តែងធម៌យ៉ាងនេះ ចាត់ជាធម្មទេសនាកុសល ដែលមិនពិត មិនត្រឹមត្រូវ និងមានអានិសង្ស ក៏តិច ។

មួយទៀត អ្នកដែលសម្តែងធម៌ ដោយចិត្តដែលមិនបរិសុទ្ធនេះ កាលកំពុងសម្តែង ប្រសិនបើមានចិត្តបរិសុទ្ធកើតឡើងបានមួយខណៈៗ ពោលគឺ មិនប្រាថ្នាលាភ សក្ការៈ យស សេចក្តីសរសើរទេ ប្រាថ្នាតែឲ្យអ្នកស្តាប់បានទទួលប្រយោជន៍តែប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ការសម្តែងធម៌ក្នុងខណៈនោះ ក៏ជាធម្មទេសនាកុសលពិត ត្រឹមត្រូវ និងមានអានិសង្ស បានដូចគ្នា ។

ដូចដែលព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ បានសម្តែងទុក ក្នុងអដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថា ថា ៖

ឯកោ ឯវំ មំ ធម្មកថិកោតិ ជានិស្សន្តីតិ ឥច្ឆាយ បត្វា លាភគរុកោ ហុត្វា ទេសេតិ, តំ ន មហប្ផលំ

អ្នកណាមួយសម្តែងធម៌ដោយចិត្តមិនបរិសុទ្ធ ដោយប្រារព្ធក្នុងចិត្តថា ជនទាំងឡាយនឹងបានដឹងយើងនេះ ជាធម្មកថិកទាំងប្រាថ្នាក្នុងលាភ ការសម្តែងធម៌យ៉ាងនេះ រមែងមានផលមានអានិសង្សតិចមិនច្រើន ។

"ឯកោ អត្តនោ បគុណំ ធម្មំ អប្បិច្ឆាសីសមានោ វិមុត្តាយតនសីសេន បរេសំ ទេសេតិ ឥទំ ទេសនាមយំ

បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ឆាម" *អ្នកណាមួយសម្តែងធម៌ដល់ជនទាំងឡាយ ដោយសេចក្តីជឿ សេចក្តីជំនាញរបស់ខ្លួន ដោយមិនមានការប្រាថ្នាក្នុងលាភយ៉ាងណាទេ ប្រាថ្នាតែនឹងឲ្យសម្រេចអរហត្តផលតែម្យ៉ាង ការសម្តែងធម៌យ៉ាងនេះ បានឈ្មោះថា បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ដែលសម្រេចដោយធម្មទេសនាកុសល ។*

ឆម្ហទាន

ដោយបទបាលីថា "**ឥធេកច្ចោ អមតប្បត្តិប្បដិបទំ កថេត្វា ទេតិ ឥទំ ធម្មទានំ ឆាម** ។ *បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ សម្តែងប្រាប់នូវបដិបទា ជាហេតុដល់នូវព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា* ***អមតៈ*** *តែងឲ្យនូវទាននេះ ឈ្មោះថា ធម្មទាន* "**អមតប្បត្តិហេតុភូតំ សម្មាបដិបទំ**" *នូវបដិបទាដោយប្រពៃ ជាហេតុឲ្យកើតឡើងនៃកិរិយាដល់នូវព្រះនិព្វាន ឈ្មោះថា* ***អមតៈ*** *ជាឈ្មោះ ធម្មទាន ។*

"**ឥធេកច្ចោ ឥមេ ធម្មា កុសលា ឥមេ ធម្មា អកុសលា**" *បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ បែងចែកធម៌ជាកុសល និង អកុសល ប្រាប់ថា ធម៌ទាំងឡាយនេះ ជា*

កុសល ធម៌ទាំងឡាយនេះ ជាអកុសល ឈ្មោះថា ធម្មទាន ។

ឥមេ ធម្មា សាវជ្ជា ធម៌ទាំងឡាយនេះ ប្រព្រឹត្តទៅមានទោស, ឥមេ ធម្មា អនវជ្ជា ធម៌ទាំងឡាយនេះ ប្រព្រឹត្តទៅមិនមានទោស, ឥមេ វិញ្ញូគរហិតា ធម៌ទាំងឡាយនេះ គឺ បណ្ឌិតគប្បីតិះដៀល, ឥមេ វិញ្ញូប្បសត្ថា ធម៌ទាំងឡាយនេះ គឺ បណ្ឌិតគប្បីសរសើរ, ឥទំ សិទ្ធប្បត្តំ ធម្មទានំ នាម ធម្មទាននេះ ឈ្មោះថា ជាកំពូល,

"ឥធ លោកមរលោកទុក្ខក្ខយសុខាវហានស្ស បន សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតស្ស ធម្មស្ស បវេសំ ហិតកាមតាយ ទេសនា ធម្មទានំ" ចំណែកទេសនានូវធម៌ គឺ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ដឹងហើយ ជាហេតុនាំមកនូវប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខ ក្នុងលោកនេះផង ក្នុងលោកខាងមុខនោះផង ដល់ខ្លួនផង ដល់អ្នកដទៃផង សមដូចគាថា ដែលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងចំពោះសក្កទេវរាជ ជាស្តេចនៃទេវតា ។

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ សព្វរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ
សព្វរតឹ ធម្មរតិ ជិនាតិ តណ្ហាក្ខយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ។

ធម្មទានឈ្នះទានទាំងពួង, ធម្មរស ឈ្នះរសទាំងពួង, សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្នះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង កិរិយាអស់ទៅនៃតណ្ហា ឈ្នះទុក្ខទាំងពួង ។

អដ្ឋកថាធម្មបទថា បទថា **សព្ពទានំ** ជាដើម សេចក្តីថា "ក៏ប្រសិនបើ បុគ្គលគប្បីថ្វាយត្រៃចីវរ ដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ ដែលបានគង់ជាប់ៗគ្នា ក្នុងផ្ទៃចក្រវាឡ រហូតដល់ព្រហ្មលោក ។ ឯកិរិយាអនុមោទនា ដែលព្រះពុទ្ធជាដើមទ្រង់បានធ្វើហើយ ដែលប្រកបដោយព្រះគាថា មានបាទ ៤ ក្នុងសមាគមនោះឯង ប្រសើរបំផុត ។ ព្រោះថា ទាននោះ រមែងមិនដល់នូវតម្លៃនូវចំណែកទី ១៦ នៃព្រះគាថានោះទេ ។ ការសម្តែងក្តី ការប្រាប់ក្តី ការបង្រៀន ការស្តាប់ក្តី នូវធម៌ ជាធម្មជាតិមានផលច្រើនយ៉ាង ដូច្នេះ ។

មួយទៀត បុគ្គលឯណាមួយឲ្យគេធ្វើការស្តាប់ធម៌នោះ, អានិសង្សដ៏ច្រើន រមែងមានដល់បុគ្គលនោះពិត ។ ធម្មទានដែលព្រះពុទ្ធជាដើម ទ្រង់បានឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ សូម្បី

ដោយអំណាចអនុមោទនា ដោយហោចទៅ ដោយព្រះគាថា ប្រកបដោយ ៤ បាទប៉ុណ្ណោះ ជាធម្មជាតិដ៏ប្រសើរបំផុត ជាទាន ដែលទាយកញ៉ាំងបាត្រឲ្យពេញដោយបិណ្ឌបាត ដ៏ប្រណីត ហើយប្រគេនដល់បរិស័ទអ្នកប្រាកដដូច្នោះឯង សូម្បីជាទានកេសជ្ជទាន ដែលទាយកញ៉ាំងបាត្រឲ្យពេញ ដោយទឹកដោះរាវថ្លា និងប្រែងជាដើមហើយប្រគេន សូម្បីជាទានសេនាសនទាន ដែលទាយកញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យសាងព្រះវិហារទាំងឡាយ ដូចព្រះមហាវិហារ និងប្រាសាទទាំងឡាយ ដូចជាលោហប្រាសាទ រាប់ច្រើនសែនខ្នងជាអនេក ហើយប្រគេនសូម្បីជាទានបរិច្ចាគ ដែលអនាថបិណ្ឌកសេដ្ឋី ជាដើម ប្រារព្ធព្រះវិហារទាំងឡាយធ្វើហើយ ។ ពោះហេតុអ្វី ? ព្រោះថាបុគ្គលទាំងឡាយ កាលនឹងធ្វើបុណ្យដូច្នោះ ត្រូវតែស្តាប់ធម៌ហើយប៉ុណ្ណោះ ទើបធ្វើបាន, មិនបានស្តាប់ហើយ ក៏ធ្វើមិនបានទេ ។ ក៏ប្រសិនបើសត្វទាំងនេះ មិនគប្បីស្តាប់ធម៌ទេ, ក៏មិនគប្បីប្រគេន សូម្បីនូវបបរត្រីមតែមួយវែក សូម្បីនូវបាយត្រីមតែមួយវែកដែរ, ហេតុនេះ ធម្មទាននោះឯង ទើបប្រសើរបំផុតជាទានទាំងពួង ។ ម្យ៉ាងទៀត លើកលែងតែ

ព្រះពុទ្ធ និងព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយចេញហើយ សូម្បីព្រះ-សាវ័កទាំងឡាយ មានព្រះសារីបុត្តជាដើម ជាអ្នកប្រកបដោយបញ្ញា ដែលអាចដើម្បីនឹងរាប់តំណក់ទឹកភ្លៀងទាំងឡាយបាន កាលបើភ្លៀងកំពុងធ្លាក់ រហូតដល់កប្បទាំងអស់ ក៏មិនអាចនឹងសម្រេចសោតាបត្តិផលជាដើម ដោយធម្មតារបស់ខ្លួនបានឡើយ, លុះត្រាតែស្តាប់ធម៌ដែលព្រះអស្សជិត្ថេរៈ ជាដើមសម្តែងហើយ ទើបធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផលបាន, និង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសាវ័កបារមីញ្ញាណ ដោយព្រះធម៌-ទេសនារបស់ព្រះសាស្តា, បពិត្រមហារាជ ព្រោះហេតុនេះឯង ធម្មទានន៎ុះឯង ទើបជាទានដ៏ប្រសើរបំផុត ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះសាស្តាទើបត្រាស់ថា “**សព្ពទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ** ធម្មទានរមែងឈ្នះនូវទានទាំងពួង” ដូច្នេះជាដើម ។

ពាក្យថា **សព្ពរសំ ធម្មរសោ ជិនាតិ** រសនៃធម្មឈ្នះជាងរសទាំងពួង ដោយបទបាលីថា **យោ បនេស សត្តន្នំ សោធិបក្ខិយធម្មសង្ខាតោ ច នវលោកុត្តរធម្ម-សង្ខាតោ ច ធម្មរសោ អយមេវ សព្ពរសានំ សេដ្ឋោ** ។ ចំណែករសឯណា ពោលគឺធម៌ជាចំណែកនៃបញ្ញា ជាគ្រឿង

គ្រាស់ដីនដ៏ក្រៃលែង មាន ៣៧ ប្រការផង ពោលគឺធម៌ជាគ្រឿងត្ងងចាកលោក ៩ ប្រការផង ធម្មរសនេះឯង ប្រសើរជាងរសទាំងពួង ទើបឲ្យឈ្មោះថា រសរបស់ធម៌ ។

បទដីកាថា **ធម្មរសោតិ សទ្ធម្មសង្ខិចយំ បីតិប្បាមោជ្ជំ** កិរិយារីករាយនឹងការនៃខ្លួនជាអ្នកក្រេបផឹក គឺបុគ្គលអាស្រ័យនូវព្រះសទ្ធម្មឲ្យឈ្មោះថា រសរបស់ធម៌ដូច្នេះ ។

បទបាលីថា **សព្ឋរតី ធម្មរតិ ឯនាតិ** សេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ ឈ្មះសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ។

មានបទវិគ្គហថា **ធម្មរតីតិ សមថវិបស្សនាធម្មេ អភិរតិ** បុគ្គលត្រេកអរចំពោះក្នុងសមថ និងវិបស្សនាធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យឈ្មោះថា **ធម្មរតិ** ដូច្នេះ ឈ្មោះថា ត្រេកអរ ។

តណ្ហាក្ខយោ បន តណ្ហាក្ខយន្តេ ឧប្បន្នំ អរហត្តំ តំសកលសព្ពាបិ វដ្ដទុក្ខស្ស អភិភវនតោ សព្ឋសេដ្ឋមេវ ។

ចំណែកខាងព្រះអរហត្ត ដែលកើតឡើងក្នុងទីបំផុតនៃធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ឈ្មោះថា ធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រះអរហត្តនោះ ឈ្មោះថា ប្រសើរបំផុតជាងធម៌ទាំងពួង ព្រោះគ្របសង្កត់នូវវដ្តទុក្ខមែនទាំងអស់ ។

ពាក្យថា **អស់តណ្ហា ឈ្នះទុក្ខទាំងពួង** ចំណែកព្រះអរហត្ត ដែលកើតឡើងក្នុងទីបំផុតនៃធម៌ ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះថា ប្រសើរបំផុតជាងធម៌ទាំងពួង អាចគ្របសង្កត់នូវវដ្តទុក្ខបាន បានជាឈ្មោះថា **តណ្ហក្ខយោ សព្វទុក្ខំ ជិនាតិ,** ឈ្មោះថា **លោកគរុ** ជាអ្នកធ្ងន់ក្នុងលាភ មកពីតណ្ហាប៉ះពាល់ អ្នកមិនធ្ងន់ដោយលាភ សូម្បីសម្តែងធម៌ មានចិត្តទន់ផ្សាយផលប្រយោជន៍ មែនពិត តែងនឹកចំណាងឲ្យអ្នកជនៃចេះចាំនូវពុទ្ធវចនស្ទាត់ជំនាញរបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា ទេសនាមយបុណ្យ សម្រេចមកពីទេសនា ។

ប្រាថ្នាមិនឲ្យសាបសូន្យ អង្គរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៩ ផង ។

ភិក្ខុសម្តែងដោយពិស្តារនូវសច្ចៈទាំង ៤ ប្រការ ដែលប្រកបដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ ។

ពាក្យថា **ធម៌** បទវិគ្គហៈថា **ធម្មន្តិ ចតុស្សច្ចធម្មំ ទេសេតិ** ភិក្ខុអង្គណា សម្តែងនូវសច្ចធម៌ ៤ ឈ្មោះថា សម្តែងធម៌ ឬឈ្មោះថា ធម៌ ។

អត្ថប្បដិសំវេទិនោតិ ចាលិអត្ថំ អាជានន្តស្ស ភិក្ខុ អង្គឯណា កាលដឹងច្បាកជនូវអត្ថនៃបាលី ឈ្មោះថា ដឹងចំពោះនូវអត្ថ ។ **ធម្មប្បដិសំវេទិនោតិ** ចាលិ អាជានន្តស្ស ភិក្ខុអង្គឯណា កាលដឹងនូវបាលី ឈ្មោះថា ដឹងចំពោះនូវធម៌ ។ **ចាមោជ្ជន្តិ តរុណាបីតិ** គឺ បីតិនៅខ្ចីនៅទន់ ឈ្មោះថា បាមោជ្ជៈ ។ **បីតីតិ** តុដ្ឋាការភូតោ ពលវប្បីតិ, បីតិដ៏មានកម្លាំងជាអាការៈនៃសេចក្តីត្រេកអរកើតឡើង ឈ្មោះថា បីតិ ។ **កាយោតិ** ឆាមកាយោ នាមកាយ ឈ្មោះថា កាយ ។ **បស្សម្ភតីតិ** បដិប្បស្សម្ភតិ នាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ ឲ្យ ឈ្មោះថា បស្សម្ភតិ។ **សុខំ វេទេតីតិ សុខំ បដិលភតិ** ភិក្ខុ បានចំពោះនូវសេចក្តីសុខ ឈ្មោះថា សោយនូវសេចក្តីសុខ ។ **សមាធិយតីតិ** អរហត្ត ផលសមាធិឆា **សមាធិយតិ** ចិត្តតម្កល់មាំ ដោយកិរិយាតម្កល់មាំ គឺ អរហត្តផល ឈ្មោះថា ***សមាធិយតិ*** ។ ព្រោះបុគ្គលនេះការស្តាប់នូវធម៌នោះ ដឹងនូវឈាននិងវិបស្សនា មគ្គ ផល ក្នុងទីដែលមកហើយ បីតិកើតឡើងបុគ្គលនោះ កាលមិនថយចុះ ក្នុងចន្លោះនៃបីតិនោះ ជាអ្នកដែលប្រកបដោយ ឧបចារកម្មដ្ឋាន ហើយញ៉ាំង

*វិបស្សនា ឲ្យចម្រើនឡើង ហើយសម្រេចនូវព្រះអរហត្ត, **ចិត្តំ សមាធិយតិ** គឺចិត្តតម្កល់មាំ សំដៅយកព្រះអរហត្ត នោះ ។ **វិមុត្តាយតនន្តិ** វិមុច្ចនការណំ ហេតុនៃកិរិយា រួចស្រឡះ ឈ្មោះថា **វិមុត្តាយតន** ។*

*ជាមោជ្ជកើតឡើង គឺ មានសេចក្តីរីករាយ ជាលក្ខណៈ, រំពឹងនូវធម៌នោះ ជ័សមគួរហើយ ប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ វាចា មនោ របស់ខ្លួន ដល់នូវសោមនស្ស ។ ពាក្យថា បីតិ ជ័មានកម្លាំង គឺ រម្ងាប់កាយនិងចិត្ត ។ កាលបើនាមកាយរម្ងាប់ហើយ រូបកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ដែរ ។ ពាក្យថា **បានចំពោះនូវសេចក្តីសុខ** គឺ ចេតសិកនៅច្រឡូកច្រឡំ អាចដើម្បីជាបច្ច័យតម្កល់មាំនៃចិត្ត ។ ពាក្យថា **តម្កល់មាំ** សំដៅយកអនុត្តរ-សមាធិ ជាឈ្មោះអរហត្តផលសមាធិ ។*

*ពាក្យថា **រួចផុតអាយតនៈ** បទបាលីថា វិមុត្តិយា វដ្តទុក្ខតោ វិមុច្ចនស្ស អាយតនំ ការណំ វិមុត្តាយតនំ អាយតនៈជាហេតុនៃកិរិយារួចចាកវដ្តទុក្ខ ឈ្មោះថា វិមុត្តា-យតនៈ ឬវិមុច្ចនការណំ កិរិយាស្តាប់ធម៌ក្តី ឲ្យនូវអភ័យទានក្តី ចាត់ចូលក្នុងធម្មទានដែរ ។*

ធម្មកថិកអ្នកសម្តែងធម៌មាន ៥ យ៉ាង

១-ធម្មំ ទេសេន្តេនបិ ហិតជ្ឈាសយមុទុចិត្តេនេវ ភវិតព្វំ ន លាភគរុកេន : *ចំណែកធម្មកថិកអ្នកសម្តែងធម៌ គប្បីមានចិត្តទន់ភ្លន់ ផ្សាយនូវប្រយោជន៍ធម្មទាន មិនធ្ងន់ចិត្តដោយលាភ ។*

២-លាភគរុកស្ស ហិ ធម្មទានំ ន មហប្ផលំ *ព្រោះថា ធម្មទាន របស់បុគ្គលអ្នកធ្ងន់ដោយលាភ ជាធម្មទាន មិនមានផលច្រើន*

៣-ឥច្ឆាយ បត្វា លាភគរុកោ ហុត្វា ទេសេតិ តំ ន មហប្ផលំ : *បុគ្គលអ្នកសម្តែងធម៌ ជាអ្នកគោរពលាភ ឋិតនៅក្នុងឥច្ឆា ធម្មទាននេះ មិនមានផលច្រើន ។*

៤-ឯកោ អត្តនោ បគុណធម្មំ អប្បច្ឆាសីស-មានោ បរេសំ ទេសេតិ ឥទំ ទេសនាមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ នាម : *ធម្មកថិកអង្គ៌ណាមួយ មិនមានទឹកចំណង់នូវលាភសក្ការៈ តែងសម្តែងនូវធម៌ ដែលខ្ជួនស្ងាត់ជំនាញហើយដល់ជនទាំងឡាយដទៃ ធម្មទាននេះ ជាបុញ្ញ-កិរិយាវត្ថុ សម្រេចអំពីទេសនាមយៈ*

ថ-តំ ន មហប្ផលំ តស្សាយ បរាមជ្ជត្តា ធម្មទានដែលធ្ងន់ដោយលាភនោះ មិនមានផលច្រើន ព្រោះមានតណ្ហាប៉ះពាល់ហើយ ។

គាថាក្នុងកិន្តទសូត្រ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

អន្ធោ ពលោ ហោតិ
វត្តោ ហោតិ វណ្ណោ
យានោ សុខោ ហោតិ
ទីបោ ហោតិ ចក្ខុោ ។
សោ ច សព្ពទោ ហោតិ
យោ ទទាតិ ឧបស្សយំ
អមតន្តុោ ច សោ ហោតិ
យោ ធម្មមនុសាសតិ ។

បុគ្គលឲ្យបាយ ឈ្មោះថា ឲ្យកម្លាំង ឲ្យសំពត់ ឈ្មោះថា ឲ្យពណ៌សម្បុរ ឲ្យយានជំនិះ ឈ្មោះថា ឲ្យសេចក្តីសុខ ឲ្យប្រទីប ឈ្មោះថាឲ្យចក្ខុ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា ឲ្យទីនៅ

អាស្រ័យ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឲ្យវត្ថុគ្រប់យ៉ាង បុគ្គលណា ប្រៀនប្រដៅធម៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា **ឲ្យព្រះនិព្វាន** ។

អដ្ឋកថា

បទថា អមតទ្ទនោ ច សោ ហោតិ **អធិប្បាយថា** *កាលបុគ្គលញ៉ាំងបិណ្ឌបាត ឲ្យពេញដោយកោជនដ៏ប្រណីត ហើយថ្វាយ ឈ្មោះថា ឲ្យសេចក្តីមិនស្លាប់ ។*

បទថា យោ ធម្មមនុសាសតិ **អធិប្បាយថា** *បុគ្គលណា រមែងទូន្មានធម៌ រមែងប្រាប់អដ្ឋកថា រមែងបង្រៀនបាលី រមែងដោះស្រាយបញ្ហាដែលសួរហើយ រមែងប្រាប់កម្មដ្ឋាន រមែងធ្វើធម្មស្សវនៈ សូម្បីទាំងអស់នេះ ឈ្មោះថា រមែងទូន្មានធម៌ ។ មួយទៀត ការឲ្យធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ប្រសើរជាងការឲ្យទាំងអស់ សេចក្តីនេះ សមពិតដូចដែលទ្រង់ត្រាស់ទុកថា "*សព្ពទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ ។ល។ តណ្ហក្ខយោ សព្ពទុក្ខំ ជិនាតិ" *ដូច្នេះ ។*

១០.ទិដ្ឋជុកម្ម

បរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថាខុទ្ទកនិកាយ ថា : ការដែលទិដ្ឋិជំណើរទៅត្រង់ ឈ្មោះថា ការឃើញត្រង់ (ទិដ្ឋុជុគតំ) ។ ពាក្យថា ***ទិដ្ឋុជុគតំ*** *នេះ ជាឈ្មោះរបស់សម្មាទស្សនៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយដោយនយមានជាដើមថា ទានដែលឲ្យហើយមានផល ។ ព្រោះថា ការឃើញត្រង់នេះ សូម្បីជាញាណ-វិប្បយុត្ត ក្នុងចំណែកខាងដើម ឬខាងក្រោយ តែក្នុងវេលាធ្វើការឃើញឲ្យត្រង់ហើយ ក៏ជាញាណសម្បយុត្តនោះឯង ។*

តែអាចារ្យពួកមួយពោលថា ***ទស្សនៈ*** *គឺការឃើញដោយអំណាចនៃការដឹងច្បាស់ និងការដឹងជាក់ ១ វិញ្ញាណដែលជាកុសល ១ កម្មស្សកតាញាណជាដើម ១ ជាសម្មា-ទស្សនៈ ។ បណ្តាធម៌ ៣ យ៉ាង មានទស្សនៈជាដើមនោះ សូម្បីក្នុងកាលញាណនៅមិនទាន់កើតឡើង ក៏មានការសង្គ្រោះហេតុដែលសមគួរដល់ហេតុ ជាគ្រឿងរឭកដល់បុណ្យដែលខ្លួនបានធ្វើទុកហើយ ចូលជាមួយវិញ្ញាណដែលជាកុសលបាន។ មានការសង្គ្រោះចូលជាមួយកម្មស្សកតាញាណ គឺការឃើញ*

ប្រពៃ តាមផ្លូវបស់កម្មបាន ។ តែការយើញត្រង់ក្រៅនេះ មានការកំណត់ធម៌ទាំងពួង ជាលក្ខណៈ ។ ព្រោះថា ការធ្វើបុណ្យយ៉ាងណានីមួយ បុណ្យនោះក៏មានផលច្រើន ព្រោះហេតុដែលទិដ្ឋិទាំងឡាយត្រង់នោះឯង ។

ក្នុងបរមត្ថជោតិកៈ *មានសម្តែងវចនត្ថៈរបស់**ទិដ្ឋុជុកម្ម*** ថា "ទិដ្ឋិយា ឧជុការណំ ទិដ្ឋុជុកម្មំ" ការធ្វើសេចក្តីយើញឲ្យត្រង់ ឈ្មោះថា ***ទិដ្ឋុជុកម្ម***, បានដល់ កម្មស្សកតាញ្ញាណ ព្រមដោយកុសលចេតនា, ពាក្យថា ***"ទិដ្ឋុជុកម្ម"*** នេះជាឈ្មោះរបស់កម្មស្សកតាញ្ញាណ ដូចដែលព្រះអានន្ទត្ថេរបានសម្តែងទុកក្នុងកាមាវចរកុសល បទមូលដីកាថា ៖

"កម្មស្សកតាញ្ញាណំ ទិដ្ឋុជុកម្មំ" ***កម្មស្សកតាញ្ញាណ*** *គឺបញ្ញាដែលដឹងថា សត្វទាំងឡាយមានសិទ្ធិ ឬសេចក្តីសម្រេចក្នុងការធ្វើរបស់ខ្លួន ទាំងដែលជាផ្នែកល្អ និងមិនល្អ ទាំងអស់គ្នា ចំណែកទ្រព្យសម្បត្តិ មាស ប្រាក់ មាតាបិតា ស្វាមី ភរិយា បុត្រធីតាទាំងនេះ មិនមែនជាសិទ្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយនោះ ដោយពិត ព្រោះមិនបានជាប់តាម*

សត្វទាំងឡាយទៅក្នុងភពដទៃបាន (សូម្បី) ក្នុងភពនេះ ក៏នៅមានសិទ្ធិមិនជាក់លាក់ ឬមិនប្រាកដទៀតផង ព្រោះនៅមានភ័យផ្សេងៗ មកជណ្តើមយកទៅបាន សេចក្តីឃើញដូច្នេះ បានឈ្មោះថា ***ទិដ្ឋជុកម្ម*** *។*

តែក្នុងប្រភេទកម្មចតុក្កនេះ បានសម្តែងដល់ចេតនាផ្សេងៗ ដែលជាតួកម្ម ដូច្នោះ ចេតនាចេតសិកដែលកើតព្រមជាមួយកម្មស្សកតាញ្ញាណនោះ ក៏បានឈ្មោះថា "ទិដ្ឋជុកម្ម" ផង ពិតមែន កម្មស្សកតាញ្ញាណដែលកើតឡើង ដោយវៀរចាកចេតនាចេតសិកនោះ រមែងមិនមាន ដូច្នោះ កាលបានពោលកម្មស្សកតាញ្ញាណ ដែលជាតួទិដ្ឋជុកម្មហើយ ក៏ជាការដែលថា បានពោលដល់ចេតនាចេតសិកផង នេះប្រព្រឹត្តទៅតាមអវិនាភាវនៃយ គឺនៃយពោលដល់វត្ថុមួយហើយ ក៏រមែងឲ្យសម្រេចដល់វត្ថុមួយទៀត ព្រោះវៀរចាកកម្មមិនបាន ។

កម្មស្សកតាញ្ញាណ *មានវចនត្ថៈថា ៖*

"កម្មំ សកំ យេសន្តិ កម្មស្សកា" កម្មជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន មានដល់សត្វទាំងឡាយ ដូច្នោះ សត្វទាំង

ឡាយទើបបានឈ្មោះថាកម្មស្សកៈ បានដល់ សត្វទាំងឡាយ "កម្មស្សកាឝំ ភាវោ កម្មស្សកតា" ការរស់នៅនៃសត្វទាំងឡាយ ដែលមានកម្ម ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ឈ្មោះថា កម្មស្សកតា បានដល់ ការរស់នៅរបស់សត្វ ឈ្មោះថា កម្មស្សកតាញាណ បានដល់ បញ្ញា ។

សម្តែងវចនត្ថៈ នយមួយទៀតថា ៖

"អត្តនោ បច្ចយេហិ ឧជុំ ករិយតីតិ ឧជុកម្មំ" "ទិដ្ឋិ ឯវ ឧជុកម្មំ ទិដ្ឋុជុកម្មំ" ធម្មជាតិណា ត្រូវបច្ច័យរបស់ខ្លួនធ្វើឲ្យត្រង់ ដូច្នោះ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យត្រង់ ឈ្មោះថា **ឧជុកម្ម** ការឃើញ គឺបញ្ញានេះពិតៗ ជាធម្មជាតិត្រូវធ្វើឲ្យត្រង់ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋុជុកម្ម, ពាក្យថា **"ទិដ្ឋិ"** ក្នុងទីនេះ សំដៅដល់ បញ្ញា គឺធម្មជាតិដែលដឹងតាមសេចក្តីពិត បានដល់ កម្មស្សកតាញាណ "អត្តនោ បច្ចយេហិ" ធម៌ដែលជាបច្ច័យរបស់ខ្លួន សំដៅសេចក្តីថា ធម៌ដែលជាបច្ច័យរបស់កម្មស្សកតាញាណនោះឯង ។

បច្ច័យនៃកម្មសក្រកតាញ្ញាណ ៣

ធម៌ ដែលជាបច្ច័យដល់កម្មសក្រកតាញ្ញាណ មាន ៣ ប្រការ គឺ

១-សុតមយបញ្ញា បញ្ញាដែលកើតអំពីការសិក្សា រៀនសូត្រ ជាហេតុ ជាបច្ច័យឲ្យកើតកម្មសក្រកតាញ្ញាណ

២-ចិន្តាមយបញ្ញា បញ្ញាដែលកើតអំពីការគិតនឹកពិចារណា ក្នុងការរស់នៅរបស់សត្វទាំងឡាយ ដោយការមានរោគ មិនមានរោគ សេចក្តីឆ្ងាត សេចក្តីល្ងង់ សុខ ទុក្ខ អាយុវែង អាយុខ្លី ទាល់ក្រ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ទាំងនេះជាដើម ជាហេតុ ជាបច្ច័យនាំឲ្យកើតកម្មសក្រកតាញ្ញាណ

៣-ភាវនាមយបញ្ញា បញ្ញាដែលកើតអំពីការចម្រើនវិបស្សនា ជាហេតុ ជាបច្ច័យឲ្យកើតកម្មសក្រកតាញ្ញាណ ។

ក្នុងវចនត្ថៈ ទី ២ នេះ បញ្ញាចែកចេញជា ២ យ៉ាង គឺ

បញ្ញាដែលជាហេតុ ១ បញ្ញាដែលជាផល ១ ។

បញ្ញាដែលជាហេតុ ក៏បានដល់ បញ្ញាទាំង ៣ ខាងដើមនេះ, ចំណែកបញ្ញាដែលជាផលនោះ ក៏បានដល់ កម្មស្ស-

កតាញ្ញាណ ហេតុនេះពិត សូម្បីជនទាំងឡាយ នឹងលះសក្កាយទិដ្ឋិ (សេចក្តីប្រកាន់ភ្ជាប់ក្នុងខន្ធ ៥ ថា ជាតួខ្លួន) មិនបានក៏ពិត តែកាលមានការយើញត្រង់នៅក្នុងទសវត្ថុក-សម្មាទិដ្ឋិ ១០ ប្រការ ហើយ ក៏បានឈ្មោះថា មានកម្មស្ស-កតាញ្ញាណ ដែលសម្រេចជាទិដ្ឋជុកម្មកុសលកើតឡើង ។

សម្មាទិដ្ឋិ ១០ ប្រការ

គំនិតដែលយល់ត្រូវតាមគន្ថងធម៌ ហៅថា សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិ មាន ១០ នោះ គឺ ៖

១-អត្ថិ ទិន្នំ *យល់ថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មានផល*

២-អត្ថិ យិដ្ឋំ *យល់ថា ការបូជាធំ មានផល*

៣-អត្ថិ ហុតំ *យល់ថា ការបូជាតូច មានផល*

៤-អត្ថិ សុកតទុក្កតានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ *យល់ថា ផលវិបាកនៃកុសលាកុសលកម្ម ដែលបុគ្គលធ្វើល្អ និងអាក្រក់ មាន*

៥-អត្ថិ អយំ លោកោ *យល់ថា លោកនេះ មាន*

៦-អត្ថិ បរោ លោកោ *យល់ថា លោកខាងមុខ មាន*

៧-អត្ថិ មាតា *យល់ថា មាតា មានគុណ*

៨-អត្ថិ បិតា *យល់ថា បិតា មានគុណ*

៩- អត្ថិ សត្តា ឱបបាតិកា *យល់ថា សត្វទាំងឡាយ ជា ឱបបាតិក កំណើតមាន*

១០- អត្ថិ លោកេ សមណព្រាហ្មណា សម្មគ្គតា សម្មាបដិបន្នា យេ ឥមញ្ច លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ *យល់ថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយសម្តែងប្រាប់ មាន ។*

ដូច្នោះ គ្រហស្ថ ឬ បព្វជិតទាំងឡាយ ខ្លួនមានសេចក្តីជឿក្នុងវិជ្ជាផ្លូវលោក ឬមិនមានសេចក្តីជឿក៏ដោយ បើសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួន នៅមិនទាន់ត្រឹមត្រូវតាមគោលរបស់ទសវត្ថុកសម្មាទិដ្ឋិ ១០ ប្រការហើយ ក៏ជាការសមគួរយ៉ាងក្រៃលែង នឹងត្រូវព្យាយាមធ្វើការអប់រំ សិក្សារៀនសូត្រក្នុងផ្នែកបរិយត្តិ ឬបដិបត្តិ ដែលត្រឹមត្រូវ ដើម្បីបានកែតម្រង់ដោះស្រាយសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួនឲ្យបរិបូរណ៍ ត្រឹមត្រូវតាមគោលរបស់ទសវត្ថុកសម្មាទិដ្ឋិ ដែលសម្តែងហើយនោះ ព្រោះ

អ្នកដែលមាន (សេចក្តីយល់ឃើញ) ត្រឹមត្រូវតាមគោលរបស់ទសវត្ថុកសម្មាទិដ្ឋិយ៉ាងបរិបូរណ៍ អ្នកនោះមិនបាត់បង់ទីដែលកើតមកជាមនុស្ស ជួបព្រះពុទ្ធសាសនា សមជាមួយការដែលបានឈ្មោះថា ជាពុទ្ធសាសនិកជន ដ៏ពិតប្រាកដ ដែលជាផលកម្រៃ មិនខាតទុន និងជាទីទុកជាក់ចិត្ត មានចិត្តសប្បាយរីករាយដល់ការប្រព្រឹត្តិទៅ ក្នុងបរលោករបស់ខ្លួនបានទៀតផង ។

មួយទៀត អ្នកដែលមានសេចក្តីឃើញតាមគោលរបស់ទសវត្ថុកសម្មាទិដ្ឋិ ល្អគ្រប់ប្រការហើយនោះ ក៏ឈ្មោះថា កម្មស្សកតាញ្ញាណ បានកើតឡើងហើយដល់អ្នកនោះ ដូច្នោះ ការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនារបស់អ្នកនោះ ក៏រមែងមានអានិសង្សច្រើន រកអ្វីប្រៀបមិនបាន, ប្រៀបដូចជាការបណ្តុះគ្រាប់ពោធិ៍ ដុះជាពោធិ៍ធំឡើង ផ្ទុយគ្នានឹងទានសីល ភាវនារបស់អ្នកដែលមិនមានកម្មស្សកតាញ្ញាណ រមែងមានអានិសង្សតិច ប្រៀបដូចដើមពោធិ៍ធំ ឲ្យផលកើតជាគ្រាប់ពោធិ៍ ក៏ដូច្នោះឯង ដូច្នោះ ព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ ទើបពោលពណ៌នាគុណរបស់កម្មស្សកតាញ្ញាណ ទុកក្នុងចតុក្ក

និទ្ទេសវណ្ណនា សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថាថា "ឥមស្មឹ កម្មស្សកតាញាណេ ឋត្វា ពាហុំ ធានំ ធត្វា សីលំ បូរេត្វា ឧទោសថំ សមាធិយិត្វា សុខេន សុខំ សម្បត្តិយា សម្បត្តឹ អនុភវិត្វា និព្វានំ បត្តានំ គណនបរិច្ឆេទោ នត្ថិ" ។

ការកំណត់រាប់ចំនួនរបស់បុគ្គល ចូលកាន់ព្រះនិព្វានក្រោយពីបានសោយសេចក្តីសុខ ក្នុងសម្បត្តិក្រៃលែងៗឡើងទៅជាលំដាប់ជាប់ៗ គ្នា ដោយអាស្រ័យការតាំងនៅក្នុងកម្មស្សកតាញាណល្អយ៉ាងនោះហើយ បានធ្វើបុណ្យច្រើនគ្រាសង្រួមរវាំងក្នុងសីល ៥ មិនឲ្យដាច់សីល សមាទានឧបោសថសីលទាំងនេះនោះ រមែងមិនមាន ។

អន្តធម៌របស់ទិដ្ឋុជុកម្ម

ក្លូចខណៈទាំង ៣ របស់ចេតនា

*ទី១-**ទិដ្ឋុជុកម្ម** ក្នុងខណៈដែលជាបុព្វចេតនា បានដល់ មហាកុសលចិត្ត ៨*

*ទី២-**ទិដ្ឋុជុកម្ម** ក្នុងខណៈដែលជាមុញ្ចនចេតនា បានដល់ មហាកុសលញាណសម្បយុត្តចិត្ត ៤*

ទី៣-**ទិដ្ឋុជុកម្ម** ក្នុងខណៈដែលជាអបរភេតនា បានដល់ មហាកុសលចិត្ត ៨ ។

សេចក្តីអធិប្បាយ

អ្នកដែលមានសេចក្តីយើញ នៅមិនទាន់ត្រឹមត្រូវចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ក្នុងរឿងផ្សេងៗ មានការស្លាប់ ការកើត ភូមិជាទីសោយសេចក្តីទុក្ខ មាននរក ប្រេត អសុរកាយ, ភូមិជាទីសោយសេចក្តីសុខ មានសួគ៌ ៦ ជាន់ជាដើម, មនុស្សស្លាប់ហើយកើតជាសត្វតិរច្ឆាន ក៏មាន ជាមនុស្សទៀត ក៏មាន សត្វតិរច្ឆានស្លាប់ហើយ កើតជាមនុស្ស ក៏មាន ជាសត្វតិរច្ឆានទៀត ក៏មាន, កាលខាងក្រោយមក ក្លាក់រលឹកដឹងខ្លួនថា ការគិត ការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន មិនត្រឹមត្រូវចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ដូច្នោះ ខ្លួនគួរនឹងធ្វើការសិក្សារៀនសូត្រចំពោះការប្រព្រឹត្តិទៅនៃចិត្ត និងរូបរាងកាយ ដើម្បីនឹងបានការអប់រំការគិតឃើញរបស់ខ្លួនឲ្យត្រឹមត្រូវចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា កាលដែលមកក្លាក់រលឹកដឹងខ្លួនបានដូច្នេះ ជាទិដ្ឋុជុកម្ម ក្នុងខណៈដែលជា **បុព្វភេតនា** ។

*កាលគិតយើញយល់ចូលចិត្ត ដូច្នេះហើយ ក៏ចាប់ផ្តើមធ្វើការសិក្សារៀនសូត្រ ចំពោះការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់វត្ថុដែលមានជីវិតនិងមិនមានជីវិត ក្នុងធម៌ដែលជាគោលទាក់ទងនឹងរឿងនេះ ដោយចំពោះការសិក្សា បានចម្រើនឡើងត្រឹមណា ការយល់ដឹង ការឃើញ ក៏ចម្រើនឡើងទៅតាមលំដាប់ រហូតបានទទួលការយល់ដឹង សេចក្តីឃើញយ៉ាងច្បាស់ជាក់ស្តែងក្នុងរឿងការស្លាប់ ការកើត នរក សួគ៌ ជាដើមទាំងនោះថាមានមែន ប៉ុនណា បានយ៉ាងល្អ ការឃើញច្បាស់យ៉ាងនេះពិតជាទិដ្ឋជុកម្ម ក្នុងខណៈដែលជា **មុញ្ចនចេតនា** ។*

*ខាងក្រោយពីបានទទួលសេចក្តីឃើញចូលចិត្ត ឃើញត្រឹមត្រូវ ដោយការសិក្សារៀនសូត្រយ៉ាងល្អហើយ ក៏មកពិចារណាចំពោះសេចក្តីប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ខ្លួនថា កាលមុននេះយើងមានសេចក្តីយល់ឃើញខុសច្រើនប្រការ ឥឡូវនេះ យើងបានធ្វើការយល់ឃើញរបស់យើងឲ្យល្អ ឲ្យត្រឹមត្រូវ ចំពោះពាក្យអប់រំក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបានយ៉ាងល្អហើយ ការពិចារណាដូច្នេះឯង ជាទិដ្ឋជុកម្មក្នុងខណៈដែលជា **អបរាចេតនា**,*

ដោយហេតុនោះ ព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ ទើបបានសម្តែងទុកក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថាទិកថា អដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថា ថា ៖

១-"ឥដ្ឋិ ឧដ្ឋកំ ករិស្សាមីតិ ចិន្តេន្តោបិ តេសំយេវ អដ្ឋង្គំ អញ្ញតរេន ចិន្តេតិ" អ្នកដែលមានការគិតថា យើងនឹងធ្វើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់យើង ឲ្យត្រឹមត្រូវ តាមព្រះពុទ្ធសាសនា ការគិតយ៉ាងនេះ ក៏គិតដោយមហាកុសល-ចិត្ត ៨ ដួង ណាមួយ (ទិដ្ឋុជុកម្មក្នុងខណៈ ដែលជាបុព្វចេតនា) ។

២-"ឥដ្ឋិ ឧដ្ឋកំ ករោន្តិ បន ចតុន្នំ ញាណសម្បយុត្តា នំ អញ្ញតរេន ករោតិ " ចំណែកអ្នកដែលធ្វើសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ឲ្យត្រឹមត្រូវ ដោយការសិក្សាព្រះបរិយត្តិ ឬបដិបត្តិនោះ ជាការធ្វើដោយមហាកុសលញាណសម្បយុត្តចិត្ត ៤ ដួង ណាមួយនោះឯង (ទិដ្ឋុជុកម្មក្នុងខណៈដែលជាមុញ្ចនចេតនា) ។

៣-"ឥដ្ឋិ មេ ឧដ្ឋកា ករតាតិ បច្ចវេក្ខតោ អដ្ឋង្គំ អញ្ញតរេន បច្ចវេក្ខតិ" អ្នកដែលមានការពិចារណាក្នុងសេចក្តីយល់ឃើញរបស់ខ្លួនថា យើងបានធ្វើសេចក្តីយល់

ឃើញរបស់ខ្លួនឲ្យត្រឹមត្រូវល្អហើយ ការពិចារណារបស់អ្នកនេះ ជាការពិចារណា ដោយមហាកុសលចិត្ត ៨ ដួង ណាមួយនោះ (ទិដ្ឋុជុកម្មក្នុងខណៈដែលជាអបរាបេតនា) ។

សរុបបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ៧ ប្រការ
ចូលក្នុងទាន សីល ភាវនា

បរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថា : បណ្តាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ៧ យ៉ាងនោះ បត្តិទានមយៈ និងអនុមោទនាមយៈ ពីរយ៉ាងនេះ សង្គ្រោះចូលក្នុងទានកុសល ឈ្មោះថា **ទានមយៈ** ។

អបចាយនៈ និងវេយ្យាវច្ចៈ ពីរយ៉ាងនេះ សង្គ្រោះចូលក្នុងសីលកុសល ឈ្មោះថា **សីលមយៈ** ។

ធម្មទេសនា (ការសម្តែងធម៌) ធម្មស្សវន (ការស្តាប់ធម៌) និង ទិដ្ឋុជុកម្ម (ការឃើញត្រង់) បីយ៉ាងនេះ សង្គ្រោះចូលក្នុងភាវនាកុសល ឈ្មោះថា **ភាវនាមយៈ** ។

(ម៉្យាងទៀត) ទិដ្ឋុជុកម្ម សង្គ្រោះចូលក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំង ៣ យ៉ាង ។

ព្រោះដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគទើបត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុនេះ មាន ៣ យ៉ាង, ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ? គឺ ទានមយបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ សីលមយ-បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ ភាវនាមយបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ ដូច្នេះ ។

ក៏ក្នុងអធិការនេះ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំង ៣ យ៉ាង មានការប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃកុសលចេតនា ដែលជាកាមាវចរ ៨ ដួង ។ ឧបមាថា កាលបុគ្គលសម្តែងធម៌ ដែលស្ងាត់ជំនាញ ក៏មិននឹកដល់អនុសន្ធិឡើយ ធម៌ពួកខ្លះ ក៏រៀរៅទៅបានយ៉ាងណា កាលព្រះយោគាវចរប្រកបរឿយៗ នូវសមថភាវនា និងវិបស្សនាភាវនាដែលជំនាញ មនសិការដោយចិត្តដែលជាញាណវិប្បយុត្ត ក៏ប្រព្រឹត្តទៅបានក្នុងចន្លោះៗ (តែ) ទាំងអស់នោះ ជាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុដែលសម្រេចដោយចេតនាម្យ៉ាង ដោយអំណាចនៃកុសលចេតនាដែលជាមហគ្គតៈ មិនជាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុក្រៅនេះទេ (ទានមយៈ សីលមយៈ) ។

អធិប្បាយធម៌ជាបដិបក្ខនឹងទានជាដើម

ក្នុងបរមត្ថជោតិកៈ ពោលទុកថា បណ្តាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំង៩ប្បាយនេះ **ទានកុសល** ជាបដិបក្ខចំពោះឥស្សា គឺសេចក្តីមិនពេញចិត្តក្នុងសម្បត្តិ ឬគុណ សេចក្តីល្អរបស់អ្នកដទៃ និងជាបដិបក្ខចំពោះមច្ឆរិយៈ ដែលមានសេចក្តីស្រឡាញ់ទ្រព្យសម្បត្តិ ឬគុណ សេចក្តីល្អរបស់ខ្លួន ដូច្នោះ អ្នកដែលធ្វើការបរិច្ចាគទាន ទើបចាំបាច់ត្រូវយកឈ្នះឥស្សា មច្ឆរិយៈ ឲ្យបានជាមុនសិន ការបរិច្ចាគទាន ទើបសម្រេចបាន ដែលពោលដូច្នេះ ក៏ព្រោះថា បើនៅមានឥស្សាជរាបណា ក៏នឹងធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីមិនពេញចិត្ត ក្នុងការដែលទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនដែលត្រូវអស់ទៅ កាលបើដូច្នេះ ការបរិច្ចាគទាន ក៏សម្រេចមិនបាន ដូច្នោះ ទានកុសលនេះ ទើបជាបដិបក្ខចំពោះឥស្សា មច្ឆរិយៈ ទាំង ២ ដូច្នោះ ការបរិច្ចាគទាន សម្រេចបានក្នុងខណៈណាខណៈនោះ ក៏បានឈ្មោះថា ការបង្ក្រាបឥស្សា មច្ឆរិយៈ ទាំង ២ នេះ បានមួយខណៈ ។

ចំណែកការកើតឡើងរបស់**បត្តិទាន** និង **បត្តានុមោទនា** ទាំង ២ នេះ ក៏ដូចគ្នានឹងទានកុសលនោះឯង ពោលគឺបើអ្នក

ណានៅមានឥស្សា អ្នកនោះ ក៏នឹងកើតការមិនពេញចិត្តក្នុង
ការដែលបុគ្គលដទៃបានទទួលអំពីខ្លួន ដោយងាយស្រួល មិន
មានការលំបាក បើនៅមានមច្ឆរិយៈ ក៏នឹងកើតការមិន
ពេញចិត្តក្នុងការបែងចែកកុសលឲ្យដល់បុគ្គលដទៃ កាលជា
ដូច្នេះ បត្តិទានកុសល ក៏សម្រេចមិនបាន ដូច្នោះ បត្តិទាន-
កុសល សម្រេចក្នុងខណៈណា ខណៈនោះ ក៏បានឈ្មោះថា
ធ្វើការបង្ក្រាបឥស្សា មច្ឆរិយៈ បានមួយខណៈ ។

ក្នុងវារៈបត្តានុមោទនៈ ជាមួយនឹងឥស្សា មច្ឆរិយៈ
នោះសោត ក៏ដូចគ្នា ពោលគឺ បើនៅមានចិត្តឥស្សា ក៏នឹងកើត
សេចក្តីមិនពេញចិត្តក្នុងការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើន
ភាវនារបស់អ្នកដទៃ ហើយមិនតែប៉ុណ្ណោះ នៅត្រឡប់ឃើញ
ថា ជាការអួតអាង កាលដូច្នេះ ចិត្តគិតនឹងគោរពទទួល
(អនុមោទនា) ចំណែកបុណ្យដែលគេចែកឲ្យ ក៏កើតឡើងមិន
បាន បើនៅមានមច្ឆរិយៈ ក៏មានតែសេចក្តីហួងហែងក្នុងទ្រព្យ
សម្បត្តិរបស់ខ្លួន នឹងធ្វើតាមអ្នកដែលគេចែកបុណ្យឲ្យនោះ
ក៏ធ្វើមិនបាន ដូច្នោះ ទើបមិនពេញចិត្ត ទទួលការចែក
ចំណែកបុណ្យ ក្នុងការបរិច្ចាគទាន ដែលគេបានចែកឲ្យ
បើកាលបែងចែកបុណ្យនោះ ទាក់ទងនឹងសីលភាវនាហើយ

ខ្លួនឯងក៏មិនទាន់លះបង់សេចក្តីសប្បាយ ត្រេកត្រអាល ឬ ភ្លើតភ្លើនក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ មកវក្បាសីល ចម្រើនភាវនា ជួបគ្នា ជាមួយគេក៏ធ្វើមិនបាន ដោយហេតុនេះឯង ទើបមិនមានសេចក្តីត្រេកអរ ចំពោះការបែងចែកចំណែកបុណ្យនោះៗ ដូច្នោះ កាលបត្តានុមោទនាកុសល សម្រេចក្នុងខណៈណា ខណៈនោះ ក៏បានឈ្មោះថា ធ្វើការបង្ក្រាបឥស្សា មច្ឆរិយៈ បានមួយខណៈ ដូច្នោះ បត្តិទាន និងបត្តានុមោទនៈ ទាំង ២ នេះ ទើបមានសភាព ជួបគ្នានឹងទានកុសល ដោយភាពជាបដិបក្ខចំពោះឥស្សាមច្ឆរិយៈ អាស្រ័យហេតុនេះឯង លោកទើបចាត់**បត្តានុមោទនៈ** ចូលក្នុង**ទានមយកុសល** ។

មួយទៀត ការបែងចែកចំណែកបុណ្យនោះ អ្នកធ្វើការបែងចែក រមែងបានកុសលគ្រប់ទាំងបីយ៉ាង ក៏មាន ពីរយ៉ាង ក៏មាន មួយយ៉ាងក៏មាន ស្រេចតែការចែកចំណែកបុណ្យដែលទាក់ទងនឹងកុសលនោះៗ សម្រាប់អ្នកអនុមោទនាចំណែកបុណ្យពីគេនោះ បានតែទានមយកុលសម្យ៉ាង មិនថាអ្នកចែកឲ្យគ្រប់ទាំង ៣ ឬ ២-១ ក៏ដោយ ។

<u>មានអធិប្បាយថា</u> :

១-អ្នកបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនា ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី ឬរក្សាសីល ចម្រើនភាវនា ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី អ្នកដែលធ្វើការចែកចំណែកបុណ្យនោះ រមែងបានកុសលគ្រប់ទាំង ៣ ប្រការ គឺ សម្រេចទានកុសល សម្រេចសីលកុសល សម្រេចភាវនាកុសល ។

២-អ្នកបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី ឬអ្នកដែលរក្សាសីល ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី រមែងបានកុសលគ្រប់ទាំង ២ យ៉ាង គឺ សម្រេចទានកុសល សម្រេចសីលកុសល ។

៣-អ្នកបរិច្ចាគទាន ចម្រើនភាវនា ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី ឬចម្រើនភាវនា ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី រមែងបានកុសលគ្រប់ទាំង ២ ប្រការ គឺ ទានមយកុសល ភាវនាមយកុសល ។

៤-អ្នកបរិច្ចាគទាន ហើយចែកចំណែកបុណ្យក្តី រមែងបានទានកុសលម្យ៉ាង ។ ដូច្នេះ ក៏ព្រោះថា ការចែកចំណែកបុណ្យក្តី ការអនុមោទនាបុណ្យក្តី ចូលក្នុងទានមយកុសលតែម្យ៉ាង ។

អបចាយនៈ វេយ្យាវច្ចៈ ទាំង ២ នេះ ជាចារិត្តសីល គឺ ការប្រព្រឹត្តិល្អរបស់គ្រហស្ថ និង បព្វជិត ដែលជាសប្បុរស ដែលមានសេចក្តីចេះដឹងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា យ៉ាងល្អ ហេតុនោះ លោកទើបចាត់ចូលសីលមយកុសល ។

ធម្មស្សវន ធម្មទេសនា ទិដ្ឋុជុកម្ម ទាំង ៣ នេះ ជាការងារដែលធ្វើឲ្យកុសលធម៌ ចម្រើនក្រៃលែងៗឡើង ដូចគ្នា ការចម្រើនសមថវិបស្សនា ហេតុនោះ លោកទើបចាត់ចូលក្នុងភាវនាមយកុសល ។

ការសង្គ្រោះធម្មទេសនានិងទិដ្ឋុជុកម្ម ទំយមួយទៀត តាមអដ្ឋកថា អធិប្បាយពុទ្ធភាសិត

*ការសម្តែងធម៌ ការបង្រៀនធម៌ ទាំងនេះ សង្គ្រោះចូលក្នុងទានមយកុសល ក៏បាន ដូចដែលព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ត្រាស់ទេសនាថា "**សព្ពទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ :** ធម្មទាន ឈ្នះអស់ទានទាំងពួង" ។ ចំណែកទិដ្ឋុជុកម្មនោះ ព្រះមហាពុទ្ធឃោសាចារ្យ បានសម្តែងទុកក្នុងសង្គីតសូត្រ នៃបាដិកវគ្គអដ្ឋកថា ថា "ទិដ្ឋុជុកម្មំ សព្ពេសំ និយមលក្ខណំ" "ទិដ្ឋុជុកម្ម នេះ ជាគ្រឿងកំណត់នៃសេចក្តីបរិបូរណ៍របស់បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ*

ទាំងពួង” មានន័យថា ទិដ្ឋជុកម្មនេះ សង្គ្រោះចូលទៅក្នុងទានមយៈ សីលមយៈ ភាវនាមយកុសលបានទាំងអស់នោះឯង ដែលលោកពោលដូច្នេះនោះ ក៏ព្រោះទិដ្ឋជុកម្មនេះ ប្រៀបដូចអ្នកកាច់ចង្កឹតទូក ដែលចាំបាច់ត្រូវតែជ្រើសរើសយកកន្ទៃទូកឲ្យរត់ត្រង់ ដូច្នោះ ។ ប្រសិនបើខ្វះអ្នកកាច់ចង្កឹតទូកហើយ ទូកក៏នឹងរត់ត្រង់ទៅមិនបាន សេចក្តីនេះយ៉ាងណា អ្នកដែលធ្វើការបរិច្ចាគទាន រក្សាសីល ចម្រើនភាវនា បើមិនមានទិដ្ឋជុកម្មប្រកបផងហើយ ការបញ្ចេញផលរបស់ទាន សីល ភាវនាទាំងនេះ ក៏មិនបរិបូរណ៍ មានការខ្វះខាតមិនពេញលេញ មិនត្រូវគ្នាជាមួយសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្លួន ពោលគឺកាលកើតជាមនុស្ស ទេវតា ក៏ឲ្យកើតជាមនុស្ស ទេវតាជាន់ទាប មានអាយុវ៉ះខ្វះខាត ឬសូម្បីមានអាយុវ៉ះគ្រប់គ្រាន់ ក៏ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ បញ្ញាតិច និងបានទទួលសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនជាសុខ ក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិជារឿយៗ កុសលរបស់បុគ្គលទាំងនេះ កាលពោលដោយអង្គធម៌ ក៏បានដល់ទ្វិហេតុក កុសលឱមកៈ ។

សម្រាប់កុសលរបស់អ្នកមានទិដ្ឋជុកម្ម ចូលប្រកបផង នោះ រមែងបញ្ចេញផលមហាសាល តាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្លួន ពោលគឺ កាលនឹងកើតជាមនុស្ស ទេវតា ក៏កើតជាមនុស្ស ទេវតាដែលល្អ មានអវយវៈបរិបូរណ៌គ្រប់គ្រាន់ល្អស្អាត មានសតិបញ្ញា ឆ្លាតវាងវៃ បានទទួលសេចក្តីសុខកាយសប្បាយចិត្ត ក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិជានិច្ច កុសលរបស់បុគ្គលទាំងនេះ កាលពោលដោយអង្គធម៌ហើយ បានដល់ ***តិហេតុកកុសលឧក្កដ្ឋ*** *ឬថ្នាក់ទាបចុះមក ក៏បានដល់* ***តិហេតុកកុសលឱមក*** *។*

๏ ចប់ ๏

និធិកណ្ឌសុត្រ

និធី និធេតិ បុរិសោ គម្ភីរេ ឧទកន្តិកេ[1]
អត្ថេ កិច្ចេ សមុប្បន្នេ អត្ថាយ មេ ភវិស្សតិ
រាជតោ វា ទុរុត្តស្ស ចោរតោ បីឡិតស្ស វា
ឥណស្ស វា បមោក្ខាយ ទុព្ភិក្ខេ អាបទាសុ វា
ឯតទត្ថាយ លោកស្មិំ និធិ នាម និធិយ្យតិ ។

បុរសកប់កំណប់ទ្រព្យទុកក្នុងទីជ្រៅ ជាទីបំផុតនៃទឹក ដោយគិតថា កាលបើកិច្ចដែលត្រូវការកើតឡើងហើយ ទ្រព្យនេះនឹងបានជាប្រយោជន៍ដល់អាត្មាអញ ដែលត្រូវពួកបច្ចាមិត្តពោលបង្កាច់ នឹងបានដោះខ្លួនចេញពីស្តេច ឬត្រូវចោរបៀតបៀន នឹងបានដោះខ្លួនចេញពីចោរ នឹងបានដោះបំណុល ឬក្នុងពេលទុរភិក្ស ឬក៏ក្នុងកាលអន្តរាយទាំងឡាយ ធម្មតាកំណប់ដែលគេកប់ទុកក្នុងលោក ដើម្បីប្រយោជន៍នេះឯង ។

តាវស្ស និហិតោ សន្តោ គម្ភីរេ ឧទកន្តិកេ
ន សព្ពោ សព្ពទាយេវ[2] តស្ស តំ ឧបកប្បតិ

---

១. ឱ. ឧទកន្តិកេ ។ អដ្ឋកថាយំ ព្យូទិសោយេវ ហោតិ ។ ២. ឱ.ម. ឯវ ។

និធិ វា ឋានា ចវតិ សញ្ញា វាស្ស វិមុយ្ហតិ
ឆាតា វា អបឆាមេន្តិ យក្ខា វាបិ រហន្តិ នំ
អប្បិយា វាបិ ទាយាទា ឧទ្ធរន្តិ អបស្សតោ
យទា បុញ្ញក្ខយោ ហោតិ សព្វមេតំ វិនស្សតិ ។

កំណប់ដែលបុគ្គលកប់ក្នុងទីជ្រៅ មានទីបំផុតទល់នឹងទឹកជល់ម្ល៉ោះ កំណប់ទ្រព្យទាំងអស់នោះ ក៏មិនសម្រេចជល់បុគ្គលនោះសព្វកាលទេ ដ្បិតថា កំណប់ទ្រព្យរមែងឃ្លាតទៅចាកទីខ្លះ សេចក្តីចំណាំរបស់បុគ្គលនោះ រមែងវង្វេងទៅខ្លះ នាគទាំងឡាយ រមែងនាំជញ្ជូនទៅខ្លះ ពុំនោះសោត ពួកយក្ស នាំយកទ្រព្យនោះទៅខ្លះ អ្នកទទួលមត៌ក ដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ រមែងគាស់យកនូវកំណប់ទ្រព្យនោះ កាលខ្លួនមិនឃើញខ្លះ ខ្លួនអស់បុណ្យទៅវិញ កំណប់ទាំងអស់នោះ រមែងវិនាសបាត់បង់ទៅក្នុងវេលានោះ ។

យស្ស ទានេន សីលេន សញ្ញមេន[1] ទមេន ច
និធិ សុនិហិតោ ហោតិ ឥត្ថិយា បុរិសស្ស វា
ចេតិយម្ហិ ច[2] សង្ឃេ វា បុគ្គលេ អតិថីសុ វា

---

១ / ឱ.ម. សំយមេន ។ ២ / ឱ. រ ។

មាតរិ បិតរិ វាបិ (១) អថោ ជេដ្ឋម្ហិ ភាតរិ
ឯសោ និធិ សុនិហិតោ អជេយ្យោ អនុគាមិកោ
បហាយ គមនីយេសុឯតំ អាទាយ គច្ឆតិ
អសាធារណមញ្ញេសំ អចោរហារណោ(២) និធិ ។

កំណប់ទ្រព្យដែលស្ត្រី ឬបុរសណា បានកប់ទុកល្អ ហើយ ដោយទាន សីល ដោយការសង្រួម និងដោយ ការទូន្មានខ្លួន ក្នុងចេតិយ ក្នុងសង្ឃ ក្នុងបុគ្គល ក្នុង ពួកក្មៀវ ឬមួយក្នុងមាតា ក្នុងបិតា ឬថា ក្នុងបងប្រុស-ស្រី ដែលជាច្បង កំណប់ទ្រព្យនុ៎ះ ចាត់ជាកំណប់ទ្រព្យ ដែលកប់ទុកប្រពៃហើយ នរណាៗ មិនគប្បីផ្តាច់បាន ជាកំណប់ទ្រព្យ ដែលជាប់តាមខ្លួនទៅ កាលភោគៈ ទាំងឡាយដែលខ្លួនត្រូវលះបង់ហើយទៅ ខ្លួនរមែងកាន់ យកនូវកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះទៅ កំណប់ទ្រព្យ គឺ បុណ្យ មិនទួទៅដល់ពួកជនដទៃ ជារបស់ដែលចោរ លួចទៅមិនបាន ។

កយិរាថ ធីរោ បុញ្ញានិ យោ និធិ អនុគាមិកោ
ឯស ទេវមនុស្សានំ សព្វកាមទទោ និធិ

---

១ / ម. ថាបិ ។ ២ / ឱ.ម. អចោរាហារណោ ។

យំ យំ ទេវាភិបត្ថេន្តិ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យណា ជាប់តាមខ្លួនទៅបាន អ្នកប្រាជ្ញ គួរធ្វើនូវកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនោះ កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ឲ្យនូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ពួកទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ប្រាថ្នានូវផលណាៗ ផលទាំងពួងនោះៗ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យ គឺ បុណ្យនុ៎ះ ។

សុវណ្ណតា សុសរតា សុសណ្ឋានំ សុរូបតា
អាធិបច្ចំ(១) បរិវារោ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

ភាពជាអ្នកមានពណ៌សម្បុរផូរផង់ មានសំឡេងពីរោះទ្រង់ទ្រាយល្អ រូបល្អ ជាអធិបតី មានយសបរិវារ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ។

បទេសរជ្ជំ ឥស្សរិយំ ចក្កវត្តិសុខំ បិយំ
ទេវរជ្ជម្បិ ទិព្វេសុ សព្វមេតេន លព្ភតិ ។

ភាពជាស្តេចប្រទេសរាជ ឥស្សរិយយស សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ជាទីស្រឡាញ់ ភាពជាស្តេចនៃ

១/ ឱ.ម. អធិបច្ចំ ។

ទេវតា ក្នុងទេពនិកាយទាំងឡាយ ផលទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ។

មានុសฺสิกา จ สมฺปตฺติ เทวโลเกปิ จ ยา รติ
ยา จ นิพฺพานสมฺปตฺติ สพฺพเมตេน ลพฺภติ ។

សម្បត្តិជារបស់មនុស្សណាផង សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងទេវលោកណាផង សម្បត្តិ គឺព្រះនិព្វានណាផង សម្បត្តិទាំងអស់ រមែងបានដោយកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ។

មิตฺตสมฺปทมาคมฺม យោนิโส จេ បยุญฺชโต
วิชฺชาวิมุตฺติวสีภาโว สพฺพเมตេน ลพฺภติ ។

ភាពនៃបុគ្គល កាលអាស្រ័យមិត្តសម្បទា បើប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដោយឧបាយដែលត្រូវ ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងវិជ្ជា និងវិមុត្តិ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ បានដោយកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនោះ ។

បដิสมฺภิทา วิโมกฺขา[๑] จ ยา จ สาวกปารมี
ปจฺเจกโพธิ พุทฺธภูมิ สพฺพเมตេน ลพฺภติ ។

๑/ ម. វិមោក្ខោ ។

បដិសម្ភិទា វិមោក្ខ សាវកបារមីញាណ បច្ចេកពោធិ-ញ្ញាណ និងពុទ្ធភូមិណាៗ ឥដ្ឋផលទាំងអស់ រមែងបាន ដោយកំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ។

ឯវំ មហត្ថិកា[๑] ឯសា យទិទំ បុញ្ញសម្បទា

តស្មា ធីរា បសំសន្តិ បណ្ឌិតា កតបុញ្ញតន្តិ ។

បុញ្ញសម្បទានេះ ឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ដ៏ធំ ដោយប្រការដូច្នេះ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាធីរជន ទើបសរសើរនូវភាពនៃបុគ្គល ជាអ្នកមានបុណ្យធ្វើទុកហើយ ។

ចប់ និធិកណ្ឌសូត្រ ។

(ចាកសុត្តន្តបិដក ភាគ ๕๒ ទំព័រ ๑๕-๑๘)

អដ្ឋកថា

និធិ *(កំណប់ទ្រព្យ) នោះមាន ๔ យ៉ាង គឺ* ***ឋាវរនិធិ ជង្គមនិធិ អង្គសមនិធិ អនុគាមិកនិធិ*** *។*

បណ្តានិធិ ๔ នោះ ទ្រព្យដែលជាប់ផែនដីក្តី ទ្រព្យដែលតាំងនៅក្នុងអាកាសក្តី ប្រាក់ក្តី មាសក្តី ស្រែក្តី ទីដីក្តី, ឬក៏

๑/ ម. មហិទ្ធិកា ។

ទ្រព្យបែបនោះសូម្បីដទៃណា ដែលវៀរចាកការឃ្លាតចាកទី ដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថា **ថាវរៈ** (មាំមួន) ទ្រព្យនេះឈ្មោះថា **ថាវរនិធិ** ។ ទាសី ទាសៈ ជំរី គោ សេះ លា ពពែ កែះ មាន់ ជ្រូក, ឬក៏ថា ទ្រព្យបែបនោះសូម្បីដទៃណា ដែលប្រកបដោយការឃ្លាតចាកទីបានដោយខ្លួនឯង ឈ្មោះថា ជង្គមៈ (ដើរទៅបាន) ទ្រព្យនេះឈ្មោះថា **ជង្គមនិធិ** ។ ពហុសច្ចៈ (ភាពជាពហុស្សុត) ដែលជាប្រកពកើតការងារ ប្រកពកើតសិល្បៈ ទីតាំងនៃវិជ្ជា, ឬក៏ថា ពហុសច្ចៈបែបនោះ សូម្បីដទៃណា ដែលសិក្សាហើយសិក្សាទៀត ជំនាញជាប់ខ្លួន ដូចជាអវយវៈធំតូច ឈ្មោះថា **អង្គសមៈ** (ស្មើដោយអវយវៈ) ទ្រព្យនេះឈ្មោះថា **អង្គសមនិធិ** ។ បុណ្យដែលសម្រេចដោយទាន ដែលសម្រេចដោយសីល ដែលសម្រេចដោយភាវនា ដែលសម្រេចដោយការស្តាប់ធម៌ ដែលសម្រេចដោយការសម្តែងធម៌, ឬក៏ថា បុណ្យបែបនោះ សូម្បីដទៃណា តាមឲ្យផលដែលគួរប្រាថ្នាហាក់ដូចជាប់តាមទៅក្នុងទីនោះៗ ឈ្មោះថា **អនុគាមិកៈ** (ជាប់តាមទៅបាន), ទ្រព្យនេះ ឈ្មោះថា **អនុគាមិកនិធិ** ។

អត្ថបទកំណាព្យ

១.ទសបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ

១-ទសបុញ្ញកិរិយា- វត្ថុថ្លៃថ្លាគប្បីធ្វើ
ឱ្យបានហ្មត់ចត់កុំស្ងាក់ស្ទើរ ព្រោះជាអំពើនាំសុខា ។
២-ទានសីលភាវនា ជាកុសល គួរយើងតម្កល់ចិត្តចេតនា
អប់រំចម្រើនដោយឧស្សាហ៍ ព្រមដោយបញ្ញានិងស្មារតី ។
៣-ឯការគោរព ការបម្រើ ទៅតាមដំណើរដ៏ឃ្នាតខ្ចី
តាមពុទ្ធឱវាទព្រះជិនស្រី បម្រើកែវបីត្រៃរតនា ។
៤-បត្តិទាន អនុមោទនា មានចិត្តសទ្ធាដ៏ឧឡារ
ឥតមានកំណាញ់ឥតឥស្សា មានតែមេត្តាដល់សព្វសត្វ ។
៥-ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មដោយគោរព ទោះព្រឹកថ្ងៃយប់ប្រឹងលះកាត់
កិច្ចការរវល់ច្រើនពេកក្តាត់ ចូលកាន់ទីស្ងាត់មិនចរចា ។
៦-សម្តែងធម្មាតាមចេះដឹង ដោយមិនសម្លឹងលាភឡើយណា
ព្រោះអនុគ្រោះនិងមេត្តា ឱ្យសត្វលោកាបានសុខសាន្ត ។
៧-តម្រង់ទិដ្ឋិឱ្យបានត្រង់ តាមព្រះពុទ្ធអង្គល្អថ្កើងថ្កាន
ប្រាជ្ញាយល់ត្រូវ ជាកល្យាណ ធម៌នេះពិតបានជាឧបការ ។

៨-សម្មាទិដ្ឋិជាប្រមុខ ស្ទុះទៅខាងមុខដ៏ហានក្លា
គួរមានជានិច្ចរាល់កិច្ចការ ត្រូវមានបញ្ញាយល់ត្រូវពិត ។
៩-កុសលទាំងឡាយគួរចម្រើន ឱ្យបានកើតកើនប្រឹងប្រព្រឹត្ត
សន្សំរឿយៗដោយពេញចិត្ត នាំបានសុខពិតសូគិនិព្វាន ។

ថ្ងៃ៣រោច ខែស្រពណ៌ ព.ស.២៥៥៧

ដោយភិក្ខុ ភួង-សុវណ្ណ

២.សុមនកូដ

១-សុមនកូដា ដែលព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រតិស្ឋាន
នូវស្នាមព្រះបាទ ប្រសើរថ្កើងថ្កាន ថ្ងៃនេះខ្ញុំបាន
ឡើងនមស្ការ ។
២-ខ្ញុំខំព្យាយាម ចិត្តឥតទាក់ទាម ហេតុតែជ្រះថ្លា
ចំពោះព្រះអង្គ ជាព្រះសម្មា- សម្ពុទ្ធអស្ចារ្យ
គួរឱ្យកោតក្រែង ។
៣-ខ្ញុំថ្វាយបង្គំ លើកដៃក្រពុំ ដោយការសម្តែង
នូវការគោរព ត្រង់ទីកន្លែង ព្រះបាទនោះឯង
នៃព្រះសម្ពុទ្ធ ។

៤-ខ្ញុំនមស្ការ បញ្ចេញវាចា ដោយចិត្តមោះមុត
ឱនកាយបន្ទន់ ឆ្ពោះព្រះសុគត ព្រះតថាគត
ទ្រង់ជាភគវា ។
៥-ខ្ញុំដាក់សីសៈ ដោយចិត្តស្មោះស្ម័គ្រ ទៀបព្រះបាទា
ម្តងហើយម្តងទៀត ឥតមានរួញរា ដោយចិត្តសទ្ធា
ព្រមដោយបញ្ញា ។
៦-ខ្ញុំសូធ្យរំលឹក គុណដ៏ពន្លឹក នៃព្រះសាស្តា
សូធ្យហើយសូធ្យទៀត ព្រោះមានប្រាថ្នា ឱ្យបានច្រើនសា
ច្រើនចប់នោះឯង ។
៧-ខ្ញុំសូមបូជា វត្ថុនានា ដោយការចាត់ចែង
សូម្បីតិចតួច ដើម្បីសម្តែង ទឹកចិត្តនេះឯង
គោរពវន្ទា ។
៨-ម្យ៉ាងការសិក្សា ក្នុងត្រៃសិក្ខា គ្រប់ពេលវេលា
ទោះជាយ៉ាងណា ខ្ញុំសូមបូជា ដល់ព្រះភគវា
ក្នុងគ្រានេះហោង ។

ថ្ងៃ៤រោច ខែផល្គុន ពុទ្ធសករាជ២៥៥៦ ដោយភិក្ខុ ភួង-សុវណ្ណ

៣.តម្ពបណ្ណិទ្វីប

១-តម្ពបណ្ណិទ្វីបលង្កា ដែលព្រះសាស្តាធ្លាប់ប្រើប្រាស់
ជាច្រើនកន្លែងប្រាកដណាស់ មានពិតយ៉ាងច្បាស់ជាចេតិយ ។
២-ទី១ យាងមកទូន្មានយក្ខ ច្បាប់បានបញ្ជាក់ថាជិនស្រី
ទ្រង់ប្រទក្សិណទីទឹកដី អស់វារៈបីជុំមែនពិត ។
៣-ទី២ យាងមកទូន្មាននាគ អ៊ុំក្ងួយជានាគមិនប្រព្រឹត្ត
ស្រុះស្រួលសាមគ្គីគ្នាមូលមិត្រ ប្រុងចូលមកជិតប្រយុទ្ធគ្នា ។
៤-ទី៣ យាងមកជាមួយសង្ឃ ៥00 ព្រះអង្គច្រើនអង្គា
ចូលសមាបត្តិទីនានា ទីនោះបានជាចេតិយឋាន ។
៥-មហាចេតិយ-ថូបារាម ពិតជាអារាមដ៏ថ្កើងថ្កាន
មហាពោធិ-ព្រឹក្សទីឋាន ក៏ព្រះទ្រង់បានគង់ផងដែរ ។
៦-មុតិង្គណចេតិយផង ពិតល្អកន្លងមិនប្រួលប្រែ
គួរយើងបានឃើញក៏ប៉ុន្តែ មិនអាចបានក្បែរព្រោះហេតុអ្វី ។
៧-ឯចេតិយទីឃវាបិ និងកល្យាណីព្រះជិនស្រី
ក៏ទ្រង់ប្រើប្រាស់ទីទឹកដី បានជាចេតិយគួរបូជា ។

៨-ម្យ៉ាងទីកោះនេះល្អពេកណាស់ ព្រះអង្គបានត្រាស់តាមធម្មា
សាសនាព្រះអង្គព្រះភគវា បិតនៅយូរយារប្រាកដពិត ។
៩-ស្ថានទីទាំងឡាយគ្រប់កន្លែង គួរឱ្យស្ងប់ស្ងែងល្អប្រណិត
គឺជាស្ថានទីដ៏វិសិដ្ឋ គួរចម្រើនចិត្តជាកុសល ។
១០-ខ្ញុំសូមវន្ទានមស្ការ ទីឋាននេះណាឧទ្ទិសដល់
គុណព្រះសម្ពុទ្ធ សូមកុសល បានសម្រេចផលព្រះនិព្វាន ។

ថ្ងៃ៥រោច ខែផល្គុន ពុទ្ធសករាជ២៥៥៦

ដោយភិក្ខុ ភួង-សុវណ្ណ

៤.ថូបារាមចេតិយ

១-ថូបារាមចេតិយដ៏វិសិដ្ឋ គួរយើងមានចិត្តសោមនស្សា
ព្រោះជាកន្លែងព្រះសម្មា- សម្ពុទ្ធនោះណាធ្លាប់ប្រើប្រាស់ ។
២-ទីនេះជាទីព្រះចេតិយ នៃព្រះជិនស្រីប្រាកដណាស់
តាំងពីបូរាណយ៉ាងត្រចះ ប្រសើរល្អល្អះដ៏ឧឡារ ។
៣-តម្កល់ធម្មក្រកព្រះសម្ពុទ្ធ ជាព្រះសុគតសាស្តាចារ្យ
កកុសន្ធៈដ៏ថ្លៃថ្លា ទ្រង់ករុណាប្រទានឱ្យ ។

៤-តម្កល់កាយពន្ធព្រះមានជោគ ជាបរិភោគចេតិយហើយ
ពិតមានតម្លៃមិនតិចឡើយ យើងកុំតោះតើយត្រូវកោតក្រែង ។
៥-តម្កល់ឧទកសាដកៈ ពិតជាសមសក្តិគួរស្ងប់ស្ងែង
នៃព្រះកស្សបៈត្រង់នេះឯង តាមច្បាប់សម្តែងទីស្អាតល្អ ។
៦-តម្កល់ព្រះធាតុដងកាំបិត ឧត្តមប្រណិតដ៏បវរ
នៃព្រះគោតមវិសេសល្អ ចិត្តខ្ញុំត្រេកអរសូមវន្ទា ។
៧-បង្អោនកាយចិត្តពោលវាចា សូធ្យនមស្ការស្តាប់ធម្មា
បូជាភ្ញីផ្កាផងនានា ដោយចិត្តសទ្ធាក្នុងត្រៃរ័ត្ន ។
៨-សូមទូន្មានចិត្តឱ្យបានស្អាត តាមពុទ្ធឱវាទដោយហ្មត់ចត់
ព្យាយាមប្រឹងប្រែងដោយអំណត់ ឱ្យបានប្រាកដក្នុងកុសល ។
៩-វិការវន្ទានមស្ការ ទីបំាននេះណា ឧទ្ទិសដល់
គុណព្រះសម្ពុទ្ធ សូមកុសល បានសម្រេចផលព្រះនិព្វាន ។

ថ្ងៃ៥រោច ខែផល្គុន ព.ស.២៥៥៦

ដោយភិក្ខុ ភូង-សុវណ្ណ

គម្ពីរដែលជាឯបករណ៍
ក្នុងការរៀបរៀងសៀវភៅនេះ

១-ព្រះត្រៃបិដក

២-អដ្ឋកថា សមន្តប្បាសាទិកា

៣-អដ្ឋកថា សុមង្គលវិលាសិនី

៤-អដ្ឋកថា មនោរថបូរណី

៥-អដ្ឋកថា បរមត្ថជោតិកា

៦-ធម្មបទដ្ឋកថា

៧-អដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី

៨-បរមត្ថជោតិកៈ មង្គលត្ថទីបនី

៩-វិសុទ្ធិមគ្គ (សីលនិទ្ទេស)

អក្ខរាវិរុទ្ធ សរសេរតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេច
ព្រះសង្ឃរាជ ជោតញ្ញាណោ **ជួន-ណាត** ។

នាមពុទ្ធបរិស័ទចូលរួមកសាងកោដ្ឋមាស

តម្កល់ព្រះបរមសារីរិកធាតុ

-ឧបាសិកា ហេ ងិចឆែ ព្រមទាំងបុត្រាបុត្រី ... ... មាស ១ ដំឡឹង

-ឧបាសិកា ឡេង សុទ្ធធន្តី ... ... មាស ១ ដំឡឹង

-ឧបាសិកា តាំង អៀងឆេង និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ ... ... ១,000$

-ឧបាសិកា តាំង អៀងស៊ុយ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ ... ... ១,000$

-ឧបាសិកា គីម សុភាព + ស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ ៥៥0$ -ភាព .... ៥៥0$

-លោក ពុំ សុថា + អ្នកស្រី សត្ថារិន មណីសេដ្ឋា ព្រមទាំងបុត្រាបុត្រី ៥00$

-លោក ជាម ហួរហុង + អ្នកស្រី សុខ គាង ព្រមទាំងកូនចៅ ..... ៥00$

-ញោម ស្រីធំ ... ៥00$ -យាយ វ៉ែន + ប៊ីតាត់ + អ៊ុំគាត់ ..... ៣00$

-ឧ.សិ. សោម សុខុម ព្រមទាំងកូនចៅ ..... ៣00$

-លោក ង៉ូ លីហុង + លោកស្រី តាំង យូហ៊ាង ព្រមទាំងកូនចៅ ..... ២៥0$

-លោក គួច គួងឡេង + លោកស្រី តាំង យូគាង ព្រមទាំងកូនចៅ .... ២៥0$

-លោក តាំង ស៊ីម +អ្នកស្រី គួច មុយជួង ព្រមទាំងកូនចៅ ... ... ២00$

-ឧ.សិ. តាំង អៀងសក់ + បុត្រ ២00$ -ឧ.សិ. នូ ម៉ាលី +ស្វាមី + បុត្រ ២00$

-ឧ.សិ. អ៊ឹម យ៉ាន + បុត្រ ២00$ -ឧ.ស. ប៉ែន បញ្ញា ១២៤$

-ឧ.សិ. ប៉ែន ឌីណែត ១២៤$ -ឧ.សិ. ប៉ែន បញ្ញាវី ១២៤$

-លោក ស៊ិន ផល្គុណ + សេត សាវ៉ាត ព្រមទាំងបុត្រ ១0៥ $

-បង ម៉ាឡា + សុខា ១00$ + ១0.000រ -ឧ.សិ. ស្រី អូន ១0២ $

-ឧ.សិ. លី ឈីវភ័ក្ត្រ + លោក ឆាយ ស៊ីង + កូនចៅ ៥ ប៊ុនមាសសុទ្ធ

-ឧ.ស. គីម គិន ឧ.សិ. ចែម ស្រី + កូនចៅ ១00$

-ឧ.សិ. សុខ ឆវី ឧ.ស. តេង ប៉ែង + បុត្រ ១00$

-ឧ.ស. ជា សុខុម + ភរិយា + បុត្រ ១00$ -ឧ.សិ. ហ៊ីង សុំ ១00$

-ឧ.សិ. ពៅ នារី + ស្វាមី + បុត្រ ១00$ -ឧ.សិ. ឡាយ ឈីវអ៊ែក ១00$

-ឧ.សិ. ជា សារ៉ែត + បុត្រ ១00$ -ឧ.សិ. អ៊ុយ សុធា +ភរិយា ១00$

-ឧ.សិ. ណាំង ណាវី +ស្វាមី + បុត្រ ១00$ -ឧ.សិ. អុំ លន់ ១00$

-ឧ.សិ. ម៉ុង ឆាក់ឡាង +ស្វាមី + បុត្រ ១00$ -ឧ.សិ. ម៉ៃ ឌុល ១00$

-ឧ.សិ. ជិន សារ៉ែត +ស្វាមី + បុត្រ ១00$ -អ៊ែក ១00$ -ប៉ែ ស្រី ១00$

-ឧ.សិ. សំ សោភ័ណ្ឌ +ស្វាមី + បុត្រ ១00$ -កុមារា គីម ឈិ ១00$

-កុមារា អ៊ុយ ម៉េងគួង ១00$ -កុមារា អ៊ុយ ម៉េងតេក ១00$

-ឧ.សិ. ចាន់ រឿង + កូនចៅ ៤00,000៛ -ឧ.សិ. លាន សុខឌី + កូនចៅ ៦២$

-ឧ.សិ. ចែម ស្រីអូន ២៣0.000៛ -ឧ.សិ. ហេង ស៊ីវខេង ២00,000៛

-ឧ.សិ. ហួរ សាំងអ៊ែក +កូនចៅ ៥0$ -ឧ.សិ. ហង្ស ដួរី + បុត្រ ៥0$

-ឧ.សិ. ឌីន ហឿន +ស្វាមី + បុត្រ ៥0$ -ឧ.សិ. សាយ ជីតា ៥0$

-ឧ.ស. អ៊ុក ផាសាមិត្រ +ភរិយា ៥0$ -ឧ.ស. ទន់ កាណែល ៥0$

-ឧ.សិ. សាយ ជីត+ស្វាមី + បុត្រ ៥0$ -ម៉ែ អាអ៊ែង +ស្វាមី +បុត្រ ៥0$

-ឧ.សិ. ប៉ាល់ ធីតា +ស្វាមី + បុត្រ ៥0$ -ប៉ែ ហុង ៥0$ -ម៉ែ អ៊ែង ៥0$

-ឧ.សិ. ម៉ៅ វណ្ណា ព្រមទាំងកូនចៅ ៥0$ -ឧ.សិ. ឃុន គីមជឺ +កូនចៅ ៥0$

-លោក ហេង លាងស្រ៊ូ + ស្វាមី +កូន ៥0$ -ឧ.សិ. យឹម សុផល ៥0$

-ចែ គ្បែង +អ៊ីយី +អ៊ីមី +បងចែគ្បែង ៤0$ -ឧ.សិ. រ័ត្ន សុខា ៣៤$

-ឧ.សិ. ផាន់ ណាគា +ស្វាមី +បុត្រ ៣៤$ -ឧ.សិ. ថេង ហ្បែង +កូនចៅ ៣៤$

-ឧ.សិ. ងួន គីមលី+ស្វាមី + បុត្រ ៣៤$ -ឧ.សិ. ចន្ថី +ស្វាមី + បុត្រ ៣៤$

-ឧ.សិ. (មិត្រ ចន្ថី) វង្ស សារ៉ាត ៣៨$ -ឧ.សិ. ប៉ាង សំបូ ៣៨$

-ឧ.សិ. ម៉ម ម៉ាឡា + ស្វាមី + ៣៨$ -យាយ បបរ ៣៨$

-ឧ.សិ. ជា សៅសំភា+ស្វាមី + ៣៨$ -ឧ.សិ. ព្រំ ធារី+ស្វាមី ៣0$

-គ្នា ចន្ថី ៣៨$ -អាស្រី ៣៨$ -ញាណ ស្រី ឃីម + កូនចៅ ២0$

-ឧ.ស. ទ្រី ប៉ាវ ឧ.សិ. តាត់ ណៃជា ២0s -ឌីន យ៉ឿន + បុត្រ ២0$

-លោក ងួន ម៉េង +អ្នកស្រី ឃីស៊ាង + ២0$ -ឧ.សិ. មាស គាត ២0$

-លោកតា កុង ឃី +អ្នកនាង ឃី ហ៊ុង ២0$ -ឧ.សិ. មួយគា + ស្វាមី ២0$

-ឧ.សិ. លីម ឡាយ និងស្វាមី + កូនចៅ ២0$

-លោក តាំង ស៊ីវឃី អ្នកស្រី ឃី ហ៊ុង + កូនក្មួយ ២0$

-លោក ងួន ម៉េង អ្នកស្រី តាំង ឃីហ៊ាង + កូនចៅ ២0$

-ឧ.សិ. រស់ ពៅ +ស្រីមុនី ៦0.000៛

-លោក ម៉ា ហួត អ្នកស្រី រី + កូនចៅ ៥0,000៛

-ឧ.សិ. តាត់ អ៊ុ និងស្វាមី + កូនចៅ ៤0,000៛

-ឧ.ស. ហ៊ាង ឧ.សិ. ណាង + កូនចៅ ៤0,000៛

-លោក លី វ៉ា អ្នកស្រីម៉ាន់ស្រីអ៊ិត + កូនចៅ ៤0,000៛

-លោក តឹក តុង អ្នកស្រី ស៊ូ អេង + កូនចៅ ៤0,000៛

-ឧ.សិ. ជា សុផាត +ឧ.សិ នង សារ៉ាង ៤0.000៛

-ឧ.សិ. ប្រាក់ វ៉ាន់សែន + ឧ.សិ ខៀវ ៤0.000៛ -ឧ.សិ. ញឹប ៤0.000៛

-ឧ.សិ. ប៉ាក់ សុពារី + ឧ.ស សំ ៤0.000៛ -ឧ.សិ. អែ យី ១0$

-ឧ.សិ. ធិន យ៉េម ព្រមទាំងប្អូន ក្មួយ ១0$ -ឧ.សិ. អែ គាង ១0$

-ឧ.ស. ហ៊ាង ឧ.សិ. ណាង + កូនចៅ ១0$ -ឧ.សិ. ឈីប ១0$

-ឧ.សិ. វង សារី + កូនចៅ ១0$ -ឧ.សិ. នាង ឡាន ១0$

-ឧ.សិ. វង ហ៊ាន + កូនចៅ ១0$ -ឧ.សិ. លឹម សុខគាង ១0$

-ឧ.សិ. ឡុង សារី +ស្វាមី + បុត្រ ១0$ -ឧ.សិ. ម៉ែ អាង ១0$

-ឧ.សិ. ជា គីមហុង +ឧ.សិ ភា + កូន ៣0.000៛

-ឧ.សិ. ឈន ប៊ិច +ប្រាក់ សុផារ៉ា ២៥.000៛

-ឧ.សិ. ឈាវផល ចាន់ថន + អ្នកស្រី សុម៉ាលី + កូនចៅ ២0.000៛

-ឧ.ស. តែ គុយហ៊ួត +លឹម មួយគា + លឹម ហ្គេចយួ+ស្វាមី + កូន ២0.000៛

-ស្វាយ សុភ័ណ + ផាន់ ហួស្រី + កូន + ស្វាយ សុធារ៉ា + ឡឹក ល្លីក្ស + កូន ២0.000៛

-ឧ.សិ. សៃ យ៊ឺន + ឧ.សិ. នូ សុវណ្ណឌី ២0.000៛

-ប្រាក់ ស្រីល័ក្ខ + ប្រាក់ សុវណ្ណរស្មី ២0.000៛

-អ្នកស្រី ជាង + កូនចៅ ២0,000៛ -ឧ.សិ. ម៉ែ គុណ ២0,000៛

-ឧ.សិ. មុំ និងស្វាមី + កូនចៅ ២0,000៛ -ឧ.សិ. ចន មុំ ២0,000៛

-ឧ.សិ. ជា ប៉ោហួយ + កូនចៅ ២0,000៛ -ចែ សុខ ២0,000៛

-អ្នកស្រី ងី អ៊ី និងស្វាមី +កូនចៅ ២0,000៛ -តា ស៊ីម + យាយ ភុម ៥$

-ឧ.ស. ឈន ហ៊ាង ឧ.សិ. ស្រាវ ហេង +កូនចៅ ៥$ -គ្នាម៉ែអាតាយ ៥$

-ប្រពន្ធ តាស្បៀ ៤$ -កញ្ញា មូល ពន្លក ៣ $

-កញ្ញា ហ៊ាង ស្រី មុំ ១0,000៛ -ជា អង + កូនចៅ ១0,000៛

-បង អៀម និងស្វាមី + កូនចៅ ៥,000៛ -ប៊ូន ញ៉ូ + កូនចៅ ៥,000៛

-បង មុំ + កូនចៅ ១ $ -ឧ.សិ. ឈា ស្រីនាង ១000៛

នាមពុទ្ធបរិស័ទចូលរួមបោះពុម្ពស្បៀវភៅ

-បច្ច័យសល់ពីផ្សាយធម៌តាមប៉ុស្តិ៍វិទ្យុ នៅខេត្តព្រះសីហនុ ..... ៣00$

-ភិក្ខុ សុវណ្ណជោតោ ..... ១00$

-ឧបាសិកា ហេ ងិចឆែ ព្រមទាំងបុត្រាបុត្រី ... ... ២00$

-លោក ពុំ សុថា អ្នកស្រី សត្ថារិន មណីសេដ្ឋា ព្រមទាំងបុត្រាបុត្រី ... ... ២00$

-ឧ.ស. គួច គួងឡេង ឧ.សិ. តាំង យូគាង ព្រមទាំងកូនចៅ ... ... ២00$

-លោក ជាម ហួរហុង ឧ.សិ. សុខ គាង ព្រមទាំងកូនចៅ ... ... ២00$

-លោក ងួ លីហុង លោកស្រី តាំង យូហ៊ាង ព្រមទាំងកូនចៅ ... ... ២00$

-ឧ.ស. ជា សុខុម ឧ.សិ. អ៊ុន ពូន + បុត្រ ... ... ១00$

-ឧ.ស. អ៊ុកចិត្រា ឧ.សិ. វ៊ិន ចិន្តា ព្រមទាំងបុត្រាបុត្រី ... ... ១00$

-លោក តាំង ស៊ីម អ្នកស្រី គួច មុយជួង និងកូនចៅ ... ... ១00$

-ឧ.ស. ហង់ ចន្ថរិន្ទ ឧ.សិ. ដួង រ៉ាវី ព្រមទាំងបុត្រ ... ... ១00$

-ក្រុមឧបាសិកា នន់ យ៉ន ភូមិត្រពាំងរាំង ឃុំ សូសែន ស្រុកព្រៃឈរ ៦00,000រ

-ឧកញ៉ា សេង ឆាយអ៊ួរ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ួចណៃ + បុត្រ ... ... ៥0$

-ឧ.សិ. តាំង អៀងស៊ុយ ៥0$ -ឧ.សិ. ម៉ៅ វណ្ណា + កូនចៅ ... ... ៥0$

-ឧ.សិ. ថៃ សុខឃីម ៥0$ -លោក ហេង លាងស្រ៊ូ + ស្វាមី + កូន ៥0$

-លោកស្រី សុខ ខេង ៥0$ -លោកស្រី គួច មុយហ៊ួរ និងស្វាមី + បុត្រ ៥0$

-ឧ.សិ. កែវ សាផៃ និងក្រុមគ្រួសារ ២00,000រ -ឧ.សិ. ហេង ស៊ីវខេង ២00,000រ

-ឧ.សិ. លី ហុងស្បែន ឧ.សិ. លី ហុកលាង ៤0$ -ឧ.សិ. កែវ ស៊ុនលាង ៣0$

-ឧ.សិ. យឹម សុផល ១00,000រ -ឧ.ស. អ៊ុក ព្រំ ឧ.សិ. ៣ សាំងសាក់ ១00,000រ

-ឧ.ស. ហាង គិន ១00,000រ -ក្រុមវេន ឧ.ស. ហម តិ ១00,000រ

-ឧ.សិ. តុង គីមហេង ៨២,000៛ -លោក ស៊ីន នី + ភរិយា ៥0.000៛

-ឯកឧត្តម បណ្ឌិត សុិន ម៉េងស្រុន និងលោកជំទាវ បណ្ឌិត ជុំ បូសុិន + កូន ៥0,000៛

-ឯកឧត្តម ឆេង សារឿន និងលោកជំទាវ ជុំ វុឌ្ឍី + កូន ៥0,000៛

-អ្នកស្រី ជុំ ណារ៉ា + ក្រុមគ្រួសារ ៥0,000៛ -ឧ.សិ. គង់ យីម +កូន ៥0,000៛

-ឧ.សិ. អូន ហេម៉ារ៉ា ៥0,000៛ -ឧ.សិ. នូ ម៉ាលី ២0$ -ឧ.សិ. អ៊ឹម យ៉ាន ២0$

-ឧ.សិ. ហ៊ុន ស៊ុក ឧ.សិ. ជា កែវ ២0$ -ឧ.សិ. ឃុន គីមជឺ + កូនចៅ ២0$

-សាវិកា ដឹប ស្រីពេជ្យ ២0$ -ឧ.សិ. ញ៊ឹក ស៊ីម + កូនចៅ ២0$

-ឧ.ស. គីម គិន ឧ.សិ. ចែម ស្រី +បុត្រ ២0$ -ឧ.សិ. ហ៊ាន តែឈាង ២0$

-ឧ.ស. ទ្រី ប៉ាវ ឧ.សិ. តាត់ ណៃជា ១0$ -ឧ.សិ. ងួន គីមអ៊ីវ ១0$

-ឧ.សិ. តាំង ឆាយលួង + កូនចៅ ១0$ -ឧ.ស. ទន់ កាណែល ១0$

-ឧ.ស. អ៊ុំ ឈឿង ឧ.សិ. គង់ សុគន្ធ ១0$ -ឧ.សិ. ស៊ីន សុគន្ធារី + ស្វាមី ១0$

-ឧ.សិ. ឌួង គុយអេង + ស្វាមីនិងបុត្រ ១0$ -ឧ.សិ. ឡោ ហ៊ុន + កូនចៅ ១0$

-លោកស្រី កេង ណៃ ១0 $ -ក្រុមគ្រួសារ ឧ.សិ ហ៊ូ តិច ១0$ -ឧ.សិ. ឱន ហឿន ១0$

-ចន្ទជោតិ្តកោ ហុង ចាន់សារ៉ុន ១0$ -ឧ.សិ. ថ្លាង តាំងគាន ៤0.000៛

-ឧ.ស. មុំ សាវី ឧ.សិ. អ៊ុន ពុំ ១0$ -ឧ.សិ. គុជ មុំ +ក្រុមគ្រួសារ ១0$

-ឧ.សិ. ឌៀប សុផល + បុត្រ ១0$ -ឧ.សិ. លន់ ច័ន្ទ ថាវី + បុត្រ ១0$

-លោក ជា សុខុន អ្នកស្រី សុខ ហេង ១0$ -លោក ហុង បូរី អ្នកស្រី ជា ធីតា ១0$

-លោក ទ្រី សេងហុង អ្នកស្រី ជា សុខា ១0$ -អ៊ឹង ឃួគ្បៀវ និងស្វាមី ៥$

-លោក ឡូវ ម៉េងទី អ្នកស្រី ជា សុគន្ធា ១0$ -ឧ.សិ. គីម អេង ៥$

-លោក ជា សុផាន់ណា អ្នកស្រី សេង ស្រីម៉ុម ១0$ -ឧ.សិ. ជិន សាវ៉ែត ៥$

-លោក អ៊ុំ សុខអៀង អ្នកស្រី ជា សុផាន់នី ១0$ -ឧ.សិ. លីម ហេង ៥$

-លោកស្រី សេង ចិន្តា និងលោកស្រី ឃួ ហ៊ាង + កូន ១០$ -ឧ.សិ. ម៉ម ម៉ាឡា ៥$

-លោក ជា សុផានិត អ្នកស្រី ឡៃ សុនណារី ១០$ -ឧ.សិ. អ៊ុស សម្បត្តិ ៣០,០០០រ

-ឧ.សិ. សុខ ប៊ុនថេត + ស្វាមីនិងបុត្រ ៤០,០០០រ -ឧ.សិ. ឡុង ណាវី ៥$

-ឧ.សិ. សុខ លាភ និងយាយ ៤ ម៉ឺន -លោក ជា យ៉ាន់ អ្នកស្រី ហ៊ាង ម៉ាក់លី ៣ ម៉ឺន

-នេត ហុង + សម៊ី ៣០,០០០រ -លោកយាយ សារ៉េត ៥$ -ឧ.សិ. រដ្ឋ សុខា ៥$

-ឧ.សិ. លូ សៃគាវ ៥$ -ឧ.សិ. ផាន់ ណាគា ៥$ -ឧ.សិ. ចាប ចន្ថី ៥$

-ឧ.ស. ឡោ សាម៉ែត ៥$ -លោក គូ ចន្ថ័សេង ៥$ -លោក ជា មាន និងភរិយា ៥$

-ឧ.សិ. ប៉ាល់ ធីតា + ស្វាមី + បុត្រ ៥$ -ឧ.សិ. ឯម សារ៉ះវ៉ាន់ ៥ $

នាមពុទ្ធបរិស័ទចូលចោះពុម្ព ម្នាក់ៗ ចំនួន ២០,០០០រ

-ភិក្ខុ សុវណ្ណជោតោ វឿន វណ្ណនី -ឧ.សិ. សិរិទ្ធ គីមហួន + សិរិទ្ធ សោភា

-ឧ.សិ ប៉ាល់ ធីតា និងស្វាមី +កូនចៅ -ឧ.សិ កាំង ប៉ោ ទាង និងស្វាមី +កូនចៅ

-លោក កែវ ល័ក្ខ អ្នកស្រី នៅ នី + កូនចៅ -ឧ.សិ. តាំង ឆាយលួង + បុត្រ

-ឧ.ស. ម៉ៅ វ៉ាន ឧ.សិ. ធន់ សំបូរ + កូនចៅ -អ្នកស្រី ប៉ាំង ញ៉ូស្វាមី + បុត្រ

-លោក ឡៀង សៃ អ្នកស្រី លីម ឃាង និងកូនចៅ -លោក តាំង សុខ ភរិយា

-ឧ.សិ. នុត ណានឡា + កូនចៅ -គូ ពិចហ្គិច និងស្វាមី -ឧ.សិ. ណៃ អ៊ឹម

-លោកម្ចាស់ រតនបុត្តោ គង់ រតនា -ឧ.សិ. មួយ គា + ប្អូន -ឧ.សិ. ឈិត សុខុម

-លោកគ្រូ ហួន វុឌ្ឍី ឧ.សិ. ឯក វ៉ាន់នី -កុង ហួ យាយ ហៀង -ឧ.សិ. មួយ គា +ប្អូន

-ឧ.សិ. ជ័យ ជួនសុផល + ប្អូនប្រុស + កូនចៅ ១៥.000រ

-ហេង មួយគា + ស្វាមី + អ៊ឹង សាយយ៉ាង + កូនចៅ ១៥.000រ

-ជា សាវើន និង ហួន ចាន់ថុល ១៥,000រ -អ៊ូ សូត្រ និងស្រី ឡាយ ១៣000រ

-ឧ.សិ. ប៊ិន ស៊ីម ឧ.ស. កែវ សាវ៉ន ១៣.000រ

នាមពុទ្ធបរិស័ទចូលបោះពុម្ព ម្ភាគ់ៗ ចំនួន ១០,០០០៖

-ឧ.ស. ហួន ចាន់ថូ ឧ.សិ. នុត សុខា -លោក ប៉ែន ឆេង និងភរិយា -ឧ.សិ. បេង ចិន
-កុង ឈ្យែង -តា ឆុន + យាយ សេង -គុង សារ៉ាន់ + អ៊ុក សារិ -ឧ.សិ. ក្រូច ស្យៀ
-តា រស់ + យាយ ឃាន់ -ឧ.សិ. ស៊ុន ហ៊ុំ -ម៉ា ហ៊ុត -ឧ.ស. ឡាយ + ឧ.សិ សាំង
-យាយ យាង -ឧ.ស. ផុន + ឧ.សិ. យិ -យាយ អ៊ីន -តា ខែម + យាយ រឿន
-តា អួន + យាយ ផល -ហេង ណាង -គ្រី ម្បឿន -ឧ.សិ. ចឹក អុន -ហ៊ាន ឆន
-យាយ ពៅ -លួន ខុំ -កញ្ញា ចឹក ស្រីពៅ -ខន ទីម -ឧ.ស. គីម ឆឹង ឧ.សិ. ហយ
-ឧ.សិ. ហោ គិមស៊ន -មិត សុវ៉ាន់ -ឧ.សិ. យិម យ៉ែម -ឧ.សិ. អ៊ុម គីមហ្យៀង
-ឧ.សិ. ឃួ លន់ -ឧ.សិ. យិត ង៉ -ឧ.សិ. តាត់ ថន -ជា គីម ភរិយា + បុត្រ
-ឧ.សិ. សូ គីមអ្យែរ + កូនចៅ -ស្រី ចន្ទ័ -ស្រ៊ាន់ ភា -ឧ.ស. គយ វ៉ន ឧ.សិ. អែ
-ឧ.សិ. ជា + បុត្រ -លីហ្សា -ឧ.សិ. គិម ហ្យៀង -ឧ.សិ. ប្រាក់ ចន្ធី + កូនចៅនិងបុត្រ
-ឧ.សិ. អ៊ឹង ឆេងស្យៀម និងកូនចៅ -ឧ.សិ. រ៉ែន អង្គារណ្ណ និងកូនចៅ -ឧ.សិ. ចេស្រី
-ឧ.សិ. ជា សាមីន + ស្វាមីនិងបុត្រ -ឃុវជន ហួន វុឌ្ឍិន -ឧ.សិ. វណ្ណី ចាន់ពិសី
-ឧ.ស. ហួន វុឌ្ឍថាន់ ឧ.សិ. វិន សុភាព -កុមារ ហួន ធនរ័ត្ន -ឧ.សិ. ទុយ ណៃគី
-ឧ.ស. ម៉ម ម៉ុន ឧ.សិ. សុខ ហុងលាង -កុង ឃ៉ុង យាយ យ៉ែយ -ឧ.សិ. ជុំ ថារី
-ឧ.សិ. ស្វាយ ផុនមុនាវិន្ទ ។ -ឧ.សិ សេង កាក់ ឧ.សិ លី ហុង ស្យៀន -ឧ.សិ កែវ ដួង
-ឧ.សិ. ជីម ណែត -ឧ.សិ ឡេង ឡាយ +កូនចៅ -ឧ.សិ ម៉ៅ គីម សឺន +បុត្រ
-ឧ.ស. អ៊ុក ស្យើន និង ភរិយា +កូនចៅ -ហ៊ុយ ចន្ថា -សេម និង ឧ.សិ ហ៊ាង
-ឧ.សិ. ឈុន ចំណាន +កូនចៅ -រ៉ែន ធារី -ឧ.សិ. គិត អ៊ឹម +កូនចៅ -កែវ សខន
-ឧ.សិ. ស្រី នាង និងស្វាមី +កូនចៅ -ឧ.សិ. ញ៊ឹក ច័ន្ទធី + កូនចៅ -ឧ.សិ. ជា យ៉ាន
-ឧ.សិ. ហែម ម៉ុន -ឧ.ស. ជា ឡេង ឧ.សិ. ចាន់ សុខា -ឧ.សិ. កង ព្រិនសាវ -លាង ម៉េង
-ឧ.សិ. បូរ រស់ -ឧ.សិ. ហែម ឈិន -ឧ.សិ. ហេ ស៊ីផាន់ -ឧ.សិ. ចាប សាវឿន

-យាយ សីលវតី វត្តពោធិវង្សី ពន្លៃ -ឧ.សិ. ពិន ផែង -ឧ.សិ. កែក លន់ -ឧ.សិ. ពិន ផុល
-ឧ.សិ. សន អូន កែវ ចន្ថា កែវ ចន្ទ្ធ -ឧ.ស. ភេម រឿន -ឧ.សិ. ខួង សុផល្លា

នាមពុទ្ធបរិស័ទចូលចោះពុម្ព ម្ហូរក់ៗ ចំនួន ៥,OOO៖

-សោហ៊ុន ស៊ាន -ឧ.សិ. ម៉ៅ សុផុន + កូនចៅ -កែវ សង្វា វ៉ាន -ឧ.សិ. ឌី ស៊ីណា
-ឧ.សិ. ឡាយ បូរ៉ា -ឧ.ស. ឌឿន សំហៀង ឧ.សិ. សោម សាន -ឧ.សិ. ណុប សុគុន្ធ
-កញ្ញា អ៊ុត ចិន្តា -ឧ.សិ. ទីម ស៊ីថា + បុត្រ -ឧ.សិ. ឌុក ហាន -ឧ.សិ. យីន សូផាន
-ឧ.សិ. ញូង ស៊ាន -កញ្ញា គីម ឡេងបូណែត -ឧ.សិ. លីម សុធា និងក្រុមគ្រួសារ
-ពៅ គីលល្បែង -ឧ.ស. ប៉ុល ណារ៉ែន -លោក ញ៉ាន -ឧ.សិ. រឿន -ឧ.សិ. ប៉ាក់
-ឧ.ស. ឆូវ សៃ +ឧ.សិ. ជួរ ឡេងហ៊ាង +កូនចៅ -ឧ.សិ. លីម មួយហេង -អ្នកគ្រូ ផូ ឆវី
-ឧ.សិ. ឈាង គីមហេង + ស្វាមីនិងបុត្រ -ហ៊ុយ សារ និង សារ៉េត -វិន និង ទូច
-ឧ.សិ. ហាក់ វីសែល (ឃុង) + បបុត្រ -បង ស៊ន -អា មុំ -ឧ.ស. ជិន ឧ.សិ. សំ
-ឧ.ស. សារុន បូណា ឧ.សិ. ពំ -ឧ.សិ. ស្បើ បូរាន់ -ឧ.សិ. ស្បើ ហុច -លាក់ ទុំ
-ឧ.សិ ឃីម -សុិទ មួយគា -ឧ.សិ ក្រៀ -ឧ.សិ អាំង សៃ -ឧ.សិ អ សាម៉ុន -ហ៊ីន អឹក
-ហុង គីមហ៊ន -ឧ.សិ ឈីម ញឹម -ឧ.សិ សេងយក់ លីម +កូនចៅ -ហ៊ីង ស៊ី វ៉ន
-ឧ.ស កូវ ធីម និង ឧ.សិ តីកលី គីមឡាយ +បុត្រ -យាយ ឃឿន +កូនចៅ -អ៊ី ឈូក
-ឧ.សិ ញែម យ៉ាត និងស្វាមី -ឧ.ស ហេក ឌុម និង ឧ.សិ ពិន ផែង -គីម ហ៊ីន -និល ផន
-ឧ.សិ អ៊ឹង ចាន់នី +កូនចៅ -សែស វណ្ណ -សុធី និង ម៉ាលី -ពនី សុខុម -ខ្វាន់ ម្បឿន
-ឧ.សិ. អ៊ុក វី -ឧ.សិ. ឈិន គា -អាចារ្យ សូ ហៀក -ហែម ព្រឿង -ជីម កន្ធិដ្ឋា និងបុត្រ
-យីម សុភាព -គឿត កង -ឧ.សិ. កែវ សាម៉ែត -យាយ សាយ តា ម៉ាក់ -ម៉ែន សារ៉េត
-ស៊ុយ ឡេង -កៅ ឡាយ + ភរិយា + បុត្រ -អ្នកគ្រូ មុំ យ៉ុត +គ្រួសារ លី ជីង -វណ្ណធី ។
-និងពុទ្ធបរិស័ទ ចូល ១ ដុល្លាជាដើម ជាច្រើនរូបឡៃ ។

សូមអនុមោទនាចម្ងាន!!!

សៀវភៅដែលខ្ញុំករុណាបានរៀបរៀង
និងបានបោះពុម្ពជាធម្មទានហើយ គឺ

- ទសបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ
- ព្រះពុទ្ធរតនៈ
- វិនយខន្ធកៈនិងបរិវារៈ ភាគ ១-២-៣
- សិក្សាព្រះធម៌ ថ្លៃបូជា
- សិក្សាពុទ្ធប្រវត្តិ ភាគ ១
- សិក្សាព្រះធម៌ ភាគ ១
- វិភង្គបត្ថម្ភកៈ ភាគ ១
- វិនយសម្រាប់សូត្រ
- ទេវទូតសូត្រ
- វិនយបឋមសិក្សា ភាគ ១-២
- សិក្សាព្រះគាថា
- មហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ
- សិក្ខាបទវិភង្គ
- គ្រហស្ថជាសាវកល្អ
- បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១០ (កែសម្រួលបោះពុម្ពឡើងវិញ)

សៀវភៅដែលបានរៀបរៀងហើយ
ត្រូវបោះពុម្ពជាធម្មទានជាបន្តបន្ទាប់ គឺ

- សិក្សាព្រះធម៌ ភាគ ២ (កងធម៌)
- មាតាបិតា
- សិក្សាពុទ្ធប្រវត្តិ ភាគ ២
- ធម៌នាំឱ្យចម្រើន
- សិក្សាវិសុទ្ធិមគ្គ
- អធិប្បាយគាថាធម្មបទ
- សិក្សាព្រះសូត្រ ភាគ ១-២
- បកិណ្ណកកថា

ពុទ្ធបរិស័ទអាចចូលរួមជាធម្មទានបាន !!!